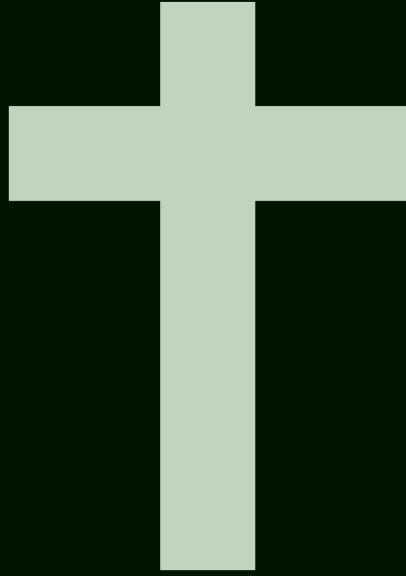

Mooꞑaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijĩ
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	56
SAN LUCAS	89
SAN JUAN	144
HECHOS	183
ROMANOS	230
1 CORINTIOS	252
2 CORINTIOS	273
GALATAS	288
EFESIOS	296
FILIPENSES	303
COLOSENSES	308
1 TESALONICENSES	313
2 TESALONICENSES	318
1 TIMOTEO	321
2 TIMOTEO	328
TITO	333
FILEMÓN	336
HEBREOS	338
SANTIAGO	355
1 SAN PEDRO AAME	361
2 SAN PEDRO AAME	367
1 SAN JUAN AAME	371
2 SAN JUAN AAME	376
3 SAN JUAN AAME	377
SAN JUDAS AAME	378
APOCALIPSIS	380

SAN MATEO

Jesucristo Sücijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi.

³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiibo Davidco. Jaabo aivojiiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiiciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiiinijevi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifivuunovi icamo fahuseeci sino igueenemeheje idimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniam iiguinonimoro aamocasiunovi. Jaamo nani-vaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiiinijevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifivuuno.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebifaño icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebi imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaa-jaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifivoseeque Jesuti

momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofeenedi ununo imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani mihaivi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani tomominaafi diiboco unuubadi moonubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onocuumivi Judea jiinjevi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluui: ¿Cuuca iicaabo judiom aivojibo ifiivoobo? Miho mihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojibo Herode uguubuuboro niji niji minifutuui, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajibaco miyaminaaco ijibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Ijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoquiinov diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miho difaño aivojibo fiiveji taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma icaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluui diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojibo ijibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuui toosee iicaunohallivi.

¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco.

¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode icahigodi muhuumidino, noonoro afagunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Aгааuno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani tomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima dicitibo Egipto jiinjevi digaa. Jaaboro tahi diica jari ico onoonohachuta Herode amisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

* **2:1** Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico ñiciuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jinijevi. ¹⁵ Tahí icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jinijeti Taseemeneque cuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidí sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinoví iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivuusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidí ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotíhi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhuumi Israel jinijevi guijevecuumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoobo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahí ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijibuguunoma iicaubo Galilea jinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo ñfutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihigovi jibogooboro jilli neehicauhi: ² Amíhai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitívucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinuubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicaihogoti ocoovadiicinino: Moocaani jíhaico mihimibachu; sano ticovoro jíhaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajío iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicívamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jinijeminaa, bu Jorda teehi fiitino iicano jinijeminaa icamo diiboco uguubunicívamo. ⁶ Jaamo iimitico ijibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomíoto, saduceomíoto icamo diibojaa initiquimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiniimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Míjoho amíhaico ijibogonoti mataajaji ñhicuno Moocaani omoonijino ifitívonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amíhai eedehefíco mejeevesuno foovono ihífuvsuqui.

⁹ Jaamoro míhai Abraham iyaachimíhai, noomoro mihiimaadino. Míro jino amíhaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimíhaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Míro jigaaaje imibaicinícuuhi imohonoco iquitíqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onovatíhehejeque miquitímoro chíjigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nífáihuri nitíhícahi amíhai imitico mejeevesucuuno jibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati

asaabo amihaiho nitiji Moocaani Gaijari, ciijigairi icano. Diibo tajanaaniciivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihii diibo tihaijaajeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuuihi. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiiho. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiiho. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihii. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiiica tolli icano, tolli Moocaani atajiihanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuuihi. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniiitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiibo diiberi sihidii uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiaba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro Caatinihaame neehi: Idiïnorro maahu sefari miyaminaafi icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miïro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiiabaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguiino ememuivooboro uco idiimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miïro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuihi. Jaadi Moocaani toomominaa asaumorro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijii bogooobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhii Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiiñjevi. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiiñje onooñigo muuaijñiri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatinuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiiñje, Neftali jiiñje icano muuaijñidi iicano jiiñhairi, Jordanti aamijjaagovi, Galilea iicahigo judiomii iicatimo iicahigo. ¹⁶ Cívono jiiñjeguiino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jiiñjeguiino iicaumoco sese achicichi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhii miyaminaaco ijñibogoobo: Amiihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitivucuuhii, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijñidi. Jaabo atyimeuhi miimiisicini inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoo bo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoo bo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinacuuhuneri muuaifaño fiicihicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatitisi eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinacuuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoo bo, bu Jua icano icamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinacuuhunoco amaahuniumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jñibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jiiñjeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jñibogooboro. Moocaani aivoji jñibogo iimino jñibogoco jñibogooboro, bu fanoova guihvaneri iguihvamoco buheesuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jiiñjeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeiñivatomehejeque, epilepsia guihvari iicaumoco, bu idino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiiñje cuuminooto Jerusale cuumiteheje, bu Judea jiiñjeoteheje, bu Jordan aamijjaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu Iñbuguuno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai ni-jequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijñibogominaa igaivuuhii. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijñibogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino ñdaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo ñdaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isicumo. Diito jiiñjeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonjirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco ñdaasugomo. Diitoco Moocaani ñdaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebii imihinatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeeb# icaco omoon#mo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omoon#nohalliti diitoco ij#heveeme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani am#hai tahalliti am#haico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoon#mo, am#haihallivi sicama#hehejeque ij#bocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefa#o sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Mi#ro tolliro am#hai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno moon#umo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Am#hai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, #jinejeri bu mihimuhunjirahi; jinejebaguiha imicujitiruno? Jaanoco buhi magai#noco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Am#hai jiinije aachicinim#naa. Mi#ro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatat#hi. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco min#moro siinerihallivi mafabaacutat#hi. Jilliro ofoovoma#ovi caamo mificutahi paryi jaathe iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi am#hai momooni am#hai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro am#hai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefa#o iicaaboco iimequi.

Jesu Taj#baco Ij#bogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise taj#baco, bu Moocaani iimaaminaa j#bogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Mi#ro miyanotiro am#haico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta taj#bahaame naavutusuti sanooba gai#cafetejit#hi, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaama#o taj#bati sanoogayi ajashurunoco miyaano nooti#bo tolli omoon#bo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefa#o tolliro jilli imih#fooboti noocafeteji#bo. Jaanoti imityagooboro imino omoon#boro sitaaco tolliro imooniqui ij#bogoobo ufucu niquejefa#o aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ Mi#ro jino am#haico neehi: Am#hai caatinim#naa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiji bu niquejefa#o mefeelit#hi.

Icaj#sudit# Jesu Ij#bogono.
(Lc 12.57-59)

²¹ Am#hai muguubuhicacuhi, am#hai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro.

²² Mi#ro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo infierno cijigai #hichuguiino guinov# minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro, ²⁴ siino uduumi#boro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimij#votoobo sajeeb# minifototo. Jaadi jari duhuumi#bo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivi ij#bogomoro ico isisisuqui asatyohachiji, dinahaboma j#haiviro dimij#vo. Ico dugaacum#naafico acitoti#bo iicaqui. Jaabo diibo sisim#naaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafa#o

jihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amihairyo muguubuhicacuhi sicije unuucunoco: Sifigoma dicadino. ²⁸ Mihiro jino uujoho amihaco neehi: Cajaatyohacho gaigooco imogomoro emecimo ijeebifañodi diigoma icacuhi.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifano agañisuhachiji, toollico dicibo tehesino gani; imijirunaa difiti samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi cijigaifano agañicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifano agañisuhachiji quiticibo tehesino gani; imijiruno samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro cijigaifano agañicafotono.*

Jesu Jibeguehi Gaigooco Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu sicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofano uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugoco icibo diigofañodi ajeva imitico ichi.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinhallivi Jibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuhi, sicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amihaco neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro menedino, toono Moocaani aivoji icaga icahigo. ³⁵ Tolliro bu jijnijefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaco ificunocije icamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojibo Jesu cuumi icamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Tolli eneeneri sajabaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jihhi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivivi mejeenesucunoo, toono ijiti asaacuuno.

Mino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amihairyo muguubuhicacuhi, sicije jilli unuunoco: Saafi aallico ifnicaruhachiji, bu diibo aallico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico ganijirumo. ³⁹ Jaarunofano uujoho amihaco neehi: Imitiboma mihibacacidino. Ivinaaca jilliro saatoho amihai imeti agabacuhachiji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaatyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumiticigohachiji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fisetaco minoci kilometro ticovovi satyequi atajibahachiji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu sicije unuunoco muguubucuhu: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico dihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofano uujoho amihaco neehi: Amihai minaafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amihaco

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.† 45 Jaachiji amihai Caani niquejefañõ iicaabo seemeti mihicaji. Miro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. 46 Jaanoti bu amihai agaijimocoro magaijihachiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. 47 Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miro bu tolliro Moocanico agaajatimeheje tolliro moonifhi. 48 Jaanegui amihai neehi: Imimo mihica oono amihai Caani niquejefañõ iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

1 Amihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amihai imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiji amihai Caani niquejefañõ iicaabo ijaadaco amihai acijitihhi. 2 Jaaneguiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuuminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofañõ, callenefeenevi icano omoonifbadi. Jaamo jilli mooninichimo miyaminaa diitoti imino ihiimaqui. Jaarunofañõ uujoho miyanotiro amihai neehi: Jaamañõ miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. 3 Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. 4 Jilli toovonoro deetavo, jaachiji diicaani niquejefañõ iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jibeguehi Moocanima Iimaaco. (Lc 11.2-4)

5 Jaamo bu amihai Moocanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefhi julleeciniboro sinagogajanofañõ ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro amihai neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. 6 Jaanoti naha ijoho Moocanima idiimaajisumi, dimecufañõ idicafotooboro kuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocanima iro idiicahigo. Jaachiji diicaani niquejefañõ iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

7 Jaabo Moocanima idiimaasumi jilli mihifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. 8 Jaamobadi mejeevadino. Miro Moocani imegaviro amihai midillutinaacaro gaajacuui amihai mucuujivaachunoco. 9 Jaaneguiha amihai jilli noomoro Moocanima mihiimaa:

Moocani niquejefañõ idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

10 Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi jiiñehallivi, oono niquejefañõ iicabadi. 11 Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. 12 Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi.

13 Jaaboro miihaico inisunofañõ gañisudino. Miihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

† 5:44 Sahaamefañõ janaanici jilli ficuumo: imino monoo amihai imitino onoomoco, imino momooni amihai ijiheguemeque. * 6:13 Sahaamefañõ janaanici jilli ficuumo: Miro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifnijitino icano, onoonoco.

14 Muro amhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachijji, bu tolliro amhai Caani niquejefano iicaabo amhai imitico imibachuji. 15 Jaanoti amhai sitaama mihimibachucasitihachijji, bu amhai Caani niquejefano iicaabo amhai imitico imibachujitih.

Jesu Jibeguehi Aigahallivi.

16 Jaabadiro bu amhai safucuco mahaigasumi amhai imeque idaasuno miminiyudino, oono banisuminaa omooninibadi. Diito tolli moonifih amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amhaico neehi: Toono ijaadaco mihicuuhi miyaminaa obocigoneriro. 17 Jaanoti ijoho machutibo adaigasumi dihimeque nitibo imino feedamaje, 18 miyaminaa machutibo adaigainoco gaajacitimo iicaqui, idiboro niquejefano iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefano Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

19 Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. 20 Ivi idihigoro niquejefano sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. 21 Muro amhai busumijeene icahigovi, bu amhai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

22-23 Muro saafi ihaalli iimitibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebico imibachuhachijji imihusetjiibo. Moocaani imogobadi icacujiibo. Jaanoti mino imitico iminobadi mehesicinihachijji, janaanivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

24 Mihainooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Muro saafico ijehueebere saaficoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

25 Amhaico neehi: Niji nisi amhai jeebinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivi jaaducafototih? 26 Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amhai Caani niquejefano iicaabo† diitoco machuco acifih. Jaamo diito joomi janaanivi amhai majaaducafetehi. 27 ¿Nacu amhaiti cajaan siino janaanici tiovovi macamevetejirahi toono fanoovari nisi nisi mihicahicanoti?

28 ¿Jaamo collihi amhai gaachehuri nisi nisi mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. 29 Jaarunaa amhaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautih. 30 Jaabo Moocaani, buhicago toono naavahu jaachijji bajifano icano, civohogo iquitcafotonoro cijigaifano jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonih. Jaanegui amhaico gaachehunoco jicujiibo, ajashucani amhai miyaavogo mihicano miyaminaaco. 31 Jaanegui nisi nisi mihicadino jilli

† 6:26 Moocaani

noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehichi. Jaanoti naha amihai, amihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amihai paryi tonehejeri mucuuivaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amihai jeebico nijijiji momoonidino. Toono amihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro ima ajashutino icahicacuuno toono nijijiji idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachijiji amihai bu Moocaani amihai imiti needino. ² Toono amihai sitaaco meneehicabadi bu amihai moonijibo, bu oono amihai sitaaco mohovichicaneriro amihai oovicijibo. ³ Jaabo milli bu dinahabo aallifaño icano beevagayico daatyimejirahi, dihaallifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaallifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaallifaño icano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaallifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aallifaño icano beevagayico dñiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amihaijaagovi emecafotomoro amihai dedaahenidimo. Bu amihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amihai Moocaani ihaciqui. Miguino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miro idilluubo gaayicifihi, bu iguinoobo atyimefih; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amihaiti amihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacijirumo? ¹¹ Miro amihai mihimifitirumo iiminocoro amihai seemeque mahacinoco magajahi. ¡Jaanegui imi amihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha amihai sitaama imino mihica oono amihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miro tolli Moise tajuba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jihai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono gujevefaño asatyono jihai aamiji guiraahi, jihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihid; miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño midimoro atyimehichi.

Imohoco Inoovatairo Magajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amihai ifiico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magajaci omooninehejeti;

miiro miijoho baacuco jaanoti icitatihii, bu añaaajeque jariimohoti icitatihii icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihii. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihii. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro ciijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitihii.
(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro onono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneehicamo niquejefaño feejitihii. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miihai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miihai iimitino iimico buhi magaiihicahi, bu dimomofañodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatihii. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.
(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiibo, onono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutihii, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicucinumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiiibo agaajatiiibobadi jiiinigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu iijibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauhi, ²⁹ fariseomibadi icatiiibo, aivojiiibo mityama iicaabo iicanicibadi iijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituuboco sihidi miyaminaa bucasuui. ² Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo idiimogohachiiiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro. Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteteque difico dihiifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiiibaubadi, toonoti famooro igaaajaqui toono diguihuvati idihimitucunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiibo Cojiminaafico.
(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiiibo diibojaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiiibo, tacobiminaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañiiibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivoj#bo iimusuuhi: Aivoj#bo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro taj#ba dihii#co jaaneri tacoj#m#naafi ibuheetequi. ⁹ M#ro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivoj#boti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonic#bo. Jaanoti bu sifiico: Disaa, unuusumi bu saanic#bo. Tolliro bu tacoj#m#naafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonic#bo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo doj#cuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro am#haico neehi. Paryi Israel cuumim#naafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco aty#metihi.

¹¹ Am#haico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamij#jaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifa#o Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acas#vomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifa#o efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro ga#cafeteji tahigo ataacasimoro igai#ooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicoj#m#naafi buheecuji #joho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo aty#meuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti udud#ci#uneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo aga#iivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashut#mo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihii#cuudi diibojaa s#vaumo sihidi iimitino meimi ijeeb#fa#o iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo ic#hi moniinovaha#o, bu moguihuvaha#o icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu aty#meuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui taj#baubo onogoomuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise taj#ba gaa-jam#naafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: J#bogom#naafi, #ma uujoho feejirahi #joho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihoj#noma icahi, bu joomi ihi-icunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuubo iiniga#co conoovi isiucarujiruma#o chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ij#bogom#naaototi diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi ic#dihica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #joho tadyoj#cuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifin#jitino fiivoma iicatimo iguijevemeque c#ji, nuuruubo.

Jesu S#cutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafa#o j#cafutuuhi ij#bogom#naama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuihallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafa#o cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ij#bogom#naa diiboco aaicusuumoro nuuhi: #Aivoj#bo, m#haico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: #Collhi mihiguete#i? #Ajashucani am#hai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco #baubo, bu imuuaico #baubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nu-
umo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo
diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaivi Gadara jiinjivi #futuubaaca miimisiici gaifimisi
c#hojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeb#faño
iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño m#haiñooba toojiri
feehicuti. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Coll#hi
mojaago saahi, #joho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi m#haico
imegaviro idaasunisiici gaifimisi c#hojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi
saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro #guumo;
³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: M#haico buhigovi
agañ#jihachijji, jaaty faafaimifaño m#haico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuihi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihinuomoro ifaafaimifaño fu-
uhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi
macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro
jinoomoro cuumijaago ufuomoro j#bugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu
diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi
Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, ijiinijeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Id#no Isifañ#boco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuuihi
onogoomuuaivi iicacuumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafico
id#no isifañ#ubo icigaijefaño s#ucinuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu
aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti #co
imibachucafutucuuihi, nooboro.

³ Jaanoco taj#ba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeeb#fañodi nuuhi:
¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiiamaari? noomoro. ⁴ Jaanoco
Jesu agaajacuboro nuuhi: ¿Coll#hiica imit#cani mehesamaaihi? ⁵ ¿Tih#cani
jana am#haidi, dihimiti imibachucafutucuuihi onono, gañiivoobo d#igo
onono? ⁶ Enecau bu am#haico #fusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifi-
ivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, id#no
isifañ#uboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque d#c#bo diijajaago fuucu,
nooboro.

⁷ Jaasumiro id#no isifañ#ubo icigaijeque #c#uboro ijajaago fuucuuihi.
⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocaanico
imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco
ajaadusuhicaumañeri g#cinuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti
disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaumoro Jesu ijibogominaama icaubo cojivi casicamaaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecono asimico magaicuumoro mejeeconoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saatih. Iimitimeguiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanogui Jesu diitoco oovicuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticicafotodihivi idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miuro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatih bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaae janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivo-faihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanogui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafihi, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejjibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiom aivojjibo agaseuboro diibo imegavi ajavuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiiiro guivevecuui. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanogui Jesu agañiivuuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheeki, noogoro eesamaaihicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojjibo ijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco digoco iciqui igaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miuro guivevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jehebaciasuui. ²⁵ Jaaruna Jesu diitoco jahisivi ihiinusuboro fañoojavi ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gañiyicuihi. Jaasumiro diigo gañiivuui. ²⁶ Jaano paryi toojiinijeri gaajacafutuui diibo tolli omoonuno.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi buca-siuhii coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jiihi Aivojibo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallino iminutuuhii. Jaaboro Jesu diitisico faguuhii: Jeedihahi miihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omooninoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesujaago ihiimaatibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañhudi jari diibo ihiimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidii ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jillii icano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañhichahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidii cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji iijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutii. Jaarunofaño idudicamaajeminaa midihii diitoco icijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10*Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.*

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañhicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomonubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluuhii.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jillii nooboro galluuhii: Judiomii iicatimo jiiinijejaago mefeedinoo, bu tolliro samaritanomii cuumico majaahavedino. ⁶ Israel cuumii miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuuhii, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco

imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amihai jilli ticovono jino mityaco magaayicahi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguiiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyero sajaacoro caamoojaco. Bu tihapaahebaco, queseibaco icano masatyedino. Miro dudicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo amihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebii icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiiji diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiiji toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachiiji, bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amihai tihaiñoguiino jiiñico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaanivivi.

Ijiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluuhi oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinico oono jiiñimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagoga-janofañovi. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyejimo tajiiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amihai jeebii faño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amihai mihiimaajino icatino jilli amihai jeebii fañoti amihai Caani niqnejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amihai paryi Israel jiiñije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miro cajaanii ijiiibogominaafi allinohocivi jeevatatichi, bu cojeecivominaafi ihaivojii bo janaanivivi jeevatatichi. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo ijiiibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeeecivominaafi ihaivojii bobadi iicacuuneri icano. Miro iijaminaa aivojii bo icaruuboco ijimi aivojii bo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Mico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miro chahano aivo otoovono agaa-jaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amihai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebii co gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idiiibocoro mihigui allio ifico agaicaauboro, bu tolliro ijeebii co ciijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miiro miimisiiici jooimisico sajehegayiriro manaajenicihi. Jaarumisiti saafiba gujebetatihi amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miiro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.
(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jinijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miiro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigoooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanivivi caanico, seejico icano agaijiiibo tatyaha iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanivivi agaijimo tatyaha iicajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesiciniiibo tadyojicuti ofootiiibo tatyaha iicajitihii. ³⁹ Jilli ificoro atajasugoooco ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.
(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jiiibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayiciiibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneneque agaajamaño imino agaayiciiibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.
(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijiiibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jiiibogoooro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniiiboro efehicaunoco. Jaaboro saatohoti ijiiibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijiiibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijiiibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, ijigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jiiibogocafetehi taajasujiiibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevevetiiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memecituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jiciniuboco? Miuro amihairyo magajahi iminoono ijiciniimo aivojito iijanofaño icafihi. ⁹ Ji, ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihhi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniciivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinhaame jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jihhaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miuro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miuro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Ji, jilli fine oovicichi onoo seeme anaajenichasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicinifibadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminithi, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahi. Jaarunofaño mataatithi, noomoro iicanibadi jeevamo. ¹⁸ Miuro Jua asaubo aagafiiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.
(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ ¡Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! ¡Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miuro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihafeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucujirumo. Jaamoro ifusucujirumo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amihhaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaaniciivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiyicicafeteji, noonoro deesicinihi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miuro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amihhaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amihai Sodoma jijnijeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.
(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivoj#bo, bu jiinj#jeo Aivoj#bo icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeeb#ba iicamocoro dihi#fusuhi. ²⁶ J#hi, Guihi, #joho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefa#o ficuuhi. Miyanotiro aivo m#hai#nooba Illico gaajat#hi. Idi#boro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico m#hai#nooba aivo gaajat#hi. Idi#boro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryi#cino am#hai am#hai dudicamaajeneri, am#hai fiisetaneri icano miniinovatomo, am#haico uu-joho jaguis#suqui. ²⁹ Magaay#ci am#haico uu-joho ataj#banoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaab#ci#fifinoco, bu tajeeb# is#cunoco icano. Jaamo am#hai jeeb#co majaguis#sujinoco mahaty#mehi. ³⁰ Uujoho am#haico ataj#bano, sihidi jeevat#hi isatyo, bu am#haihall#vi ificuuno aivo ijeevesut#hi icano.

12

Ij#bogom#naa Jaguis#fucusumi Arrozbad# Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguis#fucu basutafeenedi #gooboro feehicauhi. Jaanaaca ij#bogom#naa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco #cimoro ifay#noco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aaty#meumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dij#bogom#naa jaguis#fucu eheetavusutat#noco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: #Nacu am#hai aamefa#o memeechicat#hi safoono David inahabonim#naama aajebavausumi omoon#unoco? ⁴ M#ro Moocaani iijafa#o ufuuboro machuubo jee#ivo imimaahunoco, m#joho amachutat#runoco diibo, bu igataavom#naa icamo amachujit#runoco idi#moro sacerdotem# amachufinoco. ⁵ #Nacu bu Moise taj#ba aamefa#o onoonoco memeechicat#hi, sacerdotem# Moocaani iijafa#o jaguis#fucu icarunaaca jaguisit#mo iicanic#noco? Jaaruno imiti iicat#noco. ⁶ M#ro am#haico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaan#ci#vi ejeevano. ⁷ M#ro am#hai magaajat#hi Caatin#haame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi m#hidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraic#moro mejeec#vonoco imogot#hi, onoonoco. M#ro toonoco magaa#jaruva oono milli imit#co omoon#tirumoco iimiti meneejit#rahi. ⁸ M#ro uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo bu tolliro jaguis#fucuhall#vi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafa#o jicafutuuhi. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyam#naafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omoon#noco aaty#memere #furumo toonohalliti diiboco imoon#qui iimugumoro diiboco dilluumo: #Naa, jaguis#fucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: #Nacu cajaan#o am#haiti saatoho am#hai jooi oveja jaguis#fucusumi jacohojifa#o ihacuturuva mofoomoro m#h#citejit#rahi? ¹² Jaanoti m#ro miyam#naafi oveja janaan#ci jaaduc#fetehi! Jaama#o jaguis#fucusumi imino momoon#noco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallir#h#caru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afallir#caru#neri tusumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijen#qui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro fehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco mico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicauhi. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeecivominaafi uujoho icibo. Jaaboco uujoho agaijiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitibo, coovadiinamaajitibo icano. Mihaiñooba ihmimaaco guubujitihimino jihaiñovi. ²⁰ Aivo gañicafetejitino buiga mivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jinije miyaminaa diibocoro esicinicuuji, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaallino aatyimetibo, ihimaatibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhi. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minoci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? ²⁷ Miro amihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachiji, mijoho nacu oono amihai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amihavi agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehejeque dumiticijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisiboro inehejeque dumiticijiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amihai neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuunoruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihimino. ³² Jaabadiro bu cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubediti imitimo ihimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihimaamoco toono aivo buusurajitihimino jiihallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miro iimino imoho, iiminocoro noovanicahi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi. ³⁴ Jijinimomi cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miro iiji iimaanicahi ijeebifaño agahaficinoti. ³⁵ Miro

iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicihi iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicihi ijeebifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amahaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imiibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomoto, bu Moise tajiiba gaajaminaato icamo: Gaajaminaafi, mihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinije cidifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas jibuguusumi. Miro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiinije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miro diigo aivo tehesino jiinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miro Salomon janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miro iimitino iji miyaminaafiti ihinooboro foonicibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefih, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinjabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanici iimitino jimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefih. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamaahiica ihimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihimaaqu iomoonimo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo ima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jibuguuboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro jibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miro cajaatyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu ihati ihiinuuboro muuaijivivi casivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo ijeuneguiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiiigaibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaumoro faayisujenüuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno miyaadi ijiinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicüneri chuumucuuno abacocoovautimaño figatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano ijariimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macanüuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiiinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachijji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicübo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanogui jibogominaa diibojaagovi asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciboro dibeguehica? noomoro.

¹¹ Jaanogui iimusuubo: Amihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miho sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi icaruno dumiticicafeteji. ¹³ Tooneguiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehica, atyimecuurumo atyimetimobadi icahicaneguiha, bu guubucuurumo gaajahicatihinohojima achahamobadi icahicaneguiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi nijequavavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amihai fine muguubu. Jaarumo magaajajitihino; Fine mahatyimejirahi.

Jaarunoco mehesicinijitihino. ¹⁵ Amihai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihino, ihaallinero atyimetimo iicaqui, bu inohojinero guubutimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amihai mihicahi amihai aallinero mahatyimemaño, bu amihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miho jino miyanotiro jino amihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amihai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guiivecuuhi.

Jesu jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji ijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miho iji asaaboro ijeebifañoti icicuuhi ijeebifaño jibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onono onono jibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi

abacocoovatimaño guenenene icatino. Miïro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijïhevesumi icano toonoco jeeveyïcïfimo. ²² Jaanoti jarïmihoonofeenevi abasuuno onoono, onoo jïbogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebïno iicamoro jijeo nehejeriro nijï nijï iicamaño nihïbami diitoco bañïfihi. Jaano paryï jinehejere tojïbogoco amacanïsumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jïinïjehallivi abasucafutuuno, onoono jïbogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi onoo ciendiyiva sayï ifiivuuno onoovabadi. Jaanoti saatoho onoo sesentadino onooaubadi jeevahi, bu saatoho treintadino onooaubadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jïbuguuhi siinovi ohoovicïuboro: Niqueje aivojï jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryï cigauaaca diibo minaafi ijïcafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itriigo ifiivuunoro noovaunofeenevi, bu tollïro toono iimitino ñaavahu fiivuui. ²⁷ Jaanegui ijeeçivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuui: Aivojïbo mïro faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuui: Cajaanïhacho taminaafi tollï moonïhi, nooboro. Jaanegui ijeeçivominaa nuui: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuui: Chahano, toohibaijeque magaijucihïgo, bu itrigohïbaimaryo magaijucïjirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoocïro jusihi. Jaadi dudïcamaajeminaaco tajïbajï iticoni toono iimitino ñaavahuco ihïcïqui, jaamoro faasihje isisïqui cïjïgaifaño mijïgasuqui. Jaadi itrigoco ïcïmoro tamachuta ijïjafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jillï ohoovicïuboro nuui: Niqueje aivojï jeevahi onoo miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² Mïro jaagai paryï fanoova toonoguiinovï sihajashugayï. Jaarugai ujusidi fahoova janaanïcivi iminifotohoro imohodïho minifotonïcïhi. Jaaho aivo aajashutïmaño joomï agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanïcïhi, nooboro.

Levaduraguijïvi Ohoovicino.
(Lc 13.20-21)

³³ Tollïro bu siino jillï ohoovicïuboro nuubo: Niqueje aivojï jeevahi onoo gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco ïcïgoro toonoma acaisenino toosihima imino acaïsecafotonïcïno icabadi.

Jesu Sano Oovicïriro Enehicauno.
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jillï paryï miyaminaaco siinovi oovicïuboro jïbeguehicauihi, siinovi oovicitïuboro jïbeguehicautiïbo. ³⁵ Jillï icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinïuno imiyacafetequi: Siinovi ohoovicïnofeenedïro iimaaji; Sïcïjetïro Moocaani jïinïjeque ifivusunotïro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jïbeguehi Iimitino Ñaavahuvi Ohoovicïnoco.

* 13:23 Jino miyaavogoditi ijïbogono.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijibogominaa ifitivuumoro diiboco dilluui: Mihaico dibogo oono iimitino ñavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miïro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onono jiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onono Moocaani aivoji seemeti onono. Jaanoti iimitino ñavahu onono iji seemediti iicamediti onono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onono ufucu jiinije ifinijinoti onono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi atacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihihachijiji muguubu.

Nihibami Jiinijefaño Toovono Icanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinijefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinijeque naajenichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Iaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenichi.

Sinicuuhuvu Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuafaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiinigaibaahohallivi isi guiyicinichi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninimo. Jaamoro iimifimoco jiiibaifañofaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo atacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Jihhi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miïro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miïro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jibogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro jibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijiinijevu ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jibogooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoro neehicaui: ¿Cuucati jaani gaajahinichi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco

eetavehicahi? ⁵⁵ Miro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miro bu inagomi mihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitihi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutibo diito diiboco imiyaavuguutineguiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Jjibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiboti icauhi. Jaabo guubuuhii Jesu-diti. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubu-uhetebe guijevete. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusu-uhi. Herodia onoo inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicauhi; famoro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifivu ficabavi ifutusumi jibaimoco Herode eheetavuhigo Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocohacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuuhii: Uco butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meene-gari. Jaarunoco miyaminaa agaajacuumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama icamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa diibojaa asaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuuhi, bu mihaifnooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miro mihaima chahano, idinoro jino sahusedibava momaahunu, bu miimisiicro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajibaubo ñaavahallivi icasicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko

icano. Jaaboro niquejeque emeciuboro Moocaanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuuhi jiiibañooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuaivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihimaaku. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaiuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijibogominaa nifaiuhallidi igooboro asaanoco aatyimeumoro gaihivuumo igutuumoro: ¡Jaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miyaano ijoho idiicahachiji taca, tajiba bu uujoho dijaa saaqi nifaiuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaiuhallidi iguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufafaño iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotih? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba llivihu. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.
(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuaaico afatyuudi ifutuumo Genesare jiiinjevi. ³⁵ Jaanaa toojiiinjeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajacuumoro paryi toojiiinjeri jibohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba njequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famooro ududicidimo buheehi.

15

Miyaminaaco Imihinisuno.
(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai jeevamaaje icabadi moonitih? Miro momooninicibadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amihai meneehicahi jilli, mino caanico, bu mino seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Miro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico

ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño.

⁷ Amihai bañifiraminaa mihicamo. Miïro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinusumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditit tehesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaja: ¹¹ Miïro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininithi. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininithi, nooboro.

¹² Jaanegui jibogominaa asaumoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siguehicahi. Miïro ihaallinoma achahaabo sifiico isiguruva faamisicro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico dibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amihai tolliro magajatithi?

¹⁷ Miïro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehe. Jaadi mofiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihininithi, ijeebifañoti asaamaño. ¹⁹ Miïro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanicahi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono iicaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininithi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininithi.

Sijinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jinijejaagovi.

²² Jaanaaca Canaan jinije miyaminaago toojinijeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih. Jaanegui jibogominaa asaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi icamojaagoviro galluui, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememu#vovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumi machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuuhi. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu iguehicautimehejeque igucuuneri, bu ihaallino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miuro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotihimachutumoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jiihaivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miihaiñooba iijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amihai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minocici idinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajibaubo imiyaminaa jiinjehallivi icasicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minocici, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocanico graciaco aciuihi. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuihi. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuihi.

³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimumo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaicici idino jiiibañooco.

³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onocuumi jiinjajaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatino Eetavoco Tajibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño igañisuqui dilluuihi: Mihaico niquejefañoono aatyimeratatinooco dihiifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvivi niqueje tifaño iicasumi amihai: Aiguejitino miuro oono niqueje tifañi, meneefihi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefihi: Jaachiji imijitifucu, miuro oono niqueje tifaño niijama icahi, noomoro. Bañifiiraminaa mihicamo, amihai magaaajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaaajathi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimerataneheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onoogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan añiminaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijnoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha ollí noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collíhi maahunoma machahanoco monoocasíhi? Ajashucani amíhai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaaatíhi, mehesicinícuutíhi oono cinco mildimoco sahusedibavaríro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodíbaiva jiiibaíñooco magahafusu-unoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinítíhi sahuse juugahusetí miibaaci idíneri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodíbaiva jiiibaíñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu millítí amíhai magaaacítíhi uujoho machutaatí onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijítí onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahunoco juurisutaguiijítí unootinoco, iví jillí fariseomi, bu saduceomi icamo jibogotí mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiiho Icanoco Unuuno.
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipo onoocuumi jiiijeví ifutuudí ijibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafíbadí Ifívuubedití, ¿nacu millí miyaminaa uudití neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitimínaafi, neehicahi. Jaanotí saatoho: Elia, neehicahi. Jaanotí bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanotí saatoho: Cajaaníhacho sícijeototí Moocaani iimaamínaaivíooobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amíhai, ¿míjoho uujoho iicanoco me-neehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Híjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi íjoho Simon Jona achi idiicaabo. Míro cajaani miyaminaafi íco jinooco gaajasutíhi idíiboro Guihirubi níquejefaño iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho íco jino Pedroti momoníhi, guisiyí eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallívi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guíjeve mitya icaruno guinoníjítíhi. ¹⁹ Íco uujoho jino níqueje llavenegue acíji. Jaabo íjoho jiijehallívi isisino, bu níquejefaño síscafetejino. Jaanotí jiijehallívi isinaayuno, bu níquejefaño sínaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadí Jesu ijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco míhaiñoobaco jibogotímo iicaqui.

Jesu Iguíjevejinoco Jíbeguehi.
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu tíconíuhi ijibogominaaco agaajasuubo Jerusaleví ofooboco quillahuto, bu sacerdotemí aivojító, bu caatínimínaa icamo diiboco síhídí ídaasuno omooníujinoco: Uco gaícaausujímo. Jaaruubo mífucucí, safucu ícanotí síino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiiha Pedro síhi Jesuco asatyuboro íbauhi: Jaanova Moocaani íco tollí moonísujítírahi, tollí ícatííbo díicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojícuvíro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uutí buhígoví minífoto íjoho íjí ídíicaabo. Fíne, íjoho uco acasívusunoco. Díhesamaaje Moocaani esamaajebadí ícatíhi. Jíllí miyaminaa esamaajebadíro jeevahi, nooboro.

24 Saatoho ijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajeveremere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.* 25 Miuro ifico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji. 26 Miuro saafi miyaminaafi paryi jinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqui jaadujirahi? 27 Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saaji Caani ovosima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujibo omoonihicanehejeque. 28 Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitihhi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano. (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. 2 Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memeecebadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. 3 Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

4 Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachijji masii nijeganoco migaaci, saga idino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

5 Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

6 Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

7 Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

8 Jaadi siino emeeceurumo mihaiñoobaco atyimecutihhi idiboro Jesu icauhi.

9 Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguui: Jino mahatyimeneque mihaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo iguijevebe siino ubuheetedi, nooboro.

10 Jaanegui diito diiboco dilluui: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

11 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. 12 Jaarunofaño amihhaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruuboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

13 Jaanoti ijibogominaa esafutuui Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco. (Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Jaadi miyaminaa icauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: 15 Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque dicibo tadyojicuti disaa.

aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutíhi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amíhaico jaabiciiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihíbauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuui.

¹⁹ Jaadi ijibogominaa ijeevadi Jesuma ihiiamaumoro diiboco dilluui: ¿Milliti jana míhai diibo imitino ijico buhi magañitíhi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amíhai miyaavogo aajashumaño. Miyantiro amíhaico neehi, amíhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amíhaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Igujivejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiniijeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji.

²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumororo diiboco dilluui: ¿Amíhai jibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitíhi? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujiiho, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jijiniije aivojito mico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatíhi.

²⁷ Jaarunofaño míhaiñooba míditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo difიცigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco dicitibo iijifañoti nihibajeque dicit. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogominaa asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyantiro amíhaico neehi, amíhai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototíhachijí niqueje aivojifaño mefejitíhi. ⁴ Míro niqueje aivojifaño imiyaabo icajiiho oono guinoví ifico iminiyuuboro jisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicíhi.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñhícu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idinero buhi magañitahi mahaigamoro Moocanima mihimaaneri, ononoco.

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiinjeminaadi imiticani icano miyaminaaco imitifaño agañosuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiibo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañosuhachijiji quiticibo sihi gañi. Imijiruno #di ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti #di imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifnijitino cijigaifaño agañoscafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañosuhachijiji toohaallico buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno #di sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimaryo diicaabo cijigaifaño agañoscafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitimejetasudino. Miro jino amihaiico neehi: Miro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi.

¹¹ Miro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco milli mehesicinihi amihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniiboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatymeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanicivi. ¹⁴ Jaabadiro amihai Caani niquejefaño iicaabo‡ imogotihijitoti saseba imitanoco.

Jilli Mino Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachijiji diiboma #ro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachijiji diiboco dimijicarucuhi. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijiji sitati cuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idimo onono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachijiji Moocaani iijaminaaco dibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachijiji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amihaiico neehi jino jiinjehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitihii. Jaanoti bu jiinjehallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amihaiico neehi: Jino jiinjehallivi amihaiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachijiji Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji. ²⁰ Miro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojibo, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooi idino ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutihii Sifico Eperdonauinoco.

* **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno. † **18:11** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ‡ **18:14** Moocaani

²³ Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivoj#bo ijecivom#naama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafico ajashut#no millones ticovov# edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivoj#bo taj#bauhi diiboco inaajequi pary# mogaima iseemema, bu pary# inehejema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijecivom#naafi ihaivoj#boguiino ememu#vuuboro ihaivoj#boco neehicauhi: Aivoj#bo, uco didaasugo #co pary# faneeri jaaduji, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco #daasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijecivom#naafi ihiinuuboro ufuubo aty#meteuhi saafi inahabonim#naafi diiboco m#d#no edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaay#iuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro. ²⁹ Jaanegui inahabonim#naafi iguiino ememu#vuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo #co pary# jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, noot#bo ufuuboro diiboco civojafaño j#hacuuhi pary# diiboco ajaadut#nohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aaty#meuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivoj#boco pary# j#bugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imit#cani jecivom#naafi. Ico uujoho didebeque pary# perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabad#ro bu #joho dinahabonim#naafico didaasuguejirahi #co uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivoj#bo sihidi #sifiratuuboro taj#bauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui pary# idebeque ajaadut#nohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo am#haico mooniji am#hai nahaboco am#hai jeeb#maryo meperdonatihachijji, nooboro.

19

Jesu J#beguehi Gaigoco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jinijeti. Jaabo ifutuuhi Judea jinijevi, Jordan teehiti baagov# iicajinijevi. ² Jaabo doj#cuti sihidi miyam#naa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseom#oto asaamoro diiboco dilluuhi #furumo iimit#nofaño diiboco igañ#suqui: ¿Nacu fine taj#babadi imijiruno m#no taabaco jilli siinohall#ti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu am#hai Caat#ihaamefaño onoonoco memeechicat#hi? M#iro it#con# miyam#naafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifiico, bu gaigoco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seej#co icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaam#si saafiibadiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miim#siici icacuut#no saafi ifibadiro icacuum#si. Jilli icamaño miyam#naa dugaacucuujit#hi Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise taj#bauhi m#no taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeeb#maño Moise taj#bauhi am#hai taabam# jeevesuco. Jaanoti it#con# tolli icaut#no. ⁹ Jaanoti jino uujoho am#haico nehi: Mogaico sifiima icat#goco ejeevesuuboro sifigooco #c#bo ajeva imitico ic#hi. Jaabad#ro bu sifi ejeevesugoco ataabavaabo ajeva imitico ic#hi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ij#bogom#naa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿coll#hiica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitibo unuubadi icanicahi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinichi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicahi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicahi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque sivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño ijibogominaa #bahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaan saahi fine mihibano. Miro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinjitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collhi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinjitino fiivofaño ofoonoco idimogohachiji tajiba onoobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, naniwadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idimogohachiji, foobo paryi dinehejeque naajeebe #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro #daasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaan fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeciboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miro paryi mihai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasivoodi, bu amihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco,

inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu ijiinjenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinoví minifeteji. Jaanoti jisumi guinoví iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninibadi. Miro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amihai jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoto ticovono gohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amihai jaaduji, nooboro. Jaaneguiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatohoto ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiha diiboco nuumo: ¿Eti bu mijoho mihai atajibatneguiha? noomoro. Jaaneguiha diitoco nuubo: Amihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Mihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco mihai ticovoviro daaduhi, mihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aigucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuihi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miro ijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiha jino dijaadaco dicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotih uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinoví iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinoví minifeteji.†

Siino Bu Jesu Igujevejinoco Jibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jihairi ufuuhigo ijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuboro nuuhi: ¹⁸ Amihairyo magajacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco gujevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco

* **19:30** Griego ijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuví minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuví iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amihai imino jaaduji, onoonoco. † **20:16** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miro guiramo cuuhvacafeteji. Jaarunofaño m#dimoro nanicafeteji, onoonoco.

idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiñoti guijevafañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.
(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaugoro Jesuguino memuvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufo-covi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amisi magaatihimi midillunoco. ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: Jihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihi, miyaano amisi jino ñdaasunofañodi mafatyeji.‡ Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idimocoro Guihirubi aciji diteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocovauboro nuuhi: Amihairyo magaaajuhi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihi. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitihimi. Jilliro ivi amihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amihafeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Miro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeeceivequi saautihimi. Jilli uujoho ejeeivooboro saauhi tafiico aaciqui ajashutumohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimisiko.
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi.

³⁰ Jaanaa jiihaijniri miimisiici ihaallino ñfuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico ñbauhi illivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amisiko omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojibo mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaallinoco dudiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafeteji.
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagajiguino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ijibogominaatisico

‡ 20:22 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri minitacafetejirahi, onoonoco. § 20:23 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri minitacafetejirahi, onoonoco.

jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva.

³ Jaanoti cajaanohacho amisico: ¿Milli? onohachijji, Mohaivojibo eneeneguiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojibo dijaa saahi, oono sicujeebiba icaabo, burrahalliri ginibo, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiha ijibogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi moonuhi.

⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuui. ⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jhaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jhaico jeebuuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaavuui. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Mijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuui. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusubo. Miyaminaa nihibamico ubu-unanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miro Caatinihaamefaño noonoo: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amihai nani-vaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saumo aatyimeimeheje, igotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuui. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuui jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jhi, guubui. ¿Nacu amihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitihii? Miro jilli noonoo:

Hijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onohoco Fajahi Inoovatama Achahaneguiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuui.

¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jhaijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacujitihii, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuui. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafituui. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihaco neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachijji jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi:

Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryicino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachiji magayiciji.

Jesu Mitya Iji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saamo sacerdotemi aivojito, judiom quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu amihai tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiji amihai neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuihii iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasio: Moocaani galluuihii, munuuruva, mihaico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotihii? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, mihaico miyaminaa moonijirahi. Miho paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatihi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amihai neejitihii jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amihaidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco dicitu, nooboro.

²⁹ Jaarunaa illi iimusuhi: Chahano, imogotihii, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi icituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihii. ³¹ Jaaneguiiha amihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuihii? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihai neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaajii amihai imegaviro. ³² Miho Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amihai ijibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihii. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuuihii. Jaanoco amihai mahatyimecuurumo amihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutihii, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidii baacuco abasuuboro hallidii kuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañooco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayiciumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuihii guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro moonuuihii.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bocigiejimo, nooboro.

³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magaicauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicahui, noomoro ³⁹ diiboco agaayiciumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro

gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amihai jilli Caatinihaamefaño ononoco memeechicatihi? Miñiro jilli noono:

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano mihaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amihaiico neehi: Amihaiditi Moocaani ihaivojico dumitijiiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onoobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonjinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijeecivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutahi asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañiivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutahi. Jilliro sihigueheje foocinumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeeecivominaaco agaayicumoro ahaamumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijeecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihi. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jihaiñeri mofoo mahatyimemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeecivominaa miya jihaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emeeciitubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototiboco? nooboro. Jaarunaa diibo iimusutahi. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñoco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miñiro sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti mhidimoro icicafeteji, nooboro.

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Impuestoditi Ihiimaano.
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusiqui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, miihai magajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaaniaa ofoono jiihaico dibeguehicaahi miyaminaa ihiimaanoco jeecivotiboro. Miyaminaaco jilli jeebibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti miihaico dinoo: ¿Naa idi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitino faño magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada icajeque. ²⁰ Jaajeque emecuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Mijoho ime nacu jihime, bu jino imo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocanico mahaci Moocanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidí eetyeui. Jaamoro diiboco ejeevesu-umoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomito fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonichi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiboro ochoomohachiji, inahabo ifibaijigoco icuboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiboro guijeveui. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icuui. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco icuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveui. ²⁸ Jaamo guijevafañoti siino ubuheetedí, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumano, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Amiihai aivo magajatihi Caatinihaame onoonoco magajatihi, bu Moocaani mityaco magajatihi icano. ³⁰ Miro iguijevecuumo siino ubuheetedí taabavacujitimo, bu iseemeque tajeñicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amiihai memecitíhi Caatinihaamefaño Moocaani amiihaico onoonoco? Miro jilli noobo: ³² Ujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojibo icatino, ubuheeme Aivojiboro, nooboro.

³³ Jillí unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidíro jabafituuhi ijibegueri.

Ibocima Iicano Tajiba.
(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivu-
uhi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dillu-
uhi: ³⁶ Jibogominaafi, ¿cono aivo tajibati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivojibo Moocanico gaiji paryi di-
jeebimaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro.
³⁸ Jino aivo ibocima iicano tajiba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu
aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro,
noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa
jibogo tanoocinihi icano, nooboro.

*¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhi: ¿Milli amihai
mehesicinihi Cristoditi? ¿Mijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani
Gaijafenedi iimaubo: Tahaivojibo, nuuhi? Miho bu nuubo:

⁴⁴ Mohaivojibo Moocaani nuuhi Tahaivojibo Cristoco: Tamiyanaagonovi
casiivo ditihaiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho
diiboco: Aivojibo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco mihaiñooba ajashuno iimusutihi. Toonotiro ivi
mihaiñooba diiboco ajashuno dillucutihi.

23

*Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

¹ Jaaboro Jesu jibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono
fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajibaco magaajasuhicano mityama
mihicahi, noomoro esicinihichahi. ³ Jaaneguiha amihai diito onoonoco: Jii,
meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo icabadi
mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miho sihidi
jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo
diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro
fanoovaaco moonihicamo. Miho imeguehicamo ihimecunohallidi, bu
ihusequejehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiba
onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaahicamo fanoovano
janaanicivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo
jibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya
icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa
aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa,
onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amihai mihimeguedino amihai miyaminaa: Gaajaminaa,
onoonoco. Miho saminaaro amihai idiboro amihai gaajaminaafi Cristo.
⁹ Bu jiiñehallivi mihaiñoobaco: Caani, meneedino, idiboro amihai Caani
niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amihai saatoho: Aivojibo,
onoonoco. Miho idiboro amihai Aivojibo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo
amihai feenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Miho: Uujoho sihidi jeevahi,
onoobo guinoncafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatihhi, onoobo sihidi jeevano
miniuyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji.
Bañfiraminaa mihicamo. Miho amihai niqeje guhugaco kuhufono

mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amihai mijicafetehicatih, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatih icano.

¹⁴ Idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miño gaigoomi fibaijito icamo ijanoooco mudumitihicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocanima guenene mihiimaahicahi. Jaamaño amihai aivo guiraano mahaamicafeteji.*

¹⁵ Idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amihai jiinjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amihai ijico mijibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amihai imiti janaaniv meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amihai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo sigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onono, toono sihidi jeevatih. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi.

¹⁷ Gaajaticanimo, amihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocanidi iimibachuno?

¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeecevojicifañodi: Aivo miyaano, onono sihidi jeevatih. Jaanoti naha tojicifaño icano ijeecevofoañodi: Aivo miyaano, onono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi.

¹⁹ Gaajaticanimo, amihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeecevo, nacu ifajicijeecevo Moocanidi iimibachuno? ²⁰ Miño tojicifañodi: Miyaano, onoobo, bu tojicifaño iicanomaryo bu neehi.

²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onoobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojafaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igicinibo Moocanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaasucani mihicaji amihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Amihai Moocaani onoobadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiibai aamenegayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajibat aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatih. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Amihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco misiguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amihai jeebifaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amihai jeebifaño sano nanivariro magahaficinhi, fanoova imogori magahaficinhi, icano. ²⁶ Fariseomi amihai aallinoma machahamobadi mihicamo amihai jeebinoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitincibadi. Jaadi jari bu amihai alliommo imiteji.

²⁷ Idaasucani amihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miño alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficinhi. ²⁸ Jaabadi amihai mejeevahi. Jilli amihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amihai jeebifaño sano bañifiraro gahaficinhi, bu sano imitiro gahaficinhi icano.

* **23:14** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

29 Idaasucani amihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amihai Moocaani iimaaminaavi cihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cihojinoco. 30 Jaamoro jilli meneehicahi: Mihai siicije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitrarahi, noomoro. 31 Tolli monoomaño amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaajasuhi. 32 Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amihai eedeetemihai iticoniunoco.

33 Amihai jininomi, jininomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji cihigaifaño agañijinoti? 34 Tooneguiiha amihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jibogominaaco icano. Jaamoco amihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. 35 Jaamaño amihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tihoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miho amihai diiboco magaaauhi templojafaño iimimaño, jeecivomaño icanofeeneo situvi. 36 Miyanotiro jino amihaiico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Lc 13.34-35)

37 Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahijivaro imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicunoco oono catava iseemeque ijjecuguiino iigaiyicinicibadi. Jaarunoco amihai mihimeguehicatihi. 38 Enecau bu magaaaja amihai iijano jihovonedi fiiveteji. 39 Jino amihaiico neehi: Uco siino mahatyimecujitihari jari johono uco: Imicani Aivojibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojagaago ijibogominaa asaaumoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. 2 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeece paryi tonehejeque. Miyanotiro amihaiico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

3 Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojagaago ijibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaaajaji ihoho siino asajinoco, bu jiinije ifinijinoco icano? noomoro.

4 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini mihañooba amihaiico bañidino. 5 Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. 6 Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miho tolli icajino. Jaaruno toono jiinije ifinijino icatino. 7 Tusumi siijinijeoto siijinijeotoma moonicasiji, bu siicumiotoma siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi

guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiniye maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaujimo. Paryi jinijeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gaijicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiiibogo iimibogo fanoojiinijero jiiibogocafeteji. Jaadi jari jiniye finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniiiboro ifinisujiiibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco miihifinichicamo magaaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabaijaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoojavi mefeedito siinoco miihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco miihivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Miihi bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocanico midillu: Amiihai magaajifucu jinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eedeevi jiniye ifivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenenene icasujitiihi guenenene iicaruva tusumi iicajimoti miihaiñooba ataa-jajitiruneguiiha. Jaanoti diibo icicuumo gaijirari toono idaasuno guenenene icasujitiiho.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeece jaani Cristo, memeece jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedito. ²⁴ Miiro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amiihaico imegaviro nuucuuihi. ²⁶ Jaaneguiiha amiihaico: Memeece johono sicaihiigoti saabo, onoodi memeeceedito. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miiro chuumuhu iicahigo añimi igaivefiihi. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiiba jabaaveji, bu fucuo nihiiba achicicujitiihi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiniye cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco miriicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaja; miiro ficaba ifiticusumi bohono aamevafiiho. Jaanoti magaanicicahi ficaba ifiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifiticunoco. ³⁴ Miyanotiro

amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tuseumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitihii.

³⁶ Jaaruno jiinije ifinijifucuco miihaiñooba ajashuno gaajatihii Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiiaboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemiihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhii; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiiici gaifimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicitii bo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicitigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiihai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihaicho Aivojii bo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igajaruva cigatii bo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiihai mihimibaicini. Miiro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.
(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojii bo iijaminaaco tuumusuhininicihii imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajii bo ihaivojii bo onoonoco imino omoonii bovi ihaivojii bo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiihaico neehi, diiboco ihaivojii bo ficuji paryi inehejema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitii bo: Tahaivojii bo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamii bo jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojii bo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icii jigaimeecunoco ii cimoro fuuhi taabava jii baimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutihii. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhii. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icii jigaimeecunoco ifañoiqui satyuutihii. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo icii jigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuhii, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agaiiivuumoro icii jigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutihigueheje oono iimibaivuufigueheje nuuhi: Miihaico amiihai cii jigafaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocii jigaimecuno jabaacamaaicuuhii, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufigueheje diitoco iimusuuhi: Chahano, miihaidi ifetejitiruno, bu amiihaidi ifetejitiruno icano.

Am#hairyo mofoomoro am#haiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo c#jigafaihut# inaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño j#cafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivoj#bo, aivoj#bo, m#haico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanoti#ro uujoho am#haico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho am#haico neehi: C#gatimo mehesicini, gaaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

N#hibamivi Ohoovicino.

¹⁴ M#ro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi jeecevominaaco ucuuhuvauboro in#hibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri #ciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadi#ro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinj#jeque eseediuboro ihaivoj#bo n#hibamico ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacuutinati siino diito aivoj#bo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivoj#boco aciuhi diez mildijevaaco: Aivoj#bo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro #cino, nooboro.

²¹ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. #joho aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivoj#boco: Aivoj#bo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro #cino, nooboro.

²³ Jaaneguiiha ihaivoj#bo nuuhi: Aivo imino moonihi. #joho aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivoj#boco nuuhi: Aivoj#bo, #joho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. M#ro #joho sihinic#hi abasutiruhigoti, bu tolli#ro n#hibamico d#cinic#hi ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico in#hicugooboro din#hibamico jiinj#fafaño c#jehin#hi. Jaano jino paryi faneeri din#hibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco iimusuuhi: #joho agaiquiibo idiimitino jeecevominaafi, #ro gaajacuuhi uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti n#hibamico #cinic#cinoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, #coll#hi jana tañ#hibamico dusisutihi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanicivi siino agaayic#jirunaaca, nooboro

²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumit#ici in#hibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ M#ro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono m#dino iicarunoco dumit#icijiibo.

³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeecevominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi maga#hi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

Jiinjeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivoj#boti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi cas#veji.

³² Jaadi paryi jiinj#jeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi

udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivoj#bo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Am#hai Guihirubi am#haico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto sicije jiinije ifiivuunotiro am#haidi eheetavuunofaño. ³⁵ Mi#ro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi am#haifeeneri iicausumi uco am#hai iijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivoj#bo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico m#hai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico m#hai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico m#hai moojafaño magaayiciuhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivoj#bo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, am#haico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniumaño, uco tolli momooniuhi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monoocinicumo cijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Mi#ro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihisuuhi. ⁴³ Bu siicumioobobadi am#haifañodi #guusumi uco am#hai iijafaño majaanhevesutuhi. Bu agaachehuvaut#boco uco gaachehuti mahaciutuhi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautuhi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivoj#bo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, am#haico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutuhi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino cijigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ij#bogominaaco nuubo: ² Am#hairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua j#baimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiom# quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivoj#bo iijatyigaba goohasivi.

⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: J#baimofeenevi tolli momoonijitih# miyaminaa mojaago isifiratomoro ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo iijafaño #futuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro eetatavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi ijaadama icano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi cas#vuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

* **25:40** tañahabomico.

⁸ Jaanoco ijibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collihi jinooco bañamaahi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere idaasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi diigoco mihibahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Miuro fahiijivaro idaasumo amihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiijivaro amihaima icajitahi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafiico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanotiro amihaco neehi, fahigova jino taajasu jibogoco faajiinijeri jibogohigo jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduji, Jesuco amihaco aacihachiji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduui treintadijeva nihibamico. ¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijibogominaa ufuumoro diiboco dilluui: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amihairyo magaaacuubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: Tahoovovi ifutucuui. Jaaneguiiha diijafaño tajibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha ijibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniui. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuui.

²⁰ Jaanaa mihijicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuui.

²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihaco neehi, amihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihiditidaasuvuumoro diiboco dilluui: Aivojibo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinahaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca idaasucani icajiibo uco aacibo. Aivo imijiruno diibedi fiivutibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujibo nuuhi: Aivojibo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jihit, ijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro, Moocanico graciaco aaciudi tohicaco iquisicuboro ijibogominaaco acubo: Ifaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayicuboro Moocanico graciaco aacuboro diitoco aciui: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miuro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafeteji ajashutimohallivi imiti buusu iicano. ²⁹ Jino amihaco neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amihaima johono Moocani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajjaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amihai uco mejeevesumoro mofoociniji. Miho Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifoc, safo icano: Diiboco gaajatih, bu diibo jibogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa ma iguijevehachiji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaajitih, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho jibogominaa nuuhi.

Jesu Moocanima Imaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu jibogominaama Getsemani onoomañovi ifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi inihicuguuboro sihidi idaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebifaño idaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuh, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachiji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa joho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi jibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collih jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetih?

⁴¹ ¡Mubuh! Jaamoro Moocanima mihiimaa iji amihai uco inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocanima ihiimaatuubo. Jili nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachiji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo jibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino jibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañivomoro masigucu mee oono uco aacivaabo fiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi jibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saamo sihidi miyaminaa niisuganoma, cud-aahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiom quillahuto icamo agallu-umo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininichiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

* 26:39 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayiciumororo Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miïro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihî uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro tajaa galluujiruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miïro fafucuvaviro amihafeenevi uujoho templojafaño casivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicihicatihî.

⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatinuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisumororo sacerdotemi aivojibo Caifas onobo imefeenevi satyuuhi. Tahî caatiniminaa, bu judiomî quillahuto icamo iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhî sacerdotemi aivojibo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiamî cojivi casivutuuhî.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomî quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoogayijehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijibuguumisi:

⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisujî. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojibo agañiivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutihî? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehî? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutihî. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jihî, uujoho diibo, ijoho toono onobadi. Tolliro bu amihaco jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidî ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuhî sihidî isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collihî bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amihairyo muguubucuuhî imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tolli ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaiumororo ganiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejenumororo nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa mijoho ico gabacuuhî? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihî, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojibo jeecivominaago asaaugoro diiboco nuuhi: #joho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatih jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatih, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumororo diiboco nuuhi: Miyaano jahi, #joho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatih. Jaanoti jilli onoobo abañihachijiji jaafa uco Moocaani guijenih, nooboro.

Jaasumiro catava ojuihi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifocci safo idino tuunamaaiji, ununoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiom i quilahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sisiciniboco asatyumororo toojiinijeo aivojibo Poncio Pilato onooboco aciuihi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificunoco aatyimeuboro sihididi daasuvuuihi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiom i quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icih i aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli mihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuihi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti udujefafutuuboro lluhivuuihi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaaniguiiha ificunicinofaño mificujitih tihjoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiumororo tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tihjohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojibo atajibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojibo Pilato imegavi #futusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa #joho oono judiom i Aivojibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jih, tolli icano toono #joho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino ijibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuutih.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutih oono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutih. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihi.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miiro aivojibo Pilato omoonicibadi civojaminaafiti saafico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onobo sihidi ejeevaabo iimitibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaicinumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onoboco? nooboro.

¹⁸ Tolli nuubo jilli Jesuco ijihaveumoro diibo usefaño aaciunoco agaa-jaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saato-hoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñihicuno tighahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitino moonibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaaniviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihusenque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevafañodi icatichi. Jilli toono amihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Mihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuumoro sichehuco jihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai icachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaiahallivi javucaruumo janutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguiino ememuivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani ijoho judiomi Aivojibo! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaiti gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaiba icacheuco jihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro diiboco tajibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigaiapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Goluta onoobai. ³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaiñooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaani fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifitino casicamaaiumo diiboco ootomomo. ³⁷ Jaamoro ijibogoco ihmohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANĪ JESU JUDIOMĪ AIVOJĪBO, onono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimiisiici nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihibamoro ihuseneque gavaracumoro ibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata ĩro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachijji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojibo icahachijji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miuro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijji. Jaadi jari magaaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco ibahicauhi.

Jesu Iguijevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiniije civono minifutuuhi gadiĳibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuui: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoña matyusuui. Jaaboro toosihico imei njequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuui ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataaajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuui. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoocinichehu gaachehujetuno feemene icano gallivuui feenedi caamoti sano guinov. Bu jiniije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro cihojino faayicafutuui. Jaaneri Moocanico imiyaavuguumo iguijevecinumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinofañoŋoti ihinumoro iimicuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

* **27:35** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniumo: Tagachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojibo ihamocasiminaama Jesuco utu-
umuumo jiniije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro si-
hidiro igutuuhi. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi,
noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro #finiciumo Galileati
Jesu dojicuti asaumo diiboco jeevivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria
Magdalena onoogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onoogo; Zebedeo
seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iciuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo
Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pi-
latojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiha Pilato
tajibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose #ciuboro mihinivatino
gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro icihoji bohoji guisigajifaño ehee-
tavusuhojifaño jihacuui. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaninuboro
fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu
saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihifinicumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jibaimoguiha iimibaivuunobuunati,
sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihimaaku.
⁶³ Jaamoro diiboco numo: Aivojibo, mehesafetehe oono tobañifiboba
ubuheesumi: Ochoomod i mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji,
unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiha tajiba icihojico kuhufono imooniqui mifucuci
safucu idino ticovovi jibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco
ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jibeguedimo.
Jaanoti tolli omoonihachijiji tobañi aivo iticoniono janaanicivi jeevajirahi,
noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihicimoro
amihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiha ufuumoro tohojico kuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaa-
jataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi
itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevede
fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi
icihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiniije maryibauhi Moocaani
toomominaafi niquejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi
agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi #ciuboro tobahallivi casivuuhi.
³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene
seseuhi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo
aatyimeumoro sihidiro igutumoro inihicuri uchuumucumobadi
minifutuui. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi:
Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniboco
miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau
bu jino diiboco ificuhinimañoooco memeeceva. ⁷ Jaaneguiha goovano
mofoomifere jibogominaaco mijibogoto jilli noomifere: Guijevafañoti
siino buheetecuubo. Jaaboro amihai imega sigucuubo Galileavi. Tahigo
diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuuhi. Goovano sihidi igutumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jibogominaaco jibugutuuhi. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluuhi. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñoco ihibicimifere diiboco imuuhi. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuunoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Mihai fucufeene miciganaaca jibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojibo uguubuuboro amihaijaago isifiratohachiji mihai diiboma mihiimaaji amihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo ¿milli icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unubadi mooniuhi. Jaabadi judiomi jibeguehicahi jisumihachuta.

Jesu Jibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha jibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asauboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji ijico niquejefaño, jinijehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajinijeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho jibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jinije ifnjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miïro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro.

³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojiiïbo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuuhi.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amiihai eedehifiico mejeevesu, amiihai imiti ibu-uqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiiñjeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamico duuhicauhi, bu bajio iimico nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiiïbo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatihi. Jaamaño diiboguiino idijiiïvoboro itihaipaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amiihaico miyaano nifaihuri nitihii. Jaanoti diibo amiihaico Moocaani Gaijari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiiñjeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituuhi Jorda onohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu itehifañoti ihiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nimiihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho agaijiiïbo taseemene, ñri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi saniiiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogoboro taajasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiitvucuuhi. Jaaneguiiha amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igoboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi ficiminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa ficiminaatititi eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi #futuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro j#beguehicauhi. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo j#begueri diitoco aivoj#bo iicanicibadi ij#beguehicauneri, caatiniminaa ij#bogenicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho mihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisugui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ih#bauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi aga#bboro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano gaihivuuboro diiboti iinuuhi. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono j#bogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi iicarumoco ataj#banoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti ij#bocasiuno paryi Galilea jiinjeri goovano gaajacafutu- uhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco j#buguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyciuihi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi ij#cuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi igu- ihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaauneri guhugavi gahafuuhi. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu aga#iivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaan- ima ihiimaaqi. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuuihi. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mas#go siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro j#beguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiinjeri sinagogajafaño j#bogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememu#vuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco #daasuguuboro ihuseri dud#ciuihi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuih jilli nooboro: ⁴⁴ Miihaiñoobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteque dihiifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeecevoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahigueejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecevamo.

2

Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuih guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihiibimoro idino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicimoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciiboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuih, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniimañoti ijeebiifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amihai jeebiifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuih, onono; gañivoobo dicigaiijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magaa-jahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idino isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañivo, jaaboro dicigaiijeque dicibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañivooboro icigaiijeque icuboro fuucuuih ifinicimofenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuih. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatihu aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atymeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño ijibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihu. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihu. Jaabadiro

uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinĩtĩhi. Iimifitĩmeguiiha saahi iimitĩ ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutĩmo Aigafinohallĩvi.
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jĩibogomĩnaa, bu fariseomi jĩibogomĩnaa icamo machutĩmo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jĩibogomĩnaa aaiganana dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro ijĩibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Mĩro diitoma diibo iicanohachuta aigajitĩrumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajĩibogomĩnaati udumitĩcino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Mĩro mĩjoho eedeechehuco bobaryuri maahunĩtatĩhi? Jaanoti imaahunĩruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanĩcĩro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿mĩjoho bohaivofaihuco eedeejutafañõ ficutatihi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafañõ mificutahi, nooboro.*

Ijĩibogomĩnaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisĩsumi Jesu basutafañõdi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijĩibogomĩnaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi.

²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijĩibogomĩnaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonĩtatĩnoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatihi amĩhai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujĩvaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonĩunoco? Mĩro Moocaani iija tabernaculojafañõ David ufuuboro Moocaani jeeçivo maahunoco machuuhi mĩjoho amachutatĩrunoco, Aviata onoobo sacerdotemi aivojĩbo iicaujiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohero sacerdotemi amachufĩrunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Mĩro jaguisifucu miyamĩnaadi eetavocafutuhi. Jaanoti miyamĩnaa jaguisifucudi eetavocafutuutihi. ²⁸ Jaamañõ uujoho Miyamĩnaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojĩbo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafañõ fuuhi jahĩ icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco ifinĩcimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisĩsumi buheesujĩbo? noomoro ifurumo diibohallĩvi ijĩibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gaĩiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisĩsumi moonĩsunicĩmo iiminoco, nacu iimitĩnoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihi. ⁵ Jaanegui diito jeebĩno cuhuferi idaasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicarũ! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojĩcuvĩro imituuhi. ⁶ Jaasumiro tonoti ifariseomi ufuumoro Herodianomĩma fitacucasiuhi Jesuco igaicauqui.

* 2:22 Jilli Jesu nuuhi eedeejĩbogoco mejeevesumoro bohono jĩibogocoro meheetavequi.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

7-8 Jaanaa Jesu ijibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda ooneghehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro. 9 Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñejeruujiruneguiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. 10 Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñejeruhicauhi. 11 Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

12 Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaaasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saumo. 14 Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluuqui jibogoco ijibeguequi icano. 15 Jaamoco iijico aciuubo ijimico igañhicaqui.* 16 Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoubo. 17 Jacobo Zebedeo achi, bu Jua Jacobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisi, sisiseememisi eneejirunoco. 18 Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacobo, Tadeo, Simon cananista, bu 19 Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicaaqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. 21 Jaanoco Jesu yoto uguubumoro saauhi diiboco icivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiha.

22 Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhi-caabo, noomoro.

23 Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañjirahi? 24 Miño saafi aivojifaño minooci udugaavonoro sanomi imoonicasiruva sanomi finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji gueenene icajitirahi. 25 Jaabadiro bu sajaotoro sanomi imoonicasiruva gueenene icajitirumo. 26 Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu gueenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

27 Jaabadiro ¿mijoho esefaabo ijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

28 Miyanotiro jino amahaico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihi-imaaruno buusucafeteji. 29 Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihifi ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

30 Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhvasuuhi. 32 Jaanegui Jesuhallidi emecucinumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhvahi, noomoro.

* 3:15 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho gaharubi? ¿Mijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecuciniumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.
(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuajinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuhi. Jaanoti diito injinivi jiniigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi oovicuboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuhi. Jaanoco joomi asaumorero machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneru aryivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jarimihonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuunoroco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jinijevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati inoro iicacuudi jibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi oovicuboro neehicahi. ¹² Jaamo emeeciurumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu jibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaajathi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miro basuminaafi, oono Moocaani iijico jibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miro jino jiihaifaño aacotono onono; miro saatoho jeebifa abasucuurunoco jibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti duniticicuuhi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatino nisuhifivi agasesumi uhuuchvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji iicarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutathi. ¿vinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miro chahano afatanicinino

atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinooco amiihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miuro oono amiihai mohoovihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanicivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino iicarunoco dumiicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jinijefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevedi agaiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasecusumi.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jinijefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miuro tooyi aivo jinijehalliri icano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucafutucuudi jusifhi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafhi. Jaaho aafeneguino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha jibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi jibogominaaco nuubo: Masii onago muuaivi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi icuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijevenequ? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¿Llivi toonoviro sicuti! nuubo. Jaanegui iguibuhuba llivicuuhi. Jaanoro paryi imino sicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi jibogominaaco nuubo: ¿Collhi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

5

Gadarenomi oobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicahigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco miihaiñooba jigaiñehineri duujenicutih. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñooco icano jigaiñehineri sisicuumo. Jaarunoco ihusenehonoco dubaicubo, bu itihaiñonoco ididaheje moonubo icano. Jaaboco miihaiñooba guinonicutih. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuboro iguino memuvutuuhi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicaunegui-
iha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Miihaico jicuumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi.

¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Miihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeegu, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aaifuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumororo ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicaajaafefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumororo meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo aatyimeuhi meimi cuumima iicaubo gicinibo gaachehufaño jiciniboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumororo sihidi iguiumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Ima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco dibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico idaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaiuuhi muuaijiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoo, diibojaa sauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguino ememuvutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio mo ijene ñeñejeruhicauhi. ²⁵ Jaamofeenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idino iicaucuugo. ²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti jibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheegi, noogoro esamaahicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi imeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicahi? nooboro.

³¹ Jaarunaa jibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicahi? neehi? noomoro.

✧ 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco #finicihicauhi ihatyimequi: ¿M#joho fine dud#ic#i? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememu#vuugoro paryi imino j#b#buguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñ#ba #co dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeeb#i fuucu, diguihuvat#i buheetecuuhi, nooboro.

³⁵ Jill#i iimaubaacaro sinagogaja aivoj#b#o iijati saatoho jill#i noomoro saauhi: Daicigai guijevecuuhi. Fine Moj#b#ogom#naafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#b#oco nuuhi: Diguetejirahana, jill#i miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro m#h#ai#nooba diiboma ufuunoco imuguut#b#o id#m#omaryo Pedro, Jacoobo, Jua Jacoobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#b#o iijav#i #futuuh#i aty#meuhi ga#n#uhusuno omoon#unoco, miyam#naa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ij#cafutuuboro ditoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani ga#n#uhusuno mis#ramaa#i#i? ¿Coll#i#i mataacasi#i#i? Guijevetigo. Jill#i cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu pary#ic#ino famoocoro jahisivi ih#inusuuboro caani, seej#i iicam#isicoro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuset#i agaay#ic#iuboro hebreo iij#ri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jill#i, bagocaja, #co neehi: Ga#n#iivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja aga#n#i#vuugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci mot#i#hait#i mificabaci id#no ficabava icacuuhi. Jaaneri miyam#naa sihidi igutuuh#i. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuh#i: M#co mij#beguedino, nooboro. Jaaboro taj#baubo: Tobagocajaco mamachus#u, nooboro.

6

Jesu Nazarev#i Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiin#jejaagov#i siino uumiubo. Jaaboma ij#b#ogom#naa fuuhi. ² Jaadi judiom#i jaguis#ifucu iicacuudi ticovaubo ij#b#ogoobo sinagogajafa#o. Jaanoco sihidi miyam#naa uguubumo sihidi ajabaf#i#ituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo pary#i jinehejeque? ¿Mill#i fine diibo igaajaco gaay#ic#iuh#i? Mee jino agaajarat#inehejeque moon#b#o, noomoro. ³ M#iro du jaan#i #mohobujene dud#ic#amaajem#naafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, toll#iro bu jino inagom#i m#h#ai#feeneri icahi, noomoro diiboti s#f#iratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaam#naafico fahigovaoto boc#ig#uef#i#i. Jaanoti ijiin#jeoto, iyoto, iijaoto icano boc#ig#otati#i, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuut#b#o, m#d#imocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihall#i ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguut#neri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiti cuumijeri feehicauhi j#b#ogooboro. ⁷ Jaadi coovaubo ij#b#ogom#naaco fahuseeci mot#i#hait#i miim#is#i#ic#i id#m#oco.* Jaaboro diitoco galluubo miim#is#i#ic#isaajeri. Jaaboro iimit#ino ij#m#ico buhi igavaracuqui mityaco aac#uboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. J#h#ai#v#i id#n#ocoro queseico masaty#o. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nih#ibam#ibaco icano masatyedino am#i#hai niiv#igai meehev#i. ⁹ Bu saapaajequere t#h#ai#paajequere mij#cafoto, bu michehuc#i mij#cafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaav#ihacho m#h#i#fotojafa#oro mihica, siijafa#o,

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6

bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amiihaico agaayicitihachiiji, uguubutihachiiji icano toonoti mihiinomoro amiihai tiihaipaajeguiino jiiñico toonovi matatacu jei diito iimitico ijiiibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumororo miyaminaaco jiiibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañiihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diiribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinije aivojiiibo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi ijiiibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷ Miiro Herodia noojiri Herode atajiiibauneguiiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icuubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiiheguere gaicaausuhicaujirahi.

²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicauti. Diibo onoonoco gaa-jatiruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausu-ujifucuvi ifutuui. Miiro Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jiiibaimoco eetavuui. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajiiibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaasetuui. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguui. Jaaneguiiha ihaivojiiibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui.

²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojiiibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tsumiro amocasiminaafico atajiiibauboro galluui Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticuboro butajefa sivaubo. Jaayico tobagocajaco aciuubo, bu jaayico diigo seejico acituui icano.

²⁹ Jaanoco Jua jiiibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico iiicijeumororo ciihojifaño ficuui.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jiiibeguehicaui paryi omoonuno ijiiibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii

* **6:14** (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onooobu Jesu ifiivuumo iicaubo chuumucuui. Tuumo diibo seemene Herode Antipa onooobu icauhi.

majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahihicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajacumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoociniuhi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuhi ovejani itoomominaafima achahamobadi iicauneguiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiha gallucu miyaminaaco ifiticumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutata inaajequi. Miro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusuu, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino doscientos denarios maahunoco manaa-jeteji paryi diitoco mamachusuu? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amihaima maahunoco icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahusedino imaahunoco iicaunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeciboro toonohallivi Moocaaanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisico tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimo jibaiñoco gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaihallidi Jesu Figono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaaanima ihiiamaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuhi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuihi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuihi. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiraatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoroco cañavutuuihi Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuihi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoocinimo. Jaamoro

ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihinino.

(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuui amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditit tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miïro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayichi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miïro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guijevesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amihai monoonicichi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujitih, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico iibaicuuno eneejiruno. ¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatih. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiti, sifiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije icanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaathe fuubo. Jaaboco jibogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaatitih? Miïro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininitih ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iionocichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatih eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti

✧ 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininihi. ²¹ Miro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifiirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiveveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja ijafaño jicafutuubo: Mihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. ²⁶ Jaago siicumioo griegomogou, sirofenicia icano jinijeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusiqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumiticimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jhi, miyaano tolli Aivojibo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicum machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jhi, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji inucuuhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo ijavi ifutuudi atyimeuugo illeque icigaijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jinijefeenedi fatyuhui, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaaubo gaseuhi Galilea muuaijinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutibo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeeciuboro sefano ajaguisuboro hebreo ijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi. (Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaiuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu jibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jhaiivi ajebari nacatejirumo. Miro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: Milli bu mamachusujirahi jino mihaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu m̄noodino am̄hai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci id̄ino, noomoro.

⁶ Jaanegui taj̄baubo miyam̄naa baavi icasi#camaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicajehallivi iimaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro ij̄ibogom̄naaco aciubo. Jaanoco diito imiyam̄naama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu m̄idino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimauboro diitoco aciuhi imiyam̄naama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici id̄ino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. ¹⁰ Jaadi ij̄ibogom̄naama meenegafaño ij̄icafutuumororo fuuhi Damanuta j̄in̄jevi.

Fariseom̄ Niquejeo J̄ibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseom̄ asaumororo Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo in̄sumo diiboco dilluuhi: Eneecata niquejeo mityaco m̄ihaico dihiifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeeb̄ifañodi sefano ajaguisiuboro nuuhi: ¿Coll̄ihi jisumio miyam̄naa niquejeo mityaco dilluuhi? Miyanotiro, am̄haico neehi: Jimiyam̄naaco niquejeo mitya ifusurajit̄ihi, nooboro ¹³ diito ifariseom̄ico ejeevesuuboro siino meenegafa ij̄icafutuuboro onagoo muuaivi ij̄ibogom̄naama fatyuubo.

Fariseom̄ Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseom̄i, Herode icamo juurisutaguij̄inoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ij̄ibogom̄naa sanomiro noocasihicauhi: Fine añ̄im̄naa maahunoco misivat̄neguiiha oll̄i noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Coll̄ihi maahunoma machahanoco monoocasihi? ¿Nacu aivo magaaajatihi, mehesicin̄icuutihi? Cuhufocani am̄hai jeeb̄ino fine. ¹⁸ Am̄hai aall̄inoma mihicarumo mahatyimet̄ihi, monohojivarumo muguubutihi. Jaana mehesicin̄it̄ihi sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu m̄nood̄ibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici id̄ino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu m̄nood̄ibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici id̄ino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicin̄it̄ihi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimet̄iboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimet̄iboco s̄ivaumo: Diiboco dud̄ici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaall̄icico ij̄ireri amaisuuboro ihuseque ihall̄ivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, m̄ivigaȳi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeeciuboro nuuhi: Miyam̄naaco imohonobadi jeeva-moco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaall̄ihall̄ivi ficuuhi. Jaadi siino emeeciuhigo iv̄i diiboco ihaall̄i imitucuuhi. Foovono paryi imino

atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco ijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro J#beguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Iicanoco.
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ij#bogominaama fuuhi Cesarea de Filipino cuumino-jaago jahi j#haivi dilluubo ij#bogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatohe neehicahi. Jaanoti saatohe: Elia, neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana am#hai, mijoho uujoho iicanoco me-nehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: H#joho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: M#hai#noobaco mij#beguedino, nooboro.

Jesu Iguivejinoco J#beguehi.
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ij#buguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco j#heveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi #baabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ij#bogominaaco emeeciuboro Pedroco #bauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto #joho Satanas idi-icaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih#i. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ij#bogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difiico guinodi ficu. Jaaboro ifiico idaasuno omoonisujinoco iguiti#bo tadyojicuti disaa.* ³⁵ M#iro ifiico agaij#bo ifiico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu taj#bogo iijiguiinodi icano ifiico imitasuubo, ifiico taa-jasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi j#inije busumijeque gaayiciruubo ijeeb#ico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadjiruubo ijeeb#ico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, taj#bogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo nucufeejeji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, am#haico neehi: Jineeri jino iicamoti saatohe guivejitih#i Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuh#i seseene nitiminaati cajaaniyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Moj#bogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Mas#i migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui #di

* **8:34** Sahaamefa#o noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque dici#bo tadyojicuti disaa.

saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeeciurumo miñhaiñoobaco atyimecuutihi idibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Miñhaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miico jibugutuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeneti siino ubuheetejino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinihaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miñro idaasuno icajiibo, jihevecafetejiibo icano noono. ¹³ Miñro jino amihaiico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi moonumo diiboti Caatinihaamefaño: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihii. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañhicahi. Jaaboro diiboco ijiti jivaasecuco iinusuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototihii agañinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii, jeedi fine amihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amihaiico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubo. Jaaneri baavi cavinamaaiboro acutuubo ijiti jivaasecunoco gañiboro. ²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuihi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicaauqui. Jaanegui miñhaico didaasugoobo millihacho miñhaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihii, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuihi: jñhi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyuihi. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihiniuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciuboro diiboco gañiiyiciuhi. Jaaneri diibo julleeveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluuihi: ¿Milliti jana miñhai magañitihi tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihi. Jilli Moocaañima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco miñhaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutahi, ³¹ ijibogominaaco ijibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucuciano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gaa-jahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhí jaahé iicacudí Jesu ijibogominaaco dilluuihi: ¿Jinejeque jana jñhaiví amñhai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutíhi: ¿Cajaaníji fine aivo miñhaiti imiyaabo? noomoro jñhaiví ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiñvuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amñhaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinoví iminifotooboro famoocoro ijeecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque ñciuboro diitofeeneví ficuuihi. Jaaboro tooseeque iñibiciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jibadi seemeneque agaayicimo uco gaayicíhi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicíhi, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Iicatñbo Mojaagodi Icaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojbogominaafi, meeci, saafico miñhai mahatyimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco miñhai miññbahi, miñhaima ñgotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miññbajirahana. Miñro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitñbehiica. ⁴⁰ Miñro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatñbo. ⁴¹ Jaanoti cajaaniyohacho amñhaico Cristooto mihicaneguiiha ñfaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayicíji.

Imitifaño Agaññsujiruno Ññhícu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaaniyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agaññsumoco aivo imijiruno guisibatyiğabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañño. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agaññsuhachi quiticñbo buhi gaññi. Miñro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo cñjigaifaño

* **9:29** Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaañima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

ofoono tahi ufucuro icijigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiihoho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifafano aganiisuhachi quiticibo gani. Miuro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefano ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo cijigaifano ganiicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifafano aganiisuhachi buhudaruubo gani.† Imijiruno Moocaani aivojifano sahiimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cijigaifano ganiicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miuro paryi famooro cijigairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanogui amihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebi mihi-cacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinijeri, Bu Perea Jiinijeri Icano Iguehi.
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinijevi Jorda onegueehi iicano jiinijevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuuhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jiiibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.
(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi iifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amihaiico tajiiibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miuro Moise tajiiibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miuro amihaiico Moise tolli tajiiibauhi amihai cuhufojeebiiico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunicihi mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafibadiro icanicicuuhi. Jaamaño miimisiici icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaaha iicacuudi ijiiibogominaa siino diiboco tonoditi dilluuhi. ¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibo iticoniogohallivi ajeva imitico icih. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijiiibogominaa toseejeque isivaumoco iibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seme saahi fine miihibano. Miuro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyantiro amihaiico nehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitih. Moocaani aivojifano, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihiibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefano noono: Jaabadi miuro paryi famooro cijigairi imibachucafetefihi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuboro iguiino ememu#vuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo J#bogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿M#joho, nacu, iimiibo? Idi#boro saafi#iro Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani taj#bajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco di#beguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: J#bogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo di#mega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefañi sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

²² Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeeciuboro ij#bogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifañi ofoono! nooboro.

²⁴ Jaaneri ij#bogominaa sihidiro jabafiituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tih#cani Moocaani aivojifañi ofoono!† ²⁵ M#ro sihidi jeevaji#tiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifañi ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafiituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. M#ro diibedi jineje itih#noba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: M#ro mi#hai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro #ma mi#guehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro am#haico neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, ijini#jeque icano taguiniodi, bu tahalliti taajasuj#bogoguiniodi icano ejeevesumo gaayiciji jino juijini#jehallivi ciendi#fova janaanici iijanoco, inahabomihaico, inagomihaico, seejico, semeque, jini#jeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejev#i ifinijitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinov#i minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinov#i iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Iguijevejinoco Siino J#beguehi.
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa j#hairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ij#bogominaaco imegavi s#guehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafiituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ij#buguubo diibo idaasuno iicaujinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeci, jino Jerusalejaago mefehehi. Jahigo uujoho

* **10:21** Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque di#ci#bo tadyojicuti disaa. † **10:24** Sahaamefaño noono: ¡Tih#cani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifañi ofoono! ‡ **10:31** Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuv#i minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuv#i iicamo tusumi imegavi icaji.

Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevafaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevafañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaaumisiro diiboco nuuhi: Mojbogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.*

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaajatinoco midil-luhi. ¿Nacu amihai uujoho idasuno icajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idasuno icajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro. §

³⁹ Jaanegui: Jihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idimeguiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacoobomisijaago sifiratuuhi. ⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amihairyo magaajacuuhi jinijeminaa aivojito ijinijeque atajibafinoco. Jaamofeeneri, bu icamo imityafimo imityari miyaminaaco guiinonifihi. ⁴³ Jaabadi amihafaño tolli icajitino. Jaanoti amihafañoti sihidi ejevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecibominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amihafañoti imiyaaboti icagoobo paryi amihai jeecivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeecevequi saautihi. Jilli uujoho ejeecevooboro miyaminaahallivi tafico acinofeenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jhaijiniri giciniuhi nihibamico idillu-ubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma icamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro ibauhi.

Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleveuboro Jesu-jaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

* 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idasuno icajibadi mihicajirahi?

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimisiico galluui: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco miihaiñooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti miihaiñooba amisico: ¿Collihi misinahi? onooachi, monoo: Mohaivojii bo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jiihaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinahi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuner jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojii bo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihiiicuneguiiha.

¹² Jaano sesevede Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi. ¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onooafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuuhi.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuui. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco moonubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguutii bo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miiro Caatinahaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotem aivojito, bu caatinaminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo jibegueneri ajabafiitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihiiicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuui.

✧ 11:12 Mt 22.18-19

Higueraho Ochoomono.
(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano sesevede siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajahiniho chuumucuhi, nooboro.

²² Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Moocanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amihai neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachiji tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi guucibatimo jino onoobadi icajinoco imiyaavogohachiji onoobadi icajino. ²⁴ Jaanogui amihai neehi: Paryi Moocanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachiji amihai tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocanima mihiimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachiji diitoma mihimibachucasihachiji niquejefaño iicaabo amihai Caani amihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachucasihachiji amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico buusujitihini, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuhi. ✨ Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaumoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹ Jaanogui Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu tolliro amihai diluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiji, amihai neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiji cuucatioji? ¿Niquejeaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanogui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotihini? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miho paryi famoro miyaminaa Juaco miyaano Moocani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiha. ³³ Jaamoro: Magaajatihini, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amihai jillitini moonihini eneejiruno, nooboro.

12

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuhini siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenetini torrehacico eetavuubo tohacini nequetini toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniboro sihini tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco dicitoni, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiboco galluuhini. ⁵ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumotini saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraicumoni icano.

* **11:26** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ✨ **11:27** Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

⁶ Jaanobuuna saafiirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijũbo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujemo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayicumoro guijenimo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gañimo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miuro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojũbo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidijeevahi, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui moonimo diitoco eneejirunoco siinovi oovicuboro onoonoco agaajacimoro. Jaarumo miyaminaaco iiguimoro diiboco ejeevesumoro fuucumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa gallumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeevotũbo miyaabo idiicanoco mihai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicini finoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jhaico miyanotiro dibeguehichi. ¿Naa idi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihit? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañifira jeebico agaajacuboro diitoco nuubo: ¿Collihit uco minisuhit? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciqui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu mijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatocho saduceomi iguijvecumo siino buheetejitihit onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi. ¹⁹ Jibogominaafi, Moise mihaidi jilli caatinuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojitit iguijevachijit inahabo ifibaijigoco icuboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miuro saatohotit sano nahabomiro icauhi sahuse juugahusetit miimisiicitidimo. Jaamotit saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatuboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevatuboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivooobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tollit diigoma icauhi. Jaarumotit saafiiba seemevautihit. Jaano nijequetit bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedit, ¿cajaani taabajit? fine famooro diigoco ataabavacumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhit: Jillit amihait mitihivehi Caatinihaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaatamaño. ²⁵ Miuro guijevetit siino ubuheetedit gaifimit, gaigoomit icamo taabavacasicujitihit niquejefaño iicamo tomominaabadiro icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveminaa ubuheetejinotit Moise aamefaño, onoonoco amihait memecitihica? ¿Millit nacu Moocaani diiboma iimaauhit imoho

ijigaunofeeneti? Miïro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivoj#bo, nooboro. ²⁷Jaamaño Moocaani guijeve aivoj#bo icatino. Moocaani ubuheeme Aivoj#boro. Jaamaño aivo am#hai jilliro guiraano mit#h#vehi, nooboro.

Aivo Imiya Taj#ba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸Jaanaaca saafi caatin#minaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguububoro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo taj#bat# aivo obocino? nooboro.

²⁹Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya taj#ba jino; muguubu Israel id#boro saafiro Mohaivoj#bo Moocaani. ³⁰Jaabo Moocaani Dihaivoj#boco gaiji pary# dijeeb#maryo, pary# difimaryo, pary# dihesamaajemaryo, bu pary# disefamaryo icano. Jino aivo imiya taj#baji. ³¹Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difico agaij#badiro, onono. Chahano sataj#ba aivo jino janaanici icano, nooboro.

³²Jaanoma iicaubo icaatin#minaafi diiboco iimusuhi: J#hi j#bogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³Jaaboco magaij#no pary# mojeeb#maryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaij#no icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeevivonoco ifaj#iciv# ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaij#no imino fanoo janaaniv#, nooboro.

³⁴Jaanegui imino iimusunoco Jesu aaty#meuboro diiboco nuuhi: J#, tehesit#hi ij#joho Moocaani aivoj#ti, nooboro. Jaanotiro m#hai#nooba siino diiboma dillamaaicuutih# igutumaño.

¿M#joho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Jaanaa Jesu Moocaani ijafaño ij#bogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatin#minaaf# Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶M#ro David icaruubo Moocaani Gaijafened# ihiimaausumi nuuhi:

Mohaivoj#bo Moocaani Tahaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonov# cas#vo, dim#naaco dit#haiguiino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihid# miyam#naa iicaumo imono guubun#chicauhi.

³⁸Jaabo Jesu diitoco ij#bogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatin#minaati, oono caamovonoono gaachehunoma #gomoco, goohasinofeenev# aivo imino idillunoco iimoy#cifimoti. ³⁹Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvicamaafimoti, bu machusumi iimima#nejev#ro iicafimoti. ⁴⁰Bu fibaij#to gaigoom# iijanoco udum#ticimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaan#cimo sitaaco iba#iqui. Jaamaño guiraajino aivo c#ij#gaifaño ijaadaco agaay#cino, nooboro.

⁴¹Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani ijafaño nih#bamico ij#cuhicauno imega ig#cin#ma#not# #fin#chicauhi miyam#naa tobafa nih#bamico ij#cumoco. Jaamo saatoho sihid# inih#bam#ma iicameheje guiraano j#cuhicauhi.

⁴²Jaanaa saafigo idaasuno fibaij#go agaseugoro tobafa mijeegay#icico j#hacuvauhi m#d#no ijaada icajecico. ⁴³Jaanoco Jesu aaty#meuboro ij#bogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi: Ajaamo idaasuno fibaij#go pary# famoova nih#bamico tobafa ij#cumo janaaniv# aivo

☆ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

ficuuhi. ⁴⁴ Miiro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañfiira guisibano bañfiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajjaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti mag-aajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica mihaifnooba amihaico bañdino. ⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai nihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miiro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amihai ifico magaihuini amihaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amihai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miiro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinjeriro jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneeki? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amihai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amihafañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amihaico jiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaubo taajaji.

¹⁴ Miiro Moocaani iimaajibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaaja. Jaadi Judeao jiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachiji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amihai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato icamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje sicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tusumiji sihidi aivo idaasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifiivusunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih. ²⁰ Jaafucujeque Mohaivojibo ibaaretutiruva tusumi iicajimoti mihaifnooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujibo itaadimo diibo iciumo toono idaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amihaico saatoho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onohachiji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi

iminifotomoro, bu Moocaani iimaajibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi eeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi iicanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishitihachijibañijimo. ²³ Jaanegui amihai mityano mihimibaicinicu amihaiico jino uujoho imegaviro jibugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asajino.
(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono idasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihhi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja miiro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiitacunoco magaajanichi. ²⁹ Jaabadi amihai magaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiinije ifinijino ifiitacunoco. ³⁰ Miyanotiro jino amihaiico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo guijetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyejitihhi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco mihaiñooba gaajatihhi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihhi icano idiboro Moocaani tufucucu gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amihai mihimibaicinicu toomomoro magaajatihhi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicojininaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejiihiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaajatihhi aivojibo cusumihacho agasejinoco ijicuvibahacho, fucufeenevibahacho, catava ojiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amihaiico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amihaiico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujiino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jibaimoco eheetavuujiino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ifurumo sicamañooco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaauiqui. ² Jaarumo neehicauhi: Jibaimofa momoonijitihhi miyaminaa ñaavotimo iicaui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo iijafa icauhi. Jaabo imachuqui acasivuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefaño facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihucoco Jesu nigaihahivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiiratumoro noocasiuhi: ¿Collihhi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivivi manaajemere idasufimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahiijivaro amihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amihaima fahiijivaro icajitih. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonihi tafico afacisugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amihaiico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinijeri jibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca juda Iscariote onoobo, jibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emecitoobo diitoma ihimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco jibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui jibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi icinuuri nifaihuco asatyoboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo jicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañ tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amihaiico ifusujibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo mihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui jibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvu Jesu jibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi: Jino amihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefañ maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uutit onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuuubo feehi. Jaarunofañ idaasucani icajiibo uco aacibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro Moocaanico graciaco aciuh. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahucu icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayicubo. Jaanoco tolliro graciaco aacuboro ifuuhi. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amihaiico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocaani aivoji icadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ima iguijevehachiji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaajitih, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicaui.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi idaasuvuuboro atafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhée, nooboro Jesu janaanicivi ufuuboro jinijehallivi ajavuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicaui: Guihi, fanoova idi sihidi jeevatih. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaaubo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetih?

³⁸ Moocaanima mihimaamoro mubuhée Satanas amihaiico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaaubo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaauboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imitiminaa usefaño aacifetejino. ⁴² Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu, mee oono uco acivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saauomo miyaminaa nisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaaajiqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

* **14:27** Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco. † **14:30** Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, onoonoco. ‡ **14:36** Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuhi. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miñero fafucuvaaciviro amihafeenevi Moocaani ijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magaayicichicatihi. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinhaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaaubo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayicirumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaaubo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi.

⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuuhi sacerdote tomominaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi. ⁵⁶ Fiivaamo sicamañoco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoco bañuhi: ⁵⁸ Mihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajaniboro mifucuci, safucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojibo famoofeeneti agañiivuboro Jesuco dilluuh: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutibo. Jilli llivi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojibo dilluuh: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuh sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collhiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyicicujirahi? ⁶⁴ Mee, amihairyo muguubucuuh Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuh.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganicihicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachiji gaajaci: ¿Naa mijoho ico ganicichi? noomoro. Jaabadiro bu tomominaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojibo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ cijigaijiniri efeemeebe iicauboco

aatyimeugoro diiboco guenenene ihifinichicaugoro nuugo: Hijo bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatih, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehinuubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeçugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunati bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano hijo diitotiobo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi ñbacasiiboro ihimaaubo Moocaani momofañodi ooviciiboro: Gaajatih uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava allinuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idino uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaivuuhi paryi fagominaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sisiciniboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa hijo judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jhi, hijo toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicauhi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluui: ¿Ajashuno aivo diimusutih? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi jibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijevfaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojanubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaa-jauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuui: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

§ 14:70 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Diitobadi idiimaano, onoonoco.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivoj#bo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiy#ci#umoro gachico-hai deecano tifaibadi itifai iicachehuco j#hacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuu-tunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucarumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahomoro: ¡Imino diica judiom# Aivoj#bo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigaiti gafucuhicaumo j#rebamaaimoro igui-ino ememu#vomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco ij#hacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco ij#hacuumororo diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaipaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaan# cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoon#unoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatin#umoro ficuumo: JAANI JUDIOM# AIVOJ#BO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatin#haamefaño onocin#no nijequevauhi; iimitifimofenedi oovocafutuubo, onocin#no.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ih#bamoro ihuseneneque gavaracuumoro #bajirubadi iicano inigainocoro garya, garya omoon#hicaumoro neehicauhi: Ajaan#vahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino doj#cuviro mifucuci, safucu id#noti boojati edeetavejiruubo. ³⁰ Eneecata #ro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatin#iminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano #joho Cristo Israel Aivoj#bo idiicahachij# jisu diguijeve imohoti niito, maaty#memere #co mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucin#misi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadic#iba paryi jiinije #vono iij#uhi. Jaano jari sano iij#cuuvi imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iij#ri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿coll#hi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro #c#jeuhi faas#hi iicanoco iimitino aivofaihufaño ichimayaacuuboro #mei nijequevi ificuuboro Jesu iij#faño cateejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahaty#mequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanoty#gaba agaihivuuboro chuumucuuhi. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboocin#u chehu gaachehujetuno feemene iicano

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

gallivuuhi sanoodinoociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivoj#bo Jesu imega julleeciniunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro eteemehicaubo asauboro iguit#bo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivoj#boco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivoj#bo ij#buguunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico initusuuboro tokehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño icuboro iguhugaco guisibatyigabari fabaacuuhi. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevede tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi. ³ ¿Mijoho mihhaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafehi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amihai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeci jino diiboco ificuhinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ij#bogominaa, Pedro iicamoco mij#bogoto amihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amihhaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutumoro tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mihhaiñoobaco j#buguutimo sihidi iiguiumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mihhai jaguisifucu iicauno sesevede ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiiicidimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco j#bugutuuhi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutihi.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucuutimo. Jimañoviro ifotono.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.
(Lc 24.13-35)

- 12 Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. 13 Jaanegui uhuumiumisiro saato ho ijibogominaaco jibugutumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuhi.
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

- 14 Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebhalliti buheete-cuuboco aatyimeumo jibugunoco imiyaavuguutinohalliti #baubo. 15 Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. 16 Jaanoco imiyaavogooboro initsiquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih. 17 Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi jimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, 18 ihusenefa jiinimico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro igu-ihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Feehi.
(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

- 19 Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihiimaahicauno niquejefano. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. 20 Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdoti Zacaria onoobo, Abia onoobogaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuuminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihaiooba diitico milli nehicautihi. ⁷ Jaarumisi isemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacuumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi futucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguiico ijigasucui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaumo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toominaafi nuuhi: Zacaria, diiguete-dino, Moocaani guubucui diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivo-faihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuuminaaco sihidi uumisujiibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico isemema sajeebi ificuqui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igaaajasucui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluui ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idiicamaño dihi-ima ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji guenene toosee ifivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gajaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi icano ihuseriro jibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeeciuvuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivoj#bo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani #ma icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuchi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taj#baji. Jaano ufucuro finijitihhi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehicaduhu tajevatihhi? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño #ti seemene ifivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba id#no icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itih#no, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani j#jovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhi. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhi. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro diseeemeneque imino mooni#bo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeeb#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeeb#ma Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho #daasugo ij#jovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro pary#cino miyaminaa fahij#varo iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimi#bo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijmoco fahij#varo #daasugoobo.

⁵¹ Sihidi jeevanoco mooni#bo. Guinon#bo ificoro: Mityahi, noomoro

iicamoco. ⁵² Imityafiirumoco guinovɪ niitusuubo. Jaaboro ijeebɪno sɪcuno iicamoco sihidɪ ejeevamotɪ ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidɪ sinehejeri gahafusuubo. Jaanotɪ sihidɪ inihɪbamɪvamoco sɪcaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecɪvomɪnaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetɪbo diitoco ɪdaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiiɪvareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria gueenene icauhi Elizabema minihɪbaci, sanihɪba icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitimɪnaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomɪ icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaiɪunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahusetɪ mifucuci, safucu icano nigacitɪ toosee meehe nigacico iquitɪciqui. Jaamoro iquitɪcɪnobuunati momonɪujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeɪ nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihica? Diyototɪ chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutɪneguiihahica ihuseneri caani omomonɪnoco igaajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinɪuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivɪ Zacariaco jari siino iijɪ jafeveuhi. Jaaneri ihiiamauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryɪ icojɪneri iicaumo sihidɪ jabafituuhi. Jaanoco paryɪ Judea jiniɪe gajɪneri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryɪ uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojɪbo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonɪneri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficɪnɪbo iimaauhi Moocaani diibo jeebɪfaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imocɪnɪbo israelmi Aivojɪbo Moocaani. Mihai diibo cuumimɪnaa mihicamojaa asaaboro mɪhaico taajasuubo. ⁶⁹ Mihai acɪbo sihidɪ jeevaabo Motaajasumɪnaafico ijeecɪvomɪnaafi David iyaachimɪhaifañotɪ. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiiamaamɪnaafeenedi sɪcɪjetiro: ⁷¹ Mihai momɪnaafañotɪ, atajasujinoco, bu paryɪ mɪhaico ijɪheguemetɪ icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemɪhaihɪvico: ɪdaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetɪnoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Mihai momɪnaati atajasujinoco, diiboco mejeecivequi ñihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofino diibedi icaqui jiijehallivɪ mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanotɪ ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaamɪnaafi, noocɪnɪji. Jaamaño feeji Mohaivojɪbo imega ijɪhaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumimɪnaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodɪ ɪdaasugoboro mɪhaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitɪfucu niija iicafucu nihɪbaco motoomonɪcibadi. ⁷⁹ Jaabo seseenɪ sɪvaji cɪvohigo iicamedi, guijeve cɪvoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sɪgueji sajeebɪ icano jɪhairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadɪro bu Moocaani iimogobadi ijeebɪ sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sɪcaihigovɪ icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumimɪnaavɪ ifico jafenɪubo.

2

Jesu Fiivuuhi. (Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivoj#bo Augusto onoobo taj#bauhi pary# jini#je miyam#naaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoni#umo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivoj#boti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jini#jeti Nazare cumiri iicauma#noti Judea jini#jevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuhigo, Jose diibo iyaachim#hai cuumioobo iicauma#no. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatin#sutuumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuuhi. ⁷ Jaago iticoni#oseeque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimiboci#ugoro faiji iiba#neri ejeebunohallivi tooseeque siucaruuhi miyam#naa icigafija diiti#sivi #futucuti#ma#no.

Toomom#naa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiiti#isuno joomi toomom#naa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imi#ma#noti Moocaani toomom#naafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivoj#bo Moocaani imi diitohallidi aricuno achiciuhi. Jaaneri sihidi iguimo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomom#naafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, am#haidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo am#haidi David cuumivi Taajasum#naafi Aivoj#bo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahaty#meji seemeneque gaachehubaryuneri minicin#isee faiji iiba#neri ejeebunohalliri siucin#iseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomom#naa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ #Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jini#jehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeeb# iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefa#no ufuucuunobuunati ijoomi toomom#naa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memeece#tequi Aivoj#bo itoomom#naafeenedi mi#haico ij#ibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo aty#meteuhi Jose, Maria, bu seemene faij#huri ejeebunohallivi siucin#iseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aaty#meumoro j#ibuguumo Moocaani toomom#naafi diitoco tooseeti ij#ibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco pary# uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco l#ivi Maria ijeeb#fa#nodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomom#naa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaij#moro, imehicauhi uguubuunoti aaty#meunoma iicamo, diitoco ij#ibuguubadi icauneguiiha.

Jesuco Templojafa#no Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoni#umisi Jesuti Moocaani toomom#naafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise taj#ba onoobadi ifico iimibachufucuva iifin#udi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivoj#bo Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli moon#umisi Moocaani taj#ba jilli noonoro acaatin#icin#neguiiha: Pary# gaifimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficuafeteji, eneeneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani taj#ba onoobadi, iicanoco jee#ivo asimico ficuumisi: Namuduucumisi iicahachiji, nimi#humisi iicahachiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivɪ ɪchahicaubo Jerusalevɪ Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija ɪchahicauhi. Jaabo diiboco jɪibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajɪba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihibicuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojɪbo, ivɪ sajeebɪ jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaallɪri imino atyimecuuhi taajsuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevɪ ificuuboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmɪ iicatirumoco achicijɪbo, iicumiminaa israelmico cahacisusujɪbo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria ɪcamisi sihidi jabafitehicauhi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seejɪ Mariaco nuuhi: Meeci jɪisee seemene ɪchahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aaifomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jɪibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jɪhegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryɪ famoova ijeebɪnofaño esamaaino. Jaanotiji ɪdi paryɪ toono aamigari dijeebɪco miquticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihimaahicaugo Ana onogo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci ɪdinoro aijɪma icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava ɪcacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahɪ iicaumojaagovɪ gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi ijɪibuguugo paryɪ famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicamoco.

Josemɪ Nazarevɪ Dojɪcuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojɪbo Moocaani tajɪba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojɪcuviro Galilea jɪinɪjevɪ iicumini Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovɪ Jerusalejaa feehicauhi Pascua jɪibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci ɪcacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahijivaro tojɪbaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajacutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutɪneguiiha dojɪcuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahɪ diiboco iguiinutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajɪba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubunicuboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidi jabafitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seejɪ nuuhi: Besha, ¿collɪhi misico jilli moonɪhi? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicauhi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaatihhi Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji lliivi ijeebifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gaijhicauhi.

3

Jua Nitiminaafi Jibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijibogoco aciuhhi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onohijinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai eedehifico mejeevesucu amihai imitico ibuusui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojibo jahaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jihaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijje imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initsiqui asaamoco neehicauhi: ¡Amihai jiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihai jibeguehi inihicuno ifitvonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amihaiti, amihai eedehifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Mihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amihai neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuuhhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji cijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluuhhi: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuhhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsiquimaaivaumo. Jaamo Juaco dilluuhhi: Jibogominaafi, ¿milli jana mihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluuhhi: ¿Jaanaa mihai milli momooniji? noomoro.

* **3:1** Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuuhhi. Jaaneguiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatoohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumiticiidino. Jilli amihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi sicujeebije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amihai nifaihuri nitih. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gaijari, cijigairi icano initijiibo. Diibo tajanaanici sihid mityahi diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño conovaha bu diibo tihaijaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuhi trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino cijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniboro Jua miyaminaaco jibeguehicauhi iimino jibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onooboco iibaubo Herodia onooگو inahabo Felipe taabaco udumiticiunohalliti, tolliro sihid iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo itehifañoti ihinuuboro Moocaanima ihimaanaaca niqueje faayacafutuuhi. ²² Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nimihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho Agaijibo Taseemene, Iri sihid imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Ijibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

*Jesuco Iji Inisuuno.**(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onohifañoti uumi-
uhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba,
siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari
diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani
Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi
sano maahu sefariro icajitihhi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono,
nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco
ifusuubo goovanogayi paryi jiinije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco
ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi
uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco.
⁷ Jaanegui taaguiino ememuivoboro uco idiimooboro edeeci vohachijiji
paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas,
Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro
saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro tem-
ploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani
Seemene idiicahachijiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miro Caatinihaamefaño
noono:

Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenellivi
gañiyicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Di-
haivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi
minifutuubo gueenenehachuta.

*Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.**(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci
icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucu-
umije sinagogajanofaño jibogoooro feehicauhi. Jaaboco famooro imehi-
cauhi.

*Jesu Nazarevi Icahi.**(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuhigo. Jaaboro
judiomni jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi.
Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani
iimaaminaafi Isaia aameque acumo. Jaahaameque faayicuboo jilli noonoco
atyimeuhi:

¹⁸ Aivojibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco
idaasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeebino idaasufimoco
buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jibeguequi,
aatyimetimo aallinoco faayiqui, idaasuno omoonimoco taajasuqui,
¹⁹ Aivojibo imino omoonijisumico jibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico
aacuuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco ifinichicauhi.

21 Jaadi ticoniubo onoobo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

22 Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

23 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco meneeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iro difico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeji: Capernauvi omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, meneeji, 24 nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Miyanotiro amihai neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi iijinijevi imino agaayicafotoobo. 25 Miyaano, aivo sihidi fibaijito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo iicausumi aiguutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojinijevi sihidi ajeba icauhi. 26 Jaarumo Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. 27 Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiboro Naaman onoobo Siria jinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

28 Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. 29 Jaamo aganiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi ganiuhi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco iganiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. 30 Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Mr 1.21-28)

31 Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvi Galilea jinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. 32 Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojibo iijibadi icaneri ijibeguehicauneri.

33 Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima icaubo. Jaabo gaihivuui: 34 Miihaico suufeni. ¿Collihi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

35 Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi ganiuhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco millii moonitibo diiboti iinuui.

36 Jaaneri famooro iigutumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojibo iijiri tajibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicali, noomoro.

37 Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiiha Jesuma iimaumo diigohallivi. 39 Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuuboro iguihuvacu iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro aganiivuugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. 41 Jaamo

paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacinimoro neehicauhi: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiha.

Jesu Galileavi J#baguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa mesesevecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaijurumo footibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jibogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jibogoboro.

5

Sihidi Ejevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihididi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani jibogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meene-gaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato ficiminaa ihinumoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajibaubo tehesijisuno imeenegaco ijinita iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasivuudi ticonubo jibuguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco duchi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jibogominaafi, mihai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa hijo eneenegui gañiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañi. Jaabo sihididi taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuhi gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaamoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuvuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojibo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihididi taavaco icuneri sihididi ajabafivutuumaño. Bu tolliro famoro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seme igutuui Jacoobo onobo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa ficiminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuvuubo, jinijejaagoviro dijiciniboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududicuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajibauhi mihaiñoobaco jibogotibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacer-dotejaa difico dihifusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano

asigayiti satyoobo Moocaanico deecivoto Moise ataj#baunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ij#bocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihididi miyaminaa igaivehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Id#no Isifañ#boco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco j#beguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniuno saatoho fariseomoto, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifimi id#no isifañ#uboco cigaijери ihiibimoro fañoojavi ij#hacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ij#cafetequi imoonicuuruhi sihididi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayicimoro iguihuvauboco icigaijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿M#joho jaani jilli onooboro Moocaanico ihiimaari imitino omoon#bo? ¿M#joho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi am#hai tolli mehesamaahi? ²³ Fameediro itih#runoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu gañiivoobo, d#go onono. ²⁴ Jaaneguiiha am#haico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jiiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo id#no isifañ#uboco: Ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaijeque d#ci#bo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro id#no isifañ#ubo gañiivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaijeque toonohallivi isiucinihicaunoco #ciuboro fuucuubo ijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihididi iigutuumoro nuumo: Jaachiji mahatyimehi aivo ajabafirano, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniiba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi ijafaño guiraaj#baimoco. Jaanaa sihididi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiciniuhi diitoma, bu sihididi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu j#bogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi am#hai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoy#icifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahin#tihi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigamoro sihidi Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuuhi: Taabava jibaimovi oovicihi. ¿Nacu amihai taabava jibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumiticijino. Jaadi jari #daasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jibogoco ijibeguequi jilli ohoovicuboro nuubo: Mihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatitahi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatitahi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi.

³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatitahi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jibogominaa Ichi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagañooco ihuseneri iquichecimoro ifagañooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomito diitoco dilluuhi: ¿Collihi amihai mududicamaahi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amihai magaajatitahiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonunoco? ⁴ Miñiro Moocaani ijafañu ufuuboro jeeçivo maahunoco icuboro machuubo, jaaboro bu tolliro acubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafañu ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo #finichicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihimaaqui.

⁸ Jaamo tolli esamaaiunoco agaajacuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo jono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amihai

* **5:38** Jilli Jesu nuuhi eedejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetaveji. † **5:39** Jilli nuubo eedehefifico mihimogomoro bohono ifico mihimeguejitinoco.

dilluji: ¿Jinejeque Moise tajibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicar, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidì sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Icihi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocanima ihiimaahui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatibo Moocanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamiobo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidì fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiinjjeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocanico magaajanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejebacasiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amihaiico ijihavesumi, buhi amihaiico agañsumi, amihaiditi imitino ihiimaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijihavesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidì minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidì mahajebavajimo.

Idaasucani amihai jisumi mejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amihaiji, amihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amihai uco muguubunicimoco neehi: Amihai minaaco magaiji. Imino momooni amihai ico ijheguemeque. ²⁸ Imino monoo amihai ico imitino onoomoco. Moocaanima mihiima amihai ico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihai ico ime saanaago imeti agabavacuhachijji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amihai caamoojaco udumitihachijji, bu tolliro amihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amihai ico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amihai ico agaijimocoro bu magaijihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amihai ico imino omoonimocoro, imino momoonihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahachijji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amihai, amihai minaaco magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijji guiraajino amihai ico niquejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo iicahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amihai sitaaco mihidaasugo amihai tahe Moocaani iicabadi.

Amihai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachijji Moocaani amihai ico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachijji Moocaani amihai imitico neejitih. Sifiima mihibacasinoco imino mihimibachucasi amihai imitico Moocaani ibususqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amihai ico bu Moocaani tolli aciji; illegucufano imino ooviciboro, imino gatyuci kuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amihai ico eveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuhi: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo saguejirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari ijibogonoco iimivucuudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifano icano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifano cutuucidino icanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tahanabo, ene ico dihaallifano icano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifano cutuucidino icanoco daatyimeebo? Tajeebhi imih, nooboro sitaaco abañfiibo, iticoni dihaallifano icatuucico duci. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifano icano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo ganñji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadiro iimihuseebe iiminocoro neefih miyaano ijeebifano iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanicihi, ijeebifano iimitino iicamaño. Jaamaño iijiri ihiimaano ijeebifano agahaficinnoti saahi.

Ija Tano Eetavovi Oovicino.
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amihai uco: Aivojübo, Aivojübo, monoomoro uujoho ononoco meheetavehicatori? ⁴⁷ Amihaico neeji: ¿Jinejadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajübanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati tehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihinurahi. Jaaruno toojaco maryibasutühi, guisibanohallivi cuhufono tano inicucinümaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajübarunoco omoonitübo jilli jeevahi; ticovono iijaco jiiñgaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja tehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano icihinüneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasimünaa Aivojübo Cojimünaafico.
(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cumivi. ² Jahi icaubo aivojübo romanomüoobo. Jaabo icojimünaafico sihidü agaijübo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivojübo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeenetü iquillahutoco galluubo Jesuco ijübeguetequi asaaboro diibo jeevivomünaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojübo daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijübo. Jaaboro mühaidi sinagogajaco eetavusuhinübo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitüvucunaa romano aivojübo saatoho inahabonimünaaco galluuhi Jesuco ineetequi: Hühoho Aivojübo, jaafa icacuuno sihidü jeevahi jaabo ijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icütoobo foonova. Jaaneguiha saatüboro tahigotüro dinoo. Jaaneri tacomünaafi buheejü. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojüto tajübaguiino icahi. Jaabadüro bu amocasimünaahallivi uujoho aivojübotü icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi fonicümo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicümo, tollüro tacomünaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicübo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidü jabafituuhi. Jaaboro diibo dojücutü sihidü asaumoco emeeüboro nuubo: Miyanotüro aivo Israel cumimünaa icarumofaño atyümetühi jaani janaanüci miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojübo agalluumo iijajaa dojücuvüro uhuumümo atyümeuhi icojimünaafi ubuheetecuumoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijügo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumüjaago. Jaaboma feehicaumo ijübogomünaa, sihidü miyamünaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumitü ifiitüvuubo atyümeuhi chuumuhuco icütequi asatyumoco fibaijügo seemene idüboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidü tuucuumio miyamünaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyümeuboro idaasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudücütübo. Jaasümüro tuuhuco ihüibümo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafehi, ico neehi: ¡Gañüivo! nooboro.

¹⁵ Jaasümüro uchuumucuubo agañüvuuboro casüvuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejüco acüuhi. ¹⁶ Jaanoco aatyümeumo sihidüro iguüumoro Moocanico imehicauhi: Sihidü jeevaabo aivo Moocani iimaamünaafi

miihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiiibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachijiji sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi miihaico galluuhico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milla aatyimetimo atyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idasufiimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memeecejeuhi sicaihgovi? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba ebebehinobadi iicatiiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeecejeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicahi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memeecejeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jijhi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinahaamefaño jilli onooobo:

Uujoho tajiibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayicutimo thisuuhi Moocaani iimuguuboro diitedi omoonujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jijhi, jilli fine ooviciji oono seeme gohasinovi acasivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotih magaaseneque, noomo. Jaanegui idasujijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotih, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiboro aigafibo, aivofaihuco adutibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machufifibo, adufifibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomiobo Simon Ijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaaha ufuuboro imachuqui casivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomiobo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diriba imono facicisucinifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai kojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomiobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo miijoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco miiro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomioboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomiobo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisi janaanici diiboco gajjahi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jjhi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacitihitatyihai nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihai ihaalli tofaihuri nitihit. Jaagoro imeebaiguri filluugo. ⁴⁵ Uco ninicitihit. Jaanoti diigo agasetiro suufenitihitatyihai ininicigo. ⁴⁶ Uco deesutihit facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diriba facicinoco tatyihai jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguiiha uco sihidi agaijnofeenedi gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubusuubo ajashuno uco gajjahi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuui, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igicinumañoti ticovauhi onocasio: ¿Miijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuuubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuui imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicaui jibogooboro acihicaui Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicaui diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeneri icaugo Maria Magdalena onoo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode kojiminaafi taaba Juana onoo, bu Susana onoo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicaui Jesuco emeeciivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovii ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogañoco. Jaabo basuuboro ufuuno

samañoono acutuuhi j̄haifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuuhi. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihiinuuruno chuumuuhi amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jinijevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Am̄hai nohojima mihicahachiji muguubu, nooboro.

Jesu J̄buguuhi Milliti Tolli Ohooviciunoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanogui diiboco ij̄bogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovichi? noomoro.

¹⁰ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Am̄haico imino Moocaani aivoji agaa-jaratino gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovichi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu J̄buguuhi Jilli Enejirunoco Ohooviciunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² J̄haifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ij̄eb̄fañoti ichi imiyaavogomoro ataajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo gueenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ij̄eb̄i icamaño nihibami imiguiharo, jinijeminaa iimogono jaagoviro ij̄eb̄i icamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jinijevi aacutuuno onono imino j̄eb̄ima iicamo imino uguubunimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿M̄joho cijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutahi, cigaijeguiino ficutahi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ij̄icafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanogui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogot̄iboti dumiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo icauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutih sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanogui saatoho Jesuco j̄buguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanogui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu L̄caruhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ijibogominaama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meene-gafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano iciuhi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacuumoro nuumo: ¡Mojibogominaafi, Mojibogominaafi, miniituucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aacuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco ibauhi. Jaasumiro illivuunoro paryi sicutuuno. ²⁵ Jaanegui ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomi oobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jiiinjevi Galilea jiiinje cojivi.

²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saubo tuucuumi oobo, sicijetiro ififaño ijimima icaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutibo, jaah icacuutibo cihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguino memuvuubo gaibaciniboro, sefano nuuhi: ¿Collahi tajaan saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajibahicauneguiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluuihi: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi jicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluuihi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiqui iguirahojifaño diitoco gañitibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluuihi ifaafaimifaño jicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihinuunoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomoinaa aatyimeumo iigutumoro goovano fuumo ifaacuumifaño buhi icameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicahigo ifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahuuboco. Jaabo Jesu cojivi gicinuubo imichehufaño jicinuubo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguunoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihinuunoro Jesuco dilluuihi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhumi. Jaaboro paryi diibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududcigo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayicuihi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onooobo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo

iijajaa ifeequi. ⁴² Idii goro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idii no icacuurogo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudiciugo. Jaasumiro diigoco itijoho llivihu.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

Jaarunoco famoro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojjibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicihi gaajacihitamiyari saatoho ubuheete neque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududiciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; Jibogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheejii, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutibo idimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavii saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayicuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañivuuhi. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco mahatymeneque mijibeguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhii Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijjibogominaaco. (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijjibogominaaco igaiyicihu. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo que-seibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco mi-ijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi tojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihai paajeguiino jiniico diitoojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijjibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuuhii Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaahicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti jibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saaumo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusu, nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaa-jeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimirou cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu jibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omoonineri famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro jibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimumo gahafusuuhi jibaiñoco fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco.
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi jibogominaaco dilluubo: ¿Nacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheeteebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Hijocho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguivejejinoco Jibeguehi.
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiheveji. Jaamoro gaicaasujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gajico ajabaveebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifico idasuno omoonisujinoco iguitibo. ²⁴ Jaanoti ifico agaijibo, ifico mitasuji. Jaanoti taaguiinodi ifico imitasuubo ifico taajasuji. ²⁵ Miuro saafi miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico

imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cayaatyohacho uuti, tajiibogojiti icano unucufeeveti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufefeji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amihaco nehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Mooaani aivojico aatimetinohachuta guijectimo icano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi njequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaanima ihiimaqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaunaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisese minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijeveujinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisiima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masi minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinitibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiimaunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mico jibogotimo llivi icauumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevedi Jesu Pedromi togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecuco iinusuhicahi idasuno omooniboro suufenihicatibo. ⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igañiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amihaco jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui sivaabo Jesuvi fiitvuunaaca ihiji diiboco jinijehallivi agañuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico jibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famoro jabafituuhi Mooaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famoro Jesu omoonuneri eetyeunaaca nuubo ijibogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ijibogominaa gaajahicautihi diitoco unuunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco jibeguequi idillujirumo ñhicuguehicauhi.

¿Cajaan Fine Imiyaabeji? Onoocasio.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ijibogominaa jenaucasihicauhi cajaan fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajacuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro

seemeneque ñciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicahi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicahi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amñhaifeenetì sihidì ejevatiibo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatibo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojbogominaafi, mñhai mahatyimehi saafico dimomofañodi ijico agañiboco. Jaaruuboco mñhahahi mñhaima ñgotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mihñbajirahana. Mominaafi iicatibo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu ñbahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega jñbogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jinijeo cuumijaago diibo imega ñfetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutìhi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivojñbo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi cñjigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitico emeeciuboro diitico ñbauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo jñhairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivojñbo, ñma feejirahi fahigova ñjoho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi icñdñhiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahì diito ifinjitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cñji. Jaanoti ñjoho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji jñbogoco dñbogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivojñbo, ñma feejirahi. Jaafahi iticoni taa-jaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Mñjoho siinojaa ofoomo dojìcujaagoco esamaaitatìhi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhì Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivojñbo Jesu icuuhì setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi.

² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidì miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu,

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco.

† **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amñhai magaatatìhi coyomo gajama amñhai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautìhi miyaminaa ifiinoco finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amihai mofoo; Mehesicini, amihai gilluui oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihai paaje siipaajebaco masatyedino. Mihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaavejaotoco midillu, jilli: Sajeebi mihica jiijaoto, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeebima iicafimo iicahachiiji: Amihai sajeebi, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachiiji amihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amihai aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amihai imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amihai aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amihaiti fiitacuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoro monoo: ¹¹ Amihai cuumio jiini motihaipaajeguiino ijivonoco matatacuhi amihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaja Moocaani aivoji amihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amihai nehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.
(Mt 11.20-24)

¹³ jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva sicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifusujirumo idaasuvono gaachehuco icicamaaimoro, baiguijiri jeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernaum cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiyicicafeteji, nehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro ijibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amihai uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amihai agaayicitimo, uco gaayicitihi. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihi.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojibo iimitino ijimi icarumomaryo mihai mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jihhi, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amihai mityaco acihi jiinimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojibo, jiinijeo Aivojibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihifusuhi. Jihhi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihi. Mijoho gaajatihi Illico. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mijoho gaajatihi Caanico. Idiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ijibogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amihai mahatymeneque aatymeme. ²⁴ Amihai nehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu

aivojito icamo atyimeguehicauhi jino amihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutih. Guubuguehicaumo jino amihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiba jibogominaafi agañiivuuboro fuuhi Jesuma ihiimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluui: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajibaco caatinuui? ¿Milli nacu meechicahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo Moocaanico gaiji paryi diifiima, dijeebima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachijji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuñuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruboro tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuuho. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jinijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idaasuvuuhi.

³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuuho icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco tojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevede isamaritano ufuucuudi tojaooboco aciubo mijeece nihibajeeceico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agañihachijji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajiba jibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamuboco diitoti cajaan fine idi ifitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco idaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo mijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuui. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasvuugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihididi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿nacu daatyimetih uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajejaagoviro idiicamaño dijeebii ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii mijoho diigoti udumitijitino, nooboro.

11

Jesu Jilli Jibuguuui Moocaanima Mihiimaaqui.
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ijibogominaafi nuuhi: Aivojibo, mihaico diibogo Moocaanima mihi-
imaaqui Jua ijibogominaaco ijibugubadi, nooboro.

2 Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* 3 Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. 4 Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

5 Jaaboro ijibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. 6 Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco acijiruno achahaneguiiha, nooboro. 7 Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuuhi. ¿Milli bu ico agañiivooboro acijirahi? nooboro. 8 Jaanegui amihai neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañiivooboro paryi idilluunoco diiboco acijiibo siino dillutibo iicaqui. 9 Jaanegui amihai neehi: Midilluhachijii amihai Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachijii mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihai ifaayiciqui. 10 Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifiimo.

11 ¿Nacu cajaatyo, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jininimoco acijirahi? 12 ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? 13 Jaamo amihai mi-
himitirumo, iiminoco amihai seemeque mahacijirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaajaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

14 Safoono Jesu iimitino ijico gañihuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihiinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafiituuhi. 15 Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojibo Beelzebu onoo mityari, noomoro.

16 Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. 17 Jaarunaa diito esamaajeque agaajacuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. 18 Sabadiro Satanas iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya gueenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco meneeneguiiha. 19 Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachijii, ¿nacu mijoho mityari amihai jibogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamaño diito amihai gaajasuhi amihai sicamañoooco mihiimaanoco. 20 Uujoho idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaaja amihai Moocaani aivoji agasecuunoco.

21 Saafi miyaminaa sefano añijnoma iijaco otoomoobo iicasumi ineheje imino icahi. 22 Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco igui-
inoniboro ihañijnoco dumitichi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehejeque iciboro sitaama ifehi.

* 11:2 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onoobadi eetavocafetehi, jinihallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † 11:4 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatũbo tamĩnaafi, bu tajaagovi iigaiyĩcĩtũbo jillĩro fahĩgovavi gavaracusuhi.

Imitĩno Ijĩ Dojĩcuvĩro Siino Uhuuminĩcino.
(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino ijĩ miyamĩnaafiti ihiinoobo foonĩchi, ifigaimañehejedi ijaguisĩqui guinooboro. Jaaruubo aatyĩmecuutĩsumi esamaaihĩnĩcĩbo: Dojĩcuvĩro uumiji taajajaago toojati asaahĩnĩhĩgovĩ, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyĩmehi miyamĩnaafi jeebĩco iija imino imibachucĩnija imino iguijaacĩnĩbadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icĩtefiibo sahuse juugahuseti miimĩsiici idĩno aivo diibo janaanĩci iimitino ijĩmico. Jaamo paryĩ imiyamĩnaafi jeebĩfaño ijĩcafotomoro icafihi. Jaaneri imiyamĩnaafi iticonĩ imitino iicauno janaanĩci aivo imitino minifetefihi.

Miyanoĩro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyamĩnaafeenetĩ sefano nuuhi: ¡Imi-cani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanĩci imino Moocaani onoonoco ugu-ubumoro omoonĩmo! nooboro.

Imitĩno Miyamĩnaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyamĩnaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui tĩconĩubo ihiimaabo. Jisumio miyamĩnaa aivo imitĩhi. Jaamoro dil-lumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitĩhi; idĩnoro Moocaani iimaamĩnaafi Jonas ifusuta iicaubadĩreji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyamĩnaadi ifusubadi iicaubadi tollĩro uujoho Miyamĩnaafibadi Ifiivuubo jisumio miyamĩnaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyamĩnaaco Saba onocuumi jĩnĩjeo aivojĩgo agañĩivogoro di-itoco janaanĩci guĩnonĩji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaaumaño. Jaarunaa jino amĩhaifeeneri Salomon janaanĩci uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumimĩnaa niino jaadufucu agañĩivomoro jisumio miyamĩnaaco guĩnonĩji. Mĩro Ninive cuumimĩnaa imitĩco jeevesuhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijĩbuguusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanĩci uujoho iicaabo jino amĩhaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Mĩjoho cĩjĩgai mecuco inifutusumoro otoovohĩgo ficutatĩhi, guirihilluguiino? Caamo mificutahi fañoovavi ijĩcafotomo iseseque ihatyĩmequi. ³⁴ Mĩro saafi ihaallĩ iimitĩbo imino icajitĩrahi. Jaabadiro saafi ijeebĩ iimitĩbo imihusetĩhi. Jaabo imitĩnoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebĩco iimibachuhachĩjĩ imihusetejĩbo. Moocaani iimogobadi icacujĩbo. ³⁵ Jaanegui deesĩcĩni: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebĩfaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryĩ dififaño imino, imitino aivo achahahachĩjĩ, paryĩ difi imino ifuvusujĩno cĩjĩgaimecu ico ifoovori aachĩcĩnĩbadi, nooboro.

Jesu Fariseomĩ, Caatĩnimĩnaa Icamoco Iĩbauhi.
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomĩoobo Jesuco coovauhi ijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casĩvuuhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomĩoobo jabafĩtuuhi Jesu diito tajĩba onobadi ihuseque nitamaaitĩbo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojĩbo Jesu nuuhi: Amĩhai fariseomĩ minitĩhi guirihilluno, butajene icano allĩcoro. Jaanoti amĩhai, amĩhai jeebĩfaño gahafĩcĩnĩhi imitino momoonĩmoro

mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimó! ¿Jana nacu magaaatíhi allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amíhai jeebifaño iicanoti #daasufimedi mahaci. Jaadi jari paryi amíhai ifi imiteji.

⁴² ¡Daasucaniji amíhai fariseomí mihicano! Amíhai Moocaanidi fahuseciti sahaame mahacihí menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonítíhi Moocaanico magaijítíhi. Jinooco jeevesutímo fanoocicoro momooníjirahi.

⁴³ ¡Daasucaniji amíhai fariseomí mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoy#cifíhi. Tolliro jíhaiñofoño imino amíhaico idillunoco mihimoy#cifímo.

⁴⁴ ¡Daasucaniji amíhai caatinímínaa, fariseomí icamo: Mojeebí imihí, noomoro sitaaco mabañífímo! Cíhojì toovono iicahojíbadí mihicamo. Jaahojíhallídí miyamínaa toojíco gaajatímo toojíhallídí #gonicíbadí mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatinímínaatí saafi iimusuuhi: Jí#bogomínaafi, míhaico eneejiruno tollí neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Daasucani amíhai caatinímínaa mihicají! Amíhai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahí míhaiñooba ajaabicítinoco. Jaamoro amíhai jillí usegai sagaibari mudud#chicatíhi.

⁴⁷ ¡Daasucaniji amíhai mihicají! Moocaani iimaamínaa cíhojinohallíco misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahí amíhai eedeetemíhairyo agaicaaumo cíhojinoco. ⁴⁸ Jaamo tollí momoonímo amíhaihallíviro mójí#beguehí amíhai eedeetemíhai omooníunofañodí mihicanoco; Míro díto gaicaauhí. Jaamo cíhojinoco amíhai meheetavehicahí.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaaajafeenedí neehi: Galluuji Moocaani iimaamínaa, Moocaani minísumínaa icamoco. Jaamotí saatohoco gaicaaujimo, saatohoco idaasuno mooníjimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyamínaaco Moocaani íhiimaamínaa tíjoho jaadaco íciji jíiníje ifívuunotí jisumíví iicaumoco díto agaisiraicíumo tíjoho jaadaco, ⁵¹ Abel tíjohotí ítíconí#bo Zacariaco Moocaani íjafaño, Moocaanico íjeecívequí asimíco agaicaaufímañotí íimimecu situví agaicaaubo tíjohoví níjequeeníjíbo. Jaanegui amíhaico neehi: Jisumio miyamínaaco Moocaani íhiimaamínaaco agaisiraicíumo jaadaco íciji.

⁵² ¡Daasucani amíhai mihicají caatinímínaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanímore mójícafototíhi, bu íjicafetejirumoco mójícafutusutíhi, nooboro.

⁵³ Jillí Jesu dítocono unuunoma íicamo fariseomí, caatinímínaa icamo síhídí díbojaa ísífiratumoro tícovauhí fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ífurumo díboco síbadí onoonohallítí aivojító ímega díbohállíví ímítíno íj#baguequí.

12

Uujoho Imihusehí, Noomoro Abañífmohállíví Íj#bogono.

¹ Jaanaaca aivo síhídí miyamínaa íigaivuumo íjene quícucasíhícauhi. Jaanaa Jesu ítíconí íj#bogomínaaco nuuhi: Mehesícíní fariseomí juurísutaguijí: Imihusehí, noomoro abañífinotí. ² Aivo chahano afatanícínino, atyímeratíno íicano. Jaabadíro chahano otoovono, gaajaratíno íicano. ³ Jaamaño amíhai fucu cívohí munuuruno cuuje seseehígo guubuvusuji. Jaabadíro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayí mihímaaruno, coovano noocafetejí íija níjequetí.

*¿Mico Fine Mihiguijirahi?
(Mt 10.28-31)*

⁴ Tañahabomi, amahaico neehi: Mihiguijarahana oono miyaminaa ifico agaicaaufimoco. Jaarunobuunati milli minoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idibocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebico cijigaifaño agañjiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miuro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichi. Diito iicaru-moti Moocaani jabajeevetihi. ⁷ Miuro paryi amahai nigai ijeene paryi oovocinicuuih sajehesari. Jaanegui mihiguijarahana, miuro amahai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafetehi.

*Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Amahaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajithi jiihahallivi, bu ufucu niquejevici cano.

¹¹ Amahaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jibegueji milli mihimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubihivi nehejeti uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu mijoho uco amahaihallivi ficuuih fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amahai ifico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehe-jeque mihimoyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatih, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaahicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuih omoonjinoco. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutinoo ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Hijocho agaajatino miyaminaafi, jaachijio fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿mijidi fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehe-jeque ifiguiharo ititibanibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

*Moocaani Iseemeque Teemefihi.
(Mt 6.25-34)*

²² Jaadi Jesu jibogominaaco nuuhi: Amahaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaanivivi amahai majaaducafetehi. ²⁵ ¿Nacu cajaatyoo

fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusu-jirahi? ²⁶ Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehe-samaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omoonibo safucu jahisi icano sifucu cijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui amihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotih? Jaabo ñaavahu janaanici amihai imino jicujibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque machuji? ¿jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Miro imiyaavogotimo idinoro jinijeonehejequere guinefiihi. Jaanoti amihai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuui amihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijarahana amihai agaijimo amihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amihai nehejeque manaajemere idaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitnonehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Miro amihai busumijeene iicahigovi tolliro amihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otoomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojibo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amihai neehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeecivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igajaruva cigatibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amihai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uu-joho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojibo, jino odoovicino mihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojibo nuui: Cajaanihacho ihaivojibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco otoomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajiibo ihaivojibo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amihai neehi: Diiboco ihaivojibo paryi inehejehallivi aivojiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebifaño esamaaboro: Fine tahaivojibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojibo jeecivominaaco idaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiricavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojibo atajibanoco gaajacuruubo

* 12:30 Moocaani

iimibaivooboro omoonitibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatibo imitinoco omoonihachijji mūdino aamicafeteji. Mīro Moocaaniti guiraano agaayicihiniboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiinjehallivi c̄ijigaico inifutusuvaabo; ĩmeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufaño dihiica nisucafeteji. ĩGuiraacani idaasuno icahi toono afatyotinochachuta! ⁵¹ ĩNacu fine am̄hai uco: Jiinjehallivi sajeeb̄i icaco sivaabo, noomoro mehesicin̄ihi? Jaarunaa am̄haico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaanoto iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonic̄ihi. Jaabadi icafino. ⁵⁶ ĩBañifiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiinjehallivi iicanoco icano magaajarumo. ĩCollihica magaajatihi am̄hai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeb̄i Minifoto.
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ĩCollihica am̄hairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ĩjoho id̄hegueebe dihallivi aivojitoco ĩj̄bogotooboma ufuusumi j̄haivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño j̄hacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tah̄goti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Am̄hai Imitico Mejeevesutihachijji Famooro Mifniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco j̄buguumo Pilato Galilea gaifiimico agaisiraic̄uboro Moocaanico ijecivequi asimico agaisiraic̄umo t̄ijohoma diito t̄ijohoco acah̄sen̄unoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ĩJito Galilea gaifimi famoova janaan̄i fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaahi? ³ Am̄haico chahano neehi: Tolliro am̄hai, am̄hai imitico mejeevesutihachijji paryi mifiniji. ⁴ ĩNacu fine am̄hai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tah̄i iicamo janaan̄i imitimo, noomoro mehesamaahi? ⁵ Am̄haico chahano neehi: Tolliro am̄hai, am̄hai imitico mejeevesutihachijji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovic̄uboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ĩCollihi bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuhi: Aivoj̄bo,

jaafahi jificaba icaho; ijiini jeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajiho. Jaanoti onoovacuti hachiiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Imitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jibeguehicauhi. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonineri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro julleevectigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleevogoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojibo Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesu-unoma iicaubo sihidi isifiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amihai buheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojibo Jesu diiboco iimusuhi: Bañifiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amihai joomico misinimoro masatyefihi nifaihuti mihisuu-tomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari dieci-chodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuineri, paryi diiboco ijiheveumo nucufevueuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*
(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicahi, nooboro.

Ijene Jihai Aamiji.
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jihai afatyocuumijevi jibogooboro feehicauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluuihi: Aivojibo, ¿naa midimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jihai aamijiriro† mijicafetehi. Jaanegui amihai neehi: Sihidi miyaminaa imegueji jicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihhi. ²⁵ Iija abajaabo agañoivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amihai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojibo, mihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amihai iimusuji: ¿Mijoho amihai? Amihai uujoho gaajatihhi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amihai miticovaji diiboco monoomo: Ima mihaai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ijoho muucuumijefaño dibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amihai neejibo: Amihai nuucuuhi, amihai uujoho gaajatihhi uuditi buhigovi miminifoto amihai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amihai igaiñooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego ijiri: aajashuno guhuga, noono.

Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifaño icamoco maatyimemere amiihaico diitoti buhigovi agañicuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifaño acasivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinov iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinov minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaaumoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachijji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo seseved iimiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachijji, bu civohogo, bu seseved icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifiihi, tolliro Moocaani amiihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifiihicaahi. Jaanoti uujoho imeguehicaahi fahijjivaro tuucumi seemeque tajaagovi iigaiyicincoco oono catava iseemeque ijijecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicaatihi. ³⁵ Eneecau bu magaja amiihai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihijari johono uco: Imicani Aivojibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Icdihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojibo iijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi ifinicihicauhi. ² Jaanaa Jesu imega icdihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajiba jibogominaa icamoco dilluuhi: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutihi. Jaanegui iguihuvauboco icuboro buheesuuhi. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine amiihaiti amiihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu ifinicinaaca ucuuhuvaumo asaaumo imiyamañejeviro casicamaaihicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuhi: ⁸ Saafi ico taabava jibaimojaago ucuuhivasumi imiyamañovi casivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufeebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhivasumi ofoobo allibavi casivo. Jaachijji fañojoaobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoo guinov ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi nootibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

‡ 13:30 Griego ijiri noono: jisumi dojicuv iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuv minifeteji.

12 Jaadi bu fañoojaooboco nuubo: J#baimofaño machutaaco edeetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco d#icicujirahi. 13 Tolli icatino; j#baimoco edeetavusumi #daasufimoco, ifino imitimehejeque, #gotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuhuva. 14 Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano J#baimovi Ohoovicino.

15 Jilli Jesu unuunoco saafi igicinumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuui machuta j#baimoco. Jaaboro taj#bauhi sihid# miyaminaaco icuuhuvaqui. 17 Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco ij#beguetequi: Masaacu pary# fanooro icacuui mamachuqui, nooboro. 18 Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachiijiro j#inijeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejit#hi, nooboro. 19 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejit#hi, nooboro. 20 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejit#hi, nooboro. 21 Jaanegui ijeecivominaafi uhuumiuboro ihaivoj#boco j#bogovauhi pary#icino. Jaaneri ihaivoj#bo isifiratuuboro, ijeecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi j#haiñeri. Jaaboro siva #daasufimoco, ifino iimitimehejeque, #gotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro. 22 Jaanobuunati ijeecivominaafi nuuhi: Aivoj#bo, onobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. 23 Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buh#gueeje j#haiñofaño iicamehejeque d#icito taaja igahafequi. 24 Miyanotiro am#haico neehi: Iticoni ucuuhubarumo tamachutaati ajashuno it#vejit#hi, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

25 Jaanaa Jesu dojicuti sihid# miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa #meveuboro nuuhi: 26 Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ij#hevet#bo tadyojicuti saajit#hi. 27 Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogot#bo tadyojicuti saajit#hi. 28 ¿Nacu am#haiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino #fetejidino icaruva eetavejiruubo. 29 Jaanoti ihimahacinocoro iticon#bo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: 30 Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinit#hi, noomoro. 31 Jaabadiro saafi aivoj#bo siijinijeo aivoj#boma omoon#casijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? 32 Jaarunaa diiboco sah#gotiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesibaacaro diibojaa j#bogoco gallujiruubo iimitocasiqui. 33 Jaabadi cajaanihacho am#haiti pary# iinoco ijeevesut#bo tadyojicuti saajit#hi.

Imuhu Imo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? 35 Jilli magañitacuui j#inijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Am#hai nohoj#ma mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino. (Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuhi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniboro feejitirahi iguinootoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijijebaihallivi ficuunichi. ⁶ Jaabo ijajaago agaseebere inahabomico, ifitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Amihaico neehi: Tobadiro niquejefano iicamo aivo imo imo icanichi saafi iimitibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanicivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaamo gaigo fahuseeciyeva inihibami iicanoti saje imitaruva cugahuco inigoro guijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanichi, saafi iimitibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañififibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi icajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañuboo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinjevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinjeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miñhaiñooba diiboco toonoti acihicauti. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi ijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvoninaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guhirubi ijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesicnicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani ijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibojagaago ijinafatyuboro diiboco ihibicituuboro ninicuboo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaviicuti ihusefa mificu, tihapaajeti diiboco

mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai #cavaaboco mihicitomoro magaa-icaau, muduumoro j#baimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchu-umucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahin#boco siino mahatyimeneguiiha, nooboro j#baimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaubo guubuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojim#naafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai #cavaaboco gaicaausuhi milli icat#bo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguut#bo. Jaanegui caani asauboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: #ro gaajahi sihidi ficabano #ma dudicamaahicahi diijico gañ#t#bo. Jaaruuboco safooba diniivim#ti saafiigay#ba daacitat#hi, tagataavom#naama j#baimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibam#ico iimitino gaigoom#ma agañ#boro agasebedi naha diniivigai #cavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, #joho fahij#varo uuma diicanic#hi. Jaamaño paryi tañejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi j#baimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahin#boco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomom#naafi Iimit#bovi Ohoovic#no.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ij#bogom#naaco: Icaubo saafi sihidi nihibam#ma iicaubo, guubuhi iija toomom#naafi diibo nehejeque sicamañovi agañ#hicaunoco. ² Jaanegui ihaivoj#bo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco #diti guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco d#bogo. Jisu tadyudicamaajem#naafiti diicacuujit#hi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomom#naafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivoj#bo tadyudicamaajeti uco agañ#di? Sefat#hi jiinj#jeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibam#ico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuhi jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayic#jinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiri paryi saatoho ihaivoj#boco edebeumoco. Jaaboro saafico dilluubo: ¿Minoodino #joho tahaivoj#boco debahi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje dir#banoco, nooboro. Jaanegui iija toomom#naafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano cas#voobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino #joho tahaivoj#boco debahi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiy#va, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiy#varo, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivoj#bo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomom#naafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinj#jeo miyam#naa gaajahi jiinj#jeonehejeque, miyaavogom#naa janaanici.

⁹ Jaanegui am#haico neehi: Jino iimitino jiinj#jeonehejeri gataavom#naati mihici jiinj#jeoneheje ifin#di am#haico diito ufucu niquejefaño ifinj#titino iijanofaño igaayic#qui.

¹⁰ M#dirunoma imino omoon#bo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoon#bo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiinj#jeonehejeri imitino momoonimoco, ¿m#joho bu am#haico imiyaanehejeque ac#jirahi? ¹² Jaanoti sitaano

icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿mijoho bu amihaiico acijirahi amihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeevovinaafi miimisiici aivojitisico ejeevooobo, saafico ijihegueebere, saaficoro gaijiruubo. Saafima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeevejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiheguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jininje icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jibeguehi Gaigooce Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaaihicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi ginihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeechicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciumo. Jaaboco Moocaani tomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciumo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufaño amatyusuuboro tañejeba nijequeque isicusuvaqui. Jino cijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jininjehalliri idiicahinisi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti mijoho idaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu onaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigototo? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuhi guhirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti ditoco jibogoturuba iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachiji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañ#sujiruno Ñ#hicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ij#bogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañ#suno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañ#suubo. ² Imijiruno diiboco guisibaty#gabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañ#no. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañ#suubo.

³ Mehesicini am#hai nahabo am#haico imitino omoonihachiji diiboco mih#ba. Jaabo iimitico ejeevesuhachiji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omoon#boro, bu tonood#fovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujit#hi onoohachiji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivoj#bo Jesuco nuuhi: M#haico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivoj#bo Jesu diitoco nuuhi: Am#hai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachiji jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, am#haico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷ Am#haiti cajaanihacho ijeecevominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivoj#boco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari #joho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico ataj#banoco eetavonohallivi graciao daac#jirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro am#hai Moocaani ataj#banoco mihimivucuudi monoo: Jilli m#hai mih#fono jeecivominaa jilli ataj#banocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jini#je, Galilea jini#je icanofeenedi. ¹² Jaabo toojini#jeocuumi saacuumivi #futuubojaago saumo fahuseeci gaifimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu j#bogominaafi, m#haico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mih#fusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti j#haivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo doj#cuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememu#vuuboro jini#jehallivi javuvuubo graciao ihaciqui. Jaabou Samaria jini#jeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famoro fahuseecidimo mubuheet#hi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani id#boro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuuhi, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitih. ²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeeditino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miïro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miïro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi. Jaanaaca sihidi niija aaiguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachijji miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachijji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miïro ifico idaasuno omoonoti ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifecci gaigoomife sano garyiihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefih, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

¹ Jesu ooviciuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico ñihicuguutibo. Tolliro miihaiñoobaco gajihicautibo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino iicahicaunoco digoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicugotih, miihaiñoobaco gajitih icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani icimo diibovi idaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tumusujiruubo? ⁸ Amahaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo siino jiinjjevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomiobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaagui. Saafiu fariseomiobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomiobo julleeciniboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihu, sitaaco imitino moonitatuhi, gaigoomima icatatuhi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihu, ¹² sajaguisivi mifocci machutiibo icafihu, uujoho paryi agaananoti fahuseeciti sano ico acifihu, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejeagoco meecitiibo, jilli icidii ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amahaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebii imicuubo. Jaanoti fariseomioboco Moocaani gaayicutihi. Jilli iicaumaño: Uujoho sihidi jeevahi, onono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijbogominaa aatyimeumoro isivaumoco ibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyanotiro amahaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihu, nooboro.

Sihidi Inhibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiboro saafiro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihu, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño.

²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu oji afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi itihino Moocaanidi tihitihi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo mihai paryi monehejeque mejeevesumoro ima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihai neehi: Cajaatyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocani aivojiguinodi ejeevesumo jiejhallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefano ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Igujevejinoco Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijbogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinunobadi iicaqui.

³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaajimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujivefeenetu siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiticuunaa saafi aatyimetibo jihaijiniri ginuuihi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui icijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onobo impuesto jaadusuminaa aivojibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautih baareebegayi icamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma icaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onohori caamo fuubo Jesu afatyujino fitino iicauheri tohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachiji diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayicubo.

⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehi, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojibo, tañehejeti feenedi idaaufimoco aciji. Jaanoti saatehediti

abaniiboro ananihichachiiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicuubo Jerusaleti ifiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijinijevi tahi diiboco aivojiboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciuo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco iijinije miyaminaa jihheguchicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jibogoco galluumo: Mihimogotahi diibo mohaivojiboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojiboti ficuumo. Jaadi diibo sino iijinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaaajiqui. ¹⁶ Jaanegui iticoniobo asauboro diiboco nuuhi: Aivojibo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojiboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asauboro nuuhi: Aivojibo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojiboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asauboro nuuhi: Aivojibo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ Ico nihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti duchi abasutirumañoti inoovataco duchi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti icinoco abasutimañoti onooasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collihi jana tañihibamico bancojafaño ficuhinithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Icojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumithi. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaaca diito diiboco nuuhi: Aivojibo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojibo diitoco nuuhi: Amihaico neehi: Iicanoma iicaaboco sino janaanici aciji. Jaanoti inoma achahaaboti paryi icarunogayico dumithiji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiboti iicanoco imeguchinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiticuunaaca tolliro Olivohono icagaji fitino iicacuudi miimisiici ijibogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco mihaiñooba diiberi jibogoco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amisico cajaatyohacho: ¿Collihi momoonihi? onohachiiji, monoo: Mohaivojibo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misinhi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojibo eneeneguiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumororo Jesuco diibohallivi casihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiihaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojibo, Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebi! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatofo fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jibogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico neehi diito illivuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo: ⁴² Hijocho jaachiji difucuvi ico sajeebico aacijirunoco gaajaruva sajeebi dicajirahi. Jaaruno idi otoovomaño daatyimetih. ⁴³ Safucu idi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiiinjehallivi agañimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi agañubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco ijibogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Mhaico dibogo, ¿mijoho iijiti jilli moonihi; mijoho ico eneeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amhaico dilluji, uco mihimusu: ⁴ ¿Nacu, mijoho Juaco tajibauhi miyaminaaco initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine menejeji? Moocaani tajibari munuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotih? mhaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajibari munuruva, mhaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaanifañodi ihimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatih. ¿Mijohohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amihaico uujoho neejitihii miijoho tajiibari omooninoco, nooboro.

*Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuuihi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuihi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihii tehesino fuubo tahii guenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuumo iicojiminaafico galluubo diitojaago imaanonoti diibojaago diito igalluuihi. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiboco dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluuihi. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañuumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaiiibo taseemeneque galluuihi. Jaaboco aatyimemere fine bociguejimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadi jari mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomafoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluuihi: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noonoo: Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihii toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaaji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyohallivi toba aacotohachiihi diitoco quicheycijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

*Impuestoditi Ihiimaano.
(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)*

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicujirahi diitoti onoo bo siinovi ohoovicuuboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuihi. ²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli dilluuihi: Jibogominaafi, mihai magaaajahi ijoho miyaanoco imino onoo boro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. ²² Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduihi? ¿Nacu, majaadujitihii? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajacuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihii uco mabañihii? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihiifusu. ¿Nacu miijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo icitimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro llivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihi onoonicimo Jesujaago asaaumoro diiboco nuumo: ²⁸ Jibogominaafi, Moise mihaidi caatinuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiji, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivoobo diigoco icurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famoro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jinihallivi miyaminaa taabavacasihi. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere siijinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihini, iseemeque tajenijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuujii icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinhaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miho David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi: Mohaivojibo Moocaani Tahaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ⁴³ diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nuubo. ⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famoro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu jibogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma igonoco iimoyicifimoti. Bu tolliro imoyicifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaafimo machujafaño iimimañejequere juvicamaafimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumiticifimo. Jaamo ifurumo gueenene Moocanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibaniqui. Jaamo guiraajino cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.
(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocanico aacimo ificufiinofaño ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegayicico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro amihaco neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova

janaanici acihi. ⁴ Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fañoojaco Moocanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryi jino amihai mihifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jibogominaafi, ¿cusi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihai sita bañidino, guirajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeedino. ⁹ Jaamo minaat, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli icajino imega iticoni amihai agaayicimoro idaasuno moonijimo amihai satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amihai icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵ Tusumi jari amihai uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amihai minaa amihai iijico jenaaujitihi amihai guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa amihai, amihai caanimi, amihai nahabomi, amihai yoto, amihai gataavominaa icamo amihai aivojitojaago satyeji. Jaamoco amihaiti saatohoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiinijeminaa amihai jiheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹ Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucinoco mahatyimecuudi magajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinhaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato icamo, mifañotiosejema icamo icano jiinijehallivi sihidi idaasu icajimaño jiinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasifaño guiiveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinijehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinijehallivi paryi jiinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucal ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiinijehallivi icajinoco eesamaaimoro

iñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeecicu mataajasucafutucuujineguiiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeeeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amiihairyo magaaajafihi ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaaajacu Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiniije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyvejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amiihai jeebi cuhufetedino, guirihicavono jiniije busumije imoyici icano guinodi tufucu amiihaivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amiihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jinijehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahijivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono icagajjaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaaicauji? noomoro Jesuco igaicauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimiisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji icinñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaño tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujibo iguiramecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufaño meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucuujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui.

¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amiihaima Pascua

machutaaco amachunoco iguijevecuujino imega. ¹⁶ Amiihaico neehi: Siino Pascua jiiibaimo machuco machucuujitihi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaabo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amiihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitihi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaabo. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amiihaihallivi aacifafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amiihaihallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amiihaiti uco aacijiibo igaicaauqui tajojiri icahi.

²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaanii Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa iijibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaanii miihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiiibanichi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihi. Jaanoti siibadiro amiihai mihicaji, amiihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti minifeteji. Jaabadiro atajiiabaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miiijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amiihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amiihai uuma mihicafihi uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aivojico aciji uco guhirubi aacihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojiibo icagafaño macasivomoro matajiiabahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici canohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojiibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amiihaico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amiihaico igañucuqui.

³² Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iiti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojiibo imibaicinicuuhi iima civojafaño feequi, iima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifococi, safo icano uco tuunamaaiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujiivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onono icaji: Iimitimofeenevi ficucafetejiibo, onono, paryi uudití onono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.
Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Iimaahi.
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganigarunohachuta. Jaaboro memuvuubo Moocaanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niqnejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinijehallivi aquetehicauhi tiijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiimaaunoti agañiivuuboro ijiiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeuubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaaunaacaro sihidí miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onobo Jesu jiiibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo icahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fitivuuhi diiboco ininiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuuboco daacihí? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeevivominaafico omoonubo buiyaacuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeevivominaafi nijimeehuco ududicineri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruboco uco magaayicihicatíhi. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicíhi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.
(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiiibo iija goohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casivuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeevivominaago cijigaijinivi giciniboco guenenene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tollíro saafi diiboco aatyímeuboro diiboco nuuhi: Híjoho tollíro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano níhíba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jillí nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahiníbo Galileaobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatíhi híjoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro íhiimaanaaca catava ojíuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojíbo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojíbo Jesu diiboco: Jaachíji catava ojítinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro síhídi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamíuhi. ⁶⁴ Ihaallínoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro íhímeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa míjoho íco aamíhi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco íbahicaumo.

Jesu Fagomínaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi ígaivuumo judiomí quillahuto, sacerdotemí aivojíto, caatinímínaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagomínaa ímegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Míhaico dinoo, ¿naa miya híjoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco íimusuubo: ¿Amíhaico jíhi, nuuruva nacu mímiyaaveguejítirahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amíhaico nuuruva nacu uuma míhiimaanoco míhimeguejítirahi, uco misinaayujítirahi icano?§ ⁶⁹ Jisumítíro uujoho Miyamínaafíbadí Ifíivubo gícíníji Moocaani imityaabo miyanaagonoví, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿híjoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jíhi, amíhai monoobadí, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collíhi bu sita onoonoco míhimeguejirahi? Míhairyo muguubucuuhi íjírí onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agańíivuumoro Jesuco satyuumo Pilato ímegavi. ² Jaamoro tícovaumo diibohallíví íhiimaamo: Jaanico míhai mahatyímehi, muucumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojíbo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluui: ¿Naava híjoho judiomí Aivojíbo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco íimusuui: Jíhi, híjoho toono onobadí, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemí aivojíto, miyamínaa ícamoco Pilato nuuhi: Jaaníví íimitínoco aivo atyímetíhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanící nuuhi: Paryí Judea jíiníje miyamínaaco ñaaisuhicaabo íjíbegeri Galileaví ítíconíhiníbo, juu icacuui, noomoro.

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujítirahi, onoco ficuutímo.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuhi: ¿Nacu diibo Galileaobo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiibo Herode-jaago tusumi Jerusale cuumivi agaseubojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuhi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutihi. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicauhi. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli miihifoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiibo gaachehubadi iimichehufañ jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuhi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaauqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucurahahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magaajacuuhi diibediti: Imitiiibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiiibo siino tajaa sivasuuhi magaaja milliti bu miguijenijirahi. ¹⁶ Jilli ahaamiiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jiiibaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayuujiirahi miyaminaaco imono iicasuqui.† ¹⁸ Jaarunaa famoro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojito hallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡Imohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniiibo? Diibovi atyimetihii iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito icamo sihidi ocoovadiinamaañi mañ diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefañ jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhi goti asaauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibisuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofeenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebiiino, iisutino mifañoono icano,

* 23:5 Herode Antipa onoobo. Meeci Lc 3.1 † 23:17 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro‡

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi nigapaa Jebai onoomaño. Jaamoro tomaño Jesuco tetecuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inanaagonovi saafi icano tetecuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojotoma ihifinicomoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani #ciubo iicahachiji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano #joho judiomi Aivoj#bo idiicahachiji, #ro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinumoro § JAANI JUDIOMI AIVOJ#BO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecucinuubo Jesuco #bahicauhi: Miyaano #joho Cristo idiicahachiji #ro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco #bauhi: ¿Aivo #joho Moocaanico #hicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajat#bo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momoonuno jaadaco mihicahi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi id#fotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijiro #joho uuma diicaji imimaño Moocaanico imiyaavogomo ofoomaño, nooboro.

Jesu Iguiveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadi#ba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiinije civono minifutuui; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteui. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuhi. Jaanaaca temploja ofoocinuuchehe gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuuhi: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivoj#bo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifinicummo.

Jesuco Ic#uno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatat#bo Jose Arimatea cuumioobo onooobo Judea jiinijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou.

⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco temehicaubo. Jaamaño paryi

‡ 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanogui fine millijiru uchuumucuhoco, noono. § 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

fagominaa omooninofaño icautiibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciubo bohoji mihaiñooba icirautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi icacuujineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaaumo ufuumoro Jesuco iciunoco meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici dhibano icanoco iimibaivuumo. Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiba onoobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cironotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuba iguisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecuutih. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutumoro guinov iiniijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacubobo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihaiico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumimoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onoogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafiqueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojijaago. Jaaboro idijivuuboro toojifañoco emeciubo atyimeuhi tochehuri iminichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asauboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoobo iimusuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro icahininoco. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahinnoti icano sihidi ejeevahuniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinahi: Imino diibo iguijevane, noomoro tetcusu-umo. ²¹ Jaanoti miihai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihi-cacuuhi. ²² Jaarunaaca miihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo ciihojico emeecieme miihaico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha miihaico jiihogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco miihaico ijiibegueneri. ²⁴ Jaaneguiiha miihaiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihii, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinahaamefaño diibediti ononehejeque diitisico ijiihogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihiiicuuhi civucuumo, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuhi diitisima iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisima acasivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciuubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayacafutuuhi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinahi jiihairi masaa-sumi Caatinahaamefaño ononehejeque misico jiihogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojiiibo siino buheetecuuhi. Jaaboco Simon atyimecuuhi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jiihuguuhi jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinsumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Jiihogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluuhi: Sajeebii mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihii mihiguetehe? ¿Collihii uco amiihai jeebiiifañoti mimiyaavogotihii? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududii cimoro, memeeeci; ijii ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutumoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jillii iicajinoco amiihaima iicausumi amiihaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onoono icaji, nuuhi.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jillii ficuumo: iimiihu gaami icanoco, onoonoco.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinahaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiiinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimitihifico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jicuumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iinumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani.

² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofaŋoti achicahi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicibo iicaubediti ijjibeguequi. Jaabo ijjibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo jibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jiiinjehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiiinjehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jiiinjeque eheetavehinirunofaño jiiinjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijjiiinjevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayicutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihii miyaminaati ifiivomo icatino, bu gafi iimoyicinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa icahinibo miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miïhai mahatyimeuhi, diibo idiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua ijjibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacumaño, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi miïhai diiboma sihidi iicanoti magaayicichi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajjiba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro miïhaiñooba Moocaanico atyimetihii, idiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jjibeguehi. (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miïjoho ijoho? noomoro idilluqui.

²⁰ Jaamoco diibo imino jibuguuui: Uujoho Cristo icatihii, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miïjoho ijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihii, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ijoho oono Moocaani iimaaminaafi asajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miïjoho ijoho miïhaico diibogo, oono miïhaico agalluumoco miïjibeguequi milli difiiti ijoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicahigovi ocoovadiicinibo: Aivojjibedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicat#bo, bu Elia idiicat#bo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicat#bo icano, ¿coll#hi jana nit#hicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho n#faihuri nit#hi. Jaanoti am#haifeeneri iicaabo saafi am#hai magaaat#bo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaan#vi iicaabo, diibov# uujoho #fotot#hi. Jaama#o diibo t#haipaaje duujeque sinaayujit#rahi, nooboro.

²⁸ Pary# jino jilli icauhi Betabara onooma#ov#, Jordan onoo#hi onegueehiv# Jua init#hicauh#go.

Jesu Guijevefened# Mohimit# Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucut# Jua, Jesu diibojaa asauboco aaty#meuboro nuuhi: Memeece jaan# Moocaani Cordero, iguijevefened# jiin#jem#naa imit#co ubu-usuj#bo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaubo: Taabuunati saaji#bo tajanaan#vi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuuma#o. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahin#tihi. Jaanoti naha uujoho n#faihuri nit#boro saahi Israel cuumim#naa diiboco igaa#qui, nooboro.

³² Jaad# bu siino nuubo: Uujoho aty#mehi Moocaani Gaijaco nim#i#hubad# jeevaabo diibohall#v# niquejefa#ot# iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicat#hi m#j#h#o diibo iicanoco; jilli naha uco n#faihuri nit#qui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaan#hall#v#h#o iniitooboro iicaabo diibo tagaijari init#ji#bo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco aty#mecuuh#i. Jaama#o uujoho j#beguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticon#oto Jesu J#bogom#naa.

³⁵ Jaano seseved# siino Jua toma#neri icauhi miim#si#ci ij#bogom#naat#sima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aaty#meuboro nuuhi: Memeece ajaan# Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua j#bogom#naat#si uguubuum#siro Jesu doj#cut# fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu doj#cuco emee#uboro, diibo doj#cut# ufuunoco aaty#meuboro diit#sico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuum#si: ¿J#bogom#naafi, cuuca diicaf#hi? noom#siro.

³⁹ Jaanegui Jesu diit#sico nuuhi: Juu masaa. Jaam#siro memeece#va, nooboro.

Jaanegui ufuum#si aty#meuh#i diibo iicahicauh#goco. Jaam#siro mihi#j#cuunegui#ha tufucu diiboma icaum#si.

⁴⁰ Jaam#si diit#si Juat# uguubuum#siro Jesuma ufuum#sit# saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moon#t#boro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meec# mahaty#mecuuh#i Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaan#ta asaabo ihaivoj#sucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuh#i Jesu iicauh#go. Jaaboco Jesu aaty#meuboro nuuhi: #j#h#o Simon Jona achi, jaaruubo jisumit#iro dimemej#i Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icam#sico.

⁴³ Jaano seseved# Jesu imuguuh#i Galilea jiin#jev# ufuunoco. Jaabo Felipeque aaty#meuboro diiboco nuuhi: Tadyoj#cut# disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri toll#iro Andre, Pedro icam#si icahicauh#i. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque #ci#euboro nuuhi: M#hai mahaty#mecuuh#i, diibedit# Moise itaj#ba aamefa#o acaat#n#uboco. Toll#iro Moocaani iimaaminaa diibedit# acaat#n#boco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memeeceitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmĩnaafi abañifitatĩbo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mĩro ico uujoho atyimehi Felipe ico coo-
vatĩnaacaro higuerahoguino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jĩbogomĩnaafi ĩjoho Moocaani Achi,
ĩjoho israelmĩ aivojĩbo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jillĩ ĩjoho uco miyaaveguehi, ico higuera-
ahoguino diicaaboco atyimehi eneeneguiiharo? Imĩ jino janaanĩci icanehe-
jeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tollĩro bu Jesu nuuhi: Miyantĩro amĩhaico neehi: Mahatyimeji niqueje
faayĩcinĩnotĩ Moocaani toomomĩnaa uujoho Miyamĩnaafĩbadĩ Ifĩvuubohallĩvĩ
iniitocĩnimoro bu caamovĩ foocĩnimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jĩbaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jĩbaimo icauhi Cana cu-
umivĩ Galilea jĩinĩjevi. Jahĩ Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahĩ tollĩro Je-
suo ijĩbogomĩnaama cuhuvaumo tobaimovĩ. ³ Jaanaa diito aduta vino
ifĩnicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finĩcuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collĩhi jaanoco uco neehi? Toonovĩhi
ifototĩhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevomĩnaaco: Paryĩ diibo amĩhaico
onoonoco momoonĩ, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahusetĩ sañu icano icĩñuuno.
Tuñuujefaño judiomĩ iicanĩcĩbadĩ ifĩnoco iimibachuqui nĩfaihunoco
ifĩcuhicaũuujẽ. Jaano sañufaño fine ĩfeteħicauno ochenta o cien litrodino
nĩfaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryĩ jino icĩñuunoco nĩfaiħuneri
magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujẽque jĩti jĩti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi
Jesu diitoco nuuhi: Fine ivĩ jĩsumi mĩdĩno mĩħicimoro mahacito ijĩbaimo
toomomĩnaafico, nooboro.

Jaanegui tollĩ moonĩumo. ⁹ Jaafaihuco ijĩbaimo toomomĩnaafi nĩsuuhi
vinotĩ minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautĩbo cuucati ĩciunoco; idĩmoro
diito ijeecevomĩnaa toonoco gaajauhi diito inĩfaihuco ĩciumaño. Jaanegui
ijĩbaimo toomomĩnaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Itĩconĩ
famoova iimi vinoco ifefĩhi. Jaanoco ijĩbaimo guiraano aaducuunobuu-
nati iimijĩsutĩnoco ĩfefĩmo. Jaanotĩ ĩjoho aivo iiminoco ficuuhi jĩhachuta,
nooboro.

¹¹ Jino aivo itĩconĩ Jesu siħidĩ ejeevanoco omoonĩuno Cana cuumivĩ Galilea
jĩinĩjevi, imityaco ĩfusuubo. Jaaneri ijĩbogomĩnaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomĩ, ijĩbogomĩnaa icamoma fuubo Capernau
cuumijaagovĩ jahĩ icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomĩ jĩbaimo Pascua ifiitĩcuuneguiiha Jesu Jerusale
cuumijaagovĩ fuuhi. ¹⁴ Jahĩ atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico,
nĩmĩħumico icano anaajemeque. Tollĩro miyamĩnaama nĩħĩbamico
acafaryuuacumo gĩcĩnimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu

gaibaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañuubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi miici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomí diiboco dilluuhi: Eneecata mahaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magaajaqui: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli moonibo menequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomí diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibuguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere.

²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaahicauthi famoovaaco agaajahicaumaño.

²⁵ Mihaiñooba diiboco jibeguehicauthi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomioobo Nicodemo onoobo judiomí aivojitoobo.

² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magajahi ico Moocaani mahaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco ijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifivotiibo Moocaani aivojifaño feejithi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajari icano ifivotiibo Moocaani aivojifaño feejithi. ⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajati ifivomo Moocaani Gajama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Mihiro guibuhuba iimogohigoti asanoco ijoho guubufihi. Jaaruubo gaajathi conooti asanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajari ifivomo, milli ifivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ijoho aivo sihidi edeevaabo israelminaa jibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajathi? ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Mihai mihiimaahi magajanoco. Jaamo mihai mijibeguehi mahatymeneque. Jaarunoco amihai mimiyaaveguehicauthi mihai

monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicitahi. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Miihaiñooba niquejefaño footihi idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miiro Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyiciubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gañiyicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miiro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitahi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miiro Moocaani jiijehallivi Illico galluutihii jiinije miyaminaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijigaifaño ifetejitahi. Jaanoti imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuhi idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuhi. Miiro jiiijehallivi aachicinibo asaaboco imogotimo icivonocoro imuguumo imitico omoonihicaumaño. ²⁰ Miiro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiinijeivi. Jaabo toonovi gueenene icaubo miyaminaaco initiuo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojibogominaafi, meeci ima oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idibuguubo. Jaabojaago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miiro amiihairyo uco muguubuhinicuuihi: Uujoho Cristo icatahi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miiro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinijeoobo jilli jiinijeminaafi. Jaabo jiinijenehejequere iimaanicahi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miihaiñooba miyaaveguehicitahi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jiiibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jiiibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuuihi. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuhi. Jaanoti Moocaani Achico

* **3:15** Sahaamefaño janaanivi jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijinofañoro icacuuhi.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuhii Jua janaanici Jesu ijibogominaama iicaabo inihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idimoro ijibogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuuhii Samaria jiniñefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuhii Sicaar onocuumi Samaria jiniñe cuumivi Jacob illi Joseque iiniñeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaaubo, iniinovatucuumegui tohoji cojivi casivuubo, fine gadiñiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Milla jaabo ñjoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuhi? noogoro. Jilli nuugo judiomi samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ñjoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu mñjoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ñjoho uco dilluruva ico uujoho buheeniñfaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivoñbo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco dñcijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheeniñfaihuco dñcijirahi? ¹² Mñro jino moheedebe Jacob mñhaidi jihojico ficuuhi, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ñjoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitihii. Uujoho aacino nifaihu diitofañoti finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivoñbo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihufiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajequ coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatihii, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihii onoogo. ¹⁸ Mñro sahusedimoma diicacuuhii, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatñbo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivoñbo ñjoho baacho Moocaani iimaamnaafi. ²⁰ Mñro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuuhii. Jaarunaa amñhai judiomi Jerusalevi Moocaani imomaño mēneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amñhai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Mñro amñhai samaritanomi magaaatñboco mihimehi. Jaanoti mñhai magaaajaaboco mihimefihii; Mñro judiomi taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuhii, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igajjari, miyaaneri icano. Mñro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igajjari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi mihaico paryi fanoocoro jibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo ima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa jibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaauveri. Jaarumo diiboco dilluutihi. Jinejeque dilluhi? Jinejeque mihiimaacasahi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihicifuco ejeevesuhinugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jibugutuuhi.

²⁹ Eneecauhu masaamoro memeeviva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. Naa fine diibo Cristo icatibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca jibogominaa diiboco neehicauhi: Mojibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amihaima magaatino, nooboro.

³³ Jaanegui jibogominaa dillucasiuhi sanomiro: Fine mijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi onono uco agalluubo onobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miho amihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amihai uujoho neehi: Memeeviva basutaaco, onono paryi tifaicuuhi ihicafetequi. ³⁶ Miho basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanahi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco icibo icano sano imo imo iicaqui.

³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onono. ³⁸ Jaanegui uujoho amihai tajibahi mihiciqui amihai mabasuhininoco; sita abasuhininoco amihai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiniije cuumiminaa miyaavuguuhi diigo jibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocutihi: Mihairyo muguubucuuhi. Jaamoro magaaacuuhi miyaanoro diibo Cristo jinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiniijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi iiniijevevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomafoto imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jinijevevi toonovi nifaihuco aivofaihuti iminiyumañovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuihi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachijii mimiyaaveguejitihii, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuihi. ⁵¹ Jaabo iijati

fiit#cuuboco idud#icamaajem#naa asaaumoro j#bogovauhi: Diseemene buheecuui, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehin#bo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dij#veeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehin#noco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omoon#unoco allin#uhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi #got#boco.

¹ Toonobuunati judiom# eetavuui j#baimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiit#no icano j#cooba nicutaaba hebreom# iijiri Betesda onooaba. Jaabaati icano sahused#no iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aaty#metimo, id#no iimitimo, ifiino isifañ#neri #got#meheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba n#faihu amary#banoco. ⁴ M#ro tobajaago Moocaani toomom#naafi niitehicaui safohosa jaaboro in#faihuco mary#cuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegav#ro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochod#no ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siucin#uboco Jesu aaty#meuboro gaajac#uhi aivo guenenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivoj#bo, m#joho bu uco tobafaño j#hacujirahi toba amary#basumi fahij#varo tobafaño feequi moon#naacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañ#ivo jaaboro dicigaijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque #ci#uboro igucuubo. Jaafucuu judiom# jaguis#fucuu. ¹⁰ Jaanegui judiom# Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachij# jino jaguis#fucu. Jaanegui dicigaijeque satyejit#hi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: M#ro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿M#joho diibo #co dicigaijeque d#ci#bo d#go onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajaut#hi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyam#naa iicaumo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aaty#meuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imit#no diicacuujirahana janaan#ci iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiom#ico j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaumo judiom# Jesuco imit#no moon#hicaui, diibo jaguis#fucuv#i tolli omoon#hicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dud#camaihi. Jaano ticovovi bu uujoho dud#camaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiom# janaan#ci imeguehicaui diiboco agaicaaunoco. M#ro toono jaguis#fucucoro diitobadi teemehicaut#bo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onoooro ifico Moocaanibadi moon#hicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuut#mo.

19 Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebiiitiro mooniitihi. Miiro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi mooniitihi. 20 Miiro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miiro imi janaanici ejeevanoco ifusujibehiica. Jaaneri amiihai majabafiiteji. 21 Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. 22 Miiro Moocaani miihaiñoobaco iimitico nootihi. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; 23 Toonoti famooro Illico ibociquequi Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotihi diiboco agalluuboco.

24 Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco agalluhiniboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifiniitino fiivoma icacuuihi. Jaamo ciijigaifaño fuucuujitihi; Jilliro guijecti fiivofaño vi fatyucuubo. 25 Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuihi; iimitifaño miguijevecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubuumo fiivoma icaji. 26 Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco acibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. 27 Tolliro bu mitya iijico acibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iicamaño. 28 Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino ciihojinofaño iicamo ihiimaaco uguubujino. 29 Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji ciijigaifaño ifeequi.

Cristoti Ijibogono.

30 Miiro uujoho aivo, uuro tajeebiiitiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacuihi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiiiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhinibo iimogonocoro mooniitihi. 31 Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi. 32 Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano iicanoco. 33 Miiro amiihai saatohoco magalluuihi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. 34 Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi ijibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amiihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. 35 Miiro Jua ciijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amiihai jihachutagayiro imo imo mihi-cauhi. 36 Jaaruno toono Jua ijibuguuno janaanici vi uujoho onoono jeevahi. Miiro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. 37 Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amiihai safooba mahatyimetatihi, bu ihiimaaco safooba muguubutatihi icano. 38 Tolliro bu diibo iiji amiihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniboco amiihai mimiyaavogotimaño. 39 Miiro Caatinahaameque imino amiihai miihifinichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miiro toohaame uuditi ijibuguruhaame. 40 Jaarumo tajaa masaanoco mihimogotihi fiivoma mihicajiruneguiiha.

41 Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. 42 Jaabadiro uujoho gaajahi amiihai Moocaanico magaijitinoco. 43 Miiro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebiiitiro asaaboco naha amiihai magaayicijirahi. 44 ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguiinodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotihi. 45 Jaanegui

uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi m#haico imitino neejiibo, noomoro. Icaabo am#hai imitico eneejiibo Moise. Jaabo taj#bafenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ M#iro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. M#iro diibo uut# caatin#uhi. ⁴⁷ Jaabo acaatin#unoco mimiyaavogotimo, #milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuuai. ² Jaabo dojicuti sihidi miyam#naa feehicauhi sihidi ejeevanoco omoon#boro iguihuvamoco ubuheesunoco aaty#mehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaih#hallivi ufuuboro ij#bogom#naama cas#vuubo. ⁴ Jaasumi fit#cuuno judiom# j#baimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeciubo aty#meuhi sihidi miyam#naa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: #Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco in#suubo, #milli fine neejiibo? onooma#o jilli omoon#jinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno #fetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ij#bogom#naati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miim#siici tavaabom#isi icanoma icase. #Milli jaano tonoodino jinoodimo miyam#naavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icas#camaaiqui, nooboro. Jaama#neri sihidi #naavahu icauhi. Jaanoh#hallivi cas#camaaiumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco #ciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro, toonoco ij#bogom#naaco aciubo. Jaanoco diito imiyam#naama #fuuhi g#cin#umoma. Tolliro bu itaavaco #fuumo iimuguud#neheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ij#bogom#naaco: Pary# manaani ihatyuvoco ga#cafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco anan#umo gahafusuuhi, j#ibai#ooco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyvuvunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano #fusuco eheetavunoco aaty#meumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaam#naafi j#in#jehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco #ciumoro satyuujirumo aivoj#boti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihij#cuudi ij#bogom#naa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafa#o ij#camaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa ci#vucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseuthi. ¹⁸ Jaanaa imuaaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano id#ino kilometronohachuta icacuumaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaaboco aaty#meumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafa#o gaay#ciuhi. Jaadi goovano #futuumo ufuuh#go.

Miyam#naa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevedí toonegueehiví miyamínaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogomínaama footínaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumití asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogomínaa icano achahaunoco miyamínaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahutí Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaví aatyimeumoro nuumo: Jibogomínaafi, ¿cusumí gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidí ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududícamaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududícamaje. Toonoco uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo amíhaico aacijino. Toonotí uujoho Moocaanítí asaanoco miyamínaa igaaajaqui, bu uuví Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Millí jaanegui momooníji Moocaani iijíco meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amíhai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidí ejeevanoco míhaico dihiifusu maatyímemere íco mimiyaaveguequi? ³¹ Míiro moheedeetemíhai machuuhi mana onoonoco sicaihígoví iicausumí, oono Caatíníhaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadí, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Moise amíhaico niqueje maahuco acítíhi, Guihirubi amíhaico jino miya maahu niqueje maahuco acíhi. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañotí iniitoobo jinijemínaaco fiivoco aacíbo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibó, fahíijívaro míhaico toono maahuco daacihíca, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitíhi, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitíhi icano.

³⁶ Míiro amíhaico uujoho eneehinícuubadí: Uco mahatyímeuurumo uco mimiyaaveguehícatíhi. ³⁷ Míiro paryí fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tollíro bu tajaa asaamoco uujoho buhí gañíjitíhi. ³⁸ Uujoho niquejefañotí niitehínitíhi uuro iimogonoco mooníqui icatino, jillí uco agalluuhiníbo iimogobadí mooníqui saahíníhi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiníbo iimogono; Paryí diibo uco aacímoco saatohobaco jeevesutíbo paryí famoocoro ufucu niinofucusumí buheetesují. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiníbo iimogono; Paryí famooro miyamínaa Moocaani Seemeneque aatyímemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumí buheetesují, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomí ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañotí iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehícauhi: ¿Nacu jaaní Jesu Jose achí icatíbo? ¿Míiro caaní, seejí ícamoco míhai magaajahí? ¿Millí jaabo: Uujoho niquejefañotí niitehí, neehícahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufení toono amíhai dejecufiraco. ⁴⁴ Míhaiñooba tajaa saajitírahi Guihirubi uco agalluhiníbo tajaa ísivatíruva. Jaamoco uujoho buheetesují ufucu niinofucu. ⁴⁵ Míiro, Moocaani

iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro j#begueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ M#hai#nooba Moocaanico atyimet#hi id#boro uujoho Moocaaniti asaubo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ M#ro am#hai eedeete manaaco s#caihigovi amachuurumo chuumuuhi. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefa#oti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefa#oti iniitehin#bo. Jaamo uco agaay#cimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jiinj#em#naahalliv# aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: #Milli jaabo jaani m#haico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo uucuco muduutihachij#i, bu it#johoco mahadutihachij#i icano fiivoma mihicajit#hi. ⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, taty#johoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, taty#johoco miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafico amachumo, taty#johoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ M#ro Moocaani uco agalluubo ifima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniituuno maahu; am#hai caanim#hai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jih#cati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafa#o ij#buguubo.

Jesu Imaa Fiivoco Achi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ij#bogom#naa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. #M#joho fine gaay#cijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ij#bogom#naa onocasiunoco agaajac#uboro nuubo: #Jaano nacu am#haico imitino moonihi? ⁶² #Millijiru fine imi, uujoho Miyam#naafibadi Ifivuuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahaty#meruva? ⁶³ M#ro Moocaani Gaija m#noco fiivoco achi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihimaano am#hai jeeb#co ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofa#o icamo am#haiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. M#ro Jesu imegav#ro gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicauqui aac#ujiiboco icano. ⁶⁵ Jaama#o nuubo: Toonegui am#haico neehin#hi: M#hai#nooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo doj#cuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ij#bogom#naa fahuseeci mot#haiti miim#siici icano iicaumoco nuubo: #Nacu bu am#hai tolliro diitobadiro mefeeki? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: #Aivoj#bo, m#jaago bu m#hai mefeekirahi? M#ro #ma icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ M#ro m#hai mimiyaaveguehin#cuuhi. Jaamoro magaaajahi #joho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai docedimoco uujoho icihin#hi. Jaamo am#haifa#oti iicaabo saafi ij# iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaabo Jesucristoco iguijen#qui aac#ujiibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautih.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jiiñijeri i gooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiiñijevi ofoonoco imeguehicautihbo judiom i diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jiiñibaimo iicaujino; tusumi judiom i nijeganofañoro icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miiro miiñaiñooba miyaminaaco ifico igaaajasuqui omoonimo toovono moonitahi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro. ⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautihamaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiiñahaidi naha fafucubaruro imihi. ⁷ Miiro amiiñahaico jiiñijeminaa jiiñheguetih. Jaanoti uco jiiñhegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiiñairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tahoovofucuvihica uujoho ifototih, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiiñbaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiom i tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihid i miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miiñaiñooba foovono diibediti iimaahicautih judiom i ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa ijiiñbaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo ijiiñbuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiom i sihid i eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihid i fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebitiro jiiñbogotih uco agalluuhiniibo jiiñbogoco uujoho jiiñbeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jiiñbogoco ijiiñbogonoco nacu tajeebitiro uujoho onono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeebitori ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefih. Jaanoti diiboco agalluhiniiboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹ Miiro amiiñahaico Moise tajiiñbaco aciuh. Jaarunoco amiiñahiti saatohoba imino moonitih. ¿Collih jaamo uco magaicaaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Iijoho ijima diicahi. ¿Miiñjoho nacu ico gaicaaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihiniñeri famooro meheetyehinihi. ²² Miiro Moise amiiñahaico tajiiñbauhi amiiñhai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutih omoonuubo, amiiñhai eedeetemihai toonoco ticoniuh eheetavuumo. Jaanoco amiiñhai jaguisifucusumi meheetavonicihi. ²³ Jaano Moise tajiiñba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquiticinihi. ¿Jaamo collih tajaa misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhiniñohalliti? ²⁴ Imino meecimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatiibo? ²⁶ Memeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco

mihaiñooba milli moonitih: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti mihai magajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi mihaiñooba gaajajitih cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amihai magajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebitiro saatihi. Jaabo uco agalluuhinibo miyaabo iicaaboco amihai magajatih. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinamaño. Miho diibo uco galluuhinhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño mihaiñooba diiboco gaayiciutih ihoovofucuvi ifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluui Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuui miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluui Jesuco igaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amihaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaago. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitih uujoho iicahigo amihai mihifetejitimaño uco mahatyimejitih.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitih? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono mihai noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitih uujoho iicahigo mihifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachijiji tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igaijaco agaayicijinoco. Tuseumi Moocaani Gaija niituutihica Jesu niquejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miho Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco moonitih.

Aivojito Jesuco Miyaavogotih.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collih jana jaaboco misivatih? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amihai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amihaidi saatoho aivojitoti,

fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onooobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miihai tajiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaooobo? Eneecau, imino Caatinihaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatathi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje ijanojaa foocinumo.

8

Gaifimima Iicafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono icagajjaago. ² Jaano sesevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasivuuboro ticovaubo ijibuguuubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigoooco gaifimima iicafihicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojibo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miuro Moise itajibafaño jilli miihaico neehi: Tolli icagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ijoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ifurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinjehallivi idijivuuboro ticovaubo ihusegairi jiinjefique acaatinuubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agaaniivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amiihaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijivuuboro ijiinjefique caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebifañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari ofoocinumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agaaniivuudi miihaiñoobaco atyimecuutibo, idigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miuro saatohoba ico milli moonitihini? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojibo, saatohoba milli uco moonitihini, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitihini. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebinoco Achicinibo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiinjeminaa jeebico achicinibo, tadyojicuti asaabo civohi icajitihini. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Ijoho difitiro dibeguehicahi. Jaano dijibogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijibuguruno tajibogo ibocima icahi, uujoho asaahinihgoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amiihai magaajathi uujoho tahigoti asaahinihgoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amiihai miyaminaa imitico meneehi jiinjeminaa tajibafeenedi. Jaanoti uujoho miihaiñoobaco dugaacutihini. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiro uujoho icatihini, Guihirubi uco agalluuhiniboma mihicamaño. ¹⁷ Miuro amiihai tajiba aamefaño noocinino: Miimisiici ijibogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miuro uujoho tafitiro jibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinibo uuti jibeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco am#hai magaajat#hi, bu toll#ro Guihirubico magaajat#hi icano. Jaanoti uco magaajaruva toll#ro Guihirubico magaajajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafa#o ij#buguubo nih#bamico ij#cuhicauno coj#vi. Jaaruuboco m#hai#ooba gaay#ciutihi, ihoovovi #futuut#ma#o.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aaty#metimoro am#hai imit#maryo miguijeveji. Uujoho ofooh#go am#hai mefeejit#hi, nuubo.

²² Jaanegui judiom# nuuhi: #Nacu fine iinoro ifico guijen#jiibo. Jaama#o: Uujoho ofooh# mefeejit#hi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Am#hai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Am#hai jiijem#naa. Jaanoti uujoho jiijem#naafi icat#hi. ²⁴ Jaama#o am#haico: Am#hai imit#maryo miguijeveji, neehi. M#ro uco mimiyaavogot#hachii# am#hai imit#maryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: #M#joho nacu #joho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: S#cijet#ro am#haico neehicacuui. ²⁶ Sihidi icano am#haico eneejino, am#haiti udugaacujino icano. Jaarunofa#o uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jii#jem#naaco j#beguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicaut#hi Moocaaniditi ihiimaahicaunoco.

²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyam#naafibadi Ifiivuuboco guijeve imohobujehall#vi maga#i#y#idi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Toll#ro bu tajeeb#tiro uujoho omoon#hicanocoro magaajaji, bu toll#ro Guihirubi uco ij#beguehicanocoro omoon#hicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhin#bo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesut#hi, diibo iimogonocoro omoon#hica#o, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihid# diiboco miyaavuguuui.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohall#vi Jesu Imaano.

³¹ Jaanegui judiom# diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taaj#co jeevesut#mo mihicahachii# miyaano taj#bogom#naa mihicaji. ³² Jaachii# magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano am#haico imit#fa#ot# sinaayu#i, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: M#hai Abraham iyaachim#hai mihicamo sita jijovoto mihicatat#hi. #Milliti jaabo m#haico #joho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Pary# famooro imitico omoon#mo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaama#o jijovooboti iicaabo ihaivoj#bo seemefa#odi icat#hi. Jaanoti iseemene diitofa#odi ican#hi. ³⁶ Jaama#o uujoho Moocaani Seemene am#haico isinaayuhachii# miyanotiro jijovoto mihicacuujit#hi. ³⁷ Uujoho gaajarahi am#hai Abraham iyaachim#hai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaauguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ij#bogobadi. Jaanoti am#hai momoon#hicahi am#haico am#hai caani ij#bogobadi, nooboro.

Diito Caani, I#i.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: M#hai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano am#hai caani Abraham iicaruva diibo omoon#ubadi momoon#jirahi. ⁴⁰ #Coll#hi jaamo uco magaicaaujirahi? Toll# iicanoco Abraham safooba moon#ut#hi. M#ro am#haico miyaanoco j#beguehicahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti am#hai, am#hai caani omoon#icibadi momoon#hicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: M#hai ajeva seme mihicat#hi, saafiro m#hai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeeb#tiro uujoho saahinihi diibo uco agalluuhin#negui saahinihi. ⁴³ ¿Coll#hi jaamo taajico muguubuhicat#hi? ¿Coll#hi taj#bogoco mihimeguehicat#hi muguubunoco? ⁴⁴ Am#hai caani #ji. Jaabo onoobadi momoon#noco mihimeguehica#hi. M#ro diibo s#cijetiro imoy#c#bo miyaminaaco agaicaaunoco, imoy#c#tat#bo miyaanofa#o iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicama#o s#icama#ooco iimaabo, ba#fira caani iicama#o ba#fifiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehicat#hi. ⁴⁶ ¿Nacu m#joho am#haiti saato#o ifusujirahi tafifa sanogay#ba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Coll#hi uco mimiyaaveguehicat#hi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunici#hi. Jaanoti am#hai Moocaanita mihicat#ma#o Moocaani iijico muguubugoti#hi, nooboro.

Cristo Sahiij#tiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiom# iimusuuhi: Aivo miyaano #joho samariaoobo idiicanoco ico monoono. Jaabo ij#ma diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ij#ma icat#hi, uujoho Guihirubico boc#guehi. Jaaruuboco uco am#hai moboc#got#hi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi boc#goco guinoti#hi, iicaabo saafi uco oboc#gonoco iguiinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifin#jit#no guijevafa#o feejit#hi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiom# iimusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuuhi ij#ma idiicanoco. M#ro Abraham, bu pary# Moocaani iimaaminaa icamo pary# guijeveuhi. ¿Milli jaabo #joho neehi: Taajico uguubumo guijet#mo icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu #joho mootadi Abraham janaanici deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu pary# Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti m#joho #joho idiicaabo guijet#bo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tafiicoro boc#goruva, uuro oboc#gono jaaducafetejit#rahi. Guihirubi uco boc#guehi diiboco am#hai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco am#hai magaajat#hi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajat#hi, nuuruva am#haibadi ba#fifijirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajama#o diibo iijico moon#hi. ⁵⁶ M#ro Abraham am#hai tyadi imo imo icauhi uco aaty#megueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiom# diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentad#no ficabano diicat#bo, Abrahamco daaty#meuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco ic#umo diiboco ihaam#qui. Jaarunaa Jesu templojafa#o afataniivuuboro diitofenedi ihiinehin#uboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifiivuunotiro Ihaall#no Isicaut#boco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo aty#meuhi ifiivuunotiro aaty#meut#boco. ² Jaabediti ij#bogom#naa Jesuco dilluuh#hi: ¿Moj#bogom#naafi, m#joho imitico omoon#uma#o, jaani aty#met#bo fiivuuhi, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omoon#uma#o icat#no. Jilli Moocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifiivuuno. ⁴ M#ro cuuje iicanohachuta uco agalluuhin#bo dudicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihij#cuudi m#hai#nooba dudicamaaitacuutat#hi. ⁵ M#ro jino j#in#jehalliri

iicanohachuta uujoho jiiñjeminaaco achicinihi, ⁶ nooboro jiiñjehallivi ijñreuboro toonoco jiiñima illiheenuboro ijiiñiri aatyimeutiibo aallñnoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo ijñiri Siloe. Jaanegui initamaaijeuboro tahigoti atyimecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ifiitnominaa iticoni atyimetibo iicahicaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo icatiibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saato: Jñhi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saato: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallñno faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoboro jiiñico ijñrema eetavooboro uco tahaallñnoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallñno uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatih, nuuhi.

Fariseomi Dilluui Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiiñbari ihaallñnoco ataabuuboro ubuheetesuufucu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluui: ¿Milli ico dihaallñno faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiiñbari uco tahaallñnoco nicuhiniibo. Jaanoco inita maainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saato nuuhi: Diibo Moocaniti saatihi. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saato neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallñvautiiboco nuumo: Jaanoti ñjoho, ¿milli neehi dihaallñnoco afaayiciniñbediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiom i miyaavuguutihi diibo ihaallñnoco afaayicinuoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amñsi seemene aallñvatiibo ifivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallñnoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jñhi, magaajahi diibo mosemene aallñvatiibo ifiivunoco. ²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi mñjohohacho fine diiboco ubuheesuhiniñnoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amñhaico jñbeguejiibo, noomiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguiumisiro, judiom cajaanohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magaññji, noomoro ifitacucasiuno ññicuti. ²³ Jiliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallñnoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mñhai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Idñnoco gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallñnoco omoonihiniñneri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amiihaico jiiibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amiihai tolliro diibo jiiibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Iijohona diibo jiiibogominaafi. Jaanoti miihai Moise jiiibogominaa. ²⁹ Miihai magaajahi Moocaani Moise ma ihiiamaunoco. Jaanoti magaajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajati. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miiro miihairyo magaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siiicijetiro guuburatati saato hoba ifiivonotiro aatyimetiiiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Iijoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, miihaico diibeguejira? noomoro diiboco gañiiumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetiiibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Iijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojiiibo, uco diibogo miiijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo iima ihiiamaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuivuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojiiibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiiiehallivi saahinihi dugaacuguiha, atyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyime, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saato ho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miihai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amiihai aallino ihifuvusutiruva amiihai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amiihai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino. (Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amiihaico neehi: Ovejami mecufaño iguhugari jicafototiiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufaño iguhugari ijicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihiiamaatiro gaa-jacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihinusuuboro ihime fooniciibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicihi diibo iimaaco agaa-jamoro. ⁵ Jaanoti agaajatiibo dojicuti footatimo. Jilli gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatiimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovicuuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi millii eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaaumo paryi nani-vaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicahi inaniquiro, igaicaaqui, ifnisuqui ican. Jaanoti uujoho saahinahi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miiro miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifico acinichi. ¹² Jaanoti ijaadaguiharo ootomoobo jicu diitojaago asanoco aatyimeebere ihovejamico ejeevesuhiniboro iicojiti gaanicahi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunichi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunichi jilli ijaadaguiharo ududicamaaño. Jaamaño diitoco jeecivotatibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatyaca iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi ican. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samoro icaji. Jaamo toomominaafi saafiro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gajiji, tafico diitohallivi aaciboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Miiro uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiom siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collahi jaaboco muguubunichi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli iimaatatih. ¿Nacu iji ihaallino aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotih.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jibaimoco templojaco Moocaanicoro ijeevehicaqui ificuuno jibaimoco jinijadihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojalahidi, Salomon goohasino onoohasijeri igoboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiom emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo miihaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachiji miihaico foovono dibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehichahi; Miiro Guihirubi atajibabadi uujoho omoonino toono foovono uuti jibeguehi. ²⁶ Jaarunoco amiihai mimiyaavogotih, tahovejamoto mihicatimaño, amiihaico eneehinicubadi. ²⁷ Miiro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifnijitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijevejitih. Jaamoco miihaiñooba tahusefañoti dumitijitih. ²⁹ Guihirubi uco diitoco acubo famoohallinociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanoooba Guihirubi usefañoti dumitijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi ican mihicahi. Jaarumisi saafiro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanogui judiom siino guisibanoco icuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Miiro sihidi iminehejeque amiihai imefeenevi eetavehichahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magaiicaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico moonigotihii; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Mihiro jaanoco famooro amihai magajahi, Caatinihaamefaño onono gañicafototino iicafinoco. Jaamaño mihiro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi icuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachijii uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijii uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafiro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi inihicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicautihi. Jaanoti diibediti Jua enehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojii bo Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñoco imeebaiguri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jii bogoco galluui: Aivojii bo, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofeenedi ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeenedi imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuu ruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijii bogominaaco nuubo: Masii go siino Judea jiini jejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jii bogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooi icano icatihii? Cuije mihigomo mananigaivatatihii nihiba foovono aachicini maño. ¹⁰ Jaanoti fucu ii goobo nanigaivafihii, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijii bogominaa diiboco nuuhi: Aivojii bo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuui unuuji runoco tolli nuubo. Jaanoco diito esicini uhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuui. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi icatino. Jaaneguiiha masii go diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

16 Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

17 Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. 18 Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. 19 Jahigo sihidi judiom Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. 20 Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. 21 Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevehinijitirahi. 22 Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

23 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

24 Jaanegui Marta nuuhi: Jihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

25 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeki. 26 Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guijevefaño icajitih, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

27 Jaanegui nuugo: Jihi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihojihallivi Taauhi.

28 Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

29 Jaanoco Maria uguubuugoro goovano agañivuugoro Jesujaago fuuhi. 30 Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. 31 Jaanoco judiom diitifeque ijacusuqui asaaumo iijafaño iicaumo atyimeuhi Maria goovano agañivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Ichihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

32 Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

33 Jaanoco Jesu diigo taagoro asaanoco, bu tolliro judiom diigoco anahabonimo taamoro asaanoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebi niji niji isinafutuuneguiha, 34 diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

35 Jaaneri Jesu taauhi. 36 Jaanoco aatyimeumoro judiom nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

37 Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaan aatyimeutiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijeveta fine buheesuhinijitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

38 Jaanaa Jesu siino aivo idasuvuuboro icihoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseedumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. 39 Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañi, nooboro.

Jaarunaa Marta diibovi nago nuuhi: Aivojibo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

40 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootih: Imiyaavogohachiji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui icihoji imegati iguiisibaco gañiimo. Jaadi Jesu niquejeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco achi uco uguubuneguiha.

⁴² Jaarunofaño gaajacuhi fahijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyaminaa icamedi neehi; uco ijoho agalluuhinino imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuhi, itihaiño, ihusene icano miniciniibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri miniciniibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomariamifema asaaumo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco igaiyicimoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miro diiboco milli momoonitihachiji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachiji romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo diitoco nuuhi: Amihai aivo magajatih. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinihi saafiro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebitiro tolli nuutiibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seme fahigova iicamoco igaiyiciqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijeniujinoco.

⁵⁴ Jiliti Jesu foovono igucuutih judiomifeenedi jilliro toonoti fuucubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi ijibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiom jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalem fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachiji mihaico mijibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui ijibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco

aaciujiiho: ⁵ ¿Colliihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere #daasufiimoco acitimo bañamaaihi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo #daasufiimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicau-maño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, taciihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Mi#ro amiihaifeenevi fahiijivaro #daasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amiihaima fahiijivaro icajitiihi, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahii fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheete-suuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui. ¹¹ Diiboti sihidii saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidii miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano seseevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaainoco iquitumoro diiboco cabaacutuumo sahaomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onoobadi: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onoobadi. ¹⁶ Jaarunoco ijibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño noociniubadi omoonunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asauboco cabaacutuuhi sihidii ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuihi fine jino mi#hairyo milliba momoonitino. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomoto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, mi#hai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jinijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jibugutuuhi. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jibugutuuhi. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihi-cacuihi, uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo sihidii jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Trigo noovatayi jinijehallivi aacotoyiro jinijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifico agaijibo ifico mitasuji. Jaanoti jiijehallivi ifico agaijitibo ifinijitino fiivoguiha ficuuihi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeecivequi. Jaamo uco ejeecivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiha uujoho saahinihi.

28 Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuuhi, bu siino cahacisujihica, unuuno.

29 Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saato: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauhi.

30 Jaanegui Jesu nuuhi: Uguuiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amihaguiha ihiimaano. 31 Jisumi jino jinijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino Iji jiije aivojibo icahicaabo buhi gañicafeteji. 32 Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jinijehalliti agañiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

33 Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo. 34 Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Mihiro mihai muguubuhicahi tajibahaamefano: Cristo asaadi guijevetibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuubo guijeve imohobujehallivi gañiyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

35 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feenerihiica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihafeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. 36 Jaanegui amihafeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuihi.

Judiomí Imiyaavogotino.

37 Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicauto. 38 Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Mihiro noono:

Aivojibo, ¿mijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Mico fine Moocaani imityaco ifusuihi? noonoro.

39 Jilliti miyaaveguehicauto. Jaaboro bu Isaia caatinuhi:

40 Diito aallinoco Moocaani jabaiyitusuuhi; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

41 Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

42 Jaarunofano sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. 43 Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuji.

44 Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. 45 Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi. 46 Uujoho seseene aachicinibo jinijehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. 47 Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihit. Uujoho jinijehallivi saahinitihit jinije miyaminaaco cijigaifano gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. 48 Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho enehicano, diitoco ufucu niinofucu cijigaifano gañisuji. 49 Uujoho tajeebitiro iimaahicatihit Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahit icano. 50 Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiba

ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijibogominaa Tihaiñoco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhi, jiijehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jiiijehalliri iicamoco gaijihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefañõ jihacucuuhi Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefañõ ificuuboro ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihica ijoho gaajatihi. Jaaruubehe ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitih, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico initihachijiji tajaagodi diicajitih, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatih itihaiñocoro nitifih iiminivatimaño. Jaabadi amihai mimihivatih. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumaño, famooro mimihivatih, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihai omooninoco? ¹³ Miñiro amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco initibadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miñiro amihai jibeguehicacuuhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Chahaabo saafi jeevominnaafi ihaivojibo janaanici iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanici iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditi iimaatih. Uuro gaajahi amihai uujoho icihinimoco. Jaarunofañõ, jaafa tolli icano, Caatinhaamefaño onoono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹ Jaanegui amihai imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicih. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicih, nooboro.

Jesu J#beguehi Juda Diiboco Aacijinoco.
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajaciuhi ifi ijeeb#fa#no gaihu#ba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Am#haiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ij#bogominaa fahigova meeciaciuihi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³ Jaanaa saafiico ij#bogominaati Jesu agaij#hicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliiri taj#bauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaaajui. ²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fa#ogayi ifitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivoj#bo, cajaan diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeeb#fa#no j#cafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutihi milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatohe esamaaihicauihi. Juda inih#bam# lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro j#baimovi mucuujivaachujirunoco. Jaanoti #daasufimoco siinoti ihaci qui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihij#cuuhi.

Bohono Taj#ba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo cahacisucafeteji. Jaabo feenedi Moocaani boc# cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani bocico #fusuma#no Moocaani, bu #fusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro #fusucuuj#bo. ³³ Taseeme am#haima uujoho guenene icacuujit#hi: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehin#badi. Tolliro bu am#haico neehi: Uujoho ofoohigo am#hai mefeelit#hi. ³⁴ Jaanegui am#haico bohono taj#baco uujoho ac#hi. Fahigova magari#casi. Am#haico uujoho agaij#badi fahigova magari#casi. ³⁵ Jaamo fahigova magari#casi hachij# miyaminaa gaajaji miyaano am#hai taj#bogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro. Jaanegui Jesu diiboco iimusuihi: Uujoho jisu ofoobo doj#cuti #joho feejit#hi, ufucu jari tadyoj#cuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, milliti jaabo jisumi didoj#cuti feejit#irahi? Dihall#vi uujoho tafico aac#noco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico #joho tahall#vi daac#jirahi? Miyanotiro ico neehi: Jaafa#iino catava ojit#naacaro, uco agaajaruubo uco #joho tuunamaaji mifooci, safo id#no, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Am#hai jeeb#fa#nodi mihiguetedino. Moocaanicoro mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi ijafa#no mihicajima#neheje sihidi icahi; tolli iicat#ruva am#haico uujoho neejit#irahi. Jaanegui fee#hi am#hai #mega am#hai mihicajima#nehejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo am#hai mihicajima#nehejeque iimibachuudi siino saaji; am#haico #c#vaabo. Jaamo uujoho iicahigo am#hai tolliro mihicaji. ⁴ Am#hairyo magaaajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tah# ofoono j#haico magaaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaajat#hi #joho efeeji#goco; ¿Milli fine magaajajirahi toono j#haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#noro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi. ⁷ Uco magaajahachiji bu tolli#ro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumit#ro magaajacuuhi mahaty#mecuma#o.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, m#haicota dihi#fusu: Moocaanico maaty#memere siino dillucuut#mo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Si#cijet#ro am#haima icahicacuuhi. ¿Jaaruuboco nacu #joho Felipe uco gaajat#hiica? M#ro uco aaty#meme bu Guihirubico aty#mehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihi#fusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogot#hi uujoho Guihirubifa#o iicanoco, bu Guihirubi tafa#o iicanoco icano? M#ro am#haico uujoho eneehicano, jilli tajeeb#t#ro eneehicano icatino. Guihirubi tafa#o iicaabo dudicamaajeque moon#hicahi.

¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifa#o, diibo tafa#o icano iicanoco. Jaabad#ro bu siibadi omoon#hicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanot#ro, miyanot#ro am#haico neehi: Uco imiyaavogoobo bu tolli#ro moon#ji uujoho omoon#hicanoco. Jaabo imi janaan#ci moon#jiibo uujoho jima#o icacut#bo Guihirubijaago efeejima#o.

¹³ Jaamo am#hai pary# tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifa#odi Moocaan#i sihid#i ejeevanoco miyam#naa igaajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco J#beguehi.

¹⁵ Uco magaij#hachiji tatyaj#baco imino momoon#i. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji am#haijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igallu#uqui, am#haico ijacusuqui. Jaabo am#haima fahij#varo icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jini#jem#naa gaay#cijit#rahi diiboco aaty#met#moro agaajat#ma#o. Jaanoti am#hai diiboco magaajacuuhi am#haima diibo iicama#o. Jaabo am#haifa#o fahij#varo icajiibo. ¹⁸ Am#haico jeevesujit#hi j#jovonoti mihicaqui; siino saaji am#haijaago. ¹⁹ Fiit#cuuno miyam#naa uco aaty#mecuujit#ino: Jaanoti am#hai uco mahaty#meji. Uujoho ubuheema#o, jaabad#ro bu am#hai mihicaji. ²⁰ Jaasumi am#hai magaajaji uujoho Guihirubifa#o iicanoco. Jaabad#ro bu am#hai tafa#o mihicaji bu, uujoho am#haifa#o icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyaj#baco imiyaavogoooro imino omoon#bo, uco agaij#bo. Jaabo uco agaij#boco Guihirubi gaij#ji, tolli#ro bu uujoho gaij#ji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoobo, jaarunaa Juda Iscariote iicat#bo nuuhi: ¿Aivoj#bo, milli jaabo m#haicoro difiico agaajasuuboro jini#jem#naaco difiico gaajasujit#hi? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaij#bo taaj#ico moon#hi. Jaaboco Guihirubi gaij#hi. Jaabojaago masaam#siro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaij#t#bo, taaj#ico moon#t#hi. Jaano jino uujoho am#haico j#beguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhin#bobogo.

²⁵ Jaanoco jilli am#haico j#beguehicahi, jino am#haima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafa#odi Moocaan#i Igaijaco agalluubo am#haico fanoovaco j#begueji, tolli#ro pary# am#haico uujoho eneehicanoco esaayuj#ibo icano.

²⁷ M#ro jino am#haico fitacuhi sajeeb# mihicaqui. Tasajeeb# ifiico am#haico ac#hi. Jaaruno jini#jem#naa isajeeb#ico aac#badi uujoho acijit#hi. Am#hai jeeb#fa#odi gaihu#ba mihicadino, bu mihiguidino icano.

²⁸ Am#hairyo magaajacuuhi am#haico eneehin#noco: Uujoho feeji. Jaaboro am#haijaago siino saaji, nooboro eneehin#noco. Miyaano uco magaij#ruva

imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaaamoro. Miiro Guihirubi tajanaaniciivi sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco amiihaico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene amiihaima iimaacuujitihii, jiiije aivojiiibo iji asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi atajiiibaubadi jino uujoho moonihi, jiiinijeminaa igaaajaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magaaiivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Miihai Mihicahi Jesufaño.

¹ Uujoho imiyacoochai, aaiiminaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoochai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miiro baacu coochai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraaatusutumoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraaatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraaatusuqui. ³ Jaanoti amiihai miihinivaficuutihii amiihaico iijibeguehicacuunofaño. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amiihaivi icaqui icano. Miiro oono basuta aafe ifahooti ihiinocinitihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amiihai mihicaji uutii mihicatihachiiji.

⁵ Miiro uujoho ifacoochai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uutii ijeevadi mihicahachiiji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uutii icatiiibo buhi gañicafeteji iimitihaafejeque iquiticimoro buhi agaaiinocibadi. Jaano ifigaty-onoco ananimoro ciijigaiifaño agaaiino nifetefihi.

⁷ Jaanoti uutii mihicahachiiji taaji amiihaima icaji. Jaachiiji paryi mihimogonoco midillu amiihaico aciqui. ⁸ Miiro amiihai sihidi monoovasuhachiiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiiji amiihai miyaanoro tajiiibogominaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amiihaico uujoho gaijiihi. Jaanegui amiihaico agaijinofaño mihica. ¹⁰ Tatyajiiibaco imino momoonihachiiji amiihaico agaijinofaño mihicaji; Uujoho Guihirubi tajiiibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofaño iicabadi.

¹¹ Jilli amiihaico neehi, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajiiibano: Fahigova magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miiino gataavominaafihallivi mofico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai tañahabomi mihicaji, uujoho amiihaico atajiiibanoco momoonihachiiji. ¹⁵ Amiihaico tajeecivominaa nuucuujitihii, miiro jeeecivominaafi gaajatatihii ihaivojiiibo omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco mihicicutihii. Jaanoti uujoho amiihaico icuuihi. Jaaboro amiihaico ficuuihi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraaatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofeenedi Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciqui.

¹⁷ Jino amiihaico atajiiibano: Fahigova magaijicasi.

Jiinijeminaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinijeminaa amiihaico iijiihevehachiiji magaaja, amiihai imegaro uco iijiihevenegue. ¹⁹ Amiihai jiinijeminaa mihicaruva amiihaico jiinijeminaa gaijijirahi. Jaanoti uujoho jiinijeminaafeenetii amiihaico icuuihi. Jaamaño jiinijeminaa amiihaico jiihevehi, jiinijeminaa mihicacuutimaño. ²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehininoco, miiro jeeecivominaafi ihaivojiiibo janaaniciivi jeevatatihii. Uco icaruno iijiiheveme, imi amiihaico jiiheveji.

Amihaico ijibeguehicanoco imino momoonihachijji, tolliro bu amihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahiniruva, bu diitoco jibeguehicatoruva icano iimitico gaajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miuro uco ijihegueme, bu tolliro Guihirubico jiheguahi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi mihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejevanoco eetavehicatoruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejevanoco atyimehacuurumo uco jivehehi, bu Guihirubico jiveheme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiba aamefaño onono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jiveheme, onono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uutii maaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amihai uuditi mijibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

¹ Jilli amihaico neehi jinejeba amihaico dugaacusutino iicaqui. ² Amihaico gañijimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaanoyhacho amihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaaahi uujoho toonoco amihaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amihaico nuutahi, amihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fucujji uco agalluubojago. Jaaboco amihaiti saathoba midillujitahi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amihaico unuuneri mihidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amihaico neehi: Aivo amihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiiñjeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro ticovono jhai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neehi uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo ticovono jhai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amihai siino uco mahatyimecujitahi. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiiñe aivojiiibo iicaabo ijico ciiñgaifaño igañiqui ificucumaño icano.

¹² Sihidi amihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amihai magaaajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amihaico miyanotiro jibeguejiibo. Jaaruno ijeebitiro jibeguejitiiibo Moocaani onoonoco jibeguejiibo, tolliro bu amihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amihaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiha ijibogominaati saatho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco mihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onono? Magaaajitahi ihimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasahi, uujoho goovajisujino uco atyimecuutimo mihi-cano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihi-caji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiiijehallivi sisee seemene ifiveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amiihai jisumi miihidaasuvehi. Jaarunaaca amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba amiihaiditi udumiticijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitih. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiihai jinejebaco midillutihiica tamomofenedi: Midillu. Jaamo mag-aayicahi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiiijequé Guinonihu.

²⁵ Jilli amiihaico neehi siinov i ooviciboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinov i ooviciboro ijiiibugucujitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti ijiiibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico nootih: ²⁷ Guihirubiro amiihaico gaijhi, uco amiihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinonoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehiniboro jiiijehallivi saahinihi. Jaaruubo siino jiiijequé ejeevesuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucujui, nooboro.

²⁹ Jaanegui ijiiibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinov i oovicitibo. ³⁰ Jisumi naha jari magajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño miihaiñooba iico dillucujitirahi, bu miihai imino magajacuui ijoho Moocaaniti asaahinonoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecui; fine tusu mihicacuui, jino amiihai fahigovavi safisa amiihai naagonovi magavaranaamaajino tajojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitih Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amiihaico neehicahi. Jaamo uuvi sajeebii mihicahi. Jiiijehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jiiijequé guinonihu, nooboro.

17

Jesu Ijiiibogominaahallivi Moocaanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niquejeque emeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi iico icahacisuqui. ² Ijoho Daachico diijico daacih paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinijitino fiivo, idiboro ijoho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniboco agaajano icano.

⁴ Uujoho iico jiiijehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajiiibahinonoco omoonihicaabo. ⁵ Jaaneguiiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiiijé fiivutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiiijeminaati idiciboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihinino iti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihinonoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho

iti asaahinoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhinoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famohalliviro jiiijeminaahallivi ico dillutahi, dita iicamoco uco adaacinimohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miuro paryi taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiiijehallivi icacuujitahi. Jaanoti diito jiiijehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacinimoco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui #ma misi saafiro mihicabadi. ¹² Uujoho jiiijehalliri iicahinsumi diitoco teemehicahinahi dimityari uco adaacinimoco imino teemehinahi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatahi; idiboro johono mitacuubo Caatinhaamefaño onoono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jiiijehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miuro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiiijeminaa diitoco gaayicitahi jiiijeoto iicatimaño, uujoho bu jiiijeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiiijehalliti dicitahi ico dillutahi. Diitoco ijiti diifinicitahi ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiiijeminaa icacuutimo uujoho jiiijeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco #guiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, diibogoo aivo miyaano. ¹⁸ Ijoho uco jiiijeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiiijeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafico #diro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito #diro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutahi, tolliro bu diito jibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho #ma icano mihicabadi iicaqui, jiiijeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhinoco. ²² Diitoco acicuui, uco adaacinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui #ma misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiiijeminaa igaajaqui ijoho uco agalluuhinoco, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacinimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacininoco ihatymequi, jiiije fiivuutinaacaro uco ijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiiijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui ijoho uco agalluuhinoco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaanichiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujiiبو tomaño gaajauhi fahiiivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda #ciuboro satyuui. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Mico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacinimoti saafiiba mitatiji, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyicuboro saafico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuui imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatiji idaasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevne, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatiji, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuui sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuui. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomoinaagama ihimauboro Pedroco fañovi jihacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatiji, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isicuneguiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatiji. ²¹ ¿Colliji jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuui: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusui sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihimaahachiji, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onono? ¿Colliji jaabo uco daamihi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

*Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.**(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciniboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatihí? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatihí, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Miíro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticubó. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

*Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.**(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)*

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañohaivojibo iijajaago. Jaanaa sesevecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onobadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiha. ²⁹ Jaanegui aivojibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinehalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusuumo: Gaicauminaafi iicaturuva ico mahacjitrarahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Mihai judiomi, mihaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro eneehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañoojavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Ijoho naa judiomi Aivojibo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomi oobo? Chaha, siicumioobo. Miíro diijiinijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatihí. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatihí, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaanegui hacuva ijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Ijoho du eti, uco aivojibo, neehi? Tooneguiha uujoho ifivehinibo jijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomi jaago saauhi diitoma ihimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihí, nooboro. ³⁹ Miíro amihai amihai jeevamaajefi uujoho Pascua jibaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuhí: Diiboco sinaayujitihí, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco icuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januu-tuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jhacuumo aivojibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganicihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magaajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaihiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetihi, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomí diiboco iimusuhi: Mñhaima icano tajñba jaano onobadi guijevejiibo imooniqui ijeebñtiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ñjoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutíhi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatíhi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aacñbo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tollí unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomí sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachíji aivojñbo Cesar nahaboniminaafi diicatíhi! Mñro: Uujoho aivojñbo, onoomo Cesarminaafti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tollí unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casñvuubo ihaivojñ icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua jñbaimo iicaujino fiitícuuhi gadicñbarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomíco nuuhi: ¡Jaani amñhai Aivojñbo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuhi: ¡Jaafa guijevebe! ¡Jaafa guijevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amñhai Aivojñboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuhi: Mohaivojñbo Cesar uufocovi sifi mohaivojñbo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco ñciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiyñcñhinñboro nigaipajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobaivi. ¹⁸ Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatinuboro Jesu guijeve imohobujevi ficuuhí: JESU NAZAREOOBO JUDIOMÍ AIVOJHBO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomí toonoco meeciuhí. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifitíumaño. Jaano toono imomo caatinicñuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomí sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomí Aivojñbo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomí Aivojñbo uujoho, eneehicaabo nooboro, caatiní, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuhi: Acaatiníbadíro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi

ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi n̄iciniujaco ñiciumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masii ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaani tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniui.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi ñma iicajiibo, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi ñma iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijibogominaafi iijafaño satyuuhi.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu ñdicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuhu. Jaaho afeque ñiciumoro tootaataco tohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuuno. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua j̄baimo sesevedi iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutihii diito ifino tubujejeviro iicaunoco. M̄ro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanegui Pilatoco dilluuno saatohoco itaj̄baqui id̄noco agafaryucumoro diitoco toonoti sihogovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaaumoro saafico id̄noco gafaryucuuno. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ñfutuurmaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo id̄noco gafaryucuutimo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno t̄joho, n̄ifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro j̄beguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo am̄hai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitihii, onono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noonno: Cafatyicarucinīboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Ic̄iuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiomi ñ̄hicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ih̄ciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico ic̄ijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi it̄con̄i Jesuma fucu ih̄iimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifico min̄uhi, judiomi jeevamaaje tolli ic̄̄nicibadi. ⁴¹ Jaano dīiboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji c̄̄hoji icauhi m̄̄haiñoobaco tohojifaño ic̄̄utihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifico c̄̄umisi tohoji tomañoti ifit̄iumaño judiomi jaguisifucu it̄covacuuneguiiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevede Maria Magdalena onoogo Jesu ciihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi iciihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi aacaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyugoro diitisico nuuhi: Aivojiboco iciihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaatihii, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromisi iciihojijaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro iciihojivi ifutuuhi. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihii. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeveebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaago uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu niga iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihii.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuhii? Uco dibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuhii: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihica. Jilliro foogo tañahabomico dibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaga feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaga feehi. Jilli noogoro dibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvii ijibogominaa igaiciniuhi samecufañooro judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboocumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebii mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuubo ihuseneque etetecunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajequi icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo

minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebima mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amihai haico galluui, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gaijaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaanotyocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitih, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomas Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaa-jeneque aatyimeebere toopaajejefaño tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijihacutinohachuta miyaaveguejitih, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti sino ijibogominaa igaivuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano kuhufono fobocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebima amihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Hfaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañih, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojibo Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinocoro caatinimo amihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofaño diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro mihai ima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icitimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiiigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajacitih diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai sinicuuhuco amihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agaño isinicuuhuco guiyicicutih itaava bociri sihidi ijivusumaño.

⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojibo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuuvumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinijaagovi

sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo atyimeuhi cijigaihalliri taavaabo gaaruciniibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiiyiciubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhu gallivuutih. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Mijoho ijoho? noomoro Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco icuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuhi: Jihhi, Aivojibo, iro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinibadi oono uco imiyaavogomoco dibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuhi: Jihhi, Aivojibo, iro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuuhi diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gaijhi? nooboro idillucuuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iro paryi gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota dibeguehica ovejamico ojoobinibadi.

¹⁸ Miyantiro, miyantiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque ganiyiciboco ico sita digaachehuco jihacuji. Jaamoro ico satyeyimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo gujeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi iftuuvuuboro: ¿Aivojibo, cajaan ico aacijiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiji icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno idi milli icatih? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine gujivejitih, noomoro. Jaarunofaño Jesu gujivejitibo nuutih. Iimogohachiji siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno idi milli icatih? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jibogominaafi jinooco jibeguehica. Jaaboro caatinubo. Jaanoco mihai magajahi diibo ijibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi caatiniruva uujoho onono fine paryi jinijehalliri icano aamenevi ifetejiruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaijibo Teofilo, iticoni acaatinuhaamefa caatinuhi Jesu jinihallivi iicaunohachuta omoonuboro jibeguehicaunoco. ² Miro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amhaico jibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amhai goovajino Moocaani Gaijari miniticafoto, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collihi magaajajirahi tuseumico idiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amhaihallivi iniitoodi mityaco magaayiciji. Jaadi uutijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jinijevi, Samariavi, paryi jinijejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito ifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefano. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino ifiniciumo atyimeuhi miimisici gaifimisi sesechahunofa jicinumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifimi, ¿collihi niquejeque mihifinichi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mihifinicinaaca ofoobo siino saaji jinihalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono iicagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi ifinonohachuta. ¹³ Jaamo jibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufano iicahicauhigo. Jaamofeneri icaumo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igavehicauhi Moocaanima ihiimaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinuhaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaano: Jesuco miyaminaa usefano aacijiibo, unuuno. ¹⁷ Jaabo Juda mihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduuruuno nihibamiri jinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigajagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuuhitono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamatimoomiumo tijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefano jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu mihaiñooba toojafa iicacuutiqui. Jaabadiro simañovi noono: Sifiirucu

idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifimi Mohaivojibo Jesu mihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti mihajaa iminifetequi Mohaivojibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitihallivi Moocaanima iimaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Mihaiico gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico diichi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famoro samañovi igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito icinuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno cijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajari paryi gahafuuhi. Jaamoro sijijeri iimaumo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icamo judio gaifimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaiuuhi. Jaamo sihidiro eetyeuhi faaboho iijineri ihiimaunoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa icarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jinijeo miyaminaa, Elam jinijeo miyaminaa, Mesopotamia jinijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jinijeminaa, Asia jinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famoro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauhi: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimauno.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amihai monoobadi mihaiñooba fucuro guiriicavotatichi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuuno:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagaijaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atymeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. ¹⁸ Tagaijaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiranoco, baavi jinijehallivi ifusuji toono jibogoco, tihoho, cijigai, aimuufaiguuihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tihohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi.

²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco am̄hai Israel gaifimi: Moocaani Jesu Nazareooboco miyaaboti ifusuhinicuhi am̄hai imefeenevi jabafirano mityanoco eetavonofeenedi am̄haico ifusucuunoco magaajacubadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayiciumororo mahaciuhi Moocaani siicijetiro unuucuubadi masatyuumoro magaicaaui. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti ataajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ M̄ro aivoj̄bo David Jesuti iimaaubo nuuhi:

Aivoj̄boco uujoho fahij̄varo atyimehicaui tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahusenaagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui.

²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiico iguijevehicamo iicahi deevesujit̄hi. Dihimi jeecivominaafi agaij̄bo ifico tuucisusujit̄hi. ²⁸ Uco dibeguehi fiivojaa asatyono j̄haico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino am̄haico foovono nehi: Moheedeebe David iguijeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafi. Jaabo gaajacuui Moocaani diiboco miyanot̄ro ufucu saafi Cristo diyaachi m̄haiti dihaivoj̄faño acasivejiibo unuucuunoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujit̄hi iguijevehicamo iicahigo tafico tuucisusujit̄hi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. Jaanoco paryi m̄hai magaajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agaaiyiciuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igaijaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeutihi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivoj̄bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ³⁵ diminaaco dit̄haiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaaja, jaani diibo Cristoco am̄hai metetecuboco Moocaani Aivoj̄boti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeeb̄faño. Jaamoro dillu-umo Pedroco, bu saj̄bogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuhi: Moocaani imefeenevi am̄hai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivoj̄bo Jesucristo momofeenedi minit̄suquimaaje am̄hai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani am̄haico Igaijaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa am̄haidi, ufucu icaji am̄hai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino icamedi, paryicino Aivoj̄bo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco faj̄niuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Ija Fivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo j̄bogoco imiyaavuguumo nit̄suquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa ij̄bogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamororo panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicaui.

⁴³ Jaaneri famoro jabafitehicaui minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famoro imiyaavuguudimo sahi icahicaui. Jaamoro inehejeque ifocasihicaui. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuuj̄vaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa

igaivehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gaijihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Figusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifivuunotiro igotiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi gañiivoobo, dingo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiyciuhi. Jaasumiro irubuno, itihaiño icano diiboco imituuhi.

⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico imehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomoro sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, ¿collihi misico majabafihisi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi? ¹³ Tolli icatino diiboro Moocaani, sicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai magaayicumoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayujirunaa amihai mihimugutuhi. ¹⁴ Jaabo iimitima icatibo limiiboco mijiheguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aciboco magaicaausuhi. Jaaruuboco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magaajahi. ¹⁶ Jino igoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicacuubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magicaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli sicije paryi iimaaminaafañodi unuucuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojibo amihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro amihaidi Cristo unuucuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefaño icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiimaaminaa sicije iicaumofeenedi unuucubadi. ²² Miuro Moise nuuhi: Aivojibo Moocaani galluui ihiimaaminaafico uubadi iicaaboti amihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluuiibo amihai paryi onoonoco

muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Miiro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli icajinoco jibuguuhi. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofaño amiihai mihicahi. Miiro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiinjeminanaa diyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miiro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amiihaijaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saamo sacerdotemi temploja tomominaafi aivojiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihididi sifiratumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaaajuuhi, noomisiro jibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficuumo sesevedidi inusuqui mihijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihididi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevendi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Miijoho iijiti, miijoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ igotiboco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaaajuqui. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevendi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igaaajuqui. Miiro jaani amiihaifeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareobo momofeenedi amiihai metetecuuboco Moocaani gujivefañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amiihai iijano eetavominaa mitihisumoro magaanuboo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevendi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaniti ihiimaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icautirumisi sihididi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuhi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihididi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaaijirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisico miihbaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachiji amisisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro

monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihibaumoro ticovono suufeniuhi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro ditoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco.

²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jinijeque, muuaico icano fanooco ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digaijafenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaahi? ²⁶ Jiinjeminnaa aivojito gañivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanihallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miho Herode,* Poncio Pilato icamisi jiicumivi igaivuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificuubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniimo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniimo. ²⁹ Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaumoro lliivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gahafuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui. ³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinjenema icadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onoochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaima ijiinijeque anaajuumisiro ² samañoooco iciumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro icahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene

* 4:27 Herode Antipa onoo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

nihibamico samañoonoco dñiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiniije icahinithi? Bu jaa-
jeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaahi tolli
omooninoco? Miyaminaaco bañisutithi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi acutuuboro chuumuubo.
Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe
iminiumoro satyuuhi icñiqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji
tollu iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco diibogo, ¿naa miya
tonoodineri amisi jiniijeque manaajehinithi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jñhi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gaijaco
minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque ñcñjeme. Jaamo tolliro ico
cñteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguino. Jaamo sicafe
faño agaseumo atyimeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatyumoro itaje
cojivi cñjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano
agaajaumoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ñfusu ajabafirano
moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon
Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicauthi.
Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gaijihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi
miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifimi, gaigoomi icano.
¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jñhaiñojininovu ficuhicaumo cigaijenefaño,
siucinatajefaño icano Pedro tomañodi afatyoo bo iji ihallidi afatyeneri
ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi
iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi
buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jñhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojñboma saduceomoto iicamo diitoco
sihidi jñheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayiciumoro civojafaño ficu-
umo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro
diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mu-
julleevetemere miyaminaaco mijñbogo Cristo fiivoco acinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedu fucuro templojafaño ufuumoro miyaminaaco
jñbeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojñbo diiboma iicaumoma, igaiyñciumo
fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro
jñbogominaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa
ufuurumo sicajaco emeeciyeumoro ijñbogoma saauhi. ²³ Civoja cuhu-
fono fabaacinijaco memeecejehehi imegari paryi itoomominaa icarahi icano.
Jaadi mafaayicimoro fañoco memeecirumo mñhaiñobaco mahatyimetithi,
noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojñbo, temploja toomominaa aivojñbo,
paryicino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo:
¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amñhai civojafaño mifi-
cuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jñbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomominaa aivojñbo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi,
milli moonitñbo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco

ahaamiujiruneguiha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojibbo nuuhi: ²⁸ Amihaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijibeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryi Jerusale cuumico amihai jibegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tijohoco agañumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magañumoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Miuro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amihai magaicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajaminaa mihai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acihai diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofoene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoo Moise tajiba jibogominaa aivojibbo paryi miyaminaa agaijihicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifimi, mehesicini jito gaifimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amihai, miuro safoono Teuda onoo agañivuuboro nuuhi: Ujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryi finuhi diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryi gavarinamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinisumi bu gañivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efeehicaumo gavarinamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui amihai neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachijii finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachijii amihai mifinisujitihai. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvuumoro jilli diitoco aamuihi. Jaamoro siino Jesu momofenedi mijibeguedino, noomoro diitoco suufeniuihi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofoeneti imo imo iinuuihi Moocaani diitoco agaijiboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauihi. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiom iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisici idimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyicuumoro nuuhi: Imijitiruno mihai Moocaani iijico mijibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiha fañi, amihai feenet iimihusemeti mihici sahuse juugahuseti miimisici idino Moocaani Gaija ijeebifaño agahaficini moti. Jaamoro toonofa mificu ijeevequi. ⁴ Jaanoti mihai Moocaanima iimaamoro mijibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomí iijico agaayicuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihusenegue ificumoro Moocaanima iimaumo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiinjeminaa, Asia jiinjeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco acinervi ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Mihai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaumoro diiboco agaayicumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuuihicaumaño. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajibauno mojeevamaajequeva buunanijiibo ononoco muguubui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amihai agaijino nahabomi, bu amihai caanimihai icamo, uco muguubu. Mihro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiinjeri iicausumi Haran jiinjivi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Dijiinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijibeguejino jiinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jiinjeti. Jaaboro icatuubo Haran jiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiinjivi jino amihai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutibo jiinijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevenebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiinjehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvusujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvusu jiinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecevejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuihicaumaño Abrahamco iimeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseevevausumi iimeheque quiticubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihicaumaño Jacobco eseevevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuihicaumaño Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiiinjevi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuhi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiibo diiboco sihidi agaijiiuboro Egipto aivojiiiboti ficuuhi, tolliro bu iija aivojiiiboti ficuuhi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiiinjevi, Canaan jiiinjevi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuhii Egiptovi machutaaco ucuuhuniiuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahii galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniiuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuhii Egipto jiiinjevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siquem onoomañoovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeuciihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuhi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiiibo icauhi Joseque agaajautiiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiiuboro idaasuno mooniiuhi moheedeteque atajiiibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiiuhi. Jaaboco caanimi jaahe tuumuuhii minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejevesuuboco Egipto aivojiiibo aicigai aatyimeugoro ciuboco fiivusuuhii iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jiiibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omooniiunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaaihicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco atajasuujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutiihi. ²⁶ Jaano sesevedi Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasiiunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihii jaamisi samisiro mahamocasiihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miiijoho ico mohallivi aivojiiiboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioco agaicaauhinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiiinjevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gajii fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi ciiijigaiguiihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifitivuubo guubuuhii Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutiihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditihaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jiiinje. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuhii. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Miiijoho ico aivojiiiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiiiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi ciiijigaiguiihu

jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jiinjivi Tifai Muuifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihgofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amihaidi iimaaminaafico amihai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihgofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihimaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fivo iimaaco mihaidi agaayiciubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebinofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi mihaidi diosmico edetavonoco mohimega isiguequi. Magaajathi millihacho Moise mihai Egipto jiinjieti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iciumoro niivigai seemeneti eheetavumoro asimico gaisiraiciumo ihijinita jeevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhgovi minifutuuhi. Jaaboro diitoco niqueje meeciricoro jeevusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino: ¿Nacu amihai Israel miyaminaa uco mejeevivequi asimico magaisiraiciumo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihgovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciuhi. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayiciuhi amihairyo mihijinehejeque mejeevehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amihai amihai jiinjieti sihi tehesino gañiji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Miuro moheedete Egipto jiinjieti agaumo Moocaani unuuneguiiha iijinejaagovi imevaurumo sicaisituviro icahicaumo igomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo tojafaño tajiba guisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavocinivi Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinjeneque udumiticituumo juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiinjijeque. Jilli iicaunaa David fiivuui. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiiha David Moocaani iijaco eetavuujiro Moocaani tojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatichi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiinjije tatyhai jaguisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitichi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amihai aivo jihovoto, amihai Moocaanico agaajatimobadi, kuhufono aivo amihai jeebi, amihai nohojino, amihai aivo Moocaani Gaijaco mejenaauhicahi. Amihai caanimihai iicaubadiro amihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amihai edeete idaasuno mooniutichi? Diito gaisiraiciumo sicijetiro diibo limiibo asaaujinoco ijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amihai mahacimoro magaicaausuhi. ⁵³ Amihai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magaayicininirumo miyaano menehicatichi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo

* **7:44** Toono jibogogay Exodohaamefaño icabogocoro jimañovi ficuui imino igajaqui.

caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniiboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadi-ivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyumo. Jaamoro saafi sicafehi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diito-hallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi. (Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi ijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jinijeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe jibogonoco, sihidi ejevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifino isifañineri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uu-joho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejmaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco jibuguunegui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Filipema gataavuubo sihidi ejevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusalevi iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico gallu-umo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaaumisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tusumihica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayicutihica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diito-hallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicahi, neehi fine. ²¹ Hidi jino icatino jinofaño ijoho diicatihii. Moocaani imefeene dijeebi ticovotihii. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miro uujoho ico ifinichii aivo sihidii dihimiti faafañoñaño idiicanoco, aivo imitifano kuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihi- imaa. Toono uco monoonofaño idasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jiiñije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinijeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadiibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofoocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañoivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaa- jatibo etiopiaoboco; aivojigo tajiibaminaafi Candace onoogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaquu ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubu- uhi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Mijoho bu uco ijibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifinichiboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iq- uitimoguiino iimaatibo iicanicibadi diibo iimaautihii. ³³ Diiboco guinoniumo, miyaano icatineri. Ifico agaicaaumoro jiinijehalliti gañiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti mijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuhii: Uco diibogo. ¿Midditi jilli iimaaubo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifitii? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuhii Jesuti diiboco ijibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhii ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachijii, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituuhii. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutihii jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogooboro Cesareavi ifutuubo.

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajjari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaa-gooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiihojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jiihobogo iijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiitacuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuuhii niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihii? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Miihohu nacu iihohu aivojiiho? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuho: Uujoho diiboro Jesu iihohu uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojiiho, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico iijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidii igutuuhi. Tollii onoonoco uguubumoro jaarumo miihaiñoobaco atyimeutihii. ⁸ Jaadi Saulo baati agañiiivuudii emeeciuruubo atyimecuutihii. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascjaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetiiho icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onooobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavuhii. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojiiho, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiho diiboco nuuhi: Gañiiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco.

¹² Jaabo gajjafaño Anania onoooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiho, famoova uco diiboti jiiibeguehichahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho iicicuubo siijinijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico iijibeguequi.

¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidii daasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiiho Jesu iivi jiihaivi asaahinisuu ajafevehiniibo uco dijaa galluuhii, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajjaco gaayicihii icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aalliifañoti aifuuno taavaabo meehebadii jeevano. Jaasumiro Saulo agañiiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudii sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jiiibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuuhii sinagogajanofaño iijihobogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoroneehicauhi: ¿Nacu jaani icatiibo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco

* **9:5** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Firo difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiiboro iinoro fega niijequeque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

idaasuno omoonihicaubo icatino? Miro tooneguiiha juu saahinibo jimañootoco isisiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jibeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi icamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuutinati sanoomiro judiom iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajaciuhi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco jihhacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi hfutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi moonuruubo. Jaarunaaca diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo jiihaivi Cristoco aatyimeuboro uguubunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotibo jibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiom, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma icamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuhi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciuboro efeehicaubo ifutuuhi Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi inivaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotibo iicahicauboco. Jaabo icigaiijefaño sicutiniboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaiijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuh. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivevegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi idaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guiveveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo icamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituihi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiiicico galluumo diibojaaago jibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitissima fuuhi. Jaabo hfutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciuguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheetesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuvuboro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casiivuuh. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayicuboro gañiivicubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuuminaa uguubuumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi

Pedro tuucuumivi guenenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo iijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivoj#bo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi ñihibamico acihicaubo judiomiguiiha #daasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti ñihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ih#finiciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivoj#bo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo, judiom #daasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano.

⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico j#bagueji omoonjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimaauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ij#buguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevede diito Jopeti fiitacuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiciba Moocaanima ihiimaaqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuneguiiha imachuqui diibedi eheetavumaaca gaijaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño#niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asim icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jininom icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefaño#diiboco unuunoco: Pedro, gañivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivoj#bo, uujoho duutathi jihovonoco #dicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco #joho: #dicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi #futuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gaijaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañivo. Jaaboro niitoobo bañimo noot#bo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco am#hai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivoj#bo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiom #agaij#bo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuhuva. Jaabo iijico guubuuhi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigauomo. Jaano sesevede Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevede iifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi iifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiyiciuhi: Dulleeve, uujoho tolliro iibadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiimaaboro fañoojavi ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicinimoco. ²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amihairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomioobo siicuumo Cornelio iijavi iifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amihai uco mucuhuvanoco milla nootibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuhi: Iguenenemeheje fucuva mihicacuuhi jisumi nihiba icaaberi jaahe machutibo iijicuuvu Moocaanima iimaanaa uuvi jafevehinibo gaifi aricuchehufa jiciniibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuihidi iimaanoco gaajacuubo iidaasumoco adamusuhianoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuaijiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi ima iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuihidi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhidi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miho Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebhi icano jibogoco ihibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojibo. ³⁷ Amihairyo imino magaajacuuhi paryi judiomijiinijevi iicaunoco. Miho Jua jibogooboro inihicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino iijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco mihai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jiinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo mihaiivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetibo mihaiiviro jafeveubo mihaiico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iciumovi. Jaaboma mihai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo mihaiico galluuihidi miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiboti ificuunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibo feenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomu Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicichi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomu icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿mijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui mihaiyadiro bu Moocaani Gaijaco agaayiciumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajiībaubo diito iniīsuquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifiitiīunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuuhi tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jiībogoco agaayiciunoco.

² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomiī miyaavogominaa itiīisuumoro, nuuhi: ³ ¿Colliīhi judiomiī icatimoljaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jiībuguuhi fanootiro nijequevī tahiī iicaunoco.

⁵ Jilliī nooboro: Uujoho Jope cuumivī iicahinisumi Moocaanima ihiīmaahiniībo atyimehiniīhi gaijafaño gaachehubaryutyigababadī jeevanoco fahigovatī duujecinino niquejefañotī tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequī emeeciibo atyimehiniīhi fanoo asimiī igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, ñiīhicufimoco, jiinimomico, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañotī uco onoonoco guubuuhi: Pedro gañiivo. Jaaboro diitotī gaisiraiciībo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehiniīhi: Chahano, Aivojiībo, uujoho duutatiīhi jihovono ñidicunoco, nooboro.

⁹ Jaanegui niquejefañotī siino uco noono: Moocaani iimibachucuunoco ñijoho: ñidicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiici, saafi icamo ifutuuhi uujoho iicaujavī uco ñicivamo Cesarea cuumitī agalluumo.

¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhi bañigotiībo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahusetī saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaanheveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jiībeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiiiībo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohotī Jope cuumivī gallu Simon Pedro onoboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jiībeguejī diijaminaama atajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiīmaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivī niitehiiiīhi iticonī mihaihallivī iicaubadī. ¹⁶ Jaanotī uujoho esafetehiniīhi Jesu unuunoco: Miyaano Jua ñifaihurī nituuhi. Jaanotī amiīhai minitacafetejī Moocaani Gaijari, unuunoco. ¹⁷ Mihaaī Aivojiībo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aaciīcuubadīro diitoco aaciīcuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿millī Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomī uguubuumoro llīvīuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehefiīco ejeevesumoco aciīhi ifinījitino ifiico, noomoro.

Antioquia Cuumivī Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onoboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco ñdaasuno omooniīnotī sanoodimo gaacinīuhi Feniciavī, Chiprevī, Antioquiavī icano. Jahiī jaamo Moocaani iijico jiībeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco jiībogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivī ñfutuumo judiomiī icatirumoco jiībuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jiībogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidiī saatoho iheedehejīco ejeevesuumoro Aivojiībo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavī. ²³ Jaabo Bernabe ñfutuubo atyimeuhī Moocaani imihuserī diito imino iicanoco. Jaanerī imo imo iminifutuuboro diitoco fajinīubo sefano ijeebīco omoonimoro Aivojiībo Jesucristo iijifañoro

iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momonimo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiinjiviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojibo Claudio onoobo atajibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehajema iicaudimo aacunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuhi Cristotaco idaasuno omoonibo. ² Jua nahabo Jacooboco aamigari gaicaausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihinusujino ijicuviofucu Pedro miimisici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiciri siscinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganicuihi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque kuhufono siyaavoobo ditihapaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniuhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihinuumsiro jihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacihimi miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuhi uco Herode useti, judiomidi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iija-jaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaanima ihimaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

iinuuhi: ¿Mijoho fine? noogoro emeecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco ugu-ubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayiciutigoro jinafatyuugo ijibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi llivi iicaqui. Jaaboro diitoco jibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiunoro saamo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojibo Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaagui. Jaabofeedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiinijeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiina-maaiuhi: jino ihiimaabo miyaminaafi icatibo Moocaanero! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani ijafaño. Jaamou diito jibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojibo Herode* cojivi ifivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaagui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobunati ihuseneque diitihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jibogominaa Chipre Chugaivi Jibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi.

⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani iijico jibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi

* **13:1** Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

atyimeumo judiomioobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivoj#bo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivoj#bo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivoj#bo imiyaavugujiruneguiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeeb#faño gahaficin#bo diiboco imino ih#finiciuboro nuuhi: ¹⁰ ;Bañifiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimit#bo miyaano j#heveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani j#haico, ¿collihi suufenit#bo ciryu ciryu moon#boro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli# ico ijaabavequi. Jaabo nih#ba seseque atyimet#bo diicahi guenenene, nooboro.

Jaasumiro c#vono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dud#vi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivoj#bo aatyimeuboro miyaavugui. Jaaboro Moocaani iijico ij#bogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjeri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ij#camaaimoro Pafo cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinj#jevi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi doj#cuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinj#jevi. Jahi judiom# jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro cas#vutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise taj#ba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito ataj#baunegui dilluumo: Fañi, fagoj#bogoma mihicahachij# miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo aga#iivuuboro ihuseri faguubo ll#vi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; am#hai tolliro Moocaani jeecevominaa. ¹⁷ Moocaanico am#hai Israel cuumiminaa mimiyaavogoo moheedeeteque ic#uhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinj#jet# imityari diitoco iinusuboo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisii# ticovovi ficabano sicahigo diitoco jaabic#uhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumii# icano jiinj#je miyaminaaco Canaan jiinj#jevi ifinisuboro moheedeeteque ijiinj#jeneque ac#ubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi taj#bahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivoj#bot# diitoco ihac#qui diitoco itaj#bahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco ac#uhi miimisii# ficabanohachuta ticovovi aivoj#bot# Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivoj#ti gañ#uhi. Jaaboro aivoj#bot# Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco aty#mehi: Tajeeb# onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachim#haidoobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro j#beguehicauhi pary# Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje am#hai eedehefifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ij#bogoco imivucuujino fiitino nuubo: Am#hai uco diiborucu, noomoro mehesicin#bo icat#hi. Tabuunati saajiibo tajanaanic#vi iicaabo. Jaabovi ifotot#hi diibobadi sihid# jeevahi. Jaabou, diibo t#haipaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo am#hai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro am#haifeene siicumimoto Moocaanico mejeecevomo icano. Am#haidi iicano jino taajasuj#bogo. ²⁷ M#ro Jerusaleri icamo pary# ihaivoj#toma Jesuco gaajaut#hi, Moocaani iimaaminaa aameque fahij#varo jaguisisumi i#finicirumo gaajahicaut#mo. Jaamoro diitoro Jesuco iguijeniguusumi

toohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuusumi ihmohobujeti iniitusuumoro ciumo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. ³¹ Jaabo guenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jiinijeti Jerusale cuumivi ufuumovi. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicahi.

³² Jaamo mihai amhaico mijibeguehicahi iimino jibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Mihi diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onohaamefaño capitulo dos onoobadi: Hijo taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifico deevesujitih i tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciumo. Jaabo tuucihu. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitih. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amhaico mijibogonoco. ³⁹ Mihi Moise tajibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amhaihallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amhai dejecuminaa, majabafitomoro mifinicini uujoho Moocaani iicaabo amhai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amhaico jibogorunoco miyaano meneejitirahi, onono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihinuunomoco judiomi icatimo nuuhi: Sijaguisivi jei mihaico siino mijibogo, noomoro.

⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicauhi: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jibeveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaumoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amhai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicitimoro ifinijitino ifi-ima mihicagotih. Jaanegui amhai cojiti siicumiotojaagoviro mefejeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihaico tajibauhi:

Ico ficuuhi faajinijeminaahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amhaifeedeni taajasujibogoco jiinijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumiototo uguubuumoro imo imo minifutuuh. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifima iicaqui icicuumo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinijevi Moocaani iiji jibogocafutuuh.

⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticonihu Pablomisico jibehevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisico toojiinijeti gañuumo.

⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaijaaje jiinico tatauucumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi

griegomiototo icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomî imiyaavuguutimo siicumiotoco esaayusuuhi inahabomîco ijîhevequi. ³ Jaarunoco igototimîsi tuucuumivî gueenene icaumîsi Moocaaniti jîbogomîsiro. Jaabo Moocaani iimihusetî ihimaanoco miyaavugusuhicauhi ifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyamînaa dugaacîniuhi saatoho judiomîjaagodi, saatoho minîsumînaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomî, siicumiototo icano aivojîtoma jîcucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamîqui. ⁶ Jaanoco Pablomîsi agaajacîumîsiro gaauhi Listra, Derbe icanovî, Licaonia jîinîje ufocono cuuminovî icano. ⁷ Jahî tollîro taajasubogoco jîbeguehicaumîsi.

Listra Cuumivî Pabloco Guisibaneri Aamîmo.

⁸ Listra cuumivî icaubo saafi ifiivuunotîro igotîbo iicaubo. Jaabo gîcîniuhi igotîbo itîhai iimiutîneri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunîcîhicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeciubo gaajacîuhi: Uujoho buheejî, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditîhaihallivî dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casîniivuubo.

Jaaboro îgooboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonîunoco miyamînaa aatyîmeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia ijîri: ¡Diosmî, miyamînaa ifibadî ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanotî Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo ijîbeguehicauneguiiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivîmîco deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamîsico sihidi miyamînaa diitîsico iimomoro jeeçîvuujirumo iniivîmîco agaisiraicîumoro. ¹⁴ Jaanoco iminîsumînaatîsi Bernabemîsi agaajacîudî igaachehunoco agallicumîsiro jîcafutuuhi miyamînaafeenedî coovadiicînimîsiro: ¹⁵ Amîhai, ¿collîhi tollî momoonîhi? Amîhaibadîro mîsi miyamînaatîsi, tooneguiiha mîsi masaahi. Tollî iicaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idîbboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jîinîjeque, muuaiñoco icano paryî faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶ Sîicîjenaha Moocaani paryî cuumimînaaco ficuuhi iimogobadî iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahîijîvaro: Uujoho iicanoco igaaajaqui, nooboro imino moonîbo, niijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, machahujidînoco acîbo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jillî noomîsiro diitoco faguumîsi. Jaarunofaño suufenîutîrumo iniivîmîco agaisiraicîmo diitîsico ijeeçîvequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomî Antioquia, Iconio icanotî. Jaamo tomaño miyamînaaco diitîsîhallivî abañîumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamîuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumitî buhîgovî iguiiyîcîumoro gañîjeuhi. ²⁰ Jaabohallivî Cristota igaivuuhi. Jaanaa Pablo agañîivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedî Bernabema Derbe cuumivî fuumîsi.

²¹ Jaacuumivî taajasujîbogoco jîbeguehicaumîsi. Jaadî sihidi Cristota iicacuudî dojîcuvîro uumiumîsi Listra, Iconio, Antioquia icanovî.

²² Jaacuumijevî Cristota iicaumoco quehecutusuumîsi. Jaamîsiro fajînihicaumîsi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojîfaño mefejimoco idaasuno moonîjîmo, noomîsiro. ²³ Jaamîsiro Moocaani iijanohallivî iquillahutotî ficuumîsi. Jaadî machutîmo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudîmohallivî Moocaani iteemequi.

Pablomîsi Siino Uumîhi Siria Jîinîjeri Iicano Antioquiavî.

²⁴ Jaanobuunatî fatyuumîsi Pisidia jîinîjefeenedî. Jaamîsi ifutuuhi Panfilia jîinîjevî. ²⁵ Jaamîsiro Perge cuumivî jîbeguehicaumîsi. Jaadî fuumîsi

Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaqui ificucuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico jibogomoti ticoni uhi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisico ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari icamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jinije, Samaria jinije icanofenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehijico ejevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi icatirumo imiyaavogomo meeheneque miquticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igaiivuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihi- imaaqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro agañivuuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaajacuuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihafeeneti, taajasujibogoco judiomi icatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaa- jaabo ifusuuhi tolliro diito agaayicunoco Igaijaco aaciunofenedi mihai- iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaihañoti guinovici futihi. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavuguumo. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotihimoo Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuhi, moheedeete, mihai icarumo meheetave- jitirunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famooro illivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubuniciumo gaajataco, ajabafiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaaunobuunati Jacobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihaihaico jibeguehi, iticonibo Moocaani judiomi icatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miro jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyiciji acutuujaja David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguinequi paryi jinijeminaa tamomoco ijeecivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinooco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihaihaico neehi: Judiomi icatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehijico ejevesucuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujino aameque macatinihaamefaño jilli meneeki: Jjinita jeevivoco deetavucuumo, saatohoba ataabavatimo buhigueejedi

gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, t̄ijohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo s̄icijetiro Moise taj̄ibaco ij̄ibeguehicamo sinagogajanofaño fahiij̄ivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiunoro saatohoti ifeeneti icuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico icumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: M̄ihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiom̄i iicatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano j̄iinijeri iicamojaago. ²⁴ M̄ihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha am̄ihaico ihiimaari gañuhusuno moonihicahi m̄ihai mataj̄ibatimo. Jaamo am̄ihaico mitasuhicahi: Am̄ihai meeheque miq̄itici. Jaamoro Moise ataj̄ibabadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi am̄ihaijaa magalluui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofeenedi ifiico ficuui Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui am̄ihaijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi am̄ihaima ihiimaamisiro imino am̄ihaico j̄ibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, m̄ihaidi imino icano janaanici siinoco am̄ihaico mataj̄ibatih̄i. Jino id̄inocoro am̄ihaico meneehi: ²⁹ H̄j̄in̄itaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, t̄ijohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachiiji imino momooniji. Tah̄i imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiȳiciumoro toohaameque ac̄uhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuui toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaat̄isi icauhi. Jaamaño inahabomico sihidi iijiri afaj̄in̄imisiro diitoco quehecutusuui. ³³ Jaanobuunati gueenene iicauno n̄ijequeti inahabomi diitoco galluui: Sajeeb̄ima mofoo, noomoro doj̄icuv̄iro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonov̄iro fitafutuui.* ³⁵ Toll̄iro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuui. Jaamo sihidi saatohoma j̄ibogomoro icahicauhi Jesucristo j̄ibogoco.

Pablo Siino All̄in̄ihi H̄j̄ibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuit̄inoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeeecītequi, ¿naa milli iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diit̄isico Panfiliavi ejev̄esuuboro uumiui diit̄isico idudicamaajeque amusut̄ibo. Jaaneguiha, Pablo diiboco imuguut̄ihi asat̄yunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiui. Bernabe Marcoma ij̄icafutum̄isiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco h̄ciuboma fuuhi Moocaani imihij̄ifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria j̄iinije, Cilicia j̄iinije icanofeenedi inahabomico quehecutusum̄isiro Cristotaco.

16

Pablom̄isima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuui Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeum̄isi miyaavogom̄inaafi Timoteo onooboco miyaavogom̄inaago judiom̄iogo griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori

* **15:34** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tahi iicaumo judiom iimugu-ujitiruneguiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafaño di ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinjeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutihi Moocaani iijico Asia jiinijeve. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiinijefeedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jiinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinijeve ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihi. ⁸ Jaanegui Misia jiinijefeedi sanotcovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinijeve disaa. Jaaboro mihaiico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaiico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipino Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutumoro sanotcovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuui Filipovi Roma cuumi Macedonia jiinjeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuaijinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cuumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tfaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mijibogonoco guubunicihicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayicuihi Pablo ijibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaiico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe icahachijji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaiico iijavi fiitui.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaa-jacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeevivominaa. Jaamo amihaiico taajasu jihaiico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuboro igaaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuui.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico icihicaurumo icicuujitinoma icamo Pablomisiko agaayicumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutuumoro nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ijibegueneri. ²¹ Jaanoco mihaii magaayicimoro minisugotihii romanomii mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuui. Jaanegui ifagominaa tajibauhi igaachehunoco ujujuucumoro diitisico imeñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoominaafico tajibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui

itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jiihacuuhi.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi.

²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meecurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyiciuhi ifico iinoro igaicaauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuuhi, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluuhi. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuuhi: Aivojibo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jiibuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluuhi icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajiihahi amisiko sinaayuqui. Jaanegui sajeebii mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jiibugutuuhi. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisi toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusumo. Jaamoro diitisico: ¿Jicuumiti collihi mufuucuutih? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emecijeudi diitoco equehecutusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuuhi judiomisi sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jiiibeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amiihaico jiiibeguehicaahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuuhi, tolliro sihidi griegomisi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguuhi, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuhi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomisi imiyaavuguutimo ataaquivuumoro

iimitino gaifimico iigaiyicimoro tuucuumico gañuhusuno ñaaismo. Jaamoro Jason onoo bo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisico aatyimeutinégui toojao abajaabo Jason onoboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajiinijequere rugueenimoro efehicamo juu gasecuuhi. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuuhi. Jaamo famooro romano aivojibo* tajibaco imino moonitimo: Sifi aivojibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaaivuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico ificumoro iinuuhi.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisico fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahi ifutuumisiro judiomis sinagogajafaño fuuhi. ¹¹ Jaamo tomaño judiomis Tesalonica cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayicimoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguuhi, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonica judiomis Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico ijibogonoco uguubuumoro tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaistuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pabloco goovano galluuhi muuajinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuhi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoobo atyimehicauhi faacuumifaño ro injinta iicanoco. Jaaneri sihidi idasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomis siicumimoto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagoga-jafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimi epicureo onoono jibogoco nisiquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onoono jibogoco nisiquimaaihicauhi. Jaamo ticonuhi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaafifibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onobaivi: Mihaico dibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico dibeguehicaui, ¿milli icanehejeque neehicaui? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobavi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Mihiro amihai diosmico mejeecivehicaamañehedi afatyoo bo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiboco, onoonoco. Mihiro diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicaui.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jinijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jinije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatibo, miyaminaa jeecivo sefari icatibo, ²⁵ jinejeti cuujivaachutibo icano.

* 17:7 Cesar onoo bo.

Jaabo miñhai famoocoro fiivoco aciño, guibuhubaco majaguisiqui aciño, fanoovaco aciño icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiiñotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiñijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amñhai poeta caatiniminaafi: Miñhai Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaajirahi, Moocaani oro eetavota, niñibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebiñañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siñijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuuhi miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ificubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheetunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebuunati siino mubuheetejinoco uguubumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobavi efeeñimo bocño iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoo, Ponto jiniñeoboco, bohonoro mogaima Pricila onogoma Italia jiniñeti asaumisi gaseuhi. Tahigo aivojñibo Claudio onoo iinusuuhi paryi judiomico Roma jiniñeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaño yomonocoro bu dudicamaahicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisima fitafutuubo sano idudicamaaqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomí, griegomí icamoco miyaavuguhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniñeti asaumisi gaseunaa Pablo judiomico jñibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amñhai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco jñiñhevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jñibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amñhai tiiñoho amñhaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomí iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoo Moocanico ejeevehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoo sinagogaja aivojñibo Jesuco miyaavuguuhi paryi ijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu siñidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gajafeenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitñibo diibogo. ¹⁰ Ñima uujoho icahi, miñhaiñooa ico milli moonijitíhi, jicuumiri siñidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jñibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiinijevî aivoj#botî iicaudihivî. Judiomi ijicucasiuromo Pabloco satyuumo ihaivoj#bo itaj#ba icagahallîri gicîni#ubojaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaanî miyamînaaco miyaano nuusuuboro feehicahî Moocaanico siibadiro ijeecivequi taj#bafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujiirunaa ihaivoj#bo Galion onoobo judiomîco nuuhi: Jaanî imitîno iicaaboro sitaaco imoonîruva am#hai judiomî monoonoco miyaano uujoho guubunîcîjirahî. ¹⁵ Jillî ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jillî am#hai taj#baro icano iimaanoco: ¿Millî bu uujoho moonîjirahî? Tahî am#hairyo mihimibachucasi imogotîhi uujoho tonehejerî ihimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañotî galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryî griegomî, sinagogaja aivoj#bo Sostene onoboco agaayîcîuromo aamîumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion millî nuutîhi.

Pablo Siino Uumihî Antioquiavî.

¹⁸ Jaanobuunatî Pablo toonovî guenenene icauhi. Jaadî inahabomîco ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisîma fuumo Cencrea cuumivî. Jahigo iinigaîco cîdaubo Moocaani unuunoco ihîfutusûqui. Jaadî ijîcafutuuumoro Siria jiinijevî muuairî fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivî #futuudî Aquilamîsico ificuhinîuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomîma iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomî fiitîuhi. Jaarunaa diibo imuguutîhi. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachîijî siino uumîjî, nooboro fuucuubo Efesotî. ²² Jaabo Cesarea mîcuvî #futuudî Jerusalejaa fuubo Moocaani iijamînaaco idillutuubo. Jaadî Antioquiavî fuubo. ²³ Jaanobuunatî guenenene nijequetî tuucuumitî fuubo siino dojîcuvîro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiinîje cuumînerî iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivî J#baguehî.

²⁴ Jaasumî Efeso cuumivî gaseubo Apolo onoobo judiomîoobo Alejandria cuumîoobo iicaubo. Jaabo Caatînihaamefaño onoonoco imino agaajauboro j#baguehîcauhi. ²⁵ Jaabo imino j#bogocîni#uhi Moocaani j#haitî. Jaabo imo imo foovono Jesutî j#baguehîcauhi Jua nitîcoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno j#baguehîcauhi. Jaanoco Pricilamîsî uguubuumîsîro iijajaago diiboco asatyumîsîro imino j#buguuhî Moocaani j#haitî. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jiinijevî uufuujîneguî inahabomî aamusuumoro diibedi aameque caatîni#uhi. Tahî iicaumo Cristotaco ihacîqui diiboco imino igaayîcîqui. Jaabo Acayavî #futuudî sihidî amusuhîcaubo Moocaani imîhîijîri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomîco miyamînaafeenevî taajahîcaubo, Caatînihaamefeenedî diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ij#bogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivî.

¹ Apolo Corinto cuumivî iicaunaaca Pablo ifagajînofeenedî ofoocînijîri fuubo Efesovî. Jahî atyîmeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Am#hai Moocaani Gaijaco magaayîcîuhi mimiyaavuguumî? nooboro.

Jaanegui diito iimusuuhi: M#hai magaajatîhi Moocaani Gaijaco mag-aayîcînoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhî: ¿Coyomo nitîco jana am#hai mag-aayîcîuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Etî bu Jua initîunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaamo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimiicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugotibo miyaminaaco jibeguequi. Jaabo ihiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesicinimoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque jibeguehicajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jinijeri iicaumo Moocaani iijico guubuuhi Jesuti jibeguehicaunoco judiom, bu judiom iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifivi jivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiom gaifimi iguefifimo: Mihai ijimico magañifih, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojibo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimiicidi idimo icamo saafi Esceva onoobo seme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajibahi Pablo jibeguehicaabo Jesu momofenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pablo gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mijoho amihai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tgaifivuuhi. Jaaboro diitoco guinonubo sefano diitoco ahaamiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiom, bu judiom icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavuguumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jinijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jinijevi ifitafutuubo tomañovi guenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaismo.

²³ Tusumi sihidi ñaaismo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija jiniitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayichicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano igaiyicuboro nuubo: Amihairyo magaajahi

* 19:24 Griego iijiri, Artemis onoogo.

judicamajehallivi sihidi miihai nihibamico magaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacuuhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efeehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiinijevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeeçivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujitirumo paryi Asia jiinijeminaa, bu paryi jiinijeminaa icamo ejeeçivehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicuumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaqui iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutih. ³¹ Jaabadiro bu saatohe Pablo nahabovaminaa Asia jiinije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluui: Diitofaño feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatohe siibadi onono, saatohe siibadi onono icano ñaaicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaai-hicaumo. ³³ Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomii diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiiamaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiiyoobo iicaunoco agaa-jacuumoro sefatumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minocii nihiba oovo ticovoocivi: ¡Imino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miiro famooro miyaminaa gaajahi jiicumivi sihidi ejeevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobof iicahigoti ihiji iniituugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miijoho tuunamaaijirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miiro jiiçisi gaifimisico amiihai misivahi amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiiamaajihachijii jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihiamaajihachijii aivojito atajibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihiamaa. ⁴⁰ Jilli ñaaumoro mihicamaño jimaño jiinije aivojii bo miihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli miihai mihiimusujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeçiboro Fuuhi.

¹ Jaamo illivuudi Pablo Cristotaco covaubo ijibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiinijevi. ² Jaabo paryi Macedonia jiinijeotoco emeeçiboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiinijevi. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo judiomii diiboco agaicaauguunoco

† 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onoobo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi miihai Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari miihai ijicutaama achahano maahunu, jibaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvat Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufano sihidi cuugahunu aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafefi Eutico onoobo giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene jibugumano sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuuhi. Jaaboco ganiiyicimo chuumucuuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihibicuihi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buhebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa miihai imegavi mufuuhi meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jiihairi asaajiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucuihi. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuuhi. ¹⁵ Jaano sesevede Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuuhi Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniuhi Pablo guenene Asia jiinijevi icanoco iimuguutimano Efeso cuumivi footibo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaaumoco Pablo nuuhi: Amiihairyo magaajahi Asia jiinijevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Miro fahiijivaro amiihaifeenevi icahicauhi Aivojibo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootibo. Jilli icahicauhi sihidi idaasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitibo jibeguehicauhi amiihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofano icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano jibogooboro neehicauhi: ¡Amiihai eedehefifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajibari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi jibogooboro neehicahi: Hijo Jerusalejaago idaasuno civojafano diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafico gaijitihi, idinocoro imeguehi tajiihai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuuhi uujoho saatohobati amiihaifeenevi Moocaani aivoji iijico jibogomot siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amiihaico neehi: Amiihai imiti jaadaco jisu amiihaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amiihaico jibeguehicahi paryi Moocaani iijico

tuunamaaiti#bo. ²⁸ Jaanegui am#hairyo mehesicini. Tolliro imino mo-
toomo igaivominaaco Moocaani Gaija am#haico taj#bauhi diitoco meteeme-
gui ataj#baunoco. Aivoj#bo Jesu imiyat#jeheri diitoco ajaaducumoco.
²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saato ho am#haifeenevi gaseji
am#haico ifinisiqui j#cu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ M#iro am#haifa#oti
saato ho aga#iivomoro j#beguejimo sicama#ejejeque miyaanobadi, toonogu-
iinodi am#hai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini,
³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi am#haico fafu-
cuaaciviro tahaalli# tofaihuco ga##boro ij#beguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi ta#ahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji
j#bogoco mehesicini. Jaano toonofeenedi sefano mihicahi, jaano am#haico
Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificucui. ³³ Uujoho saato ho nihibamico,
gaachehuco icano imeguehin#hi. ³⁴ Am#hairyo magajahi tahuseri
ududicamaaiboro ucuujivaachunoco #chicanoco, tolliro bu uuma
iicamedi #chicanoco icano. ³⁵ M#iro saicino am#haico j#beguehica hi jilli
mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui
Aivoj#bo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaci#bo, toonoco agaayici#bo
janaanicivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememu#vuuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi
famooro Pabloma ihibicicasiuomoro taaumo, ³⁸ sihid# #daasuvumoro Pablo
diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujit#hi siino, unuuneri. Jaamoro diiboco
ficujeumo meenegafa#o.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanoticovoro mu-
fuuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaama#oti Patara
cuumivi mihifutuuhi. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari
mufuuhi. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico mo-
naninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jini#jevi Tiro cuumijaago
sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma
toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco j#buguuhi
Moocaani Gaijari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi
ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, iseemema icano m#haico ficu-
tuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijinivi. Jaamoro jini#gaibaahohallivi
mememu#namaaiumoro Moocaanima mihiimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacu-
moro mijicafutuhi meenegafa#o. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijano-
jaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuuhi Tolemaida cuumivi. Jahi mon-
ahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi.
⁸ Jaano sifucuti m#hai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo
iiji j#bogominaafi iijafa#o mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimisiici
id#nomoobo diaconomiobo iijafa#o. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo
iseemema icauhi sano gaigoomiro ataajevatimo. Jaafigueje Moocaani di-
itoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo m#hai toono fiiva fucuva mihicau-
naaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoo bo Judea jini#jeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo
m#haico emeeci#boro Pablo niivigai meeheque icu#hi. Jaaboro toomeeheri
ifico it#hai#o, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi:
Jerusalevi judiom# jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicu-
umiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuuhi,
Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: #Coll#hi uuri mataahi, uco

mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui milli munuucutuhi. Jilliro: Jii, munuuhi tahi Moocaani Aivojibo jeebii onoobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuhi. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaiobo Mnason onoobo. Jaabo iijafaño mihifutumoro gueenene mihicahicauhi sicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meecituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo mihaico gaayiciuhi. ¹⁸ Jaano sifucuti mihaima Pablo fuuhi Jacoboco memecitequi. Jahigo tolliro icaumo famoro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhi, paryi Moocaani diibo jibogofeenedi judiomii icatirumofeenevi omoonunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuuhi judiomiti sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famoro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi ijohova dibeguehicahi paryi judiomii siicumijejaa iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seme meeheque miqitijitahi, siino mojeevamaajebadi momoonijitahi, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Milli jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro naavejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocaanico unuucuunoco omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amihai ifinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco cidasujimo. Jaanoti famoro gaajajimo iditi miyaano icatinoco ihiimaahicanoco. Jilli ijoho imihusene Moise tajibajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatoho judiomii icatimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajibahi: Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro tijohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabatimo jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco icuboro satyuhui. Jaano sifucuti diitoma ifinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijibeguequi, ifinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeeconoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajaguisico imivusutimaacaro judiomii Asia jinijeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco anaasumoro Pabloco gaayiciumo. ²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, mihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jibogooboro israelminaahallivi, bu Moise tajibajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imihiniqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famoro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saamo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivojibojaago,

famooro Jerusale cuumioto añaaunojibogo. ³² Jaanegui ihaivojibbo, ihamo-casiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyicubbo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojiboco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojibbo ifiitivuuboro tajibaubo Pabloco civojaminaafiti isisiqui mihiciri jigaiñohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Mijoho diibo? ¿Jinejeque moonibo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaaihicaumo saatoho siibadi onoono, bu saatoho siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivojibbo guubutibo diito iimaauuno toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño ifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuhimiyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasiuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ijihacucuuneguiiha nuubo ihaivojiboco: Imeguehi ima ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipciobo diicatihi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicatihi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jiinjocuumi obocicumio. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojibbo Pabloco iimaasuuhi. Jaabo cuuhuti ujulleeveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illivequi. Jaadi illviudi iimaaubo hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amihafeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaauunegui lliviumo.

Jaanegui Pablo janaanivi ihiimauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jiinjivi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jibeguehicauhi imino sicijeminaa tajibajico. Jisumi amihai Moocaanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecivehicahi.

⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicauhi, bu isisiboro satyehicauhi gaifiimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijihacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojibbo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuhi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco Jibeguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jhairi fuunaaca gadiciba Damascati fiitcuurunaaca imañobati niquejefañoti uco sefano achicuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuui, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Mijoho ijoho, aivojibbo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, ijoho bucasihi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuui, tolli onoonoco uguubumoro. Jaarumo mihaiñobaco atyimeutih. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojibbo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijibeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachicuneritahaalli

jaabatuuhi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoobo sihidi imiyaaveguehicaubo Moise tajiibajico. Jaabediti judiomi Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeeciivaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uu-joho diiboco atyimecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebi iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu limiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco dibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojibo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Icatimoco Ijibugunoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocanima iimaaqi. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivojiboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti ijoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tijohoco agaaniusumi uujoho ujulleeciniboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojibo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomi icatimojaagovi, nooboro.

Pabloc Amocasiminaa Aivojibo Civojanji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciumoro sefano nuumo: Diiboco magaiicau. Mihimogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco icimoro gaificihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojibo tajiibauhi Pabloc civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajiibaubo Pabloc niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijibeguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa añaañoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisumo. Jaanegui Pablo sahaivojibo ifitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni millidi iicanoco gaajatiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojibo Pablovi ifitivuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jihidi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojibo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiijitiro fiivuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojibo romanooboco isisinoco agaajaboro ñhicugucuui.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojibo imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloc ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyui diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amihai tayoto, uujoho imino icafihimino tajeebhico esicinimañovi sajeebii Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobo sacerdotemi aivojibbo tajibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Ijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani tajiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tolli aivo ijoho neehi obociibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihidiibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miïro Moocaani Caatinhaamefaño noonoro: Diicumii aivojibboti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomiobo guhirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumu siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti. ⁸ Miïro saduceomi noonicichi uchuumucuumo buheetecuujitihidi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gaijami chahahi, noonicichi. Jaanoti fariseomi fanocoro miyaavogonicichi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gañiivuuhidi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihidi. Jaabofañodi baacho gaija iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojibbo ñihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajibaubo diitofeeneti Pabloco icimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojibbo Jesu asauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajnicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitino unuunofañodi nuumo: Mamachujitihidi, mahadujitihidi icano diiboco magaicaautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojibbojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Mihai munuucuuhidi iimitinofañodi Pabloco magaicaautinohachuta mamachujitihidi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiboco civohogo midilluto diiboco isivaqui amihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiibo imegaro mihai mihimibaivucuujidi diiboco magaicaauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icivojafa fuubo Pabloco ijibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyomiya aivojibbojaago siinoco diiboco ijibeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafeſico ihaivoj#bojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafeſico dijaago sivaqui icova siinoco ij#bseguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivoj#bo tosicafeſico ihuſeti agaayiciuboro sihigovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isicafeſi nuuhi: Judiomi esamaahi ico idilluqui civohogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino onoonofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicinicuumo #johova: J#hi, Pabloco galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivoj#bo isicafeſico ifitacuuboro nuuhi: Di#beguedino mi#haiñoobaco jino uco id#bgonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobajaago.

²³ Jaadi ihaivoj#bo coovauhi saatiſi aivoj#ſico. Jaaboro diitiſico nuuhi: Mihimibaivusu doſcientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiſi efeejimoco, bu doſcientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro. ²⁴ Jaamoma ihaivoj#bo galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivoj#bo Felix onoobajaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino iijico galluui #joho idiimihusene aivoj#bo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi uſeti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi taj#bajihalliſi idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliſi magaiicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetihhi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluui tahi dihimefeenevi diibediti ihiimaqui. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivoj#bo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano ſifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumi-umo dojicuviro icivojajaago. Jaanoti jeejimiſi ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi #futuudi aivoj#bo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeciuboro ihaivoj#bo dilluui Pabloco: ¿Cuucaobo #joho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jinijeobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jiſumi uco id#bgonoco guubuniciſi. Jaanoti jarihiica #diti ihiimaamo asaadi #joho onoonoco bu guubuniciſi, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivoj#bo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuſe fucuvabuunati Anania onoobo ſacerdotemi aivoj#bo #futuui sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo sauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohalliſi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo mi#haico teemehi. Jaamaño aivo sajeeb# mihicahi imino mi#haico ataj#bamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino

magaayicihi fahigova ijoho aivojibo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotibo diicatiqui imeguehi ajashuno ima ihiimaanoco. ⁵ Mihai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno siramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojibo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa mihai diiboco magaayiciuhi diiboco midilluqui motajibaji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojibo Lisio onoobo asaaboro sefano dumiticiuhi mihaiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojibo galluuhi, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaahui. Jaabo eneecau iro diiboco dillu. Jaabo iro gaajahi mihai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomii: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojibo Felix Pabloco tajibauhi ihiimaahui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi sicijetiro jiuuumi aivojibo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneecahicau bu iro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahinibo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigueje icano naaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditii iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimihai Caani Moocaani iicaaboco jeecivehicahi bohono jihai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aamenefaño, bu Moocaani tajibano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igoboro efeehicadi taacuumijaago saahinichi judiomico nihibamico aciqui, Moocaanidi jeecivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomii Asia jinijeti asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutihii, naaisuuboro icautihi icano. ¹⁹ Jaamo judiomii Asia jinijeoto collihi saatihii jinoovi dihimefeenevi ihiimaavamo uuditii imitino iicanoco eesicinihachihii? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu Jaana millii judiomii fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluuhii jaachihii, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro millii nuutibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojibo Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluuhi Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicauhi diiboco siinoco ihacuqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomioo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco jibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo jibugunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, Jcusumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhvahicaubo diiboma ihimaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafaño ficuubo iinusutiiboro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiom obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaumo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihaivi igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihimaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaumo judiom diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojibo Cesarditi icano imitino iimaatatihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibo Cesar onoobo tajibamañeri icahi imino uco idilluqui iro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachiji jaafa uco magaiicau. Jaanoti sicamañoco ihimaahicahachiji diito usefaño mihañooba uco acijitahi. Jaanegui imeguehi romanomi aivojibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniminaama ihimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojibo Agripa onoobo Berenice onoogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onoboco Festo Pabloditi ijibuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinsumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mihai romanomi mejeevamaaiti ticovono miyaminaafico magaiicau. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihimaano imefeene ifihallivi ihimaqui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinsumi uujoho gueenene icatibo sifucuti tatyajibamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimauno aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iima iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojibo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui

uujoho diiboco civojafañoro ficuuhi. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluquui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civoযোগ diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojibo Agripa, famooro jino mihaima mihicamo, memeece jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijeevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatiibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaujirahi? Jaabo inoro imeguehinibo aivojibo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluui. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojibojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojibo, Agripa, dihimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojibojaago milli diibediti iicanoco jibogotiibo, nooboro.

26

Pablo Aivojibo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agañiyicuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivojibo Agripa aivo imo imo icahi dihimefeenevi tafihallivi ihiimaaboro jibeguequi famooro judiomi uuditi ihiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui sicuno.

⁴ Miro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiji imidiusumi fariseobadi iicaunoco jibogomo. Jaamo mihai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecevonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinhalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeecevehicahi cujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojibo Agripa, ¿nacu amihai judiomi mimiyaavogotihini Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jibugui.

⁹ Miro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodi uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

Pablo Siino Jibeguehi Cristoco Agaayicunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiha. 13 Jaabo aivojibo Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiiba niquejefañoti uco sefano achicuno sano uuma ufumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. 14 Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collhi uco bucasih? Iro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiboro iinoro fega niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. 15 Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Mijoho ijoho, aivojibo? nooboro. Jaanegui Aivojibo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasih. 16 Jisumiro gañiivo. Toonegui ivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano dibeguequi. 17 Jaabo ico uujoho taajasuji judiomu useti, bu judiomu iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. 18 Jaamo imitino icacutimo iicaqui civonoguiinodi igotimo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani icumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

19 Jaanegui, aivojibo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. 20 Jaaboro jibeguehicauih iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jibeguehicauih Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jinijevici icano, bu tolliro judiomu iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jibeguehicauih iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. 21 Jinhalliti judiomu uco templojafaño agaayiciumoro gaicaaujirahi. 22 Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jibeguehicauih siibadi jibogotibo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. 23 Cristoditi nuumo Cristo asaadi idasuno icajibo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticonibo. Jaanoco jilli jibuguubo mataajajinoco judiomu, bu tolliro judiomu iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

24 Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

25 Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotih. Imino eesamaaboro miyaanoco neehi. 26 Jaani jino aivojibo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi nihicugotiboro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatimoco. 27 Jaanegui aivojibo Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

28 Jaanegui Agripa Pablo nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuj? nooboro.

29 Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluui, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iro icatino, paryi jaachijj jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

30 Jilli Pablo unuunobuunati aivojibo Agripa, bu aivojibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro 31 fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani

imitino moonihicatibo. ¿Milliti bu jaaboco magacaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi miihaico Italia jiiñjevi igalluuqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojibo Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojibo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuui, Asia cuuminoco muuaijiniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jiiñjeoobo miihaima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onoomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba miihaico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jiiñjeque, bu Panfilia jiiñjeque icano mafatyumoro mihifutuui Mira unuucuumivi, Licia jiiñjevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jiiñjevi ufuugaco. Jaaboro miihaico togafaño jicafutusuubo mefeequi.

⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuui Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihahidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuui Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueneene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiiñija guibuhubama iicacuujino ifiiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajiiñuboro nuuhi: ¹⁰ Amiihaico gaifimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojibo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguuihi.

¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu jiiñjadihivi. Jaanegui masigo mufuucucui jinooti Creta jiiñjevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifuvusuhicauneguiha, tomicuvi jiiñjaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba sicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuui Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba miihaico agaayicinoro igusuutinegui mejeevesucuihi. Jaaneri miihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuihi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imidi meenegaco imino mudujenuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujenuumo. Jaamoro iguiraagaco sisiumo gaibañeri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño jiiñgaibaaho Sirte onobaahohallivi ifiigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco

gaififici^umo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucutiⁱ bu famooro siino magaiifici^uhi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicauti^{hi} nihibaco meeciri icanoco sihidiⁱ guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajiti^{hi} fine, munuui.

²¹ Jaamo gueneene amachucuti^{ne}gui Pablo diitofeeneviⁱ ujulleeveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaiviⁱ masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaiifici^{hi}. ²² Jaarunaa ñihicugoti^{mo} quehecuno mihica. Saatohobatiⁱ miguijevejitⁱhi idigaaro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajaci^{hi} Moocaanico ejeeci^{ve}hicaabofañodiⁱ uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojⁱbo imefeeneviⁱ dihi^{fete}jeji. Tolliro difañodiⁱ ñiri Moocaani taajasuji famooro ñma meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugoti^{mo}. Uco Moocaani itoomominaafifañodiⁱ onoobadiⁱ iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaiviⁱ gañⁱjino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisi^{ci}hachuta mihigucuudiⁱ Adria muuaiviⁱ mihifutuui. Jaamañoviⁱ sihigoviⁱ agaño^{no}, sihigoviⁱ agaño^{no} fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajemi^{naa} fucufeeneviⁱ gaajacuuiⁱ jini^{je}ti ifiiti^{vu}unoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaaniciⁱ siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihalli^{vi} imeenegaco agaño^{ñi}jirunoco iiguimoro igueenemehejedino obocinoonoco toga doji^{cu}ogatiⁱ udujenimoro imuuifaño gañⁱumo sihiⁱ footiga iicaqui. Jaamoro tuumuimo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajemi^{naa} togati itaajaqui mooni^uhi ihajashugaco togati imuuifaño iniitusuumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadiⁱ nijequeogatiⁱ mooni^umo abañⁱsumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasimi^{naa} aivojⁱboco nuuhi: Diito meenegatiⁱ ofoohachiⁱji amihai mataajajiti^{hi}, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasimi^{naa} ihajashuga sisitaaco iquitimoro togaco muuaifaño gañⁱuhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetaviⁱ diitoco nuuhi: Aivo gueneene mijaguisi^{ci} micigacuti^{hi}, bu mamachucuti^{hi} icano. ³⁴ Jaanegui amihai^{co} neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miro saatohoba milli icacujiti^{hi}, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayici^uboro Moocaanima iimaauhi diito imefeeneviⁱ. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo mihai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seis^{imo} miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañⁱumo imeenegataⁱ ijadijetequi.

Meenega Niitui Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudiⁱ toga dudicamaajemi^{naa} gaajautimo comañoo jini^{je}rihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañoviⁱ jini^{ga}ibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitimo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonoviⁱ miniiyumo. Jaaneri fitivuga jini^{ga}ibaahojaagoviⁱ. ⁴¹ Jaadi ñfutumo samaño fahigovaciⁱ sefano cucuumañoviⁱ. Jaaneri jini^{ga}ibaahohalli^{vi} nijequeoga figatyuhi cuhufono. Jaaneri doji^{cu}oga gatahunamaaiuhi sefano tyucaⁱ icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasimi^{naa} gaisiraici^ujirahi icivojaminaaco isimoro ataajajiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojⁱbo

Pabloco itaajasuqui milli moonisuutih. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajibaubo muuaifaño acasiniivomoro ijiniija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jinijevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco ma-gaajaciuhi. ² Jaamo toojiinijeoto imino mihaico gaayiciuhi. Jaamoro si-hidi niija sicura icaneri mihichicauneguiiha cijigaico mihaidi ebasumo. Jaamoro mihaico famooco feemesumo. ³ Jaanaa Pablo icuhi cuhafene ifiigañoco. Jaaboro cijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonoti jiniimo iinuui. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijinimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiunoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaaminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani mucugai icasujitih, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cijigaifaño ijinimoco efeedaiquiyuuboro milli icautih. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinicuuruh milli iicacutinegui boobaniumo ihesamaaque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mihaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino mihaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tsumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablo-jaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mihaico imino jeevivuui. Jaadi bohoga meenegafaño mijcafutuudi aciumo mihaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mu-fuui jinijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jinije meenega. Jaagahallivi eetavociniumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuui Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuui Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuh Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuh Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuui Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuui mihai tahi mufuunoco. Jaamoro saumo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuui jhaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuui. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojibo icivojaminaaco aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivojiboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Jhibogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idino iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiom aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi:

Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatishi, tolliro motadimi jeevamaa-jediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutishi: Jaamoro ¿milliti bu magaicaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomisihidi uuditimi itino ihiimaane guuiha uujoho imuguuhi Roma aivojibo uco idil-lunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootishi? ²⁰ Jaanegui amihai cuuhuvahi amihai aatyimeebere iimaacui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mihai aamebaco magaayicishi Judea jini jeti iditi iimaanoco. Tolliro saato hoba monahabomi judiomisihidi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mihai jibogotishi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaañoco magaañoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihi-imaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jibogoo bo suufeni uhi iijicuuvi. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamene-fañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saato ho miyaavuguhi, jaarunaa saato ho miyaavugutishi icano. ²⁵ Jaamaño sabadi ro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amihai fine muguubuji. Jaarunoco magaa-jajitishi. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitishi. ²⁷ Amihai jeebi cuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo. Amihai aallino mihicinihi. Jaaneri amihai aallineri aatyimetimo mihicaji. Bu amihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amihai jeebiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesu-jiruneguiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amihai magaa ja, jisumitiro Moocaani taajasu jibogoco judiomisihidi iicautimero iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasi-moro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño.

³¹ Jaaboro ñihicugotibo jibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojibo Jesucristoditi jibeguehicaubo. Jaaruuboco mihaiñooba Pabloco milli neehicautishi.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuhaame.

Pablo Caatinuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeeçivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco icuubo.

² Jibogoco Moocaani sicijetiro ihiiamaanaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihiiamaano jibogoco diibo miyaminaa ifiiti iicausumi jibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaioboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemefeeneti ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofaño Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofaño mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi icaqui. Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aacibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeemaryo ejeeçivehicaabo illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiiamaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachiji millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gaijari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofaño mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magajaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihai feenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi animinaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai jibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihii Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiomii icatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihii. ¹⁹ Imuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo

fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jiiñjeque ifiivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahiiñvaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeeçivotihi bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebino mitahi. Jaamaño igubutijeebii diitoco çivono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatihii. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifiniñitiboco ejeeçivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifiniñiibo ijimiri, bu tolliro joomi ijimiri, jiiñimomi ijimiri, paryicino faaboho asimii* ijimiri icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya iijico iimiyaavogotimoro sicamañehejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeeçivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahiiñvaro mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jilliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti miiñaiñomaryo gaifimima iicanicincoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifimi gaigoomima iicanicincoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifima sano gaifimiro iicasinoco. Sano gaifimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañooviro jeevesuubo momoonitatinehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifiico idicunonoomoneheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaaufifimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiihevefifimo, sicamañehejeque jiihocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gaijitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifiico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gaijitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajiiñbanoco imino gaajacurumo. Tolli omoonifimo ifiniñitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufhi.

¹ Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onooboro udugaacuubo, iro bu difiicoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onooboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deesicinihi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoobo? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihii Moocaani imihuseque, bu ijaabicifihicanoco; ijoho gaajatihii diibo imihuse ico diimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebii aivo ico ucuhufomaño diimitico deevesugotihii. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanihi Moocaani ico idaasuno omoonijinoco ufucu atyimecafetejino

* **1:23** Griego iijiri: faaboho asimii igueenemeheje itihaiño iicamo, noono.

Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujii bo famoovaaco iticovoocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguinomoco, ifinijitino fiivofeenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinoco eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomii icatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebico icano paryicino imino icahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomii icatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacuurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacucafetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihi totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumio Moise tajibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebi onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. ¹⁵ Iimihiicafenedi gaajasumo ijeebifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebi diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciboro jaaduji Jesucristofenedi taajasujibogoco uujoho ijibogoboro eneehicabadi.

Judiomii Moise Tajibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cayaatyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gaijiihi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebi onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifico diiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifañoo iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. ²⁰ Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutimoco fajinijirahi, nooboro deesicinihi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofañoo ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collihi jaabo dificoloro dibeguehicatitahi? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicaruuvo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehi, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo jhovono caanimi iijano busumijeque nanihichahi? ²³ Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruvo Moocaanico nucufesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro Caatinahaamefaño noonoo: Amihai tolli mihicamaño judiomii icatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajibaco imino omoonitihachijii Moocaanita icatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicicafetehe quiticiratiruvo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonihicaabo ico diimitico atyimesuji, ijoho tajibaco: Jii, eneehicatimaño toohaamema diicaruvo, dimeehe nijeque quiticiniiruvo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruvo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticiniurumo ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino.

29 Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotih, idiboro Moocaani imehi.

3

1 ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. 2 Jaarunofaño aivo sihidi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. 3 ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiticijirahi? 4 ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimi-huseque jeevesutih. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañifirunaaca. Miro Caatinihaamefaño noono:

Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emecirunoti imino dihiineji, ononoro.

5 Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitih, monoonichi mihaiço idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonichi. 6 ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

7 Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañififiboti saatoho Moocaani miya ijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collihi jana uco imitiminaafibadi idaasuno moonijibo?

8 Jaaneguiha iimitinoco momooniqui iiminono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi mihaiça iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

9 ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu mihai judiomiti diito janaanici mihimifih? ¡Cha, tolli icatino! Miro: Judiomiti imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguiino paryi famoovaro mihicahi. 10 Miro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. 11 Mijoho agaajamo chahahi. Mijoho chahahi Moocanico iguiinomo.

12 Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuhi. Mihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi.

13 Oono ijji cihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihimaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihimaa jinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. 14 Sano iminotinocoro imaamo aivonoonocoro. 15 Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo.

16 Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. 17 Jaamo sajeebhi icaco gaajatimo. 18 Moocanico inihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

19 Jaanoco magaajacuhi paryicino Moise tajibafaño iicano totajibaguiino icamedi noono. Jaanoti famooro illivomoro Moocaani aivojiguiino iminifetequi. 20 Mihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitihitajiba onoonoco omooninofeenedi. Jilli tajiba mihaiço mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

21 Jaanoti jisumi tajiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani mihaiço agaayicinoco. Jaarunofaño tajiba aamefaño, bu Moocaani imaaminaa

aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani mihaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Chahamo saatoho sita janaanici vi iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooni uhi. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicahi, Cristo Jesufañodi ataajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavugusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui sicijeo imiti icarunoco ajaabiciuboro jee civoti bo fatyuboo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofeenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihicahicano chahacuuhi. ¿Collahi jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momoonoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaajahi miyaavogofeenedi Moocaani minoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofeenedi gaayicibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanici vi tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham mihai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicuboo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayicuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuhi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicahi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi: Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototi bo ejeecivucutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuboo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohoro imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miuro munuucuuhi, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicinoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayicuboo imeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayicuhi imiyaavugunofeenedi diiboco Moocaani agaayicuno jibogobadi iicano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicahi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi

* **3:30** Griego iijiri: miyaavogofeenedi gaayicibo imeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noonoo.

imiyaavuguubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatibo, iimeehequere iquiticumano.

Moocaani Unuunoco Magaayichi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miïro Moocaani: Amihaico jiinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihai cano; atajibaco omoonimano aciguutibo. Jilli imiyaavugumano Moocaani diiboco agaayicuboro: Jiinijeque aciji, nuuhi.

¹⁴ Jaaneguiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacuutahi, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuutahi jahi. ¹⁵ Miïro tajiba mihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti minoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiba achahahigo magaajatihi imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihai aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavuguubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinahaamefano neehi: Ico ficuui ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco eesicinuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumano ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diyaachimihai, unuunoco imiyaavugumano. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesutahi imiyaavogoco, diibo mogai Sara cano aivo amiyatisi icacumano eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautibo. Bu tolliro bañiguutibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esicinubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esicinubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi. ²² Jilliti diibo imiyaavogoco agaajuboro Moocaani diiboco gaayicuihi.

²³ Tolliti diibo miyaavogoco Moocaani gaayicuihi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu mihaidi caatinimo. Mihaidi miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicuihi mihaidi Jesu Mohaivojiboco guijevefano ubuheetesuuboco mimiyaavogomano. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuui iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi mihaico Moocaani igaayicuihi.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuihi.

¹ Jaamaño Moocaani mihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubusuuboro agaayicuumo, sajeebi Moocaanima mihicacuihi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayicuihi. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifano mihicajinoco magaajamano. ³ Toonotiro imo imo mihicahi, tolliro bu idasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco mihaico agaajasumano. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomano mehesicinahi Moocaani mihaico imino omoonijinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino mihaico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuihi Igaijaco acinofeenedi.

⁶ Miihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaan fine guijevejirahi sifi Moise tajiba onoobadi omoonibohallivi, nacahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi miihaico Moocaani agaayicicumano, diibofeenedi mataajacuuhi idaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebii mihicacumano magaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocanifaño imo imo mihicahi Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Miiro diibofeenedi Moocaanima sajeebii mihicacuuhi.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jiiinjehallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuhi. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavuumaño. ¹³ Tajiba chahaunaaca imegaviro imiti jiiinjehallivi icacuuhi. Jaasumi tajiba achahaumaño imitico omoonuno gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuuhi imitico omoonumohallivi. Moocaani tajibaco Adan ijihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatihi. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicicafotono ifototihii miihaico Moocaani aacinovi. Miiro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani miihaico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutimoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototihii Moocaani miihaico taajasuco aacinovi. Saafiro imitico omoonuno famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonrumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Miiro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuno Moocanidi iimiumaño. ¹⁹ Miiro saafi guubutifeenedi ajashutimohallivi imiti javuvuuhi. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajiba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani miihaico agaijino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono miihaico diibovi ifitivirusuqui. Jaano miihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifinisucuuhi, Cristodiro Mihicacuuhi.

¹ ¿Jaanoco milli meneeki? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiraatequi? ² ¡Tollit icatino! Miihai mohimiti ifico miguijenicummo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajatihii niti Cristo Jesujaago miihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefaño miihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño

nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucuunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofaño mihicacuuihi. Jaanegui mihicacujitihhi mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuihi, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Mihai imino magaajacuuihi iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecucafutucuunoco, mihai ifi iimitinoco imeguehicano ifinicuuiqui. Jaamoro siino imiti jiovoto icacuutimo miicaqui, muno aivojibo atajibanoco momoonicibadi moonicuutimo miicaqui. ⁷ Miro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuuihi. ⁸ Mihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihhi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucuujitino. Gujeve diibohallivi janaanici imityama chahacuuihi. ¹⁰ Miro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro gujevecuuihi. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuuihi. ¹¹ Jaabadiro bu amihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

¹² Jaaneguiiha amihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amihai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³ Amihai ifico imitiguiinovivi mificuudino. Jilliro Moocaanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amihai ifico Moocaanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miro imiti amihaihallivi mityacuujitihhi. Amihai tajibaguiino mihicacuutihhi Moocaani gajifaño mihicacuumañono.

Jeevovinaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiiha milli meneaji? ¿Imitico momooniji tajibaguiino icatimo Moocaani imihusefañoro mihicacumañono? ¡Cha, tolli meneajitirahi! ¹⁶ Amihairyo imino magaajacuuihi sifiguiino jiovonoti miminifutusumi diibo atajibanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino gujeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajibanoco: Jii, monoohachiji iticovono ifima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amihai imiti jiovoto mihicaurumo, amihai jeebifañodi magaayicacuuihi toono jibogojagovi miminifutucumañono. ¹⁸ Imititi mataajacuumo imino jeevovinaatiro mihicacuuihi. ¹⁹ Miyaminaa ihimaanicibadi iimaahi amihai jeebitiro magaajajitirahi jinooco. Jaabadi amihai iticoni amihai ifinoco, fanoova idicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰ Amihai imiti jiovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihhi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihicuihi tonehejeti toono amihai jisumi munucufegueneti? Miro toono gujevejaagoviro minoco asatyo. ²² Jaanoti jisumi imiti minoco ijjuvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiiharo mihicacuuihi. Jino naha idinocoro amihaidi iimino. Miro amihai Moocaaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyo. ²³ Miro imiti jaada ifinijitino gujeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojibofenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amihai tajibaco magaajacuumo, magaajahi tajiba mityaguiino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijeveneb-uunati toojiinije tajibati mataajacuumo. ² Miho gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajiba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuuhi, uchuumucuumo tajibaguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuuhi. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuuhi Moocanidiro imino momoonimoro mihicacuqui. ⁵ Jaanoti mihai moheedehipi iimogobadi momoonihicausumi tajiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano mihaico guijevefaño satyuuhi. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiba mityaguiino iicacuutibadi, mihicacuuhi. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocanicoro mejeecivucuuji bohofiri Moocaani Gaijafenedi eedeetajiba acaatinicinofañodi mihicacuutimo.

Imiti Mino Iffaño Iicano.

⁷ Jaanoco, milli meneeki? ¿Tajiba nacu imitih? ¡Tolli icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiba: Imiti, inootiruva. Miho uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajiba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva. ⁸ Toonofenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicauhi imitinocoro. Jaanoti tajiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitino jilliro uco ifinjitino guijevefaño ficuuhi. ¹¹ Tajibaco imino omooniboro ifinjitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cijigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajibafenedi uco bañuhi.

¹² Jaaruno toono Moise atajibauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ Jaaneguiha nacu fine jino imi tajiba uco guijenuhi? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijenuhi. Jaanoti tajibafenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajiba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omoonitiboro, iimogotinocoro ijhegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajiba: Imitino, onoomaño tajiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruboo moonihicahi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicahi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omoonibo, uujoho moonihicahi imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebifañodi Moocaani tajibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajeebifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miho tajeebii tajibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Mijoho fine

uco taajasuji jino ifinijitino guiivefaño asatyono ifiti? Idiboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojübo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño di iicacuumo idaasuno mooniracuujitih. ² Miro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeenedi aaciübo tajüba uco taajasuhi imiti jüjovooöoti, ifinijitino guiive mityati icano. ³ Miro Moise tajübafeenedi mühaiñooba taajajitirahi. Tajübaco saatoöoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idüboöoro Illico galluühi miyaminaafi ifiti iminiyuüboro. Jaabo iguijeveunofeenedi imitico guinonübo, mühaico imiti guinonücutino iicaqui. ⁴ Jilli moonübo Moise tajüba onoöodi meheetavehicaütineguiiha, jilliro tajüba onoöodi imino miicaqui. Miro mofi onoöodi mihicacuutih, Moocaani Gaija onoöodiro mihicacuühi.

⁵ Miro ifi onoöodiro iicamo ifi ononehejequere moonifih. Jaanoti Moocaani Gaija onoöodi iicamo toonojaagoviro ijeebü icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guiivejaagoviro münoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino münoco satyehi sajeebü, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajübaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoöodiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitih.

⁹ Jaanoti amühai, amühai ifiguiiharo mihicatih, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amühaifaño iicacuumo. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amühaifaño iicahachijü amühai ifi imitiri guiiveje. Jaarunaaca amühai jeebü buheehi, Moocaani agaayicücumo. ¹¹ Cristoco guiivefañoti ubuheetesuübo Gaija amühaifaño iicahachijü, diiboro Moocaani amühai ifi echeemejirunoco bohofiti acijübo diibo Moocaani Gaija amühaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, mühai Moocaaniguiiharo mihicacuühi. ¹³ Jaanoti amühai, amühai ifi onoöodiro mihicahachijü miguiiveje. Jaanoti Moocaani Gaijafeenedi amühai ifi imitinoco atajübahicanoco mejeevesuhachijü mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoöodi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miro amühai münoco ijüjüvusunoco gaijaco magaayicühinatih, siino toonofañodi müñihicuguequi icatino, münoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicühi. Jaamo Togaijafeenedi Moocaanico meneehi: Hjöho Guihirubi, monoonicühi. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jübeguehi möjeebüfaño mühai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo mühai diibo seeme mihicamaño magaayicüji Moocaani aacügonoco. Jaamo toonoco magaayicüji sano Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojüfaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidü jeevatih iüfototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuüdino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidü iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuurunoco Adan imitinoco omoonüsumi Moocaani afaijacuuno imicuutih. Jaarunofaño esicüno, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinüshicanoti icano ufucu atajasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino atajasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino.

22 Magaajacuuhi paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. 23 Jaano idinoro toono idaasuno icatihi. Tolliro bu mihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijarmaryehiica mihicahi. Mojeebifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti mihaiico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi ataajacafetejinoco. 24 Miro Moocaani Jesufeenedi mataajaji, eneehicanoco mehesicinihicanofeenedi mataajahinicuuhi. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? 25 Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

26 Jaamaño Moocaani Gaija mihaiico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. 27 Jaabo Moocaani famoo jeebinofañoco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebi onobadi dilluhicahi diibota icamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

28 Magaajacuuhi Moocaani diiboco agaijimeri fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeebi onobadi. 29 Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutumofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. 30 Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayicubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico acubo.

31 ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa mihaiico guinonicujitirahi. 32 Miro Moocaani Illi icaruuboco mihaiditi gaijitiibo paryi mohallivi acubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo mihaiico sano Illima fanoovaaco acitiibo icajirahi? 33 ¿Mijoho bu Moocaani ananicuumoco: iimiti, neejirahi? Idiboro Moocaani agaayitiibo iimimo unuucuumoco. 34 ¿Mijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaacui. 35 ¿Mijoho nacu mihaiico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno minoco omoonineheje? ¿Nacu fine minoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti minoco ijiheneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehuti mucujivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine guijeve? Cha, chahano. 36 Caatinihaamefaño onobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti mihaiico fahijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi mihaiico moonihicamo, noonoro.

37 Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu mihaiico agaijubofeenedi.

38 Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje mihaiico Moocaani agaijnoti udugaacujiruno guijeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, 39 bu caamo icaruneheje, jiniije dojibavi icaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusunoco mihaiico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojibofeenedi mihaiico agaijinoco ifusunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Hicumo.

1 Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumaño bañitihhi. Mïro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jibeguehi miyaano iicanoco. 2 Aivo idaasuno icahi tajeebifaño fahijivaro idaasuno aivo icahicahi. 3 Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani imucugaiguiino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. 4 Mïro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicicummo. Mïro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajibaco, Moocaanico ijafaño imejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. 5 Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

6 Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifivurumo miya israelmibadi icatihhi. 7 Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihhi. Mïro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diyaachimihaima diicaji, nuubo. 8 Jilliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. 9 Mïro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

10 Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. 11-13 Jaamisi fiivuutinaaca bu iimino, iimitinoco icano moonitumisihaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisi ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onobadiro neehi: Jacobco gaijihhi. Jaanoti Esauco jibeguehi, nooboro. Jilliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceveji nooboro iimogobadi icinoco.

14 ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihhi, meneejirahi? ¡Tollu icatino! 15 Mïro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idaasugueji, nooboro. 16 Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. 17 Mïro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuuhhi, tamityaco ivi ifusuqui. Jaanofañoti tamomoco gaajasuqui fanoojiinijeri, nooboro. 18 Jaamaño iimogomoco idaasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi cuhufutusuubo.

19 Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu mijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicahi. 20 ¿Nacu mijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihhi uco jilli deetavehi? neejirahi? 21 Mïro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova eetavoguiha.

22 ¿Jaanoco bu milli Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igaajasuqui. 23 Jilli moonibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Mïro mihaico idaasugoboro sicijetiro ificuumo ihaivojifaño miicaqui. 24 Mïro mihaico Moocaani judiomifañoti icihhi, bu tolliro saatohoto judiomi iicatumofañoti icibo icano. 25 Oseas onoocho aamefaño jilli caatinicino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amihaico gaijihhi, neejibo.

26 Amihai taacuumi mihicatihhi, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

27 Jaanoti Isaaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuajinio jiniigaiyihaidimo icarumoti midimoro taajasucafeteji. 28 Miiro Aivojii bo jiniijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiibo, nooboro. 29 Miiro iticoni tolliro diiboro bu Isaaia nuuhi:

Niqueje Aivojii bo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruutiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofeenedi Imino Omoonino.

30 ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajii bafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofeenedi.

31 Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusujiruno tajii baco. Jaarumo toonovi ifutuutih. 32 ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautamaño jilli iinoro omooninojaagovi ro ijeebii no iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro ifutucuutimo, 33 Caatinihaamefaño onoobadi:

Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

1 Tañahabomi, imeguehicahi israelmi ataajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. 2 Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihagaajatimaño. 3 Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. 4 Miiro Moise tajii baco saafiro Cristo imino moonihu. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicahi.

5 Jaanoti tajii bafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatiniuhi: Tajii baco aivo imino omoonii bo toonofañodi taajajirahi, nooboro.

6 Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo ititehesino iicaaboco deesamaaiboro dijeebii fañodi needino: ¿Miijoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. 7 Bu ¿miijoho jiniije dojibavi feejirahi Cristoco guivevefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. 8 ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebii fañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojii bogoco mihai mijii bogono. 9 Jaamaño Jesu Aivojii bo iicanoco diijiri idii bogoboro diiboco Moocaani guivevefañoti ubuheetesuunoco dijeebii fañodi imiyaavogohachiiji taajaji. 10 Miiro mojeebii fañodi mimiyaavogomaño minoco Moocaani gaayicahi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesu cristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

11 Miiro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. 12 Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojii bo Jesucristo famoo Aivojii bo. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino moonii bo.

13 Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famoro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. 14 Jaaboco bu ¿milli jeecevejirumo imiyaavogotii boco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti ijii bogonoco agaajatii boco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miijoho diitoco ijii bogotinoco?

15 ¿Milli jaanoco jii beguejirumo, miijoho diitoco: Mijii bogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosii cani sajeebii co aacino jii bogoma asaamo, bu iimino jii bogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatihi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivoj#bo, chahamo aivo moj#bogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo j#bogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuurumo. Mi#ro toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito ij#bogono fanoojiinijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiinijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi: Moocaani neehi: Uujoho am#haico cigueguesuji siicuumi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro am#haico sifiratusuji igaaajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibat#bo nuuhi: Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicaj#suno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanogui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuuhi? ¡Tolli icatino! Mi#ro uujoho Pablo israelmi#oobo, Abraham iyaachim#oobo, Benjamim#o cuumioobo. ² S#cijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesuti#bo. ¿Nacu am#hai ma-gaaajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ij#bogohaame Caatinihaamefaño jilli onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaaunofañodi israelmi imitico nuubo: ³ Aivoj#bo, dihiimaaminaaco guijenicummo, bu jaabadiro dijeecivomañehejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiro atyuuvooboco guijenigomo, nooboro. ⁴ Jaanogui Moocaani diiboco iimusuhi: Cha, #ro diicatihi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onoobo jihovo caani ij#nitaguino ememu#votimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi m#dimoco Moocaani #daasugooboro gaayicahi. ⁶ Jaano Moocaani #daasugomaño agaayicino. Jaaneguiha m#hai imino momoonimaño m#haico agaayicino icatino. Jaanoti m#haico mohimihuseti igaaayiciruva, toono Moocaani #daasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Mi#ro israelmi iguiinuurunovi #futuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani #ciumo toonovi ifutuuhi. Jaanoti sanoodimo ijeeb#no ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeeb#noco kuhufutusuhi ihaall#noco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohoj#noco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani j#bogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi: Jaafa diito j#baimono jegañibadi, sinicuuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco #daasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaall#no ajabay#tobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyobaiño diitoco iimitibociri ijebeiveequi ufucuro gañiivucuumo iicaqui, nooboro.

Judiom# Icatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivaumoco Moocaani siino gaayicicuujihi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi iicatimo itaajaqui diitofeenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno jinijeminaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui amiñhai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uco agallumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatocho tayototi amiñhaibadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofeenedi jinijeminaaco sajeebi Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guijevafañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetemahaico ñicuneguiiha, jisu bu paryi judiomi ñicafotomo icano. Miro iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeeçivoguiiha iimibadiro bu iisihi faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomi saatocho miya olivohohaafeneque iquitinibadi quiticafutuuhi. Jaanobuuna ñjoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo toho aafeneque iquitinobuuna camayaacufetehe. Jaabo tohifefañodi idiicamaño tohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuuboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanicivi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachiji imino deesicini, disefari tohife icathi, ñjoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jñhi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhi iibuuna uujoho tohovi camayaacufetequi, nooboro. ²⁰ Jñhi; miro tohaafeje quiticafutuuhi imiyaavuguutimaño. Jaanoti ñjoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaijiutih. Jaabadiro imi ico gaijiitiruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gaijiitiruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno moonuubo. Jaaruubo amiñhaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicathachiji, tolliro bu amiñhaico iquiticuboro gaññiibo. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachiji diitoco siino tohovi camayaacujiibo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ñjoho judio diicatuuboco jihovo olivohohaafeti iquiticuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacufeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiñhai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiñhai: Aivo sihidi miñhai magaajahi, nootimo mihicahi. Miro israelmiti sanoodimo kuhufutusucufetehe, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucufeteji, Caatinhaamefaño onobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amiñhai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gaijihi diito eedeeteque diibo ñciumaño. ²⁹ Miro Moocaani aacicumoco dumiticitatibo,

* **11:26** Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

bu tolliro diito ucuuhuvacuumoco sihigovi siino jeenesutatibo. ³⁰ Amihai iticoni Moocaanico muguubutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiom diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihi, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amihai iicabadiro. ³² Mihiro famoovaro guubutihi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatih, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu mijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Mijoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaani nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Mihiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Icano Ifi.

¹ Jaaneguiha tañahabomi, amihai aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amihairyo amihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaciqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebifañodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amihai esamaajeneque paryi siibadi mubunani tolliti amihai ifino paryi ibuunanicafetequi. Jaadi jari magajaji conocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omoonoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajibanegui famoocoro amihai neehi: Amihaiti saatohoba amihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amihai Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Mihiro mofivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi mihai miyaavogominaa saafiibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinahi saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani mihai dudicamaajeque acih saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacino imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicibo imino mejeecivo, mijibogonoco magajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecucusunoco magajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amihai guuiharo gajitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusu, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magajicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magajicasi momiyanahaboco magajiboma mihicanicibadi, goovano mocogocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idaasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

* **12:2** Griego iijiri: Jaanegui jinije onoobadi, noonu.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amiihaico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amiihaico idaasuno omoonimoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejeevahi, meneed-ino. Amiihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magaajafhi, meneedino.

¹⁷ Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miiro Caatinihaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaadui, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachiiji machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachiiji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahitiro guinonidino, sahitiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajibaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miiro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachiiji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, minoco idaasuno omoonijirunoti mihigumoro icatino, jilli diito atajibanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaaajamaño. ⁶ Jaamaño amiihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idilunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijinehejequere miguiino. Miiro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino moonicuuhi. ⁹ Miiro Moise tajiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitihii. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiba onoobadi paryi momoonicuuhi.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miiro mataajacuujino jisumi miihaiti aivo fiitivucuuhi. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinijehallivi gueenene mihicacuuhi. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitivucuuhi. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuqui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje

† 12:19 Griego ijiri: Aivojibo, noono.

mihigonici badi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoy#cico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivoj#bo Jesucristocoro am#haihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonici badi. Jaamoro am#hai ifi imiti ataj#banoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino. (1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecutimoco magaay#ci. Jaarumo diiboma meje-naaucasidino diibo imino agaajatinohallivi. ² M#iro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujit#rahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaay#icumaño. ⁴ ¿Nacu mijjoho #joho sita jeevivominaafico dejecuqui? Id#boro diiboco ihaivoj#bo: Jino imino, jaanoti jino imitihhi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco id#boro Aivoj#bo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucucu sifucu sihid#i jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucucu ificubo Aivoj#bo Moocaanico iimequi ficuuhhi. Jaanoti bu safucu sihid#i jeevahibadi ificuti#bo, bu: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduuti#bo: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutihhi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ M#iro m#haiti saatoho ifiguiharo icatihhi, bu jaamo ifiguiharo guijevetihhi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivoj#bo Cristoguiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivoj#bo Cristojaagovi mefeeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivoj#bo Cristotaro mihicaji. ⁹ M#iro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivoj#boti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo #joho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco di#heguehi? M#iro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji m#haico diibo imeeciqui. ¹¹ M#iro Caatinihaamefaño noono: Uujoho iicaabo noobo Aivoj#bo, Moocaani tahimefeenevi pary#i miyaminaa memui#veji. Jaadi pary#i famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño pary#i m#hai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mij#begueji.

Dinahaboco Gañ#sudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tih#sucasicuutimo mihica. Jaamo am#hai nahaboco nanigaañ#sutimo mihicahi, bu imitifaño gañ#sutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti #joho uduunoco dinahabo aaty#meebere iimitinobadi esicin#boro idaasuvohachij#i diiboco imino gajitihhi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco. ¹⁶ Jaanegui toono am#haidi iiminoco momoonidino, sita

amihaiditi: Imitinoco moonibo, eneejiruneguiha. ¹⁷ Miïro Moocaani aivojï mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebii ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeecivoobo Moocaanico imo imo moonihi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiha masii guinomoro mefeequi sajeebii icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui miïhai miyaavogo jeebii ijusiqui. ²⁰ Jaaneguiha Moocaani sita jeebii faño omooninoco ijoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeedi mitasudino. Miïro paryi machutaano idicunootihi. Jaarunofaño mamachunofañodi sifiico imitifaño magañisuno imitihii. ²¹ Imijiruno asimico duutibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutibo idiicano icano, bu saneheje toonofañodi dinahaboco imitifaño agañisujirunoco icano. ²² Hiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiibo ijeebii fañodi imino iicanoco eesicinibo. ²³ Jaanoti siinoco ñhicugooboro uduubo imitico icihii miyaavogooboro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imitii.

15

Sitaguiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

¹ Miïhai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miïhaiguiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi miïhai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Miïro Cristo icauruubo ifiguiharo icautihi. Jilïro Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miïro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miïhaico ijibeguequi toonofeedi Moocaani miïhaico aamusunoco mehesicinimofeedi fanoovaaco majaabicihii. Jaanofañodi majacuscufetehi. ⁵ Moocaani minoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aacibo, jaafa amihaiico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico.

Judiomï Icatimoco Taajasujibogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiha Moocaani imiguiha fahigova sitaama magaayicicasi, miïhaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miïro uujoho amihaiico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemihaiico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani onoonoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saaubo judiomï icatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco ñdaasugueneguiha, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaanico imeji judiomï icatirucuumiminaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomï icatirucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojibo Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatinuhi:

Isai onoobo iyaachimihaiobo agañiivooboro cuumiminaa Aivojiboti icaji.*
Jaabo diitoco ataajasujinoco esicinijimo, nooboro.

* **15:12** Griego iijiri: Isaia onoobo caacamiti ruutuji. Jaabo agañiivooboro cuumiminaa Aivojiboti icaji, noono.

¹³ Moocaani miihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amiihaico imo imo omooniiiboro sajeebii icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amiihai sihidi janaaniciivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amiihai mihimihuseneque, sihidi magaaajanoco, bu fahigova mafagocasinoco magaaajanoco icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amiihaidi caatinihi nucufeguetiibo jiiibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi atajiiibaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeecevequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeceivoobo uujoho jiiibeguehicahi Moocaani jiiibogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeceivobadi igaayiciqui Igaijafeneedi ijeevadi iiguuiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafañodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiibadi Cristo taajasujiiibogoco jiiibuguucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iliricu jiiinjevi. ²⁰ Jaanoco iimogooboro jilli jiiibeguehi taajasujiiibogoco johono Cristo momo agaajaraticuumijefaño sita iticoni jiiibogonohallivi jiiibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jilliro moonihi Caatinihaamefaño onoobadi: Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujoho feehicatihi fahiijiva amiihaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu sicijetiro amiihaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jiiinjejaago ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi iidaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomioto imiyaavogomo Cristo jiiibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomiiti imiyaavogomoco inehejeti acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amiihaico meecihiiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojiiibo Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofoenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachiji uujoho imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiiico aaciibo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi sicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojii bo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, miiro diigo sihidi saato hoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifico nihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomi iicatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiiinjevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahabonimisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojii bofañodi agaiiibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaiiibo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobero Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojii boco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojii bo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojii bo dudicamaajefaño ududicamaahicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onooboco miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onooboco, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuqui. Paryicino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai mijii beguehicabadi icatihu. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolliro omoonii bo Mohaivojii bo Jesucristoco jeecivotihu ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebiba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefeenedi bañihicamo. ¹⁹ Famooro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebico aacibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguino. Jaabo Mohaivojii bo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihu.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onooboco icamo tayoto.

* **16:20** Griego iijiri: ijimatajeruqui, noono.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatin#bo am#haijaa taajico galluuhi Mohaivoj#bofeenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoo bo am#haijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoo bo jiicuminihibam#ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icam#si.†

Moocaanico Imono.

²⁵ Jaanegui mas# Moocaanico mihimequi. Diibo am#hai miyaavogoco equehecutusujiruubo uujoho ij#beguehicaabogo onobadi, bu Jesucristoditi ij#beguehicabadi, bu s#cijetiro jinije ifivuusumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaajasuuno onobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifin#t#bo taj#ba onobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatin#uhaamefeenedi. Jaano toono agaajarautiruno jisumi gaajacafutucu uhi pary# faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idi#boro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro fin#jit#hi. Fine.

† **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo am#haico imino moon#hi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jiinijevi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahiijivaro amihaihallivi Moocaanico imehica; Cristo Jesufenedi Moocaani amihaiho imino omooninohallivi. ⁵ Miho Cristofañodi mihicamaño Moocaani amihaiho aciuhi mojeebi gajadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amihaiho Cristoti jibogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amihaiditi jinehejeba cuujivaachutahi Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaa-jinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amihaiho imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihica Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatibo Moocaani. Jaabo amihaiho cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibojaagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amihaiho neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miho amihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amihaifeeneviva ibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amihaiho neejirahi: Amihaiha jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amihai uujoho Pablo memeri niticafutuuhi? ¹⁴ Miho uujoho, amihaiti mihaiñoobaco nitihinihi, ivi idimisiicoro nituhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihaiñooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nituhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacutahi tahi fine cajaanocohacho nituhi. ¹⁷ Miho uco Cristo nitifiiri galluutahi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidu gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miho Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi cijigaifaño efeejimedi. Jaanoti atajajimedi, jino mihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miho Caatinihaamefaño noono:

Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinico, noono.

²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miho Moocaani jeegavusucuhi jiinjeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiinjeminaa, Moocaani gaajafenedi,

Moocaanico gaajacihiñitíhi. Jaabo Moocaani igaajafeenedi diibedi iminegui-
iha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo
jihovonobadi icarunofañodi.

²² Miro judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi
jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca mihai mijibeguehicahi Cristo
etetecuciniboco. Jaanoco judiomi unucufeguemere tijejetasuhicamo.
Tolliro judiomi icatímedi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvacínímedi,
judiomi, bu judiomi icatímedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu
Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miro Moocaani gaajati icarunovaha
miyamínaa gaajahallínociví sihidi jeevahi, bu Moocaani nínova icaruno
miyamínaa sefa janaaníci sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi,
Moocaani amíhaico ucuuhuvaumoti bu mídimo jijeogaajamínaaotou.
Jaabadiro bu mídimo aivojima icamootou miyaamo iyaachimíhaiototi.
²⁷ Jaanoti naha Moocaani íciuhi jinijemínaadi mihífomo icamoco
agaajafimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jinijemínaadi
iniinovafimoco íciuhi esefafimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu ícubo
jinijehallívi jihovono iicanoco, mihífomo icamoco icano jijejhallívi
miyaamo icamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeeneví mihíhaíñooba:
Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miro Moocaani amíhaico
Cristo Jesujaagoví miniiyuhi, tolliro bu mooníubo Cristo mihai gaaja
iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebí miicaqui, mataajacuumoro
diibediro miicaqui. ³¹ Jaanogui Caatíníhaamefaño onobadi: Dífico
iidiimuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miro Moocaaniti jibeguequi amíhaijaago eeguejeusumi
iimino ihiimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutíhi. ² Jilliro
amíhaifeeneví jinejebaco gaajatíbobadi minifutuuhi idíboboro
Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amíhaifeeneví
niinovano icauhi. ¿Míllí fine díitoco jibegueji? nooboro sihidi iguíiboro
veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiímaa, tojibogo icano miyamínaa gaajasuri
icautíno. Jilliro Moocaani Gaijari, mityari icano ífusuhíníhi. ⁵ Jilliti amíhai
miyaavogo miyamínaa gaajafañodíro icatíno Moocaani mityafañodíro
iicaqui.

Moocaani Gaijafeenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiímaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeeneví.
Jaaruno jijeo gaajari icatíno, bu jidíhíjeo aivojito iimitímo gaaja goovano
ifnífíneri icatíno. ⁷ Jillí Moocaani gaajaco mihiímaahi agaajaratíno
itíhínoco toovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani sícijetíro ficucuuhi
mihai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaaní taajotyoba saatohotí jijeo aivojito gaajacítíhi.
Miro igaajacíruva tetecujítírumo níquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jillí,
Caatíníhaamefaño onobadi:

Miyamínaa aatyímeutínehejeque, bu uguubutínehejeque, bu miyamínaa
jeebífaño íjicafetehínítínoco icano, Moocaani imibachucuuhi díiboco
agaijímeguíiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani míhaico gaajasuhi Igaijafeenedi. Miro Igaija paryí
fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebí faicuvahí icarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaani gaajahi sifi esamaajeque? Idíboro igaija díibofaño
iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunají mójoho gaajatíhi Moocaani esamaajeque,
idíboro díibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi mihai magaayícihínítíhi jinijeo

gaijaco, idiboro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicinihi, toonoti magaa-jaqui Moocaani mihai iimihuseri aacininoco. ¹³ Jaanehejeque mihai mihiimaahi Moocaani Gaija mihai ijibogobadi. Jaano mihai gaajariro magaa-ajanoco icatino. Jilli mijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicinihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaijariro magaa-jacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, mijoho neejitirahi. ¹⁶ Miro Caatinahaamefaño noono: ¿Nacu, mijoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico mijoho conoco jibeguejirahi? Jaanoti naha mihai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gaijama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amihai itihitincoro jibeguehininihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihisunicibadi. Itihitincoro jibeguehininihi magaayicijitiruneguiha, bu jisumihiica magaayicinihi icano. ³ Jilli amihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miro amihafeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco mijiheveneheje, ibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omoonnicibadiro momoonihicahi. ⁴ Miro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apolo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu mijoho Pablo? ¿Nacu mijoho Apolo? Jilli mihai Moocaani amusuminaa toonofenedi amihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihai Aivojibo aacidineheje. ⁶ Miro uujoho basuhi. Jaanoco Apolo maaisuhi. Jaanoco Moocaani jusisuhi. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanoco omoonibo tohoco ujusiuubo. ⁸ Miro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miro mihai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco acidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco kuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiji imino esicimoro majaani. ¹¹ Miro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacuumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jihuneri icano ajaanijihachiji ¹³ eheetavodibo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaan miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaan dudicamaajehacho Moocaani nisufaño afatyoo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai iijaco ijigasunoti ataajanibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaajacitahi amihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amihai iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco

ifinisuuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miïro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihiniivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaanii amiihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatibobadi minifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miïro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miïro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisuhi agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojii bo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. ²¹ Jaanegui miihaiñooba miyaminaafi jii begueri amiihai ifico mitya mitya momoonidino. Miïro paryi sabadiro amiihaiñeheje. ²² Miïro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico mii beguequi fanooro Moocaani amiihaico aacino jii njehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguiiha. Tolliro guijevefeenedi Moocaanijaago mii fetejineguiiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiiha amiihai miihaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jii begueji itihino jii bogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafototihi. Jaanoti naha idiboro Aivojii bo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojii bo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovocaruji, bu tolliro civoguiino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo jii begueji bo miyaminaa jeebino eesamaaiñehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayicijimo ditoco aachacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magajahi. Jaanoco misiti magajaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanivivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifiico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu mii joho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiti agaayicitibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miïro paryicino toonoma mihicacuuhi. Miïro sihidii mubusumijevacuuhi. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojii vejerahi, miihai amiihaima bu sano mahaivojii vequi. ⁹ Miïro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuhi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miïro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabafinovi mii futucuuhi, Moocaani toomominaa ihatymequi, miyaminaa ihatymequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. Miihai miniinovafihii. Jaanoti amiihai mequehecufihii. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehicahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idaasuno omooninehejeque majaabicihicahi.

13 Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siccuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi mihaico moonhicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

14 Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiniiqui agaijimo taseemeque icabadi. 15 Miuro diez mildimo amiihai jibogominaa Cristoti amiihaico jibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatithi. Miuro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaadi iimino jibogofeenedi. 16 Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

17 Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijibo Aivojibofaadi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofaadi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaadi jibogooboro efehicabadi. 18 Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitivibadi. 19 Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omooninoco icano. 20 Miuro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. 21 Jaanegui jinejeque mihimeguehi? Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, sicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

1 Miyaano amiihaifeeneviva ajeva icano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miuro saafivaha caanimi taabamima icahi. 2 Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeeneti buhigovi maganii. 3 Miuro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaano: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. 4 Mohaivojibo Jesucristo momofaadi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. 5 Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

6 Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. Nacu magaatithi ajashuruno levaduraguiji paryi ifaasihifaadi acaisecafetefinoco. 7 Jaanegui toono eedelevaduraguijico magaaninibadi toonoco amiihaifeeneti maganii. Jaamo boosihitoguijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miuro sicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesu guijeniumo safooro mihaai imitihallivi. 8 Jaanegui masi Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magaanimoro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanibadi. Jaamoro ivitoguijima achahano maahuneriro meheetavequi abaatinino jeebiri, miyaaneri icano.

9 Miuro amiihaico juufaiji acaatinuhaamefaadi nuucuui: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. 10 Jaaruno tolli onoobo paryi jiinjehalliri icamo ajevafimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro jinıtaco ejecevefimoti icano nootithi. Miuro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinijeti siijinijevi mefejirahi. 11 Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuuruubo ajevaco imoyicibo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguififibo, jinıtaco ejecevefifibo, sicamaanooco jibocasififibo, bu iguiriicavefifibo, bu ananigaififibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba

mamachudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amihafeenetihuhimagañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amihaiti saatoho amihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicahi? ² ¿Nacu amihai magaatihimi miyaavogominaa jinijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jinije amihairi udugaacucafetejino icanaaca, ¿collihi toono sihidi ejeevatino amihafeeneviro mihimibachutihimi? ³ ¿Nacu magaatihimi Moocaani toomoinaaco mihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amihai jijeonehejehalliti mihibacasinoma mihicamo bu, ¿collihi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahi? ⁵ Jino amihai nucufovesuqui neehi: ¿Nacu amihafeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collihi masatyehicahi amihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amihafeenevi hibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuihi. ¿Collihi jilli tolli icarunoco majaabicitihimi? Jaafa jilli amihai nanimoo. ⁸ Jaarunaa amihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amihai nahabomicro.

⁹ ¿Nacu amihai magaatihimi iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeevifimo, sifigoma iicafifimo, bu sano gaifimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguuiharo iimoyicififimo, bu iguiriicavefifimo, bu sitaaco imitino eneefifimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitihimi. ¹¹ Jilli icauno amihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhimi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebhi icacuumo Aivojibo Jesu momofeenedi, bu Moocaani Gaijafeneedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mifcuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitihimi. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta mihino jeebhiguiha, mojeebhi machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisujhi. Jaanoti mofhi ajevaguiha icatihimi Aivojibo Cristoguiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihai imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu amihai magaatihimi amihai ifino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiti hiboro ajevaminaago ifivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amihai magaatihimi ajevaminaagoma hibocasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Mihiro Caatinihaame neehi: Famisicro sahicurucuuihi, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojibojaa iminifotoobo sagaijarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihimi mofifañodi iicatino. Jaanoti ajevaco omoonibo ificoro imitino moonihimi. ¹⁹ ¿Nacu magaatihimi amihai ifino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amihai iicaabo, Moocaani amihai aacibo. Jaamo amihai,

amiihai ifi abajatoro mihicatíhi. ²⁰ Miiro amiihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuuhi. Jaanegui Moocaanico amiihai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño meneehininediti amiihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigooco dudicitiiibo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiihai ticovohocivi amiihai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amiihai ticovohocivi amiihai tajemima mihica. ³ Amiihai tajemí amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiihai taabamí amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miiro mogai ifi abajagoro icatíhi, idiiaboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatíhi, idiigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, menedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiiamaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiiamaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoobo amiihaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiihaico uujoho neehi, tajiiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifiimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacihiniibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomiihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicijitiruneri idaasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiibo tajiiibahi, mogai aijiico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijiiivo. Jaabadiro aijiimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiibo onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo diigoma imino iicagohachiiji mejeevesudino.

¹⁴ Miiro aiji imiyaavogotiruubo mogaiifañodi Moocaanidi imicuubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijiifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amiihai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguehichatimo ejeevesugohachiiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuuhi. Miiro Moocaani miihaico sajeebii guiiharo cuuhuvauhi.

¹⁶ ¿Nacu fine iiijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿iiijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Oono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiibo aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli tajiiibahi paryicino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuuhí amiihai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro quiticinimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuuhí tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatíhi. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatíhi. Idiiñoro Moocaani tajiiibaco meheetavano

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiri, amiihai gajjari icano macahacisu. Jaano toonoci fanoociro Moocaaninohoci, onoonoco.

naha sihidí jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihi-caubadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jiovono diicaabo cuuhuvacafutuuhi? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachijí, tolli mooni. ²² Míro sifi jiovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojübo ataajasucuuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeeçivucuji. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jiovonurucu. ²³ Míro ajashutino jaadari Cristo gujeveri majaaducafutuuhi. Jaanegui miyamínaa jiovototi amíhai ifico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amíhai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamíhallívi Aivojübo tajübama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivojübo idaasugonofeenedi imihuseebe iicamaño, jilli amíhaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachijí, imitico dñcñjitihi. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihi. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amíhaiti buhigovi miniyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallívi guenenene mihicajitihi. Jaanegui amíhai taabamíma mihicamo mataabavatímobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatímobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatímobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatímobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotímobadi mihica. Míro jijeononeheje jilli ihífuvusuro icaruno finífihi.

³² Uujoho imogotihi sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatíbo Aivojübo Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojüboco imo imo imooníqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jijníjeonehejejaagovíro icahi mogaico imo imo imooníqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatímo siibadiro diitoti icahi. Atajevatígo Aivojübo nehejeque imino mooníhi; ijeebii, ifi icano imino Moocanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jijníjeonocoro imino moonífihi aijico imo imo imooníqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amíhaidi iimiquí, amíhai imega jegaiteereque ficuquí icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojüboco miyaano fanoovari jeeçivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, taje vatígo iicano imitíhachijí, matajeni. Matajenino imití icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebii fañodi quehecuno eesiciníbo: Jinejeti ucuujivaachutíbo ifi, onoobadiro iicaabo ijeebii fañodi ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino mooníhi. ³⁸ Jaanoti bu atajeníbo imino mooníhi. Jaanoti bu atajenitíbo aivo sihimi mooníhi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajübari aijímaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevehachijí, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco taje vajirugo ivi miyaavogomínaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Míro uujoho tafico esiciníhi, tollíro bu fine Moocani Gaijama iicanoco.

8

Jihovocaanimíco Ejeecivono. (Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimíco ejeecívehicanoti amíhaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magaaajuuhi. Jaaruno togaaja míhaico moficoro mitya mitya momoonínovíro jusisuhi. Jaanoti naha saatohoco magaijimo diito miyaavogoco mujusisuhi. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho

aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiinjehallivi sihidi jeevatihivi idiboro saafiro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jiinjehallivi icano bu sihidi jaatyosmi onoomo icahi, tolli enehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miyhaidi icaabo saafiro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhivi. Jaabeguiha miyhai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiro Aivojibo, Jesucristo, diibofenedi paryi fanoova icahi, bu miyhai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihivi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebico miyhininibadi esicinimo. ⁸ Miyo mamachunoti Moocaani minoco gaayicatihivi. Miyo mamachunoti mojeebii imitejatihivi, bu miyhivatejatihivi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amiyhai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifano magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amiyhaico neequi: iyoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiboco aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti iyoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amiyhai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebico miyitasumaño amiyhairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiha uduunofañodi tañahaboco imitifano igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujatihivi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje. (Ga 1.11-2.10)

¹ Miyo uujoho sifi jiojovono icatihivi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojibo Jesuco atyimehinicuuhi. Jaamo amiyhai Aivojibedi ududicamaañofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihivi. Jaanoti naha amiyhaidi uujoho minisuminaafi. Amiyhai Aivojiboco magayicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magaaajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi enehicamoco: ⁴ Miyo famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magayicihivi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amiyhai mehesicinihi idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaanii amocasiminaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenicahi? Jaabadiro bu, ¿cajaanii nacu baacuco abasuubo inoovati gueenetibo icanicahi? Jaabadiro bu, ¿cajaanii nacu ihovejamico imifañoco amaamibo toonoti adutibo icanicahi? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onono noomoro mehesicinidino. Miyo bu tajibafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajibahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi ygoneri jehetibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutibo. ¹⁰ Miyhaiditi unuunoco jilli nuubo. Miyhai imiguiha totajibaco eetavuubo. Miyo jiinjijeque acaajaabo, bu itoogañoco ejehetibo icano ufucuro inoovataco icijinoco esiciniboro moonifihivi. ¹¹ Jaaneguiha

amiihaifeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amiihaiti ijaadaco gaayicichicahi. Jaanegui imi miihai.

Jaarumo miihai toonoco midillutihi. Jilliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jiiibogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miiro amiihairyo magaajahi temploja jeecivominaa tooja jeecivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeecivo asimico agaicaaumoro ejeecivefimo toonoti duufihi. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojiiibo nuuhi: Cristo jiiibogoco ijiiibogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutihi, bu jilli nooboro caatinitihi uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo miihaiñooba uuti: Miihaico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jiiibogoco ijiiibogonoti tafico sihidi mityano esicinitihi. Miiro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiiibauhi. Jaamaño idaasucanijiru uudi toonoco jiiibogotiiibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajiiibari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajiiibauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jiiibogoco ijiiibogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutiiibo iicano.

¹⁹ Miiro uujoho sifi jijovono icatiruubo famoojjjovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiomii Moise tajiiiba onoobadi iicamo iicabadi icafihi, diitoco iciqui; miyaano totajiiibaguiino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajiiibaguiino iicatimofaño iicasumi diitobadi minifetefihi miyaano Moocaani tajiiibaguiino icaruubo, Cristo tajiiibaguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadi minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujiiibogoguiiha, tobogo iminoco isivanofaño di iciqui.

²⁴ Amiihairyo magaajacuuhi jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihi. Jaarumoti saafiro ijaadaco gaayicifihii. Jaaneguiiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaayicihii. ²⁵ Miiro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatihi. Jaamo tolli moonifihii ijaada minihaco igaayiciqui, jilli gueenene iicajitirunoco. Jaanoti naha miihai momoonihii ufucuro ifinijitino jaadaco magaayiciqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinoobobadi icatihi. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihiciibobadi amocasitihii. ²⁷ Jilliro ivi tafico uuro tajiiibafihii uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saatohoco ijiiibogonobuunati uujoho imitino ihinejiruneguiiha.

10

Jjinitaditi Afajiiinino.

¹ Tañahabomi imeguehi amiihai magaajanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuuhii. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Miiro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutonibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino

icauhi. Jaamaño j̄hhaifeeneviro sicaisituv̄i fin̄iumo ofoohigov̄i #fototimoro ij̄iin̄ijev̄i.

⁶ Jilli icauno toonoti m̄ihai magaaajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiiha am̄ihai ij̄in̄itaco mejeecivedino diitoti saatoho ejeecivuubadi. M̄iro Caatinahaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi j̄ibaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatoho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro fin̄isuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico min̄isudino, diitoti saatoho in̄isuubadi. Jaamoco j̄iinimom̄iri eheedusneri fin̄iumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saatoho iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, fin̄isuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinahaamefaño ficuumo toonoti m̄ihai mihiguicivomoro magaaajaqui. Jino niinosituv̄i mihicamo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Am̄ihaico ij̄i in̄isunicibadiro bu parȳi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanicoro mehesicini, diibo am̄ihaico teemeji ij̄i janaanici am̄ihaico in̄isunofaño gañ̄isut̄iibo iicaqui. Jaano toono nis̄u am̄ihaiv̄i agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani am̄ihaico aciji. Jaamo ma-jaabic̄ihi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiiha ij̄in̄itanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli am̄ihaico neehi, gaajamin̄aa mihicacuuneguiiha. Jaanoco jino am̄ihaico afaj̄in̄inoco am̄ihairyo mehesamaaje. Jaamoro magaaajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonic̄ihi, Cristo it̄ijohoco etetecucafutusumi agañ̄unofañodi, famooro sahigoviro saafi-ibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunic̄ihi Cristo ifico itetecucafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ M̄iro m̄ihai Mohaivoj̄iibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica id̄ihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro m̄ihai Jesucristoco mimiyaavogonic̄ihi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gaijam̄ima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoobo: Ij̄in̄ita miyaamo iicanoco, noot̄ihi. Jaabad̄iro bu: Diitoco ejeecivonic̄imaño asimico ificunic̄imaño sihidi jeevano, noot̄ihi. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajat̄imo jeecivoco eheetavomo jihovo gaijam̄icoro jeecivefihi Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogot̄ihi am̄ihai imitino gaijam̄ifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ij̄im̄i adutahilluti mahaduno. Jaabad̄iro bu imijitiruno Aivoj̄iibo imi machutati mamachumoro, bu ij̄im̄i machutati mamachuno. ²² Mohaivoj̄iboco mis̄ifiratusudino. M̄ihai diibo janaaniv̄i sihidi mejeevat̄ihi.

Jilli Cristotaco Magaij̄neri Imino Mihicano.
(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonic̄imo: Jilli mihimogonoco parȳi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno parȳi fanoovaro m̄inedi imitat̄ihi. J̄ih̄i, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusut̄ihi. ²⁴ Iv̄inaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabad̄iro bu parȳi fanoovano machuta naajehasiv̄i anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillut̄imo: ¿Naha tohasim̄i jihovocaanidi

ejeeci vugucuuno asimi iicanoco? magaajaruva amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁶ Miho paryi jini jehalliri iicano Aivojibo Moocanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatibo amihaiico diiboma mamachuqui ucuuhuvusumi, mamachu paryi fanoovaaco amihaiico aacinehejeque dillutimo, amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amihaiico: Jino asimi ijinita jeecivo, noomoro ijibogohachiji muduudino, diibo amihaiico ijibegueebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitibo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocanico graciaco aacacunoco, bu ¿collihi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Mihaiñoobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiom iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniboro icaji. Tafiguiharo imino omooninoco imogotih, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani ditoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiha jino uujoho icabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo icabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amihaiico sihid i mehi, fahijivaro uuti mehesafotomoro, amihaiico ijibeguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magaajanoco Cristo gaifimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocanima cultofaño ihimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocanima cultofaño ihimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva icajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachiji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachiji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi fo-boocijitirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi. ⁸ Miho Moocaani gaifico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutibo. Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiguiha eetavocafutuhi. Jaanoti gaifi gaigooguiha eetavocafututuhi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunichi aiji mityaguino iicanoco Moocaani toomoinaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaniti saahi.

¹³ Eneecata amihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima iicano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima iicano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho

toonoti ejenaauhachijji igaajaqui m̄hai, bu Moocaani iijanomināa iicamo magaat̄hi uufocovi siinoco.

Aivoj̄bo Imi Machu Onoonovi Miyamināa Imit̄no Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco am̄haico onoonovi am̄haico imotihi. M̄ro am̄haivaha mihigaivusumi imino moonit̄moro imit̄no momoonihicahi. ¹⁸ M̄ro uco j̄bogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabad̄ro icat̄mo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogomināa iicamo igaaacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivoj̄bo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivoj̄bo Imi Machu icacut̄no. ²¹ M̄ro mamachucujisumi saato-hova ijeevadisahaje imegav̄ro mamachuhicahi. Jaamaño saato ho ajebama icanaaca saato ho mutuvamoro miguriicavoc̄nihicahi. ²² ¿Nacu am̄hai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jillit̄ Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufevesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho am̄haico neeji? ¿Nacu toonoti am̄haico imeji? Chaha, imotihi.

Aivoj̄bo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivoj̄bo ij̄bugunoco am̄haico j̄buguhi: M̄ro Aivoj̄bo Jesuco aac̄ijifucu ihusefaño maahuco gaaȳciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohalliv̄i iimuudi iquisicuuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahucu am̄haihalliv̄i iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabad̄ro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaaȳciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanot̄ro eheetavono tatȳjohofañodi. Jaanoco fahij̄varo mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiha am̄hai fahij̄varo tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magaaasuhicahi Aivoj̄bo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivoj̄bo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivoj̄bo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaan̄yohacho Aivoj̄bo maahuco imit̄no amachumo, bu ihaduhilluti imit̄no aadumo icano imit̄no moon̄hi Aivoj̄bo ifico, it̄johoco icano. ²⁸ Jaaneguiha it̄coni parȳ am̄hai imit̄co mehesamaaimoro Moocaanico mij̄bogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivoj̄bo ifi eneejirunoco gaajat̄mo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliv̄ro imit̄no iicajinoco ic̄hi. ³⁰ Jaamaño am̄hait̄ ajashut̄mo saato ho guihuvahi, bu saato ho niinovahi, bu saato ho guj̄vec̄nicuhi icano. ³¹ Jaaneguiha imino m̄hai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mij̄bogomoro momoon̄ruva Moocaani m̄haico tolli moonit̄bo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani m̄haico mohimit̄hallit̄ jilli moon̄f̄hi m̄haico ahaam̄bo sano Moocaanico imiyaavogot̄moma m̄haico c̄j̄gaifaño igañ̄j̄iruneguiha.

³³ Jaaneguiha tañahabomi, Aivoj̄bo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saato ho sihid̄i mahajebavahachijji it̄coni am̄hai iijafañerehiica mamachu, am̄haico Moocaani imit̄no mihigaivomoro momoon̄nohallit̄i aam̄diibo. Jaanoti sanehejeque ufucu am̄haico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aac̄no.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magaaanoco Moocaani Gaija mihaico aacifinehejeque.

² Amihairyo magaaJacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jhovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiha imeguehi jisumi magaaanoco: Cajaatyohacho Jesuco afaijamo Moocaani Gaijari toono ihi-imaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojibo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miuro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiro Moocaani Gaija toonoco acibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino dudicamaajeri Aivojiboco jeecivefimo. Jaaruno saafiro iicaaboco Aivojiboco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaajasuqui famoova imiguiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoto acibo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoto acibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeenediro bu saatohoto gaayichi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatohoto gaayichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatohoto gaayichi sihidi ejeevano mityaco omoonjinoco. Jaanoti bu saatohoto gaayichi Moocaani iimaaco jibogonoco. Jaanoti bu saatohoto Moocaani acihi agaajacijino mityaco jhovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatohoto gaayichi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatohoto gaayichi toojiri ihiimaanoco agaajaciboro jibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Mihaai.

¹² Miuro mofi sanooro icaruno fiivaano mino ifiti sihidi dugaacacineheje iicanobadi, bu Cristota famaño va jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro mihaai judiomihicarumo, griegomihicarumo, sifi jhovoto mihicarumo, bu sifi jhovoto mihicatirumo icano, sagaijariro miniticafonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi mihaai magaayicicumaño.

¹⁴ Miuro mofiti fiivaano inonohocinichi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiono icatichi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiono icatichi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aallo iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininichijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhuse iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miuro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

²¹ Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotichi, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotichi, neejitirahi. ²² Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijichi. ²³ Jaabadiro bu mofiti miuro magaijnehejeque imino gaachehuri mijicunichi. Jaabadiro bu oovosiimañehejeque imino mofoboocichi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocitichi oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico eetavuuhi, mofi oovosiimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jiliro fanoovaro sabadiro

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovoocivi acihi Moocaani iijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihi toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicinoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amihaiico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miuro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli cimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno icabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani ijico jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofenedi ifabainoco sihigovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruubo, bu tolliro tafiico gaijitibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachiji, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jihevetatibo, uujoho sihidi jeevahi nootatibo, tafiico mitya mitya moonitatibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatibo, gaijififatibo icano. Tolliro bu sifiratotatibo, bu imitino omoonimoco guenenene jihevetatibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatibo miyaaneriro imo imo iicafibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifibo tomooboro sicujeebiri.

⁸ Gaiji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miuro Moocaani iijiti sasitusacohoro magaajahi. Jaasitusacoro mijibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaajacuudi toono midimañehejequere magaajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi mihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatih. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onoono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijibeguejinoco amihai ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiiha iimaatiibo, mihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono icaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico ijibogoobo sitaaco jibeguehi. Jaanofeenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico ijibogoobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanivivi imeguehi Moocaani iijico mijibogonoco. Miuro Moocaani iiji jibogo aivo janaanivivi imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatihhi. Toojiri onoonoco saatoho ijibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amihai abaatobo agaajaratino iijiri amihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha mihai Moocaani agaajaratino, bu amihai miyaanoti jibuguruva, Moocaani iijico jibuguruva icano naha amihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masi oono ifima achahano siruubavi, arpavi icano mohovociqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaajajirahi imasijico?, ¿cojico ojisunoco? ⁸ Jaabadi bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿mijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadi bu amihaidi magaajajirahi onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jinihallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uutü bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro ijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagaijari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadi bu Moocaani masinoco amasivasumi tagaijari, bu tagajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digaijariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miuro ijoho onoonoco gaajatiibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amihai janaanivivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaiño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatiisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadi mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miuro Moise tajiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neeji siicumiotofeenedi.

Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogomitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahiigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotibo, bu agaajatibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño iicano agaajahicatinoo foovoiveji. Jaadi jari ememuvooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amihafeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Ijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiha tañahabomi, jilli amihai nzejirahi: Mihigaivusumi amihaiti saatoho masima iicahachijji, bu ijibeguejinoma iicahachijji, bu Moocaani agaajasunoco ijibeguejinoma iicahachijji, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachijji, bu toojiri ihiimaanoco ijibeguejinoma iicahachijji icano, imino momoni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiciro mihiimaa; sihid iicasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijibeguejirumo achahahachijji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amihafañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachijji miimisiciro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amihai Moocaani iijico magaayicichicamo saafisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiha Moocaani iijico ijibogomo ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miuro Moocaani sajeebii icaco aacibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño llivi iimaatimo iicaqui, Moise tajibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachijji jari ijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amihaiti ticovahinithi, bu idimoro amihai toonoco magaayicininimo mihicatithi. ³⁷ Amihaiti saatoho: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gajafeenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodijilli amihai onono jino Aivojibo Moocaani tajiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotibo onoonoco: Miyaano, meneedino.

³⁹ Jaaneguiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.
(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amihai uujoho jibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amihai magaayicininibogofaño quehecuno mihicabogo. 2 Jaabogofenediro bu amihai mataajacuhi amihai jibeguehinibadiro mihicahachijji miyaano mimiyaaveguehinihachijji.

3 Miro amihai iticoni jibeguehinihi Moocaaniti agaayicininibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi. 4 Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. 5 Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famooro iminisuminaavi icano. 6 Jaabadiro bu tolliro safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanicivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. 7 Jaanobuunati bu Jacobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

8 Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisiviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisiviro agaanicibadi iicauboco. 9 Miro uujoho minisuminaati sihidi ejevatiibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. 10 Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihi. Miro paryi diito janaanicivi dudicamaahi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. 11 Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

12 Jaano bu mojibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onono bu iicanaaca, bu ¿milli amihaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? 13 Jaano bu tolli icaruva, ¿jaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? 14 Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachijji jino mojibogo jilli sicamañovi, bu oono amihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. 15 Jaaneguiiha jahi bu mihai Moocaaniti sicamañoco mijibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuui, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa ¿milliti bu siino Cristo buheeteuhi? 16 Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. 17 Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachijji, amihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amihai imitifañerehiica mihicahi. 18 Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitihahi. 19 Jaaneguiihacu Cristoco mehesicininino jilli jiihalliviro mihi-caquiguiiharo iicahachijji mihai famoo janaanicivi idaasuno mihicahi.

20 Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoto ubuheetecuubo. 21 Miro oono saafi Adan onoobofañodiro guijeve asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. 22 Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristotoo iicamaño fiivoma icaji. 23 Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuhi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. 24 Jaadi jari jiiñije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisujji paryi jihovo tajibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijibo. 25 Miro Cristo aivojiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguiinomucudi. 26 Jaadi bu guijeveque niinoono finisujjiibo. 27 Miro Moocaani paryicino Cristoguiinovovi ficucuui. Jaaruno Caatinihaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiboro Moocaani diiboguiino

ficucafototíhi. Míiro diibo paryí fanoovaaco Cristoguínoví ficuuihi. ²⁸ Jaadí paryí#cino Cristoguínoví ificuucafutucuudi, Cristo Illi iicaabo Moocaniguiinoví ficuucafeteji; míiro diibo Cristoguínoví fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jillití Moocaani fanoovahalliví icaji.

²⁹ Jaanotí bu saatoho ochoomocínihicaumeguiiha ifinoco nitíhicahi. ¿Collíhi bu jaamo tollí mooníhicahi? Míiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotíruva tollí mooníhicajitírumo.

³⁰ ¿Nacu millití míihai fahíijívaro ñíhicunofaño mihicahicahi? ³¹ Míiro uu-joho fahíijívaro guíjevafaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomí, oono amíihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. ³² Uujoho jillí onoomaño Efeso cuumiví jícumíbadí iicahinímo miyamínaama moonícasihíníhi. Jaaneguiiha, ¿toonotí jinejeque ícírírahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuutímo icajíruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imíjiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano cívohogo miguíjevecujimaño, noomoro.

³³ Amíihaico sita bañídino. Míiro noonícimo: Imítino gataavomínaa imino iicafíruuboco imítino jeevamaaisufíhi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amíihai iminoro mihica íticovono ifiima. Jaamoro imítico momoonídino. Míiro oono amíihaití saatehehiica Moocanico gaajatíhi. Jillí amíihaico neehi, jaanotí jaamo munucufevéhi.

Jillí Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujiráhi: ¿Millí fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Millí jeevano ifinoma fine icajímo? noomoro. ³⁶ Jeedí fine aivo agaajatímo. Míiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunatí ifaho iinefíhi. ³⁷ Míiro trigoco, bu tobadí iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihínotatíhi itoogaico mabasuno iinefíhi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani ímogobadí fiivusufíhi siyomono toogaico siibadí, bu siyomono toogaico siibadí icano. ³⁹ Míiro sabadíro ifiino ícatíhi: Siibadíro miyamínaa ífi, bu siibadíro asimí ífi, bu siibadíro joomí ífi, bu siibadíro taava ífi icano. ⁴⁰ Jaabadíro bu icano níquejemínaa ífi, bu jíiníjemínaa ífi icano. Jaarunaa níquejemínaa ífi ovosí siibadíro, bu jíiníjemínaa ífi ovosí siibadíro icano. ⁴¹ Jaabadíro bu cuujeo níhíba sесеe siibadíro, bu fucuo níhíba sесеe siibadíro icano. Jaabo sесеe bu meecírí sесеetí siibadíro. Jaabadíro bu meecírí sесеe saafi sесеe siibadí, bu sifí sесеe siibadí icano. ⁴² Jaabadí bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucífino ifíco mícínícihi. Jaanobuunatí siino mubuheeteedí utuucícutínino ifiima mihicají. ⁴³ Ídicunoco mícínícihi. Jaaruno siino ubuheetecudí ovosí#cínícuhi. Bu níinovanoco mícínícihi. Jaaruno siino ubuheetecudí sefacuno. ⁴⁴ Miyamínaafi ifíco mícínícihi. Jaaruno siino ubuheetecudí gaija ífirucu ícano. Jaamaño miyamínaa ífi iicabadíro, bu gaija ífi ícahi.

⁴⁵ Míiro jillí Caatíníhaamefaño noono: Ítíconío miyamínaafi Adan onoo bo fiivo ífiima eetavocafutuhi. Jaanobuunatí Cristoco: Níinoo Adan, neehí-caumo jillí Gaijafеenedí fiivoco aacíneguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ífi ítíconí mihicatíhi. Jillí miyamínaa ífítí ítíconí mihicahi. Jaadí jari Gaija ífítí mihí-catahi. ⁴⁷ Ítíconío miyamínaafíco jíiníjetí eheetavuubo jíiníjemínaafíu. Jaano allívíoo bo iicaabo Aivojíbo Jesucristo níquejeobo. ⁴⁸ Jaamaño jíiníjemínaa ífiino johono jíiníjetí eheetavuubo ífíbadí jeevahi. Jaanotí níquejeoto ígai-jano johono níquejeobo ígaijabadí jeevahi. ⁴⁹ Jaabadíro míihai oono jíiníjetí eheetavuubo ífíbadí mejeevamaño, bu ufucu oono níquejeobo ífíbadí mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihii. Miiro oono gueenene iicatino ufucuro ifinijitinofaño icajitihii, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratino magaajanoco: Famooro miguijevejitihii. Sano famooro si-ibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miiro aalliiico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti miihai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi gueenene icatino ifi, ufucuro millii iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi gueenene iicatino ifi, ufucuro millii iicajitino ifiiti ifiivutucuudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti ifiivutucuudi icano, Caatinihaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano? Caatinihaamefaño onono.

⁵⁶ Miiro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajuba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miihai Moocaanico mihimehi, Mohaivojiiibo Jesucristofeedi miihai guijevecuumo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivojiiibo dudicamaajeque eetavomoro mihica. Miiro amiihairyo magaajacuhi Mohaivojiiibedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Niihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi niihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiinijeri iicajano Moocaani iijanominaaco ijiiibuguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiihai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiihai mahallacaruno niihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijii, uuma feejimo.

Pablo Efeejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amiihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiinijefañodi. Jaadi jari amiihaiivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiihaima gueenejisuno iicahachijii. Jaanoti bu paryicino jiiinijaco toonoviro afatyohachijii. Jaachijii uco mahamusu efeejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotihii amiihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiihaima gueenene iicanoco Mohaivojiiibo Jesucristo iimogohachijii. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jiiibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidii saatoho imogotimo uco ijiihegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiihaiivi ifotohachijii imino diiboco magaayici sajeebii iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivojiiibedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jilli diiboco mahamusu sajeebii ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onoboti amiihaico jibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiihaico ibaatequi. Jaaruubo foogotahi. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afajinino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiihairyo magajacuuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jinijevi Jesu jibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onobo, bu Fortunato onobo, bu Acaico onobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco moboci go.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jinijeri iicajahajeminaa amiihaijaa iijico galluuihi. Jaabadiro bu Aquila onobo, bu mogai Pricila onogo iicamisi, bu diitisi iijafaño iigaivehicamo icano, amiihaijaago Aivojibo momofañodi iijico galluuihi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiibicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihi tahuseri. Amiihaijaago taajico galluuihi.

²² Jaanoti cajaanotyohacho Mohaivojibo Jesucristoco agaijitimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivojibo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi amiihaijaago galluuihi Cristo Jesufaño di tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jiniijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaiivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masi Moocaani, Mohaiivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miho diibo Moocaani mihaico idaasugoobo, bu jaabo diibo Dios mihaico fahiijivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miho Moocaani minoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu mihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono mihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miho mihai Cristo idaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo mihai amiihaico taajasujibogoco mijibogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu mihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai sicujeebii mahaabicihi jino mihai idaasuno mihicanehejeque mahaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico mihai imino mehesicinihi. Oono mihai idaasuno mihicanofañodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jiniijevi mihai mihicahicahinoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui mahaabicijitihi: Fine aivo muchuumucuui, munuurahi. ⁹ Iguijenicuujimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani mihaico toonoti taajasuui, bu jisu mihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano mihaico iguijenijirunoti. Diiboviro mihai mohesicinicico mificuui mihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai mihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiiama. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachiji, diibo mihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, mihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihi.

¹² Miho icano sano mihaico imo imo omoonino; jiihallivi mihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani mihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno mihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miho amiihaidi paryi aameneque macaatinihaamenefaño meneehicahi amiihai memecimoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajuubadi, jaamo ufucu, Mohaiivojiiho Jesucristo asaajifucu, mihaiti imo imo mihicahi, bu mihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco esiciniiboro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifococi abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinijinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho

esamaaihurunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jihhi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miro Moocaani gaajahi mihai amihai: Jihhi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miro mihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jibogoco mijibeguehicaabo: Jihhi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutih. Miro Cristofañodi paryicino miyaano mihaiñoobaco bañitatibo. ²⁰ Miro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonichi Cristo Jesuco magaajacuunofenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani mihai, bu amihai icano Cristofañ quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro mihai igaajataco ificuuboro Igaijaco mojeebinoña ficuubo, toonoti magaajacui ufucu niquejefañ magaayicijinoco.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihiica footihi amihai agaijimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachijiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevane icano. ²⁴ Jaarumo mihai mihimogotihi amihai: Jilli mimiyaavogo, noomoro amihai matajibanoco. Miro amihai, miyaavogofañ quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi amihai janaanici imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinithi amihai siino abaatonoco siino idaasuno amihai omoonijiruneguiha. ² Jaabo uujoho amihai idaasuno mooniruva, ¿mijoho bu uco imo imo moonijirahi? Amihai bu uujoho idaasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amihai jino uujoho aameque jilli caatinuhi amihaijaago ofooboco, uco amihai imo imo momoonijirumo, jilliro idaasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño amihai imitico mejeevesuhachijiji uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amihai imo imo mihicaji. ⁴ Miro toohaameque amihai acaatinusumi idaasuno iicaneri tafi uco nijiji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatinutih amihai idaasuvusuqui icatino, jilli amihai gaajasuqui sihidi amihai agaijinoco.

Imitino Omoonuboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoonubo saaficoro uco idaasuno moonutih. Tolliro bu paryi amihai moonubo. Jilliro miviro neehi. Imogotihi janaanici sefano ihibanoco. ⁶ Miro amihai Moocaanico mihiimusumi diiboco amihaiñoti mihiinusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaaniviro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiha amihai neehi: Siino diiboco magaajasu diiboco magaijinoco. ⁹ Miro iticonio aamefañodi toonoti amihai nooboro caatinuhi, amihai gaajasuqui ¿naa uujoho onobadi moonijimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amihai oono iimiutiboco mihimibachucuhachijiji, bu uujoho tolliro diiboco imibachucui. Miro uujoho iimibachuboco imibachui Cristo imefeenevi amihai agaijiboro. ¹¹ Toonoti mihai Satanas quehevediino iguiinoniboro, miro diibo omoonigonoco mihai imino magaajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebi Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jibogoco jibeguequi ufuubo ifutusumi, aivo uudi imiuno Aivojibo dudicamaaque toonovi eetavuuji. ¹³ Jaarunofañ

tajeeb# uco sajeeb# icautih, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo m#haico Cristo Jesuta ijimitaco iguiinonimoro miyam#naa mitya mitya agaimuaivomofaño m#haico asatyefinohallivi. Bu jaaboro m#haifeenedi ij#bogoco j#bugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui. ¹⁵ M#ro m#hai oono aimoguiico, Cristo Moocaanico ejeecivoobo, ijigasuno uusu fahigovadi ataajajimofañodi, bu ataajajitimofañodi icano ofoonicibadi m#hai paryi miyam#naa iicadimoco mij#beguehicahi. ¹⁶ Jaano ataajajitimedidi namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti ataajajimedi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco m#joho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ M#ro m#hai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mij#bogotih, saatoho icabadi simañehejediro iinoro ubuunanimoro ij#beguehicabadi. Miyanotiro naha m#hai mij#beguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani m#haico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivom#naa mihicamaño icano.

3

Bohono Iji J#bogo.

¹ ¿Nacu m#hai jilli munuusumi fine am#haidi, m#hai mofitiro imino mihimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi m#haiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Am#hairyo imino m#haico magaajacuui. Jaabadiro m#hai magaajagotih sita aameri am#haiditi ij#bogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi uuditi sita: Imiibo, noomoro acaatinuhaamema? ² M#ro uujoho am#haico ij#bugusumi, am#hai jeeb#faño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ M#ro am#hai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatinuhaamebadi mihicacuui. M#ro m#hai mij#bogomo am#hai jeeb#faño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniri macaatinicinitih. Jilli Moocaani iicaabo Gaijariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise taj#bano acaatinicिनobadi icatino. Jilli miyam#naa jeeb#fañoro acaatinicिनicuuno.

⁴ Jaano m#haidi toono miyaano iicanoco m#hai magaajahi Moocaanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño m#hai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryicino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ M#ro diibo m#haico mityaco acineri bohono iji onoobadi diibedi mududicamaahi. Jaano toono bohono iji oono eedeetaj#bano acaatinicिनino icabadi icatih. Jilli Moocaani Gaijati magaayicिनotionoro iicamaño. M#ro oono acaatinicिनino taj#ba Moise taj#ba, guijevafaño satyefih. Jaanoti naha Moocaani Gaija m#noco fiivoco acih.

⁷ Jaano toono Moise taj#ba guisibabujehallivi acaatinicिनino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meecihicautih ihime sihidi aricuno #fuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totaj#ba guijevafaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ij#bogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono m#noco guijevafaño asatyefiruno taj#ba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani j#bogo m#haico: Am#hai imitima machahacuui, onoobogo. ¹⁰ M#ro totaj#ba iticoni iimima icaruno jisumi miyaadi jeevacuutih, jino sihidi iimima iicanoguiinodi. ¹¹ Jaano toono gueenene iicaujituruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinjitino iimima icahi.

12 Jaamaño m̄hai toonoco imino magaajamaño, nucufeguetimo mij̄beguehicahi. 13 Jaamo m̄hai Moise omoon̄ubadi momoon̄it̄hi diibo naha ih̄imeque gaachehubaryuri fabaacuuhi israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. 14 Jaarunoco diito gaajat̄hi. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetaj̄baco emeeci sumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucin̄ino iicabadi jeevamo gaajatimo. M̄ro tobaryuro diitoti gañ̄cafotot̄hiica id̄iboro naha Cristofañodi tobaryuro gañ̄cafetejirahi. 15 M̄ro jisumihachuta Moise taj̄ba aameneque emeeci sumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. 16 Jaano naha jari gañ̄cafetef̄hi Aivoj̄bojaagovi iminifutusumi. 17 Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha diibo Moocaani Gaija iicah̄igo sajeeb̄ icahicahi. 18 Jaamaño paryi m̄hai tobaryuro moh̄imeque mafabaacucin̄icuutimo. Mofivi Moh̄aivoj̄bo imi ifuvusuhi, oono meeci mefaño mofi ifuvusun̄icabadi. Jaamaño m̄hai janaan̄iciviro diibobadi minifotomoro mefehehi fah̄iivar̄o janaan̄iciviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivoj̄bo Gaija iicaabo eheetavono.

4

1 Jaanegui mas̄i suufen̄itimo momoon̄iqui, Moocaani m̄haico id̄aasugoooro idud̄icamaajeque ataj̄baunoco. 2 M̄ro m̄hai toovono omoon̄ifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuut̄hi. Bu tolliro sitaaco bañ̄imoro mofoot̄hi, bu Moocaani iij̄ico simañ̄ehejed̄iro buunan̄imoro mofoot̄hi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jillit̄i Moocaani imefeenevi saatohoco magaajasuhi, m̄hai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. 3 Jaanoti jino Moocaani taajasuj̄bogoco mij̄bogono toovono iicahachij̄i, oono cij̄igaifaño ufuucuuj̄imed̄iro toovono. 4 M̄ro diito imiyaavogotimo, j̄ije caani iji ijeeb̄inoco mitasucuuhi. Jaaneri gaajacuutimo Cristo j̄ibogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. 5 Jaamo m̄hai Moocaani j̄ibogoco mij̄bugusumi, mofidit̄iro mij̄beguehicat̄hi, id̄iboro Jesucristo am̄hai Aivoj̄bo iicaabedit̄i mij̄beguehicahi. Jaanoti naha m̄hai jilli am̄hai jeevivom̄inaa mihicamo Cristoco magaij̄maño. 6 M̄ro diiboro Moocaani: Ic̄ivuuneguiha daach̄icisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeeb̄inofañ̄o ach̄icisuhi. Tooneri Moocaani imico magaajaqui Jesucristo imefañ̄oti ifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

7 Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco n̄ifaqui eetavotahillu guirihillufañ̄o mificuj̄irubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihid̄i eeevano mitya m̄hait̄i saatinoro Moocaanit̄i asaanoco. 8 Jaamaño fanoovari imit̄ino mihicarumo, toonoti mataajan̄ic̄hi, bu fanoovari gaihūibaro mihicarumo, aivo tooneri id̄aasuno mihicat̄it̄hi, 9 bu m̄haico sihid̄i ij̄heverumo, Moocaani m̄haico jeevesutat̄hi, bu m̄haico iguiinon̄irumo, miguijevetat̄hi icano. 10 Jaamaño fah̄igovadi mofoomoco gaicaauj̄irumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiha mofifañ̄odi bohono ifico Jesu aacinoco mihifusuhicahi. 11 M̄ro m̄hai jino mihicanohachuta fafucuvaac̄iviro ñ̄hicunofañ̄o mihicahi m̄haico agaicaauj̄irunofañ̄o Jesuco magaij̄maño. Toonofeenedi bohono ifico Jesu aacino ih̄ifusucafetequi. 12 M̄ro taajasuj̄bogoco mij̄beguehicanohallit̄i m̄haico sita gaicaauj̄irahi. Jaanofeenedi am̄hai mataaj̄jino ifico magaajaqui.

13 M̄ro Caatin̄ihaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu m̄hai tomiyaavogofañ̄od̄iro, mimiyaavogomoro

mihimaahi. ¹⁴ Jaamaño m̄hai magaajahi Moocaani Mohaivoj̄bo Jesuco ubuheetesuubo, bu m̄haico sano am̄haima buheetesujiibo, Jesuma micaqui. ¹⁵ Jaaneguiiha jilli fanooñhicufaño mihicahi am̄hai iiminofaño micaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocanico sihidi ihimequi.

¹⁶ Jaamaño m̄hai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo m̄haico mofino niinovatonoro fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. ¹⁷ M̄ro jino jiijehallivi idaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoṭi magaayiciji ifnijitino imi, aivo aajashutinoco. ¹⁸ Jaamo m̄hai mahatyimenehejequere mehesamaaiti. Jilli jisumi mahatyimetinehejequere mehesamaaihi. M̄ro mahatyimeneheje guenene icatati. Jaanoti jisumi mahatyimetineheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ M̄ro m̄hairyo magaajahi oono mofi iija goovano unucufijabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani m̄haidi niquejefaño ifnijitino ifiico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acijitirahi. ² M̄ro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaño ifnijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaño mijicafeteji mofi gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebi sicaimobadi iicatiqui. ⁴ M̄ro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehifico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehicahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani m̄haico iimibachuuboro Igaijaco aciui ufucu magaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño m̄hai imino magaajamoro mehesicin̄hi jino jiijehalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiiti buhigovi mihicanoco. Aivoj̄boma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañoḍiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicat̄hi. ⁸ Jaamaño m̄hai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivoj̄boma mihicatonoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahijivaro Mohaivoj̄boco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ M̄ro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiijehalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeeb̄ico Aacino J̄ibogo.

¹¹ Jaamaño m̄hai Aivoj̄bo ñhicuno omoonjinoco magaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. M̄ro Moocaani m̄haico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi am̄hai m̄haico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, m̄haiditiro siino imino mihimaano icatino. Jilli am̄haico meneehi. Jaamo m̄hai imino momooninoco am̄hai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeeb̄ifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo m̄hai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi m̄haihalliti. ¹³ Jaamo m̄hai mejeegavomo mihicahachij̄i, jaafa Moocaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachij̄i jaafa am̄haidi mihimimo. ¹⁴ M̄ro Cristo m̄haico agaijnoguiino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino

ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutih, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutih. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miihaico tajiihaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeevivotiiibo. Jaabo miihaico tajiibauhi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiihaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutih. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniuh, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañii sudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihijjevesutih, miihai dudicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliro ivi fanoovavi Moocaani jeevivominaa mihicanoco miihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebii fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihicamo, miihaiditi ñaaahicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai miihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magajaanofañodi, bu mosiiicujeebii majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco miihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco miihiiibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofiiico magaihuinimoro mefeehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejemama icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañififimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañififimo mihicatih. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿mili mihicatih? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototih. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiiivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujiivaachurumo, ajashutimoco mubusumijenihi niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebii faño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebii faño amiihaico meneehi

jiruno. Jaanoti naha amiihai jeebifaño icano miihaico amiihai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Ijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Toli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoobo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeeçivo iijafaño ijinitama sano diibo jeeçivotatimo. Miiro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojibo:

¡Diito iimitimofeeneti mihiinomoro sihiçovì mudugaavo! ¡Jaamoro iidicunoco mududicicuidino! Jaachijì amiihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojibo sihidì ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebico icano imihininjirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuucui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino momoonitihì, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihì, bu miihaiñoobaco mabañihicatihì icano. ³ Jaaruubo jilli onooobo amiihai imitico onoono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidì gaijihì. Taciditì muduujecinìhì sano mihicamoro, bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesiciniboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidì idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiñjevi magasehininotiro aivo mojuguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebifañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhì Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaitì imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jibeguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidì mihimogonoco, bu tolliro jibogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahallitì mihicagonoti icano. Jaaneri sihidì janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusunirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihì. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini.

⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicaneri imo imo icatihì, jilli toono idaasuno mihicahinineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabicuuhì Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino.

¹⁰ Miiro oono miiño imitico mehesafotomoro miihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miiño imitico mejeevesuhì. Jaano jino taajasuco

miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihi. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino guijevafaño feeji. ¹¹ Miro amihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinihi Moocaani iimogonibadi. Jaamaño amihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuui iimitiboco. Bu amihai jaabojaago misifiratucuui. Bu jaamoro amihai mihigutuui. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti mihibaumoro Moocaani ijati magañuhi. Jaamaño mihai magaacuui amihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² Miro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli mihaiico sihidi aivo amihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco mihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miro amihai diiboco mahamusuhinihi sajeebi iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetehi. Miro paryi amihaiico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amihaiico sihidi gaijibo, paryi amihaiico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño amihaiico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo AACINO.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amihaiico mijibogonoco Macedonia jinijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² Miro idaasuno iicaneri nisucafaturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gaijitimo aciui sihidi inihibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo icadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanicivi aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro dilluumo monahabomi Cristofenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo mihai imino mehesicinino janaanicivi moonumo. Miro iinoro Mohaivojibojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiha Titoco sihidi munuui toono amihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo icinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miro amihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu mihaiico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaanicivi mihica.

⁸ Jilli uujoho onobo toonohallivi amihaiico atajibano icatino. Jilli imeguehi amihai imino momooninoco, toonoti amihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miro amihaiico magaajacuui Mohaivojibo Jesucristo imihuseeque. Miro diibo sihidi busumijeevauruubo amihaiico agaijimaño idaasuuboti minifutuhi. Jaamo amihai diibo idaasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiha amihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miro amihaiico juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momoonubadiro, amihaima icadinoti acimoro. ¹² Miro

saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaaniciivi minoco dillutatibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootihii: Saatohoco mahacimoro amiihai idaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mu-cuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihidi icitubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu midino icituruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño amiihaico agaijiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emeeciitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuhii miihaima igooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehichahi Mohaivojiboco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahal-lacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miuro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojibo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihichahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhichahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachijii diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachijii monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojibo Cristoco imehichamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitihii. ² Miuro amiihai imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaco juufaijio ficabadiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminaco agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluuhii, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicnicuuhii. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminaco uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufvejirahi sihidi amiihaiditi imino mihiimaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluuhii amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahal-lacaruji, munuunoco ihamusuqui. Jilliti amiihai mahallacaruno imitucuuno.

Tolliti amiihai imihuse igaajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebii onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idil-luneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijiihai gaijitiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidii acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaaniciivi acijiibo, tooneri iminoono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinihaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gaijitiibo iidaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finijitiihi, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiibo ajashutino iiminooono dudicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidii imequi icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bocigiejimo amiihai gaijitimo diitedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidii agaijimoro amiihaihallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidii ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiihaico dilluhi Cristo siicujeebii, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amiihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amiihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiiha amiihaico neehi: Uujoho amiihaico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono amiihaiti saatoho miihaico: Jilli ticovo jiiinije miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miiro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuuhi. ³ Jii, miyaanoco, noomo miihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miihai jilli ticovo jiiinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitiihi. ⁴ Miiro miihai jiiinijeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi momoonicasitiihi. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuhi. ⁵ Jaabadi mifinisuhi miihaiditi iminootino eneehicanehhejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinovii mificuuhi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amiihai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque miihai ma-haamiji.

⁷ Miiro amiihai allionocoro magaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadiro miihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miihaico aacino mityama mihicanoti sihidii ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetiihi. Miiro Mohaivojiiibo miihaico jino mityaco aciuihi amiihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifinisiqui icatino.

⁹ Jaanegui uujoho am#haico aamenefa#odi jilli iigutusuuno, noomoro saato ho eesamaa#ooco imogot#hi. ¹⁰ M#ro neehicamo: Tahaamenefa#odivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti am#haimavaha iicasumi niinovano icahicahi, s#cuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli menea#hicamo magaaja, m#hai sihigoti aameneque magalluhaamejefa#o mihiimaahicabadiro, bu am#haifeenevi mihicadi momoon#jinoco.

¹² M#ro m#hai mofico momoon#t#hi, oono saatoho ifidit#ro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli mih#fomo icamo, ifiv#ro ifico ohoovic#ma#o, bu saminaaro fahigova ohoovic#casima#o icano. ¹³ Jaanoti naha m#hai mofico mitya mitya momoon#t#hi m#hai#o iicat#neri. Jaanoti naha id#b#ro Moocaani m#haico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onoobadi am#haijaago mihifete#hi Corintovi. ¹⁴ Jaama#o m#haico Moocaani ataj#bano janaan#ivi mafatyot#hi. Jaanoti naha am#haivi mihifutut#ruva naha, Moocaani unuuno janaan#ivi mafatyejirahi m#ro m#hai iticoni am#haijaago Cristo j#bogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaama#o m#hai sita dud#camaajeriro quehe quehe mihicat#hi. Ivi jill#ro mihimegue#hi am#hai miyaavogo iguiraa#onoco. Bu toll#ro mihimegue#hi am#haifeenevi janaan#i mudud#camaa#ooco. Jaarumo Moocaani m#haico uhuuvuunoco mafatyejit#hi. ¹⁶ Jaadi bu janaan#ivi mafatyeji am#hai janaan#i iicamojaago, diitoco taajasuj#bogoco mij#b#guequi icano. Jaama#o uujoho sita dud#camaajeriro quehe quehe icat#hi.

¹⁷ Jaanoti cajaan#yohacho ifico quehe quehe omoon#hachij#i, Aivoj#b#dit#ro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ M#ro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onoo#o diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha id#b#ro Aivoj#bo diiboco: Imino icaabo, onoo#o naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisum#naadit# J#bogono.

¹ Jaanovaha uco majaab#ic#jirahi s#cama#ot# mihii#maabadi ihi#maaboco. Jilli tolli icarunofa#o uco majaab#i. ² M#ro am#haico uujoho ciguegue#hi Moocaaniti asaano cigueegueri. M#ro am#haico uujoho Cristodi ficucu#uhi. Jaama#o diiboco am#haico ac#gue#hi, oono bagocaja imino iicago saaficoro atajevago iican#ic#badi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofa#o oono jiinimo iba#fi#firari Evaco aba#i#ubadi, bu am#haico maba#i#cafetej#runoco iguihi. Jaaneri imino miyanot#ro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesuj#irahi. ⁴ M#ro sita asaamoro m#hai mij#bogoyomoobo iicat#bo siyomo Jesuti ij#bogonoco muguubun#ic#hicahi. Jaamoro bu magaay#ic#hin#cuubo iicanaaca siyomo gaijaco imo imo magaay#ic#hicahi. Bu toll#ro magaay#ic#hin#cuubogo iicanaaca, bu siyomo j#bogoco imo imo magaay#ic#hicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisum#naa, eneehicamo onoonoco: Jii, menea#hicahi. Jaarunaa uujoho diitogu#inov# icat#hi. ⁶ Tahii#maajaagoti naha s#cuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajejaagoti sihidi gaajahi. M#ro jaanoco am#haico magaajasuhicahi fahij#ivar#o fanoovaaco momoon#hicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino moon#uhi, oono taajasuj#bogoco am#haico ij#buguusumi jaadusut#bo iicauma#o, bu am#haico boc#igusuqui tafico gu#inov# ificuma#o icano? ⁸ M#ro fahigova iicajahaje Moocaani iijam#naa nih#bamico tajaa agallunoco mudum#ic#ic#ic#badi gaay#ic#hicauhi, toono sefati am#haico amusuqui. ⁹ Jaabo am#haima iicausumi siinoti cuuj#vaachuuruubo m#hai#oobaco dilluut#hi. M#ro monahabom#i Macedonia jiin#jet#i agaseumo uco aci#uhi ucuuj#vaachuunoco. Tolli iicauboro idilluut#badiro, bu icaji. ¹⁰ M#ro Cristo miyaanoco imino agaajano

tajeeb#faño iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco m#hai#nooba pary#cino Acaya jiin#jeri iicamo dumit#icijit#i. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine am#haico agaijit#imaño? Chaa, tolli icatino. M#ro uujoho am#haico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moon#hicaji. Jaaneri: Diitobadi mudud#icamaahi, eneehicarumo abañino gaajacafeteji. ¹³ M#ro jaamo diito jilli jihovo min#sum#naa, jilli bañ#sum#naa iicamo, Cristo min#sum#naabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaajaratino icatino. M#ro iji Satanas Moocaani toomom#naafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tih#tino diiboco ejeec#vomo iminoco omoon#mobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco #c#neri finiji.

Pablo Moocaani Min#sum#naafi Idaasuno Icano.

¹⁶ Jaaneguiha siino am#haico neehi: M#hai#nooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehes#c#n#hach#iji, muguubun#c#hica am#haima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magaajaqui. ¹⁷ Jaaruno uco Aivoj#bo ataj#baneguiha tolli noot#i. Jilli ejeegavobobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ M#ro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ M#ro am#hai: Sihidi magaajahi, munuurumo. Jaarunaa pary# ejeegavomoco imino muguubun#c#f#i. ²⁰ M#ro am#hai imino muguubun#c#f#i, oono: M#haico mejeec#vo, noomoro am#haico ataj#bahicamoco, bu am#haico ananihicamoco, bu am#haico iguiinon#hicamoco, bu am#haico jihovotobadi omoon#hicamoco, oono bu am#hai imefaño am#haico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha m#hai tolli momoon#ut#i mesefaut#imaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguet#imo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iican#c#badi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreom#oobo. ¿Nacu Israel jiin#jeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachim#hai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeec#vom#naa? M#ro diito janaan#c#v#i uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoon#c#badi neehi. M#ro diito janaan#c#v#i uujoho dud#icamaahi, bu diito janaan#c#v#i uujoho gaic#cafetehi, bu diito janaan#c#v#i uujoho c#vojan#cafetehi, bu fiiva foova uujoho guijeveti fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiom#i aam#uhi treinta y nuevedifoova gaic#hicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aam#cafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aam#umo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma c#ij#gaimeenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaifaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi n#faihufaño. ²⁶ Bu ajashutino #gooboro feehicahi tee-hino ñ#hicunofañodi, bu tolliro nanivam#naa ñ#hicumehejefañodi, bu tolliro taajiin#jem#naa, bu siijiin#jem#naa icamo ñ#hicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro cuumino ñ#hicunehejefañodi feehicahi. Tolliro buh#gueeje muuaiño icano ñ#hicunehejefañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavom#naa iicatimo, ñ#hicumehejefañodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dud#icamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco #daasuvusunofañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabic#b#oro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaabic#b#oro feehicahi. Guiraaf#oova machut#bo icauhi. Bu s#curaco jaabic#hicauihi, gaachehubama chahahicauihi icano.

²⁸ Jaana janaan#c#v#i bu iicarunehejeque noot#i. M#ro fafucuvaac#v#i pary# Moocaani ijam#naati eesamaañeri tajeeb#i n#ji n#ji icahicahi. ²⁹ M#ro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imit#nofaño aga#s#sumi, uujoho s#firari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro

toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miro Moocaani Mohaivojibo Jesucristo Caanico fahijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² Miro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiboti, imiya aivojibo Aretas onoo bo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuuhi, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño ijihacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Minoditiro imino mihiimaano jilli mihifono. Jaarunofaño iimaaji Aivojibo uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miro uujoho gaajahi saafico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaanici iicajefaño, sicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajatih fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco idiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miro Moocaani iicahigo niquejefaño satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agaajaratino iimaaco aivo mihihañooba ijibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiditiro: Aivo mityahi, nootih; idinoro naha tañiinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiditiro imino jibuguruva, bu sicamaño icajituruno, miyaanehejequere jibogomaño. Jaaneguiha tafiditiro imino jibogotih, saatoho uuditit janaanici eesamaajiruneguiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafico mitya mitya omoonijiruneguiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuhi. Jaano taahucufaño icahi januuu macafatyicinibadi. Jaanoco ijiro juvivehi, tooneri uco idasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idino Aivojiboco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivojibo uco neehi: Ico agaijinofaño di fanoovari diica. Miro ifi iniinovamofaño di tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino ononehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiheguenehejeri icano. Miro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaahi.

¹¹ Amihai uuditit imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinovati icatih. ¹² Miro oono amihafeenevati sihidi fanoovaaco jaabiciboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanoti magajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miro sijahaje Moocaani iijanominaaguinovati amihaiico moonitirahi idinoro naha tafiguiha nihibamico amihaiico dilluutih. Jaaneri fine amihaiico imitino omoonunoco mihimibachusiqui sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miro amihaiico mifooci baajecuuhi. Jaabo siino bu amihaiico baatequi imibaivucuuhi. Jaabo amihaiico uujoho jinejebaco dillujitih. Miro amihai nehejeguiha feejitih, jilli amihaiiguuiharo feeji. Miro caanimi iseemeguiha

n̄ih̄ibam̄ico allacarufihi, iseeme caanim̄iguiiha allacarutat̄ihi. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque am̄ih̄aih̄all̄iv̄i gañ̄ijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho fin̄isujirahi am̄ih̄ai jeeb̄nohall̄iv̄i. M̄īro uujoho am̄ih̄aico sihidi agaij̄itonaaca, am̄ih̄ai uco guinov̄iro m̄id̄ino magaij̄ihi.

¹⁶ M̄īro am̄ih̄aiti saatoho, uujoho am̄ih̄aico jinejebaco idilluut̄inoco, imino gaajarumo neehicahi: Am̄ih̄aico abañ̄uborovaha tacuraihufañ̄o gañ̄isuuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu am̄ih̄aico bañ̄iuh̄i am̄ih̄aijaago oono saato-hoco agalluumofeenedi? ¹⁸ M̄īro Titoco uujoho taj̄ib̄bauhi am̄ih̄aico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluui. ¿Nacu Tito am̄ih̄aico bañ̄iuh̄i? M̄īro misi sabadiro mihicafihi, bu sagaij̄afeenediro.

¹⁹ Fine am̄ih̄ai mehesicin̄ihi; jilli mofeenev̄i ifiguiharo icam̄isi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. M̄īro misi Cristotaot̄isi Moocaani imefeenev̄i mihiimaahi. Jaamo paryi agaij̄ino nahabomi, am̄ih̄ai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ M̄īro uujoho ñ̄hicuguehi am̄ih̄aico emeecītodi, uujoho iimogobadi mihicat̄imoco aatyimeneque, jaabadiro bu am̄ih̄ai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejit̄inoco icano. Bu tolliro ñ̄hicuguehi am̄ih̄aifeenev̄i ñ̄bacasino iicanoco, bu sitaaco inohall̄it̄iro mij̄ih̄eveneheje, bu icaj̄isuh̄añ̄o, bu gaij̄iraneheje, bu sicamañ̄o j̄ibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoon̄it̄ineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñ̄hicuguehi jino siino am̄ih̄aico abaatoobo, Moocaani am̄ih̄ai imit̄ico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashut̄imo saatoho am̄ih̄aiti s̄ic̄ij̄et̄iro imit̄ico omoon̄ih̄icamo; toono iimit̄ico jeevesut̄imo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimit̄ino imogonehejeque icano omoon̄ih̄icamoditi uujoho aivo idaasuveji.

13

Afagoono, Niino Imaa Icano.

¹ M̄īro am̄ih̄aico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu jino am̄ih̄aico baateji. Jaamo saatoho imit̄ico omoon̄imohall̄iv̄i mij̄ibogodi miim̄isīci, saafi idīmo diibohall̄iv̄i mij̄ibogohachiīji miyaavegueji. ² Jaamo s̄ic̄ij̄et̄iro imit̄ico omoon̄ih̄icaumoco faguucuui siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino am̄ih̄aico abaatodi am̄ih̄aico idaasugucujit̄ihi. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ih̄i-imaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo am̄ih̄aico omoon̄idi niinovajit̄ibo m̄īro am̄ih̄aifeenev̄i isefaco gaajasujiibo. ⁴ M̄īro miyaano iniinovaaboco iicanic̄ibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu m̄ih̄ai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañ̄odi mihicacumañ̄o Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi am̄ih̄aico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha am̄ih̄airyo am̄ih̄ai ifico magaajaci. ¿Naa imino miyaavogofañ̄o mihicanoco? Am̄ih̄ai ifico imino m̄in̄isu. M̄īro am̄ih̄airyo magaajahi Jesucristo am̄ih̄aifañ̄o iicanoco, miya miyaavogom̄inaa mihicahachiīji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi am̄ih̄ai magaajanoco, m̄ih̄ai miya miyaavogom̄inaa mihicanoco. ⁷ Jaamo m̄ih̄ai am̄ih̄aih̄all̄iv̄i Moocaanima mihiimaahicahi, imit̄ico am̄ih̄ai moon̄it̄imo miicaqui. Jaaruno m̄ih̄ai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli am̄ih̄ai iminocoro momoon̄iquiguiiha, jilli m̄ih̄aiditi imit̄ino mehesicin̄irunaaca. ⁸ M̄īro m̄ih̄ai miyaanoditi imit̄ino momoon̄itat̄ihi, miyaj̄ibogoguiiharo momoon̄ih̄icahi. ⁹ Jaamañ̄o m̄ih̄ai niinovano mihicarunaaca am̄ih̄ai sefano iicamañ̄o m̄ih̄ai imo imo mihicahicahi. Jaamo m̄ih̄ai Moocaanima am̄ih̄aih̄all̄iv̄i iimaamoro mihicahi, aivo am̄ih̄ai

imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque amihaidi caatinihi amihaiico abaatejino imegaviro. Jaabo amihaijaago ufuusumi sefano amihaiico moonitibo icaqui, jino tamitya Aivojibo uco aacinino mityari. Tooneri amihaiico jusisuqui aacinino, jilli amihaiico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amihai jeebifaño iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amihaiico afajininoco magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebi mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeebi icaco icano aacibo amihaima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihibicacasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi ijico amihaijaago galluhi.

¹⁴ Mohaivojibo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gaijico, bu Igaija amihaima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco #cimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevfeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo mihai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinihi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amihai Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisi aacino sajeebi imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, mihaico itaajasuqui jihimiti jinijeti; Dios Moocaani jeebi onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahiijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo mihaico agaijinofeedeti amihai ucuuhuvahiniboco. Jaamoro siibadi icano jibogocoro magaayichi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujibogo. Jilli #furumo sita amihai casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amihai taajasujibogoco mahachininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani tomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mijibogohachiji, mihai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuui. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amihai taajasubogoco magaayichinibogohallivi sita amihai sibogoco jibogohachiji diito Moocaani faijaguiino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli ononoti miyaminaa uco cahacisui? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotih uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuui. (Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanogui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujibogoco jibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayichinithi. Mihaiñooba uco jibeguehinithi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinithi.

¹³ Amihairyo magaajacuui iticoni judiom iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amihairyo magaajacuui uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiom iijico aivo tayoto taticovoviro ificabano iicaurumo janaanivimino moonui. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijitiro icuihi fiivuutibocoro, sihidi agaijimaño uco icuubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujibogoco jibeguequi judiom iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi mihañoobajaago fuutih tonoti uco jibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutih iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco tonoti idillutoobo. Jilliro guenenene icatiboro fuuhi Arabia jinijevi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idino fucuvaro icauhi.

¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutih idibocoro Jacobo

Aivojiībo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotīro jino neehi acaatiniībo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinijevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinijeri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mihaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujiībogoco jiībogooboro feehicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi. (Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuhui tahigo Tito onooboco. ² Tahiī fuuhi, Moocaani uco tahiī difo unuuneguiiha. Jahiī Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhi diitoco imino jiībuguuhi taajasujiībogotī judiomī iicatimofeenevi ijiībeguehicaaboti. Jilli moonīuhi ududicamaahicauno jihovonobadī iicajiruneguiiha. ³ Jahiīgo uuma ufuubo Tito judiomīoobo icautiruuboco iimeeheque mihaa miquticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomī iicautimo mofañodī toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticiunoco. Jaamo diito mofeenevī jicafutuuhiī gaajaminaatī ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedī judiomīco atajiībahicanotī mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro mihaico siino Moise tajiiba jijovototī imoonisiqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidiī mejenaucasiuhi. Amiīhai taajasujiībogoco miyaanoco magaayicicuunoco jeevesutimo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadī iicanoco ajashuno jiībuguutihi. Jaaruno diito tollī iicano uco millī moonitihi, Moocaani miyaminaaco udugaacutīmaño. ⁷ Jaamo uco bohonobatī jiībogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomī iicatimojaago taajasujiībogoco satyequī aaciuboro atajiībaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomījaago isatyequī aciubo. ⁸ Mīro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafitī judiomīfeenevī agalluubo, uco minisuminaafitī galluuhiī judiomī iicatimofeenevī.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihusenegue aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magaijicasimoro manahabovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misī judiomī iicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanotī diito judiomīguiiha toonovīro fitafutuuhiī diitofeenevī idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajībauhī idaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiībo imino moonihicahi.

Pablo Ībahi Pedroco Antioquia Cuumivi. (Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivī ufuuboco ihimefeenevī uu-joho ībauhi, imitino omoonunohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomī iicatimehejema. Jaanaa Jacoobojagodī iicaumo saatoho judiomī agasecuudī diito judiomī iicautimotī udugaavuuboro siino diitoma machucuuuuībo, diito ibaī meehe quiticī tajībaminaa iicaumaño diitoco iiguuboro. ¹³ Jaabadīro bu saatoho judiomītī Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro

abañisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo di-itobadiro minifutuuhi. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Hjóho judiomioobo diicaruubo judiomí iicanicibadi icatiboro, judiomí iicatimo iicabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomí iicatimoco judiomibadi iicaqui tajibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomí, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Míhai naha mifiivuunotiro judiomí. Jaamo míhai siijinijeoto imitimínaa iicabadi mihicatíhi. ¹⁶ Jaarunofaño magaajahi, Moise tajibaco omoonirumoco míhaiñoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idínotiro míhaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamaño bu míhai Jesucristoco mimiyaavuguuhi míhaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo míhai tajibaco momooninoti magaayicicafototíhi. Jaamaño míhaiñoobaco Moocaani gaayicijitíhi tajíba onoonoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi míhaico Moocaani agaayicínoco momooninaaca saatoho míhaico neehicahi: Imítimo, Moise tajíba onoobadi moonítimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo míhaico imitimínaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifínisucuuno tajibaco, bu siino dojícuvíro eetavuruva uujoho imitimínaafití icajirahi. ¹⁹ Míro uujoho tajíbatí iguijevecuubobadi icacuuhi; toonoro tajíba uco gaajasuuhi toonofeenedi taajatíibo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi díibeguiiharo iicacumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallívi iguijevehínisumi uuma sano guijevehínicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamaño uujoho díibo icacuutíhi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Díibo uco agaijúbóro tahallívi ifiico aciubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tíhísutíhi. Jaanoti tajíba onoonoco momooninoti mínoco Moocaani igaayicíruva, Cristo iguijeveuno jaaduveechujitírahi.

3

¿Tajíba Nacu Imíhi? ¿Nacu Miyaavogo Imíhi?
(Rm 4.1-25)

¹ ¡Ayí! Aivo jihovoto amíhai Galata cuumioto. ¿Míjoho amíhaico bañíhi miyabogo taajasujibogoco miyaavogotimo miicaqui? Míro amíhaico míjibogomoro imino amíhaico míhífusucuuhi díiboro Jesucristo etetecucíníboco foovono magaajaqui. ² Eneecata jinoti uco míjibogo: ¿Millití amíhai Moocaani Gaijaco magaayicíhíníhi? ¿Nacu Moise tajíba onoonoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhíninoco mimiyaaveguehíninoti? ³ Millití jaamo amíhai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari míticonihíninoco, jillí mosefariro míhífutusují, noomoro mehesicíníhi? ⁴ Sícamañobadiro mafatyusudino toonohallítí idaasuno míhicanoco. Tollí fine icajítino. ⁵ ¿Nacu millití amíhaico Moocaani Igaijaco aacíbóro amíhaifeenevi aatyímeratínehejeque moonihicahi? Tajíba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavugumaño.

⁶ Míro Abraham Moocaanico imiyaavugumaño díiboco Moocaani gaayicíuhi. ⁷ Toonoti amíhai magaaja, paryí imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimíhai. ⁸ Míro Moocaani sícjetíro judiomí iicatímoco imiyaavogofeenedi agaayicíujínoco aatyímeuboro Abrahamco sícjetíro jíbogucuuhi jino íimino jíbogoco Caatíníhaamefaño: Dífeenedi paryícíno jíiníje cuumímínaa imino moonícafetejí, nooboro. ⁹ Jaamaño

paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajüba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Mïro Caatinihaame neehi: Paryi tajüba Caatinihaamefaño onoonoco imino ñfutusutimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño mïhaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajüba onoonoco omooninoti. Mïro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajüba miyaavogoyomono icatïhi. Mïro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajüba faijati Cristo mïhaico taajasucuuhi. Mïro diibo mollahiti faijaguiino minifutuuhi. Mïro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecufotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igaijaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajüba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi oovicïbora jino amïhaico jïbeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco mïhaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatïhi, bu buusutatïhi icano.

¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacïjinoco eetavuuhi. Mïro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimïhaico, nootino. Mïro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiro diibo Cristo.

¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihiimauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajüba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucuutinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajübafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa mïro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanogui, ¿nacu, collïhiicaqui Moise tajüba icahi? Jilliro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajüba iicaqui. Jaano tajübaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jïbuguuhi diibo miyaminaaco iïbeguequi.

²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitatïbo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono acïbo.

Tajüba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajüba Moocaani aaciguunojaagodi icatïhi, eneejiruno? Cha, icano. Mïro fiivoco ihaciqui tajübaco ihaciruva Moocaani mïnoco gaayicijirahi tajüba onoonoco momooninofeenedi. ²² Mïro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jïjovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajüba mïhaico iiguinovï jïjovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajüba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi mïhaiotoco jïbaguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo mïhai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumano tajüba mïhaico otoomonoguiino mihicacuutihi. ²⁶ Mïro miyaavogofeenedi paryi famooro amïhai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumano. ²⁷ Paryicino famooro

amiihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitica futuumo diiberi mijicinihi gaachehuco mohallidi mijicinibadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuuhi, bu jiovoto, bu jiovoto icatimo, bu gaifimi, bu gaigoomi oono icamo. Miiro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuuhi. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuuhi. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miiro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jiovoobobadi icafihhi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miiro saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufihhi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi miihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinohachuta. Jilli miyaminaa esamaaje onoonoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhhi gaigooti ifivuuboco. Jaabo jiihallivi saauhi judiomi tajibaguiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo miihai toono tajibaguiino toono jiovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi miihaico Moocaani iseemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amiihai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amiihai jeebifaño galluubo. Jaabo Igaijafenedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jioveno diicacuuthi. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofenedi.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amiihai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jiovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuuhi. Cha, tolli icatino, imiga amiihaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collihhi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu idaasunofaño icano siino toonoguiinovi jiovotobadi? ¹⁰ Amiihaihiica suufenitimo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajiba unuubadi rehiica. ¹¹ Aivo nihicuguehi tadyudicamaaje amiihaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amiihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amiihaibadi iminifotobadiro. Amiihai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amiihairyo magaajacuuhi iticoni amiihaico taajasujibogoco iguihuvau-maño sihigo footibo amiihaico ijibuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amiihaico inisuuno. Jaaruuboco amiihai uco mitihisuuthi, mijihegueuthi icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayicuihi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amiihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amiihai aallinoco tusumi mihicumoro uco mahacijirahi sihidi uco magaijumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amiihaiminaafti minifutucuuihi, amiihaico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiba jibogominaa amiihaico imeguehicahi, jilli amiihaico imino imooniqui icatino. Jilliro amiihaico miihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amiihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amiihaico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amiihaima iicasumiro icatino uujoho icabadi fahijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amiihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi.

* 4:6 Griego ijiri: Illi Gaijaco, noono.

Jaabo idaasuno icaaboro icaji am̄haifaño Cristo j̄bogo ujustino, bu di-ibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachiijiro am̄haima iicacuujirahi, simañodi am̄haima iimaaqui. ¿Jaaruubo millí bu am̄haico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Am̄hai Moise taj̄baguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu am̄hai muguubutihi toono taj̄ba onoonoco? ²² M̄ro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ij̄jovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma j̄jovogo iicautigoma. ²³ Ij̄jovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofeenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minooi unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onoogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi taj̄ba j̄jovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono taj̄baguiino j̄jovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeeb̄ma iicacuumi. Jaacuumi seeme m̄hai. ²⁷ M̄ro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica j̄joho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi j̄joho seemeva aivoco agaajatiguehiica. M̄ro j̄joho edeevesucafutuugo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise taj̄ba janaanivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño m̄hai Isaac iicabadi mihicamo. M̄hai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño m̄ro Agar achi Ismael onoobo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoobo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuuboco Ismael j̄heguchicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto j̄heguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu millí Caatinihaame neehi? M̄ro noono: Buh gallu dij̄jovogoco illima. M̄ro ij̄jovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihi sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño m̄hai ij̄jovogo seemebadi mihicatihi. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ M̄ro m̄haico Cristo taajasuhinivuhu sajeeb̄ mihicacuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino taj̄baguiino j̄jovototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino am̄haico onoonoco muguubu. Siino am̄hai meehe quitici eetavoguiino miminifotohachiji, Cristo am̄haico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho am̄hai meeheque miq-uiticibo mataj̄bacafetehi paryi Moise taj̄ba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Taj̄baco imino momoonimaño Moocaani m̄haico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti m̄hai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofeenedi icano mehesicinivi Moocaani m̄haico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño mihicacumaño m̄haidi sihidi jeevacuutino miq-uiticinino, bu miq-uiticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni am̄hai imino mufuuhi. Jaarumoco, ¿m̄joho am̄haico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno am̄haico ucuuhuvaubo

Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiji sɔhifaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojɔboco amɔhaiditi esicinihi. Jaamo amɔhai siino simañodi esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti amɔhaico niji niji omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, mɔro uujoho quiticicoro jɔbuguruva judiomi uco jɔhevejitirahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jɔbogo diitoco taticugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amɔhaico quiticico jɔbogomoro efehicao. ¡Jaanova paryi jisumiro finicuujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, mɔro amɔhai mihicicafutuuhii tajɔba mityaguiinoti mataa-jaqui. Jaarumo: Mɔhai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meneedino. Jilliro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofañodi. ¹⁴ Mɔro paryicino tajɔba onono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amɔhai meheeducasimoro muduucasihachijji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija Aacino.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino amɔhaico onono: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachijji amɔhai ifi iimogonoco momoonijitihii. ¹⁷ Mɔro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihii. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihii. Jaamaño amɔhai mihimugurunoco momoonijitihii. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amɔhaico isɔgohachijji tajɔbaguiino mihicacuutihii.

¹⁹ Tihitino magaajacinicihii mofi atajɔbanocoro omoonimo omoonifnoco: Jahisihijedi mogaimi iicatimehejema icamo, #dicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jhovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jɔhegueme, #bacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jɔhevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machufifimo jilli iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amɔhaico nuucuuhii iticoni eneehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojɔfaño feejitihii.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebɔ ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ sɔcujeebɔ mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajɔba tolli momoonijirahana onono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico iimeguehicanehenejeque jeevesucuuhii iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa mɔhaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusu- cuutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jɔhevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amɔhai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo sɔcuno amɔhai jeebɔco miminiyumoro momooni. Amɔhai ifico gaihuinimoro, tolliro bu amɔhai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajɔbaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifico esiciniimo. Tolli iicamo ificoro bañihi. ⁴ Famoovaro amɔhai ifinoco imino magaaja.

Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiidiitiro sita ifiidiitiro icatino. ⁵ Miiro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryicinoo icicafeteji.

⁸ Jaanoti saatoho ifico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiitiro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuboro aciji.

⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi.

¹² Amiihaico meehe quiticiguiinovii ificuunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequi, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo.

¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinovii icarumo tajiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquiticinoco.

Jaamoro tonoti ifico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafiico quehe quehe omooninoco imogotihii, idinoro Mohaivojiiho Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi.

Miiro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiinijeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiiinije imitico iimeguehicauno finihinicuuhi.

¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño mihicacuumedi jaaducafutucuutino miquiticinino, miquiticinitino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano.

¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idaasugonoma icano mihica. Amiihai jiiibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiibeguehi uujoho Aivojiiho Jesu jeevivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinihi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amihai magaayici Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebico aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico, mero Cristofeenedi mihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Mero mihaico Moocaani Cristofaño di icicuuhi sicijetiro jiniye fiivutinaacaro, aivo imimo mhinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi sicijetiro mihaico ficuubo, Jesucristofaño di mihaico iseemeti igaayiciqui ijeebi unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahijivaro mihimehica hi iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri mihaico imino omoonimaño agaijibo Illima sano miha hi mihicahi. ⁷ Jaamaño ajashutinoco Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi mihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mihaico ajashutinoco igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaajaqui gaajaco aicanofeenedi. ⁹ Jaamaño mihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebifaño di eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijicijibo Cristo tajibaguino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jinijehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihicamaño sicijetiro mihaico Moocaani icuboro ficuuhi ufucu diibo aacjinoti magaayiciqui, Moocaani ijeebi iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo miha hi iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amihai taajasujibogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuhi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amhaifaño igaajataco ficucuuhi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani mihaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihid ijeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiha uujoho, Aivojibo Jesuco amihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magajinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihi amihaihallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicahi, Mohaivojibo Jesucristo Caanico, amihai gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani jibogonoco imino magaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiha amihai ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihid iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacjinoco magaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niqueuebavi ifotoratino. Jaano toono mitya miha hi diiboco mimiyaavogomofaño dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihid sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi

casihacuubo niquejefañó. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiijehallivi iicano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu icajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguinoví ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miihai ifiinofañó Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchuumucuurumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojibo iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho icabadiro, ñihicuno idasuno Moocaani omoonijinofañó mihicauhi. ⁴ Jaarunofañó Moocaani miihaico idasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijurobo, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefañó casihacujibo. ⁷ Jilli moonibo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamó miihai Cristo Jesufeneedi miihaico fiivusuubo iiminonocoro momooniqui sicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomí cumioto mihicautihi. Jaamaño judiomí gaifiico iimeeheque iquiticifimoro ifiicoro: Miihai miquiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiijehalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuihi Cristo iguijeveubo tiijohofañodi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omoonibo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomíma judiomí iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifivi finisucuuihi judiomí tajiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofañoro iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavuubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuihi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

¹⁷ Cristo asaaboro famocoro imibogo sajeebiiico aacino jibogoco jibuguuihi, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomí fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifitivehi

judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatirumo icano. ¹⁹ Jaamaño amihai jisumi siicumiotobadi mihicacuutih, icaminaatiro mihicacuuh, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuh, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amihai ficuuh iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo ijibugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo mihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojibofañodi. ²² Jaabadiro bu amihai Cristoma magataacinofeenedi paryi saatothoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomi Icatimocoro Jibeguehi.

(Col 1.24-27)

¹ Jilliti uujoho Pablo amihai jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amihai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ² Amihairyo magaaacuuh uco iimihuseri Moocaani amihai guuiha taajasujibogoco atajibahinino. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihaidi jihaamefaño midino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memecidi magaaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino agaajarautinoco sicije cayaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafeenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶ Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaaayiciji Moocaani Cristo Jesufañodi aaciguunoco. ⁷ Toono jibegueguiha uujoho icicafutuuh Moocaani mitya toonoco ticovono uco acimaño. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco acibo judiomi iicatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovoratio Cristo busumijeti. ⁹ Amihai gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque sicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igaaajiqui, paryi Moocaani sihididi agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani mooniuh sahijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ¹² Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. ¹³ Jaaneguiha amihai neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho icano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihai Agaijino.

¹⁴ Jaaneguiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memivehichi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuumiminaa jinihalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiha Moocaanico uujoho amihai guuiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihai ihaciqui Igaijari amihai jeebifaño, ¹⁷ bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gaiji sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaaajahi, ajashutino Cristo gaiji iguiraanoco tehesino ofocinino, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amihai neehi: Jaamo toono Cristo gaijico magaaajahi, amihai ifinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gaijico magaaajamo.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo miihai midillunoco mehesicinino janaaniciivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeenedi fahijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gaijafenedi Sano Magataacinihi.

¹ Jaaneguiiha jino uujoho, Aivojiiho Cristohalliti civojafaño iicaabo, amiihaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amiihaico iicicuumo. ² Siicuno amiihai jeebico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi ma-jaabicicasi magaijicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija amiihaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amiihaico agataacunofaño. ⁴ Saafiho, Sagaijaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiiha Moocaani amiihaico ucuuhuvano. ⁵ Saafiho Aivojiiho, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiho Dios Moocaani famoocaanico iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofaño diro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti acihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinihaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onono, ¿milli eneejiruno? Miiro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiinije dojbavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiinije dojbavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saatohoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo taajasujiihogoco jiihogomoro efeejimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo jiihogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeecivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitihii sibogoguiinodi agaajacuunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujitihii. ¹⁵ Jilli miyaanocoro mihiimaamoro magaijicasi. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisui. Tolliro bu paryi miihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihii. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gaijima guiraatonoro.

Cristofaño di Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onooboro jiibeguehi Mo- haivojiiho momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihiiho esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civo no minifutucuui. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebiihaño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaaahinithii. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachiiji, bu miyaano di- iboti magaaahinihachiiji icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifico mejeevesucu imiti abañihicahifico. ²³ Amiihai jeebico, esamaajeque icano

bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofeedi mihifusu miyaano ifico, iticovono ifico, aivo iimino ifico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañoooco siino mihiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mihiimaa miiro famooro miihai saafi ifiotoro.

²⁶ Misifiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiihai icajisucoguenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico amiihai ififaño mijihacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajebere idicinoti ucuujivaachumoco daacih.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi amiihaico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificuumaño amiihaico atajasujifucu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova ibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco miihbamo mocoovadiivonoti, sitaaco aivonono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai ibacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofeedi amiihai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo miihaico agaijiboro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaumoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguiyicacuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañifiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatatihi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivefimobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaajacuhi. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañifira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñhicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiha amiihai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiihai civonoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaajautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuhi Aivojibo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojiboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; civonoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejete mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafih, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Hiyoho Moocaanico uguubutibo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiha imino mehesicini amiihai icaco, agaajatimo icabadiro mihicadino, agaajamo icabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conooco Mohaivojiiibo Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono miiinoco imitasuno. Jiliiro Moocaani Gaijari amiihai jeebiiico magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebiiinofañodi, Mohaivojiiiboco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahiiivaroo Moocanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojiiibo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovii miminifotocasi Moocanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Iicano.

²² Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovii miminifoto Mohaivojiiibo iijiguiinovii mihicabadi. ²³ Miiro aiji mogai aivojiiibo inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigai icabadi iicaabo. Miiro monigai onoobadi meheetavonichi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguino Moocaani iijaminaa icabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguinovii fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiihai taabamiiico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaiiuboro diitohallivi ifiico aciiubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooniiuhi ditoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujiiibegueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevii ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiicinimañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiihai taabamiiico magaiji amiihai ifiico magaijibadiro. Mogaico agaiiibo ifiico gaijiihi. ²⁹ Miiro cajaatyoba ifiico ijiiheguemeba chahahi. Jiliiro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo mooniihi Moocaani iijaminaaco, ³⁰ miihai diibo ifibadi mihicamaño.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miiro Caatiniihaamefaño noonoo: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafiirucui, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jiiibegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noonoo.† ³³ Jaaneguiha famooro amiihai, amiihai taabamiiico magaiji miiino ificoro magaijiiicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemiiico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimiiico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajiiiba aivo iticoniiono aaciiigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo gueenene jiiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimii amiihai seemeque misiiifiratusudino. Jiliiro fajiiinimoro mujusisu jiiibogomoro Aivojiiibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecevominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñiihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecevomo mihicabadi. ⁶ Imino mejeecevo, diito amiihaico ihiiifiniisumiro diito imefeenevii imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecevominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebiiifañodi imino

* **5:30** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miihai † **5:32** Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojibo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amihairyo magaajacuuhi famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiboti magaayicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amihai Aivojibo niqnejefano iicaaboguiinov mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofano. Jaamo quehecuno mihicahi iji amihai abañijiruneguiiha. ¹² Miro ihuucuma, itijohoma icano, miyaminaama mahamocasitih, imiti gaijami mityama momoonicasihi, caamo jisituo gaijama, icivo jinije aivojitoma, jisumi jiejhallivi atajibamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicihi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amihafeenebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amihai feeyijeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijibeguehi sajeebico aacino jibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaapaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani ijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amihai aacinoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaajaratino taajasujibogoco. ²⁰ Miro uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jibeguequi.

Niino Imaa.

²¹ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo Mohaivojibo dudicamaaje amusuminaafi amihai uuditi paryi imino jibegueji, bu jisumi eetavonehejeti icano. ²² Tooneguiiha diiboco amihaijaago galluui, amihai, jilli mihai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojibo Jesucristo icamisi monahabomico acih sajeebico icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojibo Jesucristoco agaijimoco, milli icajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatinuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatinuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeevominatisi jihaameque macaatinhi paryi monahabomiguiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojibbo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebii icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amihaiditi fahiijivaro eesafutusumi Moocaanico imehichi amihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahiijivaro ihimaasumi imo imo paryi amihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miuro amihaima sano miyaavogofañõ mihicamoro mijibeguehi miticonunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amihai jeebifañõ iimihijico ificuunoco. Jaabo suufenitibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiejhallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amihaiditi eesamaañõ, amihai agaijimañõ, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamañõ. Jaamañõ uujoho civojafañõ icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofañõ jilli diitoco jibegueji taajasujibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amihai uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amihaihallivi dilluhicahi amihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijbadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magaajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihivatinõ ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachijji Jesucristo amihai ifinoco imino eetaveji. Jaamo iiminocoro miguiratusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magaajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiejhalliri Icanohachuta Cristo Iimogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magajaanoco uuma jilli iicanofañõdi janaanici taajasujibogo jibogocafotonoco. ¹³ Jaamañõ toomominaa paryi tuucumi aivojibbo iijaco etemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuui Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafañõ iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofeenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehicahi uco ijhevemere uuma ihibacasimañõ. Jaamo Cristoti jibeguehicahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafañõ iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehicahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicahi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolli icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehicahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehicahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañõti civojafañõti ihinejinoco amihai tahallivi Moocaanima mihiimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicahi nucufeguetibo icaqui, iguitibo jibeguequi jisumi, fahiijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahiijivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi

icano. ²¹ Uujoho jiijehalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijevetiibo icaruva Aivojiiho Jesuguiiha dudicamaaijirahi. Jaamaño gaajatihiconooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tihino toonociti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicaahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicaahi iicanoco toono amiihaiguiiha iimimaño. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiijehallivi amiihaima guenene icajinoco amiihaico amusuqui. Jaamo janaanici mefeeli, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi amiihai miyaavogofaño. ²⁶ Jilliti amiihaima uujoho guenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufaño.

²⁷ Jaanegui amiihai ifiico imino momooni Cristo Jesu jiiibogo onoobadiro miicaqui. Jaaneguiiha amiihaico meeciturunaaca, bu tolliro amiihaiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi amiihai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi amiihai miyaavogo taajasujiiibogofañoti asaanhallivi quehecuno mihicano jiiibogoco uguubunoco. ²⁸ Amiihaico amiihai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajahirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito amiihaico omooninoti foovono ifusumo amiihai mataajacuudimoco. Jino amiihai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Miuro Cristo amiihaico acihi diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu amiihaico diibohalliti sita idaasuno omoonijinoco. ³⁰ Amiihai, bu uujoho icano sabadiro idaasunofaño miicaqui. Amiihairyo mahatymehinicuuhi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Iimogobadi Ifiico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo amiihaico equehecususuhachiji, diibo gaiji amiihaico ajacusuhachiji, diibo Gaija amiihaima icahachiji, gaijico, idaasugoco icano magaajahachiji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagaijafeneero, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Amiihaiguiiharo momoonidino, bu quehe quehe amiihai ifiico mehesicinimoro momoonidino. Jilli siicuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihaiti famooro amiihai janaanivi diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi amiihai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino icajinocoro miguiino.

⁵ Amiihaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Miuro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijutiiho ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeevivominaafi ifibadiro ifiico miniyuuhi ifivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicaaboro ifiico guinoviniiniyuubo ejenaautimaño guijevafaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco acihi janaanici allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuivequi paryicino niquejefaño iicamo, jiiinjehalliri iicamo, bu jiiinjeguino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaajamoro: Jesucristo Mohaivojiiho, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguiiha.*

Cristota Jiiinjehallivi Aachicinobadi Iicamo.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

¹² Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, amihaima iicasumi uco: Jii, me-
neehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Amihaico
ataajasunofaño mududicamaaje. Amihai jeebico siccuno miminiyumoro
ihicunoguiinoro mihica. ¹³ Miuro Moocaani amihai acihicahi iimine-
heje imogoco. Jaaboro amihai amusuhicaabo meheetavequi diibo jeebi
iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu
jenaautimo icano. ¹⁵ Amihai mihaiñooba amihai imitico atyimejitih.
Jilliro iimitino jihovotobadi icano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro
mihica. Amihai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri
icivono jinijehallivi aachicinicibadi. ¹⁶ Fiivo jibogoco masatyonofeenedi
tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amihaiti, sicamañovi
ijibeguehicañomaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano.
¹⁷ Bu tafico guijenisujirahi amihai miyaavogofeenedi Moocanico
mejecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi
amihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro
uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivojibo Jesu iimogohachiji Timoteoco goovano galluji amihai
imeecitequi. Jaabo amihaiditi uhuumiibo uco ijibogonoco uguubuuboro
imo imo icacui. ²⁰ Uma chahamo saato uujoho eesamaibadi
eesamaaimo, bu chahamo saato miyanotiro amihai imino mihicajinoco
aivo iimogomo. ²¹ Famoro imeguehicañi ificoro imino omooninoco. Jaamo
imogotimo Cristo Jesuguiiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amihairyo
magaajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi
aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasujibogoco ijibeguehicaaboco.
²³ Jaaneguiiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco amihaijaago
galluui amihai imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojibo Jesufeneedi
esicinihi uujoho bu amihai goovano emeecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onooboco amihaijaago
agalluuno, tadyudicamaajeque, tajibogoco icano uco anahabonihicaaboco
amihairyo uco ihamusuqui magalluuhiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo
amihai aatyimeneque guiraano idasuvehinibo diibo iguihuvaunoco
amihai muguubuhinnoti. ²⁷ Miyaano guihuvahinibo guijevehinicuruubo.
Jaaruuboco Moocaani idasuguehinihi, diibocoro icahinitino, tollirehini
bu uco. Jino idasuno icano diibo iguijevehinineri janaanici idasuno
iicajiruneguiiha. ²⁸ Jaaneguiiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo
siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihid
idasuno icatibo icacui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaayici
Aivojiboco mimiyaavogonofeenedi monahabo icamaño. Jaanegui
fahijivaro mobocigusuhica diibobadi icamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco
ejecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iiguitimaño
uco amusuubo amihai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mi-
hica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano ivicoro amihaidi acaatinino
amihai imino ificuuqui. ² Mehesicini jcumibadi icamoti, iimitinocoro
omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai
miyanotiro mojeebifañodi Moocanico mejecivehicamo. Jaamaño imo imo

mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idino icauboco. Miro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomiooobaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, tajiba onoobadi imino iicahicamaño. Jaamaño mihaiñooba uutii millii neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidii aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidii jeevacutiihi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco ejeevesucunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajibanofañodi iticovono ifiima icacutibo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Miro Moocaani imiyaavogomoco gaayicihii. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguitiboro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevii ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogotiihi. Jilli gamicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, nootiihi. Dojicuvii iminifotonoco iimogotiboro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquejevii ifetequi sefano moonihii ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani mihaiico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachiihi, Moocaani amihaiico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucunofañoro masii sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaaja, ¿naa mihjoho imino amihaiico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahiiivaroo amihaiico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivii iguijeveubo jibogoco jheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicatihii. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidii mimitiyahi, noomo. Jilli jiinjehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha mihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojibo Jesucristo asaajiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaiico mohimiti ifinijino ifiico iimino ifiiti miniiyujii. Jaabo diibo ifi ovosibadi iicaqui, imityari tollii moonijiibo paryi jiinjijeque iguiinonijino mityari.

4

Aivojibofañoo Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, amihaiico sihidii aivo aatyimeguehicamo, amihaii tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivojibofañoo mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojibofañodi. ³ Bu hijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miro diitife sihidii jenaano dudicamaaiuhi uuma,

taajasujibogoco ijibuguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivo-haamefaño caatinicinicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivojibofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amihai imihuseque igajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojibo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihimaa. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachijji amihai Moocaani isajeebico aciji, miyaminaafi eesicinino janaaniciivi afatyocininoco. Jaano amihai jeebico, bu amihai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ijibogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino minoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, idicutinehejeque, aivo oovosinehejeque, minoditi imino unuusunehejeque, paryicino iiminehejequere mehesamaaje minoco acachacisusunehejequere icano.

⁹ Amihai ijibeguehicanoco momooni ifusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijji Moocaani sajeebico aacibo amihaima icaji.

Filipominaa Pabloco AACINO.

¹⁰ Jaanegui Aivojibofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajeevecuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumaño, nootih. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idaasuno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimaño. ¹⁴ Jaarunofaño amihai uco imino momoonihi tahidaasufañodi mihicamaño.

¹⁵ Miho amihai Filipo cuumiminaa magaajacuuhi taajasujibogoco ijibuguubo iticoniunoco. Jaabo Macedoniatu ufuusumi idimoro amihai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amihai aamusunoco magaayicino jaada.

¹⁶ Miho uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amihai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaaniciivi gaayicicuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miho sicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicihu. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicihu. ¹⁹ Jaanegui amihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acihi paryi mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefaño fanoo ajashutino iicamaño. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojibo Cesar onoobo iijaminaa amihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amihai Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuahaame. Pablo Caatinuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeebi iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatinahi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amahaico imino omooniboro isajeebico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahijivaro Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amahaihallivi mihiimaamoro. ⁴ Mhai amahaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaijnoti icano. ⁵ Jilli amhai momoonihacahi, amhaidi niquejefano ificuucinoco motoomoro. Jaamo amhai toono eesicinoma mihicahi taajasujibogoco muguubuunofano. ⁶ Tobogocoro amhaico ijibuguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amhai Moocaani gaijiti amhaifeenevi ihimaaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amhai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amhaico magaijibo monahabo Epafra onoobo jibuguuhi. Diibo mihaima ududicamaaiubo. Jaaboma mhai mihicahi Cristoco jeevesutibo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo mhaico jibeguehi amhaiditi, bu amhai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaijicasinoditi icano.

⁹ Jaamaano mhai toonoco amhaiditi muguubuhinotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahacahi amhaihallivi, dilluumoro amhaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amhaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojibota iicamo iicanicibadi fahijivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi amhaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicahi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo mhaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijnoti niquejefano magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani mhaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro mhaico agaijibo Illi aivojifano ficuucuubo. ¹⁴ Diibo mhaico taajasuhinucuuhi mohallivi iguijeveunofanodi mohimitico ubuusuuboro.

Moocaanima Sajeebi Mihicacuuhi Cristo Iguijeveunofeenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi jijehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefano iicanehejeque, jiiijehalliri iicanehejeque icano; ifuvusunehejeque, bu ifuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinonehejeque, bu paryi tajibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofeenedi eheetavocafutuuno diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuhi. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji mhai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojibo inigaibadi iicaabo. Jaabo safari

miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevefañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Muro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryicino jiiinjehalliri icanehejeque, bu paryicino niquejefaño icanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebii fañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuuhi, ²² Cristo idaasuno ifiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujibogoco mimiyaavuguunofeenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jibogocafetehi paryi fanoojiinijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi ijibogoobo.

Pablo Moocaani Ijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.

(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiihahalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti ifutusuuboro feehe tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajibaumaño, bu tolliro paryi jiiinjeminaaco imino Moocaani jibogoco jibeguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo siicijetiro agaajaratino, paryi siicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuuhi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratino faño iicanoco judiomii icatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño iicano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesicinibo.

²⁸ Jaamaño miihai Cristoti mijibeguehicahi, bu famoovaaco mafajinihicahi. Famoovaaco magaaasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofeenedi dudicamaaihicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaaanoco sefano amiihahalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebinoco mequehecutusunoco sano gaijifaño iminifotomoro paryicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaaajacuuhi. ³ Muro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuuhi. ⁴ Jilli amiihaico neehi mijoho amiihaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebii aivojiboti magaayicuihi. Jaaneguiiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amiihai ifico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico ijibugubadi, fahiijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco miyaano meneedino diito Cristofañodi icatíhi. Jilli miyamínaa jeevamaajequere sívamo, miyamínaa ejeecivefinocoro sívamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi icano paryi tajjibaneheje, gaijano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai miquticicafutuuhi. Jaaruno ifico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miro miniticafotoneri amiihai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevafañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebiiñañodi amiihai imitiri, bu miquticiniutimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Miihaico mohimitico eneehicaunoco finisucuubo imohovi etetecuneri. ¹⁵ Miro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiinonucuuhi tajjibanoco, gaijano mityanoco icano miyamínaa imefeenevi guiinoníuhi. Jaanoco icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco guiinoníuboro.

Niquejeonehejequere Miguino.

¹⁶ Jaaneguiiha miihaiñooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jibaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejudimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaaujino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho sicujeebimobadi icahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaahicamo, jilli sicamañocoro ifitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataaciníhi. Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyamínaa esamaajeque momoonicuutíhi. Jaamaño ¿collíhi jaamo jiiinjemínaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiinjeoneheje atajjibanoguiinovi miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyamínaa tajjibanehejere. Jaano paryi finijino itajjiba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama icanehejebadi jeevajirahi, sihidi jeevano iijicoro atajjibamaño sicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinoníjitrahi.

3

¹ Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiiinjeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miro amiihaima sano Cristo miguijevehinícuuhi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocaanifaño fataniicinicuuhi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi

amihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovoshaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiha jinijeono amihai ififaño icanehejeque miguijeni. Mihaiñooba buhiguejedi amihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco imeguehicanehhejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohero mujuvihicinidino toono jihovo caanimi jeevobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti nihicuneri idasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amihai paryi momoonihicauhi eedeehifiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisusu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, idicuno iimaaneheje amihai iijiti ihinejirunehejeque icano mifinisusu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amihai eedeehifico, bu iticoni momoonihicaunehejeque icano mejeevesucuunoco siino momoonicuudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanivivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi icabadi. Jaamo imino diiboco magaaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimo, siijinijeoto, bajiminaa, jiovoto, bu sajeebhi icamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

¹² Amihaico Moocaani gajihhi diibotaro miicaqui amihaico icicuumo. Jaaneguiha idasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicujeebhiba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicicasi, fahigovavi amihai ibacasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachiji oono Cristo amihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajijima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunoco. ¹⁵ Jaaneguiha jaafa amihai jeehinoco Moocaani isajeebhiri ticuvusuhi. Tooneguiha amihaico cuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehicomoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jibogo amihai jeehinoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecucusucasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiha icano masinoco, diiboco amihai jeehifañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momoni Aivojibo Jesu momofenedi, diibofenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi amihai tajemii iijiguiinovivi miminifoto. Jilli mooni Aivojibo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu amihai gaifimi amihai taabamico magaiji. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu amihai seeme amihai caanimi, seejimi icano atajibanoco: Jii, monoo. Toono mohavojiboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amihai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeevevesudino. ²² Jaabadiro amihai jeevovinaa amihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiejhallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihifinicusumiro icatino, jilli miya jeebhiri Moocaanico mihicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momoni Aivojibo Jesuco mejeevonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amihairyoma magajacuuhi toono

jaadabadi iicano Aivoj#bo ibusumijeque am#haico aac#jinoco. M#ro am#hai Cristoco mejeecivehicaahi am#hai miya Aivoj#bo iicaaboco. ²⁵ Jaabad#ro bu iimit#noco omoon#hicaabo toono jaadaco gaay#ciji. M#ro Moocaani miyam#naaco dugaacutihi ijeevad#sahaje.

4

¹ Jaabad#ro bu am#hai aivoj#to, am#hai jeecivom#naaco imihuseme omoon#badi, imino momooni. Mehesafoto toll#ro bu am#hai, am#hai Aivoj#bo niq#ejefa#o iicaaboma mihicahi. ² Suufen#timo Moocaanima mihiimaa imino mehesic#nimoro, bu Moocaanico fanoovahall#v# imomoro mihica icano. ³ Toll#ro bu m#hahall#v# Moocaanima mihiimaa, Aivoj#bo m#haico aamusunofeenedi taajasuj#bogoco mij#beguequi, Cristo j#bogo agaajaraut#noti mij#beguequi icano. M#ro tobogohall#ti jino uujoho c#vojafa#o icahi. ⁴ Jaanohall#v# Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoon#jibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogom#naa iicat#moma sicama#ov# ifafucuvaaco mafatyusudino. ⁶ Fahij#varo imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

⁷ Magaj#bo monahabo Tiquico onoobo m#haico jeevesut#bo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivoj#boco jeecivehicaabo, am#haico pary# uuti imino j#begueji. ⁸ Tooneguiiha am#haijaago diiboco galluuhi am#haico jilli mihicahi ineequi, bu am#haico iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogom#i. ⁹ Toll#ro bu diiboma foobo magaj#bo m#haicoro ejeevesuhicat#bo monahabo Onesimo diibo am#haiti saafi iicaabo. Diit#si am#haico j#begueji pary# juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahabon#bo Aristaco onoobo am#haijaago ij#ico galluuhi, toll#ro bu Marco Bernabe nahabo icoomooabo achi am#haijaa ij#ico galluuhi. Diibo am#haico ij#beguehicacuubo. Jaabo am#haico abaatohachij# diiboco imino magaay#ci. ¹¹ Toll#ro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo ij#ico am#haijaago galluuhi. Jito id#imoro judiom#ti imiyaavugucuumoti Moocaani aivoj#guiiha uuma sano udud#camaaimo. Jaamofeenedi uujoho tafico jacusucafetehi. ¹² Toll#ro bu Cristo jeecivom#naafi Epafra onoobo am#haijaago ij#ico galluuhi, diibo, bu saafi am#haioobo iicaabo. Diibo fahij#varo sihid# am#hahall#v# Moocaanico dilluhicahi diiboma ih#iimaaboro. Jaamo am#hai quehecuno mihicamoro aivo imino am#hai jeeb#co miminiyuh# Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagov#ro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra am#haiditi ifico nij#i omoon#hicanoco, bu toll#ro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Toll#ro bu magaj#bo taabum#naafi Lucas ij#ico am#haijaa galluuhi, toll#ro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Toll#ro bu monahabom# Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Toll#ro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu toll#ro diigo ij#afa#o iigaivehicamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque am#haifeenev# memeecidi magallu, bu toll#ro Laodiceari iicaja Moocaani ij#afa#o imeeci#qui. Toll#ro bu am#hai memeeci uujoho Laodicea iicamedi acaatin#cuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mij#bogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihi#futusu Aivoj#bo ico diibo jeecivo dud#camaajeque aacih#noco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatin#hi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino c#vojam#naafiti iicanohall#v#. Jaafa am#haico Moocaani imino moon#hi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniiminaama Caatiniuhi Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro mihai Moocaanico graciaco mahachicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofeenedi mududicamaahicano, sihidi amihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihaiico gaijihi. Jaamaño diibo amihaiico icuboro ificuunoco mihai magaajahi, ⁵ amihaiico taajasujibogoco mijibuguusumi ticovohijiri mijibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amihairyo magaajahi amihaifeenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro mihaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amihaiico Moocaani Gaija aacineri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaajaqui. ⁸ Jilliti amihai magaajasuhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gajacuuhi, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro mihaiico sahigotiro jibeguehicacuuhi, mihai amihaijaago mihigutumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajiiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuuboco siino buheetesuhi. Jaabo diibo Jesu mihaiico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amihairyo magaajahi, amihaiico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi mihaiico: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amihairyo magaajacuno. Jaarunofaño mihaiico Moocaani amusuhi itaajasujibogoco amihaiico iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani mihaiico inisuboro aciubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi mihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanicoro imo imo mihicasuqui mojeebunoco agaajacuboco. ⁵ Amihairyo magaajacuuno mihai amihaiico mabañamaahicautihi oovosinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamocoro amihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa mihaiico obocigonoco miguiinotih amihaiditi, bu sitaaditi icano. Mihaiico Cristo agalluumoco amihai mobocigiejiruno icarunaaca,

7 jilli am#haico m#hairyo ic#gusuno momoon#uhi gaigo iseemegay#mico ootoon#icibadi. 8 Sihidi am#haico magaij#ma#o Moocaani j#bogocoro mahac#i#hi, toll#ro bu am#haihall#vi mofico mahac#j#irahi sita iguijen#iqui, am#haico sihidi magaij#cuma#o. 9 Ta#ahabomi, am#hairyo magaajacu#uhi m#hai dud#icamaajeque sihidi jeevarunofa#o; fucu, bu cuuje icano mudud#icamaaihicauhi toono sefati miicaqui, am#hai#o mudum#ic#iqui icatino Moocaani ij#ico am#haico mij#beguehicaunohachuta.

10 Jaanoco am#hai magaajahi, bu toll#ro Moocaani gaajahi, am#hai mimiyaavogomofeenev#i mojeeb#i imino iicaunoco imino momoon#ihicauhi, m#hai#ooba m#haiti: Imitino, nootimo iicaqui. 11 Toll#ro bu magaajahi am#haico saafisari mafaj#n#ihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iican#icibadi. 12 Am#haico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iican#icibadi. Jaabo am#haico cuhuvahi diibo boc#guiino ihaivoj#fa#o miicaqui.

13 Jaama#o jilliti m#hai fahij#ivaro Moocaanico graciaco mahac#ihicahi am#hai Moocaani ij#ico m#haiditi muguubuusumi magaay#ic#uhi miyabogo Moocaani j#bogoco; miyaminaat#obogobadiro icatino. Jaabogo am#hai miyaavogom#naafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. 14 Monahabomi, am#hai yotoro am#haico idaasuno moon#i#hi. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajem#naa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco toll#ro iyotoro judiomi idaasuno moon#uhi. 15 Diito judiomi, Mohaivoj#bo Jesuco guijen#uhi. Tobadiro bu iticon#i Moocaani iimaam#naa iicaurumoco guijen#umo. Jaamoro m#haico buh#gov#i ga#mo. Moocaanidi imino moon#itimo. Jaamoro pary#cino miyaminaaco j#heveme. 16 Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mij#beguejirunaaca imeguehicatimo. Jilliti janaan#ic#iviro imitico guiraatusumo. Jaama#o jisumi imino Moocaani #ihicuno omoon#ijino gasecui diitohall#vi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

17 Ta#ahabomi, am#haiti sih#gov#i miminifutusumi, am#haico fafucuvaac#viro mahaty#met#rumo mojeeb#ifa#odi am#haico mehes#ic#ihicahi. Toll#ro bu sihidi mihimeguehi am#haico mabaatonoco. 18 Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moon#ihicaurahi. Jaarunofa#o ij#i m#haico casivusuhicahi. 19 ¿Nacu cono m#hai esic#ini, cono m#hai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu m#hai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivoj#bo Jesucristo asaabo imefeenev#i am#hai mihicajineguiiha m#hai imo imo mihicahi. 20 Am#haiti m#hai macahac#isucafeteji, imo imo mihicaji.

3

1 Jaamo am#hai mihicanoco magaajagonoco majaabic#icuutimoro Ate-naviro mifitafete#i. 2 Jaamoro monahabo Timoteocoro am#haijaago magalluuhi Moocaani jee#ivom#naafi iicama#o, bu mohamusum#naafi Jesucristo j#bogoco mij#bogonoco meheetavehicama#ovi. Jaabo am#haico afaj#n#iboro iquehecutusuqui am#hai miyaavogoco. 3 Jilli iicanoti saatohoba Moocaani ij#ico jeevesut#imo iicaqui, am#hairyo magaajahi toll#i icanehejeri idaasuno mihicanoco. 4 Jaanoti am#haima mihicausumi mij#bugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. 5 Jaarunaaca jaabic#icuuti#i uujoho galluuhi am#haico idilluqui, am#hai miyaavogoti gaajaqui, ij#i am#haico iimitinofa#o aga#sujirunoco iigui#iboro. Jaanoti m#hai dud#icamaaje sicama#ovi iicajiruneguiiha. 6 Jaarunaaca Timoteo am#haijaagoti uhuumiubo m#haico imino am#hai miyaavogo iicaunoti

miihaico jiibuguui, tolliro bu amiihai gaijiti icano. Tolliro bu miihaico magaijimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu miihai amiihaico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti miihai, iminootino idasuno mihicahaurumo imo imo miminifutuui amiihai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño miihai bohono ifima mihicabadi mihicahi amiihai Aivojiiibofañodi sefano mihicahachiiji. ⁹ Jaamo miihai sihidi janaanici gra-ciaco Moocaanico mahaciji amiihaihallivi, amiihaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiha. ¹⁰ Fahiiivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi miihaico amiihaico ihatyimesuqui. Amiihaico imino miihifutusuqui amiihai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojiiibo Jesucristo icano aamusunoco, amiihaico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojiiibo amiihai gaijico iguiraatusuqui. Jaamo magaijicasihi fahigova jino miihai amiihaico mihicabadi. ¹³ Amiihai jeebinoco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivojiiibo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiha amiihaico monoomoro matajiiibahicahi Aivojiiibo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomoniqui amiihaico miiibeguehicanadiro amiihai moomonihicaqui janaanici.

² Amiihairyo magaajacuui amiihaico Aivojiiibo Jesu onoobadi miiibeguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi amiihai ifinoco diibogaagoviro miminiiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro amiihai taabamima iminoro mihicamoro magaijiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, miihaiñooba amiihai nahaboco imitino moomonidino, toonohalliti Aivojiiibo Jesucristo aivono aamijirahi amiihaico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani miihaico imitigui cuhuvatihii, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotiiibo miyaminaafico guubutiiibo icatihii jilliro Moocaanicoro guubutiiibo. Jaabo Moocaani miihaico Igaijaco aaciuboco guubutihii.

⁹ Jaanoti amiihai nahabomima magaijicasiqui amiihaidi caatinithii; amiihairyo Moocaaniti magaijicasinoco magaajacuuneguiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jiiinjieri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, amiihaico meneehi: Janaaniviro amiihai imihuseque miguiraatusu. ¹¹ Jaamoro sajeebii mihicamoro amiihai dudicamaajeeneriro mihica amiihairyo dudicamaaimoro mihica amiihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo amiihaico imityaguequi, bu amiihai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojiiibo Asaajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eesicinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amiihaico meneehi Aivojiiibo jiiibogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiibo asaajinohachuta guijetitimo mihicajimo, iguijevehinicumoco misigujitihii. ¹⁶ Aivojiiibo Jesu ticoniji niquejefañoti iniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiiibo mityano sahagueji. Moocaani miriicuco

iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecinimumo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro miihai miguijevetimo jiinjehalliri mihicamo sano diitoma magañiiveji aimuufafeenedi Aivojiiibo Jesuma mahatyimecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahiijivaro diiboma mihicacuuji. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequeheculusuquimaje jinofeenedi.

5

¹ Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico caatinithi. ² Amiihairyo imino magaaajacuuhi, Aivojiiibo asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebii mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuquui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatithi. Jaamaño amiihaivi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejithi iiguitusuqui. ⁵ Jaamo paryi amiihai magaaajacumo cuuje eseseenefañodi mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaño mihicacutithi. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino esicinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicicuumo imino mehesicinithi miyaavogo, gaiji icaneri moflico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutih jilli Mohaivojiiibo Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijevecuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro amiihaico Aivojiiibo Jesufañodi ijiibogomoro afajinimoco mobocigusu.

¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaañoco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba miihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahiijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufañodi.

¹⁹ Moocaani Gaijaco mojeebii fañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gaijari Moocaani iimaaminaa ijiibogonoco mitisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amiihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifico amiihai jeebico, amiihai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiiibo Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiiibo amiihaico ucuuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatiiibo jilli mooniji onoonoco.

Niino Imaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahiijivaro mihiiamaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajiibahi Mohaivojiiibo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiiibo Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniiminaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amihai imino mihica, sajeebima mihica icano Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amihaihallivi mihai fahiiivarero Moocaanico graciaco machihicaji imino aivo jilli momoonino amihaihallivi amihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahiiivarero janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mihairyo imo imo amihaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amihai, amihai idaasuno mihicarunofaño di ma-jaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amihai diibo aivojima mefeejinoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amihaiico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mihaima amihaiico sano jaguisisujibo idaasuno mihichicamoco ufucu Aivojibo Jesu niquejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo cijigaiguuhuma saajiibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojibo Jesucristo taajasujibogoco imiyaaveguehicitimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiibo ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiboco ita iicamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mihai jibogo amihaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiha jilliti mihai amihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amihaiico icihinimo Moocaani icicumoo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicaneheteque iimivusucafetequi. ¹² Amihaifañodi Mohaivojibo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi imihusefañodi.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amihaiico meneehi, Aivojibo Jesucristo mihaiico iigaiyiciqui asaajifucuti amihaiico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihichicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi ijibogono jibogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro mihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojibo asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijibogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Mihaiñooba amihaiico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi cijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesicinihi amihaiico amihaima iicausumi toonoti enehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amihai jisumi magaajacuui saafi toonoco

ugucicarunoco imegaviro ihoovovi #fototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuuhi id#boro icaabehiica toonoco ifitici#suhicaaboco jini#jeti buhigovi #cidi. ⁸ Jaadi jari tohimit#bo gaseji. Jaabo iimit#boco Mohaivoj#bo Jesu finisuji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimit#boba asaajiibo ij#jaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco #fusunofañodi bañ#boro. ¹⁰ Fanoova imitico moon#jiibo miyaminaaco ibañ#suqui jaahaivofañõ efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañ#fira mityaco galluuhi diibo abañ#noco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo c#jigaifaño igañ#cafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimit#noco iimegueneguiiha.

Itaajasuqui #cimo.

¹³ Jaanoti m#hai fahii#varo am#haihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivoj#bofañodi am#hai magaijino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani am#haico sahii#tiro mataajaqui #cicummo Gaijafenedi am#haico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha am#haico Moocaani coovauhi taajasuj#bogoco m#hai mij#bogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivoj#bo Jesucristo bocifaño mih#fetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanogui mejeevesumoro majabajeevedino am#haico moojiri, bu aamefeenedi icano mij#beguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivoj#bo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri m#haico agaij#bo ifinijitino jacusuco aac#bo, imino miyaavogo esicinico iimihuseri aac#bo. ¹⁷ Jaabo am#hai jeeb#noco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihiiama.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihiiama Mohaivoj#bo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui am#hai mihicabadi. ² Tolliro bu mihiiama m#haico iimitimo miyaamo iicatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofañõ Mohaivoj#bo m#noco jeevesutat#bo. Jaabo am#haico esefasuuboro iimit#boti teemeji. ⁴ M#hai Mohaivoj#bofañodi magaajahi m#hai am#haico mataj#banoco suufenitimo momoonihicabadi momoonijinoco. ⁵ Jaabo Aivoj#bo am#haico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaajacahi, bu Cristofañodi majaabacinoco magaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, am#haico mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino iicano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, m#hai mij#bogobadi iicagotimoditi icano. ⁷ Am#hairyo magaajacuuhi milli mihicamoro m#hai mihicabadi mihicajinoco m#hai am#haifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutahi. ⁸ M#haiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatahi. Tolli icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicauhi am#haiñooco dumit#citimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofañõ m#hai dillutimoro mududicamaaihicauhi, m#haiti magaajamoro m#hai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Am#haima mihicausumi jilli am#haico mataj#bauhi cayaatyohacho ududicamaañoco

iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijibogomoro matajibahi Mohaivojibo Jesucristo mityafeenedi: Iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchurvedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajibanoco agaayicitiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaa fibadi mijiihevedino. Jilliro mafajini amiihai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivojibo sajeebiiico aacifiibo amiihaico fahiijivaro sajeebiiico aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojibo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatiniihi. Jilli tahiimaanogayicoro caatinihicahi paryicino agalluhica-haamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatinuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajibane guiiha uco agalluubo, bu Mohaivojibo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo idi caatinihi jihaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofenedi icibo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisi idaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Sicamaño Jibogoco Sita Ijibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jinijevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajibahi saatohoco, sicamaño jibogoco jibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunicidimo eede jibogojinoco, ifinitino sicijeminaa momono guicibadi iicanehejeque. Toneheje jilliro mihifono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono minoco amusutahi Moocaani atajibano miyaavogovi imino mihifutusuqui.

⁵ Jaano tatajiba imeguehi imihinima achahano jeebiti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gaijiri magaijicasinoco, bu miya miyaavogoti asaneri icano. ⁶ Saatoho jinooti imitamoro mihifono jenaucasico moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajibano jibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ijibugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magaajacuuhi toono Moise tajiba onoobadi mihicahachiji tajiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajiba chahahi. Jaanoti naha toono tajiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitiminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocanico, bu ihimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhiguejededi mogaimi icatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu abañififimedi, bu abañimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicahicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajiba ficuafetehi paryi oono iimino jibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino jibogo, aivo iimibogo taajasujibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Mhaico Idaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojibo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciboco. Miho diiboco ejeevesujitinoco agaajaciboro uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino moonibo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinooneehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani idaasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojibo aivo ajashutino uudi imino moonihi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaijima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiejhallivi saauhi imitiminaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojibo. ¹⁶ Jaabo jineguuha Moocaani uco idaasuguuhi, aivo guiraano

tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaa-jamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masii fahijivaro ufucuro ifinijitino Aivojiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijebetiboco, aatyimeratiboco, diibo idiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi itii ihiimaamorero Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiimaqui Jibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeebii Moocaanijaagodi mihicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro ataajanoco, bu famooro miyaanoco agaaajanoco icano. ⁵ Saafiro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guijevefano ifiico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomii icatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco nehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifimii Moocaanima ihiimaanoco ihusenque caamovi agañiycimobadiro imino jeebiri, sifirama, ibacasima icano achahano jeebiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofano. Ticovono, sicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaiqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amiihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amiihai gaigoomi amiihaico jibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotihii gaigo miyaminaafeenevi jibogonoco, bu tolliro imogotihii gaifico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miuro Moocaani ticoniuhii Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihii, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijii, gaijifañoro iicahachijii, bu mihinivatino iicahachijii, sicuno ijeebico omoonihachijii icano.

3

Moocaani Iija Jibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino

dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti iicagoobo iimino ifima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahiijivaro baaminaaco imino igaayicihicaqui iijafaño, bu imino ijibeguequi, ³ guiriicavotibo iicaqui, amocasico guinotibo iicaqui, bu nihibamico gaijitibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, sicujeebiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebi icatibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Mino iijaco imino matajibanoco magaatibo, bu milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojibo bohono Cristoco agaayicibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicinoti, ifico iinoro gañsudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofaño. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa icatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototibo iicaqui icano.

Diaconomi. (Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico icinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaa-jarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jibocasifitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Imaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emecitono. Jaarunaaca jihaameque idi caatinhi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanicinoco. Jaamo Moocaani milliba icatibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiri acavirivuuboro buhugaavuuh, Igaijafenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuh fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoo, bu jaabo niquejefaño agaayicicafotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miro Moocaani Gaija foovono nehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaji, abañififino gaijamaro ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa

* **3:16** (Jn 1.14) Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajaraut

abañisumo onoonehejequere, diito esamaajene aivo, ñihicugonoco gaa-jacuutih. Jilli diito esamaajene mïno usegaico miquiticinaagono uchu-umucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotih miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacu-umoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Mïro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanogui jinejebaco jiiheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mi-himomoro. ⁵ Mïro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iim-ibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachiji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jhovobogojee jiniije jibogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisiquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiha. Jaanoti Moocaaniguiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefai famooguiharo imihi. Jino jiijehalliri mihicano ifiguiha imino, bu ufucu mihi-cajino ifiguiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiha bu mududicamaahicahi, sita miihaico imitino onoonehejeri idasuno mihicahicahi icano, miihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanogui paryi jinehejeque tajibaabo dibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafefi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gajima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinohachuta miyaminaafeenevi Caatinhaameque idifinicinoviro diica, monahabomico equehecutusuuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachiji iiro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafequi mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihiyaachimihaima iicamoco icano dibogo seejimihaco, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinihi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa

icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoco initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichahachijji, idasuno iicamoco aamusuhichahachijji, bu conohacho sano iiminoco omoonihichahachijji icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinovi ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiha uujoho imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miro saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuhi.

¹⁶ Jaanegui cajaanoyohacho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaanivivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihiimaamoro ijibogonojaagovi iicamoco. ¹⁸ Miro Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi jgoneri jehetibo. Jaabo ijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noonoro: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

¹⁹ Miro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiro ijibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici ijibogohachijji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutibo, bu saatohoco guinoviniiyutibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifafaño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihigovi jeecivotibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6

¹ Jeecivominaa iicamo ihaivojtoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojiboditi icano.

² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachijji diitoco jiiheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeecivequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiihogominaa.

³ Jaanoti bu cajaatyohacho sicamañooco jiihogomo, mihai iiminoco Mohaivojii bo jiihogoco mijii beguehicanobadi bu mohiimaahijji onoobadi iicatinoco jii beguehichachijji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omoonii bo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatii bo. Jilli sicamañejeje iimaahallivi ejenaucasifiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo iibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesiciniitii bo, ⁵ ifinitino amocasinejeje ihesamaajene iimicuutimofañi icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutii bo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiihi, eti miya iimaahijji imino icasunohijji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotii bo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Mihiro jiijehallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihicano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihichachijji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihi diitoco inisunoco. Jaamaño miihifono fanoovama ica imogo tacurafañi aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofañi, finisufañi icano ficuhi. ¹⁰ Mihiro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifiico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isicuno jeebico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Mihiro tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omoonii boro dimiyaavogoco gaajasuuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajii bahi Moocaani fanoova jiijehalliri iicanoco fiivoco aacii bo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifiico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajii bahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajii banoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitii bo diicahi ico toonohalliti iibatimo icaqui Mohaivojii bo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idii boro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajii baminaa Tajii baminaafi, bu fanoova aivojito Aivojii bo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idii boro iguijevettiibo mihañooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaanii miyaminaafi aatyimetii bo, bu aatyimeratii bo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesiciniico ficuudimo toono miyaano icatihic. Jilliro Moocaniviro ihesiciniico ificuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aacii bo imino miicaqui. ¹⁸ Tajii ba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacifiiqui, ihifefiiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqnejefañi sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Ataj#bano.

²⁰ Timoteo, ico ataj#banoco imino toomo. Guubun#idino jiinije iimaano sicama#ejeje iimaanoco, bu tolliro sicama#ejejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja onoonehejeque icano. ²¹ M#iro saathosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotoma#o miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moon#hi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agaluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onobadi. ² Jaabo ñdi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojibo Jesucristo icamisi ico ñdaasugomaño imino omooninoma, sajeebico acinoma icano idiicanoco.

Cristoditi jibogomo.

³ Uujoho Moocanico imehicaahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaajefañodi. Jaabo uujoho suufenitibo ñti esafetehicaahi dihallivi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho asaausumi ñjoho ataanoco esafetehicaahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidí imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseejí Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ñjoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuusumi aacino dudicamaajeque dibeguehicaqui. ⁷ Miñro Moocaani gajama mihicamo fanoovaaco miñhicugotíhi. Jilliro mityama mihicaahi, saatohoco magaijahi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinoníhi. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojibo Jesucristoditi idibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujibogohalliti minoco ñdaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco acino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico atajasuuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimugubadi, bu tolliro Cristo Jesufañodi mihicacuunoti mihaico agaijiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijuhi sicijetiro jinije fiivuutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ñfusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujibogofeenedi eseseehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Miñro uco Moocaani ficuuhi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomí icatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri ñdaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihi, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama icamaño uujoho tafiico diiboco acihinicuuhi imino ificuquui ufucu diibo dojicuvi asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitibo mooni ico iimino jibogoco atajibahinibadi. Jaaboro diica miyaavogofañó, bu Cristo Jesufañodi mihicacumaño gajima mihicanofañó icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajibanoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jinijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani ñdaasuguehi Onesiforo onoo bo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafiico buheesu-vahicauhi, civojafaño iicanoti nucufevetiiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvi Mohaivojibo Jesucristo diiboco ñdaasugueji. Hiro imino gaajacuuhi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Imino Jesucristo J#bogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, #joho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicancoco gaajamo; jaanoco #joho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifiimico taj#ba sitaaco ij#beguequi.

³ Jaaboro #joho Jesucristo j#bogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Mi#ro cajaanoty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivoj#bo diiboco amocasiminaafiti iicaqui #c#bo ataj#banocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho ba#amaajefaño iicacuumo toono taj#ba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihhi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro ima#oonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivoj#bo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivoj#bo David iyaachimioobo iicaubo guijevafañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasuj#bogoco ij#beguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabichicahi, gaicaauminaafi iicanibadi jigai#nehiri isisicininehejeque. Jaarunofaño Moocaani j#bogo sisicinitihhi. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabichicahi Moocaani #cicumoco j#bogohalliti. Jaamo oovos#no taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufa#odi mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijevihinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma mahaivoj#veji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihihachijji, m#haico bu tuunamaaijiibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo m#haico jeevesutihhi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, #milli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco taj#ba Mohaivoj#bo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli m#h#fono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevet#bo diicahi, imino aivo miyaano iicano j#bogoco id#beguehicamaño. ¹⁶ Sicama#neheje iimaa, jini#jeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifaño feefihi. ¹⁷ Jaamo j#bogono sitaavi jivonoro feehi c#nisi ijivonibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano s#icije fatyehinicuuhi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame nehi: Aivoj#bo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Mi#ro iguiraaaja ijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiharo icafihhi, bu jaanoti sanoodino #dicunonoguiha, beevanoguiharo icafihhi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiharo miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivoj#bo

dudicamaajeguiiharo mihicajimo iimitinehejeti mihinivatino mofico mificuqui. Jaachijj jari fanoova iiminoo eetavoguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafei idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeevivotibbo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gaijico, sajeebii icaco icano sano imino jeebiri Aivojibbo Jesucristoco ejeevivomoma. ²³ Bu mihifono fanoova jenaucasico deecivedino. Iro gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibbo Jesucristo jeevivominaafi sitaama aamocasiiboro igotatiji. Tolli icatiboro famoovamaryo imino icafihii. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihii. ²⁵ Jaabo sicuno jeebiri iicajisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli icano ifiico ubuunaniboro miyaanoco agaajasujinoco esiciniboro. ²⁶ Jaamo aicomoro itaajaqui ij diitoco itacurahihufañ agañisuneri iciboro diitoco iimogobadi imooniqui ificuunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidii nihibamima iicanoco imeguefifimo, ificoro sihidii jeevahi eneeffifimo, mihifonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabacuujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico bociguejitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasuguejitimo, sicamañehejeque jibohocasififimo, iimoyicinoco omoonififimo, idaasugotimo omoonififimo, fanoova imino jihegueminaa iicamo, ⁴ iyotoco imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicamañeheje mihifoneriro ijeebino agahafucuumo. Moocanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro alliohifiriro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifiico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofañ ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro ifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicaui, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofañodi agaajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajaciumo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitihii paryi jiiñije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ijibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco ijihenehehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iro bu gaajacuui uco ijihenehejeri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Listra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojibbo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificummo. Toonohalliti diitoco ijihenevereri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañififimo icamo imitifañ janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahinɩnofaño mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunofaño. Iiro gaajahi jaanoco miijoho ico ijibeguehinɩnoco. ¹⁵ Miïro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico ijibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ Miïro paryicino Caatinihaamefaño onoono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatinɩuno. Jaano minoco jibeguehi. Jaanoro imitino mi-hicanohalliti minoco ibano, fagoono, minoco jibogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeeçivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojibo Jesucristo aivojibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujiibo imefeenevi. ² Jaabo dibeguehi taajasujibogoco suufenitiibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idibeguejitirusumi icano. Imino gaajasu, bu saato ho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabiciibo fagojibogo iijiri. ³ Miïro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabiciuujitihii aivo iimino jibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati igui-inomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogoje fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihiifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuujii Moocaani jeeçiveguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuuhi, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijeciivi ifutucuuhi, miyaavogoco uujoho ejeevesutiiboro imino eetavucuuhi. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuuhi. Jaanoco ufucu uco acijiibo Aivojibo iimino emeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeciivaabo. ¹⁰ Miïro Demas onoo bo uco jeevesucuuhi jijeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoo bo feehinicuuhi Galacia jiiinjevi ijibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiiinjevi feehinicuuhi ijibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoo bo iijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoo bo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino moonihuhi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difico gaihuini, mojjibogoco iimogotiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaausumi mihihiñooba tahalliti icautihii uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuhii. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujibogoco ijibogoobo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobogoco guubusucuuhi, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojibo uco sihidii

iñihicunehejete taajasuuhi. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejete ataa-jasuuboro ficujiibo niquejefañe iicano ihaivojiguiiha. Jaabo Mohaivojibo Jesuco macahacisu fahijivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jinija imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluuhi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluuhi.

²² Jaafa ima Aivojibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amahaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani icimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi sicijetiro jinije fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaa-jasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofenedi. ⁴ Jaaneguiha idi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma ima misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebi icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhinuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuqui Moocaani ijano faacuumivari iicaja-jefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miño Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanichi. Jaabo jenaufitibo iicaqui, bu icajisutibo iicaqui, bu guiriicavefitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico icinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino ijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco jibuguunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miño sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañoco ihimaamoro miyaminaaco bañhicamo. ¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. Miño fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogotatinoco jibogomo ifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miño diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañfifimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañfira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduvehicamo jibogonehejeti icano.

¹⁵ Miño ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatih. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedi icano fanooro mihinivano. Miño ihesamaaje, ijeebi icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocanico magaaajahi, unuuruno omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miño idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano J#bogo.

¹ Jaabo id#bugusumi miyaano j#bogofañodiro d#beguehica. ² Bu amiyato gaifiimico d#bogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaijima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque j#bohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu iijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi m#hahñaoba Moocaani j#bogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi #joho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco id#bogosumi imihusene d#bogo, jeejeje icat#bo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi m#joho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani j#bogoco imeguehicatimo. ¿Jaamo milliti bu m#haiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeeivominaaco faj#ni ihaivojito ataj#banoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusufitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaajaqui Motaajasuminaafi Moocaani j#bogo oovos#noco.

¹¹ M#ro Moocaani m#haico iimihuseque #fusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse m#haico j#beguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiinijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiihall#vi imino miicaqui, #covono ifima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu m#haico gaajasuno oono oovos#no sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo m#haico unuunoco. ¹⁴ Jaabo m#ro mhall#vi guijeveuhi paryi mohimitico inituboro m#haico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco d#bogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeeb#ma iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu s#cujeeb#ma paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ M#ro bu m#hai iticoni tolliro m#fomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitac#nuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano j#jovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mij#hevecin#uhi, bu fah#gova sitaama mij#hevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco #fususumi ⁵ m#haico taajasuubo. Jaaruno m#hai iiminoco momoon#unoti icatino, jilli m#haico #daasuguumaño. Jaabo m#haico taajasuubo Igaijari m#haico inituno bohofico aac#nofenedi. Jaano Moocaani Gaija m#haico bohofima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofenedi Moocaani m#haico Igaijaco ajashutino ac#uhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi m#haico igaayiciqui jaanofenedi m#hai ifnijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiha imeguehi #joho jinooco sefano ataj#banoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoon#hicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti mihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise taj#bahallivi jenaaucasinehejeque icano. Toono jilli mihifoneheje, jhovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachiji fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, onootihachiji diiboco buhigovi ga#i. ¹¹ Jaano uguubut#noti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Iftacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofa#o disaa Nicopoli cuumijaago uco emeeci#toobo. Uujoho tuucuumivi j#nijad#hico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuuj#vaachunoco daaci jinejeti cuuj#vaachut#misi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aaty#memere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuuj#vaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifino sinejeguiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluuhi. #joho bu moojico daaci miyaavogofa#odi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi am#haico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatiníhi sano monahabo Timoteoma #di, agaij#bo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijaminaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo m#haico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo am#hai magaay#ci Moocaani, bu Aivoj#bo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeeb#i icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahij#varo uujoho Moocaanico dihall#vi imehicaahi. Jaabo diiboma ihi-imaasumi #ti esafetehicaahi, ⁵ Aivoj#bo Jesuco #joho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu pary# Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicaahi oono dimiyaavogoco aaty#memere imiyaavogomohall#vi, jaamo Cristo Jesufa#odi pary# iiminoco magaay#cinoco imino igaaajui. ⁷ Jaabo tajeeb#i jacusucafetehi, bu uujoho sihid#i imo imo icahi #joho sihid#i gaij#ma idiicanoti. M#ro #joho ta#ahabo, difa#odi miyaavogominaa jeeb#i jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jjovonohall#vi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi iicaruubo #co taj#bajit#hi #joho omoon#jinoco. ⁹ #vi jill#ro gaijifeenedi #co dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ #co dilluhi jaani Onesimo onoobohall#vi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticon# naha Onesimo jill# m#h#foobo dij#jovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabot#ro m#sidi icacuuhi, #di bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaay#ci tafico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoov# uuma iicanoco dibuunav# uco ijec#vequi jino Cristo j#boghalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogot#hi #joho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi #joho omoonino uujoho ataj#baneri icatino iicaqui, jill# #ro idiimogoooro omoonino iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo #ti dugaavuuhi guenene sih# iicat#qui. Jaaruubo jisumi #ma fahij#varo icacuuj#bo. ¹⁶ Jaaruubo j#jovonobadi icacujit#hi. Jill# j#jovono janaan#ci#vi imino icacuj#bo. Jaabo agaij#bo dinahaborucuuj#i. Jaaboco uujoho sihid#i gaij#hi. Im# jaano janaan#ci#vi #joho diiboco gaij# dij#jovono iicama#o, bu Mohaivoj#bofa#odi dinahabo iicama#o icano.

¹⁷ Jaaneguiha digataavominaafi uujoho iicahachij# diiboco gaay#ci uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti #co diibo imit#no omoon#uhachij#i, bu #co edebehachij#i icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatin#hi: Uujoho #co jaaduj#i. M#ro bu uujoho #co neejirahi: #joho tahall#vi guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco #co uujoho noot#hi. ²⁰ Jaaneguiha ta#ahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomo iican#cbadi. Jaaneguiha tajeeb#ico daacusu Cristo-fa#odi ta#ahabo idiicama#o.

²¹ Jill# #di caatin#hi #joho omoon#jinoco agaajaaboro, bu jino #co onoonoco janaan#ci#vi omoon#jinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho #fetejima#oco tah#mega dimibachu. M#ro jino teemehi am#hai Moocaanico midilluhicanoco am#haico ihac#qui uujoho am#haico emeeci#jinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo am#haico imino moon#hi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Thiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siiçije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajiibuuhi saicino si-ibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahijifeenedi. Jaaboro bu mo-
himitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miïro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco: Hijohe taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro Illi iicaaboco jiihallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeeçivominaaco ciijigaiguihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahijivaro icahi, bu ditajuba imino atajubano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogooboro imitinoco dheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, Hijohe aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti Hijohe ufucuro finitibo fahijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ocomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehu mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehu siino mubunaninicibadi. Jaanoti naha Hijohe diiboro fahijivaro diicaji; ufucuro difi finijitih, noonoro.

¹³ Jaamaño miïro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutih:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguiinonijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miïro paryi Moocaani toomominaa jilli gaijamiïro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinonoco, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siiçije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omoonumoco toonohalliti idaasuno moonicafutuuhi.

³ Jaabadiro bu miïhai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachiji,

miihaico idaasuno moonijiruubo. Miiro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojiiibo jiiibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciumoro miihaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuuhi miyaano iicanoco. Toonoti igaaajiqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro miihaico Igaijaco siibadihije aacinofeenedi icano ijeebii onobadi.

Jesu Inahabomi Icabadi Minifutuuhi.

⁵ Miiro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jiiinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihii toojeque itaajiiibaqui. ⁶ Miiro samañoohaame Caatinihaamefaño saatohe neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevefimojaago feejirahi?*

⁷ Miiro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuuhi. Jaarumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciuhi paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguinovii ficuuhi, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguinovii fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiiica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovii ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihii diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafti iicaqui.

¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihii diitoco: Tañahabomi, onoo ¹² Caatinihaamefañodi:

Hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacihinimoma, noonoro.

¹⁴ Miiro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itiihohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuhi ihuucuma, bu itiihohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jiiivotobadi iicacuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiiibo. Jilli Abraham iyaachimahaicoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiiiboti iicaqui jeevesutiiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omooninofeenedi. ¹⁸ Miiro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amiihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaja Cristo

* **2:6** Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojibbo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuhi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanivivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanivivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miïro iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miïhai mihicamoco ootomoobo. Jaamo miïhai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miïro jaamaño, Moocaani Gaija nehi Caatinhaamefañodi:

Jaachijji amïhai Moocaani iijico muguubuhachijji ⁸ amïhai jeebico mucuhufutusudino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuunoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amïhai eedeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi:

Jilli fahijivaro ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehaticimo taajihaiico agaajanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi: Uuma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihhi nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaanotyoba amïhaiti iimitino jeebima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecucusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amïhaiti cajaanotyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amïhai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti sicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofaño quehecuno mihicamoro niinofucuvi miïhifotohachijji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miïro jilli noono:

Jaachijji Moocaani onoonoco muguubuhachijji amïhai jeebinoco mucuhufutusudino, johono diibojaa isifiratuunoro iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanotyobaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuunoro? Eti bu johono paryi Moise Egipto jinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanotyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finuhi sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanotyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo miïhifetejitihhi, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miïro magaaajuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amïhaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miïro miïhaico bu aciumo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino moonitihhi

uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha miñhai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehe. Oono Moocaani jilli nuuhi: Jaamaño diitojaago uujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ñifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jiinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño miñro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhi, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono: ñifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuurumo toonofaño ifutuutih: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño. ⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Miñro Moocaani miñhaima iimaahi, toonobuunati goovacutinoti David unuunofenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuui. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachij: Moocaani ijico muguubuhachij: amñhai jeebico mucuhufutusunodino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino si-fucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. ¹⁰ Jaamaño miñro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi.

¹¹ Jaanegui masiñ mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Miñro Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici siñjevano fanoova aamigano fahigovaaciti ijino icano siñjeva janaanicivi siñjevano. Jaamaño mojeebi, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniyuno mohesamaajeque, mojeebi esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo ñimefeenevi mohimitico mi-himibachujibo ñimefeenevi.

Jesu Aivo Janaanicivi Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanicivi miñhai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani ñimefeenevi aivo ñifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa ijico. ¹⁵ Miñro miñhai sacerdotemi aivojibo miñhaico ñidaasuguejirahi moniivanoti, miñro miñhaico iicabadiro diiboco fanoova ñisuuneri ñidaasuno icaubo. Jaaruubo imitico moonutih. ¹⁶ Jaanegui masiñ imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gajima iicaabovi mifitivequi. Toonoti miñhaico ñidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miñhaico ihamusuqui sihidi ñidaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti ñicimoro toonofaño ficuumo Moocaani ñimefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeevivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeeceivequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojibo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaa-jatimehejeque, iimino jñhaiti ñitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama

iicamaño jeeçivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeeçivefihi, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cayaatyooaba jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatih. Moocaaniro iciboro toono obocimañovi ficufihi, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco mooniubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihi. Jilli Moocaaniro diiboco toono bocifaño ficuuhi diiboco unuubadi:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hijoho sacerdotemi aivojiboti fahijivarero idiicaabo, Melquisede onoobobadi edevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiihalliri iicausumi sihidu Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli tofaihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti ataajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuh diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeecivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro igujeveuno-

fañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifico imino ifutusucuumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo onoonoco: Jii, onoomedi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutinero jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaa jagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jibogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiçico sita ijibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitnoti. Aivo jilli fañoviro miniinovatucuuhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitih. Jilliro mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miiro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañototobadi iicamo. Jaamehiica gaajatih iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emeeciçico oono jusitamobadi ejeevacuuno, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuuno, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaacuuno icano.

6

¹ Jaanegui masii janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaiçico ijibugunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Minoco guijevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaa jacuuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaa jacuuhi.

² Bu nitihallivi ijibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejehallivi ijibogonehejeque, bu uchuumucuuno siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino çijigaifaño efeejinehejeque icano magaa jacuuhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamorohiica mofoo.

³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachiji.

⁴ Jaamaño miiro saatoho seseequi agaayiciniçuurumo, bu Moocaani aaciçico imoco gaajaciniçuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayiciniçuurumo. ⁵ Moocaani jibogo imoco gaajaciniçuurumo, bu ufucu iicajino jiniçe mityaco icano agaajaciniçuurumo, ⁶ siino dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucuutimo siino eedeehifijeevesufeenedi bohomoti miniiyuracuujitih. Jaamo diitoro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenev dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jiniçebadi, fahijivarero toojehallivi niijaba aaigonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque

ududicamaaimedi imino basutaaco ihiinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icafe. ⁸ Jaanoti jarimocoro, ñaavahucoro icano ihiinusuhachijji jinehejebaguiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onooboro afaijanoguiinoví aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajajji.

Mohesicini Mñnoco Sefano Ficuuhi.

⁹ Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amihaiti ajashutino Moocaani mihaiico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miñro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiibo amihai momoonihicanoco, bu diiboco amihai gaijico mihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanogui mihimeguehi famooro mihai toonoco mihifusumoro mofoomo njequevi mihifotonoco. Jaamo imino mihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Mihai mihimogotihí amihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifeenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro iicabadi mihicanoco.

¹³ Miñro Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumi iffañodiro oovicuui miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaaniví iicamo momofeenedi ohoovicujirumo achahaumaño. ¹⁴ Miñro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuui jaabiciboro. Jaamaño gaayicubo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoociví iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaaniví siino mejenaauucujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuutihí iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minocí diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracuutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofeenedi mihaiico Moocaani acihí sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma mihai mihicano mihaiico cuhufono ficuui niquejefaño iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuui mohallivi mihaidi jihaiico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemí aivojibo fahijivaro iicanoví ifutuui. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemí Aivojibo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojibou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jinijene aivojitoco iguinionijeuhigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham acuihi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguinionunoti icunoco. Jaano Melquisede onoono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojibo, eneejiruno. Jaabo

* **6:19** Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno, anclacijigai meenegaco samañoviro cuhufono ificuunicibadi onoonoco.

Salem aivoj#bo iicaumaño, bu: Sajeeb# ica aivoj#bo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. J#bgoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivoj#boti fahij#varo icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. M#iro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivoj#to nehejeque udumit#ciunoti.

⁵ M#iro Moise taj#ba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejete fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno taj#bama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijevet#bobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduui sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ M#iro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ M#iro Israel cuumiminaa taj#baco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihafeenedi. Jaano miyanotiro toono taj#baco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruva coll#hiicaqui, bu siino sifi sacerdoti saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuui. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiti ubuunanicafutucubadiro, bu taj#ba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivoj#bo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicummi israelmi cuumioobo, tuucuumiti m#ihaiñoobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ M#iro imino gaajaveechuno Mohaivoj#bo Juda cuumiti asaauno. ¿M#iro Moise milliba nuut#hi j#icumiditi, sacerdotemiditi ihimaausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdoti Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa taj#ba unumaño diibo sacerdoteti icaut#hi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ M#iro jino Moocaani jilli diibediti onono:

H#joho fahij#varo sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetaj#ba buh#gov# ficucafetehin#cuuhi, toono iniinovauumaño iimiut#maño. ¹⁹ M#iro toono Moise taj#ba jinejebaco imitusuut#hi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehes#cin#noma mihicahi, toonofeenedi Moocaanivi mifit#vonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuui imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuui. M#iro Caatinihaameañodi diiboti neehi:

Aivoj#bo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujit#hi: H#joho fahij#varo sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonohij# eedeej#hall#vi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ M#iro iticonio sacerdotemi aivo ajashut#hi, iguijev#hicaumaño gueenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijevetat#maño diibo sacerdoteti iicano

13 Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiimaaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacujino ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Miro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico imejinehejeque jiejhalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauno cijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeecivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauno aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauno Moocaani jeecevoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauno jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiimaano jibogoba cajonbabad ieevahi arca del pacto onoba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillo guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauno mana onono. Bu tolliro icauno Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajibaunoco acaatiniubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisi miyaminaa igaajaqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijjecuhuciri toobahallidi foboocinihicauhi asimi tijeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijibugucuutahi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jeecevoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaaniciivi iicamaño aivo iimimaño onoohigovi saafiuro idiboro diito sacerdotemi aivojibo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tijohoco asatyoboro Moocaanico jeecevejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuqui, bu miyaminaa imitico ibusuqui icano. ⁸ Jaano toonoti Moocaani Gaija mihhaico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeecevoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ifetehicautinoco. ⁹ Jaano toonoti jisumi magaaajaqui. Miro oono tomañovi Moocaanico ejeecevono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecevomo jeebimiti buusucafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajibano. Jaarunoco Moocaani ubuunaniciuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuuhi, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeecevucuuhi janaanici aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jiejhalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Miro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijeheri ijeecivequi icatino, jilli itijeheriro ijeecivequi. Miro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifnijitino fiivoco mihaidi icuubo. ¹³ Miro asimi tijoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijoho janaanici imityama icahi. Miro milli iicatino Gaijafenedi Cristo ifiriro Moocaanico jeecevuuhi imihinibama achahano ifico iguijenineri.

Jaabo t̄ijoho mojeeb̄i imiti m̄inoco guijevefaño asatyonoco, m̄ihaico nit̄ihi, Moocaani iicaaboco mejeecivequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. M̄iro diibo guijevefeenedi, eedeehiimaaguinov̄i imitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifin̄ijitino busumijeque diibo unuunoco gaaȳiciji. ¹⁶ M̄iro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁷ M̄iro diibo iguijevetinohachuta toohaame onoobadi mooniratatinō. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa eetavo t̄iconicafutuuhi t̄ijoho gañ̄ifeenedi. ¹⁹ M̄iro Moise paryi Moocaani ataj̄ibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco j̄ibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco t̄ifaiñoco ñ̄ciuboro, bu hisopo onoohohaafequē ñ̄ciuboro, toohaafe n̄ijequevi tootaataco ificuuboro, asimi t̄ijoho n̄ifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itaj̄iba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahall̄ivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino t̄ijoho miyaavusuhi am̄ihaidi Moocaani iimaaco ataj̄ibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecivehicauji nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono taj̄iba onoobadi fiit̄icujiruno paryi fanoovaaro t̄ijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño t̄ijohoco igañ̄it̄iruva, imiti buusurajit̄irahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuhi.

²³ M̄iro toono n̄iquejefaño iicanobadi j̄ijehall̄ivi iicaunoco imibachuicaumo asimico agaisiraicinofañodi. Jaano toono n̄iquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaan̄ici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo m̄iro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocin̄ijafaño j̄icafutuutih̄i. M̄iro jilli tooja n̄iquejefaño imiyaaja iicaja ijiro iicauja. Jilli n̄iquejefaño j̄icafutuubo. Jah̄igo jisumi Moocaani imefeenev̄i icaabo mohall̄ivi ihiimaaqūi. ²⁵ Jaanoti judiom̄i sacerdotem̄i aivoj̄ibo faticabaciv̄iro safooro j̄icafetefih̄i aivo iimih̄igo onooh̄igov̄i it̄ijoho iicat̄ineri Moocaanico ijeecivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri j̄eecivotatih̄i. ²⁶ Jaanoti tolli iicaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo s̄icijetiro j̄iin̄ije ifiivuunotiro. Jaaruno tolli icatino. M̄iro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohall̄iv̄iro. Jaaboro guijeveubo imitico ibuusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijen̄icafutuuhi paryi j̄iin̄ijeminaa imitico ibuusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo j̄ijehall̄ivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusuqui icacuujit̄ino. Jilli diiboco ootomomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti m̄iro Moise taj̄iba oono iminoono asaaujino gaijaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi j̄eevat̄ihi. Jaamaño taj̄iba, toono asimi gaicaauco faticabavav̄iro omoon̄inofeenedi Moocaanijaagov̄i ofoomoco im̄itusutatih̄i. ² Jaanoti m̄iro tolli taj̄iba onoobadi omoon̄ino imitico ibuusu-firuva siino tolli moon̄ihicacuujit̄irumo. M̄iro tolli omoon̄ihicamoco iimiti ibuucuruva, iimitima iicanoco esic̄ic̄in̄icujit̄irumo. ³ Jaanoti tolli iicat̄imaño, toono asimi gaicaauco eheetavono diitoco faticabavav̄iro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi t̄ijoho miyaminaa imitico ubuusuutimaño.

⁵ Jaamaño j̄iin̄ijehall̄ivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi: Uuro gaajacuhi ñ̄joho id̄imogotinoco asimico ñ̄di agaisiraic̄inoco, bu asimico ico aac̄inoco icano. Jil̄iro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ M̄iro ico imo

imo moonitino ñdi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuquui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ñjoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinhaamefaño onobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Mïro iticoni noobo; Moocaani imogotihî, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuquui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihî, toono tajîba onobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivî bu noobo: Jino saacuui ñjoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedehasimî gaicaauro Moocaani ifnisuuboro, toonoco boobanîbo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mîhaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohallivîro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryî judiomî sacerdotemî fafucuvaacivîro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimî gaicaauro jeecivomoro icanicihî, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanotî naha Jesucristo safooro sano paryî mohimitihallivî guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovî casîvuubo fahîjivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahîgotî toomoo bo diibo minaa iguiinovî ificucafetejinoco. ¹⁴ Mïro safooro iguijeveunofañodî iimitico ubuusuucuumoco imitusucuubo, ufucuro millî icacutummo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mîhaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Mïro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Mïro jilli noobo Aivojîbo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jillîji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebîfaño tatyajîbaco ficujî, bu tolliro ihesamaajefaño ficujî, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihî diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imitî ubuusuucufutucuudi siino jeecivoco toonohallivî eetavorat-acuutatihî.

Moocaanijaagovî Mifitîvequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomî, jisumi masî ñhîcugotîmo aivo iimihîgovî mijîcafetequi Jesucristo tîjohofañodî. ²⁰ Bohojîri mefeequi, fiivo jîhairî igaachehubaryutyîgaba bujinagovî mafatyequi: Diibo Cristo ififañodî mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdotetî icacuui, Moocaani iija niquejevî iicajafaño. ²² Jaaneguiiha masî Moocaanijaago mefeequi miyajeebîma mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Mïro diibo mojeebînoco niticuui mohimitico esîcînicuutummo miicaqui, bu jaabadiro mofîinoco imino nîfaihuri niticuubo. ²³ Jaaneguiiha masî sefano jino mimiyaavogonoco mehesîcîninofañoro miicaqui, siino iijîjaagovî fatyucutumoro; mïro Moocaani mîhaico unuunoco acîjî, abañitatîmaño. ²⁴ Jaaneguiiha masî miguiinequi fahîgovavî mahamusucasinoco toonofeenedî sitaaco magaijinoco mîhîfusuquui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatîmobadi iicatîmo miicaqui. Ivî jillîro fahîgovavî mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanîcî aivo jisumi miicaqui, oono Aivojîbo Cristo asaajîfucu ifitîvucuunoco magaajamoro.

²⁶ Jaanotî miyaanoco magaajacuurumo jillî imitico mihimogomoro momoonihachîjî, chahacuuno siino imitico ibuusuquui toonohallivî iguijenîmoro ejeecivejîno. ²⁷ Idînororo naha mohallivî icajî ñhîcunerî mîhaico ajaadujîno dugaacusumi. Jaasumi cîjîgai, sihîdî înfotono

ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miiro saatoho Moise tajiiba onoobadi omoonitimohallivi miimisiici ijibugusumi, diitoco idasugotimoro gaicaaufimo. ²⁹ Imi fine jaano janaaniciivi idasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itijohoco itihisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiboco: Imitino, eneehicamo. Miiro totijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuuhi. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojibo Moocaani unuunoco: Uujoho idiboro ahaamijiibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojibo iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño ifetejino.

³² Jaaneguiiha amihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jibogoco magaayicinobuunati, amihaiico idasuno omooniusumi majaabiciunoco. ³³ Miiro amihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idasuno moonicafutuuhi. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amihai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicauhi, tolliro bu imo imo majaabiciuhi amihai busumijeque udumitichicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinjitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amihaiico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miiro Caatinihaamefaño noono: Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueenene icatibo.

³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachiji, diiboma imo imo icajitihhi, noonoro.

³⁹ Jaaruno mihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatihhi. Jilli miyaavogofeenedi ijeebico atajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro mo-toomono, bu tolliro mahatymetiruno miyaano iicanoco imino magaa-jano icano. ² Miiro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavuguumaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaajahi jinijeque, bu paryi niquejefaño iicane-hejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatymeneheje eetavocafutuuhi.

⁴ Miiro bu Abel imiyaavuguumaño, Cain jeeçivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeeçivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeeçivoco gaayiciuhi. Jaamaño Abel guijevecuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavuguumaño choomotiboro niquejefaño satyocafutuuhi. Jaaboco siino atymecuutimo Moocaani asatyumaño. Miiro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino iicahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miiro Moocaanijaago mefeelijimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco jibuguunoco atyimerautirunoco miyaavuguuhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jinije miyaminaaco ifinisuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuuhi imiyaavuguumaño.

8 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiiñijejaago. Jaabo ijiñijeti fuuhi, jilli agaajatino jiiñijejaago. 9 Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aaciuguuno jiiñijehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoo, bu Jacob onoo icano icahicauhi toono unuunoco agaayiciurumisi. 10 Miiro Abraham guinehicauhi ufucuro ifinijitnocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

11 Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurogo seemevauhi. Miiro gaifiico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. 12 Jaamaño Abraham aivo amiyabo iicauneri niinovacuuruubo sihid iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiiñigaiyihaiño ajashutino oovoratinoo iicadino.

13 Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Miihai jijeoto mihicacutihi. Jilli jiiñijehalliri guenene mihicajitih, noomoro. 14 Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiñije imiyajiiñijeque guinomoro ofoonoco. 15 Jaanoti miiro tahigoti asaauno jiiñijequere ihesamaaiuruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. 16 Jaanoti iimino jiiñije imiyajiiñije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiiñijeque. Jaamaño Moocaani nehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nufefetiibo, miiro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumaño.

17 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoo boco asatyuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miiro idiiboro illi iicauboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. 18 Miiro jilli nuubo: Isaacfeenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. 19 Miiro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenirunofaño.

20 Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. 21 Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqeseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. 22 Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuuqui israelmico nuuhi, Egipto jiiñijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

23 Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuumi miinihibaaci, sanihiba idino ticovovi aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiñije aivojibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajibaunoti. 24 Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiiñije aivojibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. 25 Jiliro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiñije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. 26 Miiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. 27 Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiñijeti fuubo toojiñije aivojibo icajisuco iguitiibo. Miiro sefano icaubo omoonujinofaño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

28 Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jibaimoco eheetavuuboro tajibaubo iguhuganoco ovejami tijeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiibo

iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro ijiinijehallidiro fatyumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuui, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onogo imiyaavuguumaño Moocaanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jibuguruva, bu Barac onooboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onooboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jibuguruva.

³³ Jaamo imiyaavuguumaño siijiinijeminaaco ajashutino guinonimo, bu tolliro imino ijiinijeque tajibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicum i eedujirumo ijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu cijigaiño sefarunoco jabaasumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufituuhi, bu

minaavi mityano iicaumoro siijiinijeo amocasiminaaco guinonimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omoonuneri,

toonoo diitoco idaasuno omoonunoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaanunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamuneri. Jaanoti bu saatohofeenedi feeducufutuuhi. Jaanoti

saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obociumaño jiijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiinijepaajenefañodi, bu

guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucufutuurumo Moocaani aaciguunoco gaayiciutimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito mihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaiico imibocininoco magaaajamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaiico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaiico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofocinineri.

² Jesucoro ifinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusisuubo. Miro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeecivotiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaaja imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino.

⁴ Miro amihaihiica miguijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti.

⁵ ¿Nacu fine amihai majabajeevecuui Moocaani amihaiico iseemebadi afajnihicanoco? Miro Caatinhaame jilli neehi:

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificuumaño.

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaam#boro afagoonoco, bu deevesudino ico ih#basumi. ⁶ M#ro Moocaani agaijimoco ahaam#boro fagueefihi, bu tolliro aam#fibo iseemeti iicaqui agaayicicumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha am#hai majaab#ci am#haico ahaaminoco. M#ro Moocaani am#haico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaan# iseemeque ahaamimoro fagotatihi? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afaj#n#badi am#haico ahaam#boro afaj#n#t#hachiiji, diibo miyaseeme mihicatihi, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabad#ro bu seeme mihicausumi jiijehall#v# m#hai caanim# m#haico afaj#n#imoro aam#jiibuuhi. Jaamoco moboc#guejiibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinov# miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ M#ro m#hai caanim# m#haico faguejiibuuhi jino guenene mihicajit#no jii#jehall#v# miicaqui. Jaamo m#haico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani m#haico faguehi m#hai miyanoti#ro imino mihicajineguiiha, m#haico iimimoti# ificuuqui, diibo iimiibo iicabadi. ¹¹ M#ro magajacuuhi m#noco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihi, jilli m#noco aavoma#o. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaayicifhi ticovo jeeb#ma iicanoco, bu sajeeb# iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo N#hicuuhi.

¹² Jaaneguiiha am#haico neehi: Mesefatusu miyaavogofa#o miniinovanoco, bu Cristoditi muhumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro it#covono j#haicoro miguiino am#hai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujit#hi.†

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeeb# mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. M#ro iimino ifiima achahamo Aivoj#boco aty#mejitihi. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabad#ro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumusuutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha am#haiti saatohoba buh#gueejedi gaigoom#ma icadino, bu Moocaaninehejeque mit#hisudino. M#ro tolli Esau moon#uhi it#con#o seenedi iicafinoco naajeubo safo machutahall#v#ro. ¹⁷ M#ro am#hairyo magajacuuhi doj#cuv#ro toonoco Esau agaayic#noco imuguurusumi diiboco t#hisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofa#o tolli omoon#uno siino imibachucafutucuutihi.

¹⁸ M#ro am#hai israelmi jogaji ifagaji mudud#cijirugaj#v# ufuubadi masaatihi. Jaagaji c#j#gairi nifotoc#n#uhi, bu jaagaji c#vonoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuutihi m#riicu ooj#noco, bu Moocaani icoco diitoma ihiimaunoco icano. Jaano Moocaani ihiimaunoco uguubuumoro sihidi dilluuhi: M#haima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani ataj#baunoco iguiumoro ajaab#ciut#ma#o. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicaau guisibaneri, bu saatohoco aam#gari magaicaau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi n#hicuno #fuvusuuma#o, Moise icauruubo nuuhi: Aivo i#hicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha am#hai masaahi Sion iicagaj#jaago, bu Moocaani iicaabocuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifa#o sihidi aivo ajashutino Moocaani toomom#naa icahi. ²³ Jaamo sahi igaic#nihi

* **12:12** Griego iijiri noono: mesefatusu am#hai usene iniinovatonoco, bu am#hai memuijene iniinovatonoco icano. † **12:13** Griego iijiri noono: Jaamoro it#covono j#haico miguiino am#hai t#hai iimicuut#rut#hai siino iimitequi. Jaadi siino am#haico c#ry#jeevecuujit#hi.

Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatinicinimo iigaicinimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gajaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafijaagovi, tolliro bu itijoho efefachucinino Abel tijoho janaanici vi mihaiico imino ijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, mihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miuro taajautimo, jaatyo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaanegui imi mihai mataajajitirahi oono niquejefañoti mihaiico ocoovaaboco muguubutihachijiji. ²⁶ Miuro Moisema ihiimaausumi Moocaanico jiiñjeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuji jiiñjeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuji, onoonoti magaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico mihaiico aacino maryibajitih. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeecivomoro mihimequi, ñhicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miuro Moocaani cijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachijiji Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofeedi amihai nahabomi iicamoma magajicasinoco mejeevesudino. ² Amihai ijavivi agasemeque imino magaayicihica. Miuro tolli omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco ijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amihai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amihai taabavacasico mimihinidino. Miuro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miuro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitih, bu ico gañijitih icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitih miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amihaiico atajibajiibuumo iicajiibuunoco, bu tolliro amihaiico Moocaani ijico ijibuguumo iicajiibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro moomoni.

⁸ Miuro Jesucristo diiboro fahijivaro icaabo, ubuunavatibo iiji iicahiniboro, bu fahijivaro iicajiibo icano. ⁹ Jaaneguiiha amihai siyomojibogo agaajaratinoco magaayicicuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajibanoti mojeebino sefaco gaayicijitirahi. Miuro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatih?

¹⁰ Jaanoti naha mihai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedehimihijafaño ejeecivejibuubadi omoonihicamo, mihai jeecivofaño iicajitirahi. ¹¹ Miuro judiomi sacerdotemi aivojibo asimi tijohoco aivo iimihigo onohigovi satyefih, imitico ibusuqui tooneri jeecivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo.

12 Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itijeheri ibuusuqui. 13 Jaaneguiiha masi Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno icaubadiro miicaqui. 14 Miuro jiijehallivi miihaidi chahacuumi ufucuro ifinijitino cuumi. Jaamaño miguiinehica hi ufucu asaajino cuumico. 15 Jaaneguiiha fahiijivaro masi Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Miuro jino mihimono mojecivo iicanoco, masi fahiijivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiiha masi mihimequi moojiri. 16 Jaamoro majabajeevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma miihfocasihiica amiihaima iicanehejeque icano. Miuro jilli mejecivono Moocaanico imo imo moonihi. 17 Bu amiihai jibogominaaguiinovi miminifotomoro diito amiihaico onoonoco: Jii, meneehica, miuro diito amiihai jeebunoco ootomomo iicamaño. Miuro amiihairyo magaajahi diito amiihai jeebunohallivi Moocaanico ijibeguejinoco. Jaachiji diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachiji, amiihai jinejebaco toonoti miihicijitirahi?

18 Tolliro bu mohallivi Moocaanima miihimaahica. Miuro miihairyo magaajahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino miihiconoco miihimogomaño. 19 Tolliro bu amiihaico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi miihimaahicahi, diibo uco siino goovano amiihaijaagovi igalluuqui.

Niino Imaa.

20 Jaabo Moocaani sajeebico aacifibo, Mohaivojibo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guijevafañoti ubuheetesuubo, 21 amiihaico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino miihica hi. Jaamoro diibo imogobadi miihica hi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisu fahiijivaro. Fine.

22 Tañahabomi, majaabici jino amiihaico afajiniibo onoonoco. Miuro amiihaidi jihaameque miiidino caatinihi. 23 Bu tolliro imeguehi amiihai magaajanoco, monahabo Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachiji, diiboco satyeji amiihaico emecitodi.

24 Tolliro bu paryi amiihai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amiihaijaago iijico galluuhi icano.

25 Jaafa paryi amiihaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatinuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeevovominaafi, bu Jesucristo jeevovominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicummiici idino iicamo Israel cuumiminaa faajinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amihai inisusumi. ³ Miho amihairyo magaajacuhi amihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaa-jahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amihai jeebifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amihaiti gaajama machahahachijji Moocaanico midillu amihai ihaci qui. Diibo famoovaaco acihai gaijitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacjinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucalbadu jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiho Jesucristoti agaayicjinoco esicidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachijji sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebi sahi goviro icatatihai.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitsumi imo imo iicaqui. Miho inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenenene iicatibadiho guenenene icatatihai. ¹¹ Nihiba ihinoobo sefano aachicisumi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finihai. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefteneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabicibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi icano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinicibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agaijimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebico inisuno, meneedino. Moocaani jeebifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiho bu mihaiñoobaco nisutatiibo iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiti iimitinoco iimoyicino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amihai sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco mihai aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicimoco eheetavuubajaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo mihai fiivoco acihai miyaano jibogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebi onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihai. ²¹ Jaaneguiiha mejeevesu paryi hdicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro sicuno amihai jeebico miminiyumoro, magaayici iimino jibogoco amihai

jeebiiifaño abasucunoco. Jaabogo amiihai jeebico atajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amiihai ifico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciboro omoonitibo meecimefaño ihimeque emeecibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeevetibo imino mataajajino tajibaco emeeciboro toono onoobadi mooniboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiiinjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

¹ Tañahabomi, amiihai Mohaivojibo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoto mobocigomoro saatohoto guinovi mificudino. ²⁻³ Miïro amiihai Moocaani iijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti ïdaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Hjóho jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jiijehalliti icahi ïdaasufiimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinibadi.

⁶ Jaamaño amiihai ïdaasufiimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amiihaico ïdaasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miïro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amiihai imiya tajiba Caatinahaamefaño onoobadi momoonihicahi? Miïro noono: Sitaaco gaiji, difico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachijji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoto mobocigomoro, bu saatohoto guinovi mificuhachijji, imitico momoonihi.

Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajibaunohallivi imitico mihicahi.

¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuuruubo sanoco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Miïro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicatirumo, sitaaco magaicuumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiba onoobadi mihicatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijinoco magaajacumaño.

¹³ Jaanoti sitaaco ïdaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro ïdaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti ïdaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amihaiti saatoho ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitíhi ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadíro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Híjoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooniníchi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanegui híjoho miyaaveguehi Moocaani saafiro iicanoco. Jí, imino mooníhi. Jaabadíro bu íjimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro íñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatíhi míro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Míro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onoboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatiníhaamefaño onono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicumamaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhi amíhai, Moocaani miyaminaafico gaayicitíhi jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tollíro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadíro bu Rahab onogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadíro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadíro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amíhaifaño sihidi jibogominaati mihicadino. Míro amíhairyo magaajacuuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Míro famooro imitino momoonífihi. Jaanoti saafi imitino iimaatatíbo aivo ijeebí imino iicaabo. Jaabo tollíro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadíro bu míhai caballomi ijifaño jigaiñehico mijíhacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadíro bu mahatyíme, tollíro bu meenegaco guiraarugaco guibhuba sefano sihigovi satyefíhi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuíhi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadíro bu tollíro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, míno ifívi ajashutino jiiñjedíno imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofiico faabohocoro mihinihi. Jaano íjimi ciijigairi nífocinino. Jaamaño paryi diifi jíhaico jigasujirahi. ⁷ Míro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiñimomico, bu paryi tehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunícuumo. ⁸ Jaanoti míhaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo

* 2:24 (Rm 4.1-25)

guiinonirat̃hi, namita agaicaaufferi mataancinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivoj̃bo Moocaanico mihimehichahi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehichahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ M̃ro sahogit̃iro mooj̃iti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahogit̃iro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuhō añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahogit̃iro nifaihu saajit̃irahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti am̃haifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachij̃i toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaja diiboco ijeeb̃ico s̃icutiỹiba omooñnofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti am̃hai jeeb̃ifaño sitaaco iinohallit̃iro mij̃heveneheje iicahachij̃i, bu jilli am̃haiguiiharo sinehejeque momooñfihachij̃i icano toono am̃hai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omooñimo miyaano iicanoco bañ̃hi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli j̃inijeo gaajaro, m̃ino esamaajet̃iro asaano gaajaro, bu ij̃it̃iro asaano gaajaro. ¹⁶ M̃ro iinohallit̃iro sitaaco ij̃hevene iicahigo, bu ifiguiiharo omooñfino iicahigo icano sajeeb̃i chahahi. Jilli fanoova imit̃iro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeeb̃i mih̃inivat̃hi. Jaamo sajeeb̃i icahi, bu s̃icujeeb̃ima icamo, imihuseme eesiciñimo, bu ñdaasugomo, imino mooñimo, onoonoco jeenesut̃imo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeeb̃i iicanoco imogomo, sajeeb̃i icaco mooñifhi ifi it̃iquevequi.

4

J̃inije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, ñbacasi icano am̃haifeenevi saahicahi? Am̃hai jeeb̃ifaño imit̃i imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² M̃ro am̃hai siinoco mihimeguehichahi. Jaarunoma mihicat̃inoma mihicamo sitaaco magaicaauhichahi. Siinohallit̃i mataquivomoro mih̃ic̃tinohallit̃i momooñicasimoro mih̃ñbacasihichahi. Jaamaño am̃hai siomonoma machahahichahi Moocaanico midillut̃imaño. ³ Jaanoti midillurumo magaaỹc̃hichat̃hi imino midillut̃imaño. Jaamo mihimeguehichahi imit̃inoco mihimogonohalliṽiro magañ̃qui. ⁴ Am̃hai miyaminaa: Oono gaigo aij̃ico ejeevesugoro sifima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaat̃hi am̃hai j̃inije icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? M̃ro cajaatyohacho j̃inijeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ M̃ro sicamaño iicatinoco jahi Caat̃iñhaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo m̃haico sihidi gaj̃ihi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani m̃haico amusuhi iimihuseri siinoco aac̃nofeenedi. M̃ro jilli noono Caat̃iñhaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omooñimoma ñbacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeeb̃i is̃icumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo ij̃iguiino mihica. Jaamoro ij̃ico mejenaau am̃hait̃i igaagui. ⁸ Moocaanijaagoṽiro mifit̃ivo, am̃haijaagoṽi bu diibo ifit̃ivequi icano. Imit̃inaa am̃hai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, j̃inije iicanoco magarihichamo, am̃hai jeeb̃inoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro ñdaasuno miminifotomoro, mataacasi macañfobamaje, bu am̃hai jejabaco, taafirat̃i miminiyu; imo imo mihicanoco, ñdaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivoj̃bo Jesuguiino am̃hai ifico miguiinoni. Jaadi am̃haico sihidi ejeevamoti ficuj̃ibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miro inahabediti imitino eesamaaboro: Iimitico, onoobo, bu Moise tajibatitimi imitino ihiimaaboro toonoco: Iimitico, onoobo. Jaabo: Tajibata imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajibaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idiboro ifinisujiruubo, atajasujiruubo icano. ¿Jaanoti mijoho nacu ijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvu Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amihai jilli meneehicamo: Jaachiji mefeeci. Jaanoti iicatihachiji civohogo mefeeci tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihi-caji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaajatihi civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine mino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonicibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amihai jeebico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro icibo.

5

Inihibamima Iicamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magaiacasi idasuno ufucu mihicajineri. ² Miro oono amihai nihibami tuucicuhi, amihai imi gaachehuno nucucinicuhi. ³ Amihai nihibami, amihai oro icano tivacinicuhi. Jaamaño magaajacafutucuhi jaabadiro amihai ifi guenenene icajitimi cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaaruna nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miro bu amihai faguinoco ududicamaahicamoco majaaduhicatino, amihai dillujimo. Jaanoco guubuujibo Moocaani mitya Aivojibo iicaabo, amihai dudicamaajeminaa amihai ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amihai jije jijnijehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amihai ifinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amihai iimihusemeque magaicaausuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebi motoomo Aivojibo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeci, oono faguico abasuubo ajaabiciboro sajeebi toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amihai majaabicimoro sajeebi motoomo, quehecuno mihicamoro. Miro jino Mohaivojibo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amihai ufucu toonoco jaadusudiibo. Miro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti jibeguehicaumo idasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹ Miro mihi: Aivo imino icamo, meneehi idasuno iicanoco ajaabicimoco. Miro amihairyo bu muguubuhicacuhi, Job onoobo idasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano njequeti Aivojibo Moocaani sihidi idasugunoco magaajacuhi. Miro Aivojibo minoco agaijiboro idasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amihai bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jijnijefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro

meneedino. Jaanegui: J̄hi, munuusumi: J̄hi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Am̄haico Moocaani toonohall̄ti idaasuno moon̄idino.

¹³ Jaanoti bu am̄haiti saafi idaasuno iicasumi diibohall̄vi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiīji Moocaani iija quilahutoco mucuuhuva diibohall̄vi Moocaanima ihiimaamoro d̄ir̄ibari ihall̄i aivomañoco ijeeesuqui Moocaani momofeenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeeb̄ifaño iicahachiīji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiiha am̄hai imitico fah̄igovavi mihimibachucasi am̄hai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohall̄vi mihiimaa am̄haiti toonoco ibusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihid̄i jeevahi. ¹⁷ M̄ro Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo m̄haibadiruu miyam̄inaafi. Jaaruubo aigot̄ino iicaqui Moocaanico idilluneguiiha mificabaci, saficaba, bu sificabat̄ifeenedi icano aigot̄ino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaubo, jaadi aaiguuneri jiinije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, am̄haiti saatoho miyaj̄ibogoco ejeevesumoco saatoho doj̄icuv̄iro uhuumisuhachiīji, magaaaja diiboco iimiti j̄haiti uhuumisuboro diibo jeeb̄ico guijev̄eti atajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihid̄i iicanoco buusuubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatinihu Miyaavogominaa Agaacinu medi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinuhi ijiinijenetí sihi agaacinu medi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamedi. ² Jaamo amíhaico Moocaani icíuhi síicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amíhaico Igaijafeenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tíjohofañodi minitícafetequi icano. Jaamo magaayíci síhidi Moocaani imino omoonínehejeque, bu sajeebí icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masí mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo síhidi míhaico ídaasugooboro míhaico íseemetí fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevafañoti síino ubuheeteunofeenedi míhaico acíhi imo imo mehesicínino ifico. ⁴ Jaanoro amíhaico gaayícisujino amíhaidi Moocaani íbusumijeque níquejefaño ificuunoco. Jaano finísurajitíhi, bu mihínivatusurajitíhi, bu deecano ochoomobadi ícajitíno. ⁵ Jaamo amíhai Moocaanico mímiyaavogomaño imityari amíhaico teemejiibo. Jaamo taajasuví mihífetehi nínofucusumi íhaciqui ificunoví.

⁶ Jaamaño amíhai síhidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amíhaico íjínísuneri ídaasuno gueenejisuno mihicajíhiica. ⁷ Míiro amíhai míyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nísucafetefíhi cíjígairi íiminoco ígaajaciqui. Jaano amíhai míyaavogoco íjínísunoco ajaabicíno oro ífinífino janaanícíví síhidi jaaducafetehi. Jaamaño amíhai míyaavogo tollí ínisucafotono cahacísucafeteji, ímocafeteji, bu bocígocafeteji icano Jesucristo síino asaadi.

⁸ Míiro amíhai Jesucristoco magajíhi díiboco mahatyímetírumo. Jaamo jisumi díiboco mímiyaaveguehi mahatyímetírumo. Jaamoro síhidi imo imo mihicahi aivo ovosíno ajashutíno jíibogoratíno. ⁹ Jaano jino amíhai jeebí taajasuco magaayícíno, toono amíhai míyaavogo jaada.

¹⁰ Míiro síicije Moocaani íimaamínaa jino taajasuco ídilluumoro guínehicauhi. Jaamoro íimaahicaumo Moocaani íimíhusemaño amíhaico aacíujínoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija díitoco gaajasuhicauhi díibo Cristo ídaasuno ícaujínobuunatí íiminoco agaayícíujínoco. Jaanoco díito esamaahicauhi: ¿Mííjoho fine díibo? noomoro, bu díitofaño díibo Gaija ícaubo díibo asaajísúmico íjúbogunoco ígaajaquí icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuhi ídudícamaaje díitedí ícatíno, míhaidíro íicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amíhaico jíibogomo, bu díitoro amíhaico taajasujíbogoco Moocaani Gaija níquejefañoti agalluubo mítyafeenedí íjúboguumoro. Jaano jínoco Moocaani toomomínaa, angeles onoomo, emecímoro agaajaguehícano.

Moocaani Míhaico Cuuhuvahi Imino Míicaquí.

¹³ Jaaneguíha ímino mehesamaímoro momooní. Jaamoro ímíhusene mihícamoro ímino mehesicíní Jesucristo asaadi Moocaani amíhaico ímíhusefañodi aacíujínoco. ¹⁴ Oono, amíhai: Jii, enefímo seeme mihícamano Moocaanico magaajautísumi mihímeguehícaunehejeque momoonícuudino. ¹⁵ Jíllíro aivo ímino mihíca, oono Moocaani amíhaico ucuuhuvaubo ímíibo íicamaño. ¹⁶ Míiro Caatiníhaamefaño noono: Amíhai ímímo mihíca, jino uujoho ímíibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amíhai díiboco: Moocaani, meneehicaabo paryí momooníhícanoco íhífinícíiboro gaajacíhícahi sabadíro saatohoco guínoví

miniiyut#bo. Jaaboco mihigui jino jiinjehall#ri mihicanohachuta. ¹⁸ M#ro Moocaani am#haico taajasuhi am#hai imiti ifiiti oono am#hai eedeetemihaiti magaayiciunoco. Jaanoco am#hai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduut#boco. ¹⁹ Jaanoti naha id#noro jino Cristo t#joho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imih#nima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno t#jeheri. ²⁰ Jaabo Cristo s#icijetiro jiinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificufutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi am#hai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi am#hai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guiivefa#oti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaama#o am#hai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo am#hai jino miyaano j#bogoco: Jii, monoomoro am#hai jeeb#noco mihimibachucuhi. Jaaneguiiha am#hai nahabom#co miyanotiro imino magari. ²³ M#ro am#hai siino mifiivucuhi Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijefefino miyam#naati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuhi. ²⁴ M#ro Caatinihaamefa#o noono:

M#ro miyam#naa #aavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. M#ro i#aavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyam#naa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivoj#bo Moocaani iiji ufucuro finijit#hi. Jaaji jiji tooji taajasu iijico am#haico mij#bogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo ba#ifiranehejeque, bu inehajehallitiro mij#hevenehejeque, bu fanoova sicama#eheje j#boocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifa#oco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivoj#bo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivoj#bojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. M#ro jaaboco miyam#naa iimuguutimoro ga#uhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu am#hai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo am#hai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaama#o m#ro jilli Caatinihaamefa#o noono:

Uujoho Sion cuumifa#o saafico ficuhi iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo am#hai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefa#o jilli onono ifeteji:

Iija eetavom#naa itih#sumoro aga#uuba jisumi aivo imiyaabat# minifetehi, onono.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro onono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu ga#suguisiba icano, onono.

Jaamo diito Moocaani j#bogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuma#o.

Moocaanita Icano.

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

9 Jaanoti naha amiihai Moocaani icicucuumi, diiboco mejecivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosinehejeque mijibogo. Jaabo amiihaico tajibahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. 10 Jaamo amiihai iticoni cuumibadi mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhi. Jaamo amiihaico iticoni mijihoba idasuguutuhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejecivequi Mihica.

11 Agaijimo tañahabomi, amiihai jiiinijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiihai ifi imitinoco. Miïro mofi imiti mojeebii imi esamaaque finisujirahi. 12 Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihimaarumo amiihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

13 Jaaneguiiha jilli Mohaivojiiïbo Jesucristo iimegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojiiïbo onoobadi, 14 bu tajibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. 15 Miïro Moocaani imeguehi amiihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mihifomo iicarumoco icano amiihaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

16 Jaaneguiiha Moise tajibaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jiovotobadiro mihica. 17 Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiihai nahabomico magaiji, Moocaanico miñihicugo, bu emperador aivojiiïboco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Iicaunoti Magaaja.

18 Jeevivominaa amiihai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiihaico idasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. 19 Miïro imino Moocaanico magaijimoro sicamañohalliti idasuno mihicanoco majaabicino. 20 Jaanoti bu, ¿milliti amiihaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. 21 Miïro toneguiiha Moocaani amiihaico cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. 22 Miïro diibo sanooba imitico mooniutuhi, bu bañifiira diibofaño chahauhi icano. 23 Miïro diiboco aivono enehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiiïbo. Bu diiboco idasuno omooniusumi jaadamaaiutiiïbo, jilliro Moocaanico imino emeeciïboro udugaacufiïboviïro sefahicaubo. 24 Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi icuïbora imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiihai mubuheeuhi. 25 Miïro iticoni amiihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuuhi. Jaaboro amiihaico ovejami toomominaafibadi otoomoboro amiihai jeebiiïnoco imibaiyicïhi.

3

Jilli Ataabavacumo Miicaqui.

1 Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemi atajiiïbanoco: Jii, menea-hica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijibogotirunaaca imiyaaveg-uequi amiihai imino mihicanofeenedi; 2 jaamo amiihai imino mihicamoro

diitoco moboci gonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amihaihalli coro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amihai jeebifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebii ma mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miuro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miuro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajii banoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojii bo, neehicauhi. Jaagobadi amihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiji.

⁷ Jaabadiro bu amihai aijimi, amihai taabamico gaajacimoro mificu, bu moboci go. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amihai aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijinoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amihai aicyo neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebii ma mihica icano. ⁹ Bu amihai aicyo imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro ditoco imino monoo. Miuro Moocaani amihai aicyo cuuhuvauhi diibo amihai aicyo imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miuro ifiico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitnoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miuro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitnoco omoonimoco imogotii bo. ¹³ ¿Miijoho bu amihai aicyo imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco moboci go amihai jeebii Aivojii boco. Jaaneguiiha fahiijivaro mihimibaicini. Jaamo amihai aicyo miyaavogoditi idillumoco mihiimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii mihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niji niji icatimo, oono amihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiiji. Jaanoti imitnohalliti idaasuno mihicano imitih.

¹⁸ Miuro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo mihi mihimitihallivii Moocaanijaagovi mihi aicyo isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuui. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebii no iji civojafaño iicaumoco jii beguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabicii boro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idinoro. ²¹ Jaano tonifaihu miinoco initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufenedi jisumi mihi mataajacuui. Jaano toono niti miino ifiico initino icatino, idinoro Moocaanico miino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niquejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasi vutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani M#haico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiha bu am#hai #daasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo #daasuno iicaubadi. M#ro #daasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiinjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ M#ro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninibadi iticoni momoonihicauno. M#ro tusumi am#hai fanoova imitico mihimoy#cihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoy#cimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu aga#nhusuno j#baimonoco icano, bu jeeb#batiro adumoro, m#hai#oobaco mejeecivehicauthi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeecevomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuutineri eheetyemere am#haiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeec#boro ijaadaco aaci#iiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani j#bogoco j#bugucuumo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiijehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoon#urumo.

⁷ M#ro jino fanoova ifinjino fiiticuuhi. Jaaneguiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa. ⁸ Jaano janaanici#vi gaijicasima mihica. M#ro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiha am#hai iijanofa#o fah#govavi magaayicicasi iimaafiivotimo. ¹⁰ Bu fah#govavi mejeecivocasi am#haico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani am#haico fanoovaaco acinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachijji, Moocaani am#haico acino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofa#odi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahij#varo. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Am#hai ta#ahabomi, sefaneri inisuno am#haihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo #daasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovos#ma asaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiha am#haico Cristo iijihalliti aivonoono unuusumi, imicani am#hai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija am#haihalliri iicama#o. ¹⁵ Jaanoti am#hai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi #daasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti #daasuno mihicaneri munucufevedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ M#ro jino tusumi mihicacuuhi Moocaani #daasuno omoon#jino iseemeti iticovano. Jaano m#haiti jilli iticonino, #jaanequi milliji fine Moocaani j#bogoco imiyaavogotimovi aallibaani#iibo omoon#ibo? ¹⁸ M#ro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. #Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaama#o Moocaani imogobadi #daasuno icarufeenedi imino icamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefa#o ijeeb#co ificuuqui. M#ro diibo aba#itat#ibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho am#hai igavominaa quillahutoco faguehi. Jino uu-joho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo #daasuno iicaunoco

aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosi#ma ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha am#hai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejam#badi iicamoco motoomo am#haico utu-umusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli am#haico ataj#baneguiiharo icatino, bu jilli nih#bam#coro magaay#ciquiro icatino icano. Jilliro imino mudud#camaja. ³ Am#haiñ#coro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo am#hai momooninoco aaty#memere igaajaqui. ⁴ Tolli momoonihachijji, imiya toomom#naafi agasedi am#hai magaay#ciji imino chaahim#gaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu am#hai s#cafe quillahuto ij#guiinov# miminifoto. Jaamoro sabadiro s#cujeeb#ma mihicamoro fah#govav# Jii, monoocasi: M#ro Moocaani imogot#hi: Aivo uujoho sihid# jeevahi, enee#fimoco. Jaanoti naha s#cujeeb#ma iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihid# ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto am#haico diibo unuufucu agasedi sihid# mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha pary# am#hai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. M#ro diibo am#hai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehes#cini. M#ro oono am#haim#naafi ij# j#cubadi n#gooboro iguehi, aaty#meme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fah#gova iicamo am#hai nahabom#, tobadiro bu #daasuno iicanoco magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno #daasuno mihicanobuunati Moocaani am#haico imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani pary# fanoovaaco aac#fiibo m#haico cuhuvahi Jesucristoma sano ifin#jitino fiivofañ# miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fah#j#varo. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi ees#cin#ubo Silvano onoobofeenedi jihaamegay#co caatin#hi am#haico faj#n#boro miyaano iicanoco oono Moocaaniti pary# magaay#cineheje Moocaani m#haico sihid# agaijinoco ij#bogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babilonari iicajam#naa Moocaani am#haico iicaubadiro #ciumo am#haijaago ij#co galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo am#haijaago ij#co galluhi. ¹⁴ Jaanegui fah#govav# mihib#casimoro midillucasi.

Jaamo pary# am#hai Jesucristota mihicamo sajeeb#ma mihica.

* 5:6 Griego ij#iri janaan#ci jilli noon#ino: Moocaani useguiino.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeeçivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amihaidi jihaameque caatinihi, miihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miiro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisico magajaanofeenedi amiihaico sihidi imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magaayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miiro Moocaani miihaico imityafañodi paryi mofiguiiha mucujivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucujivaachunoco icano aciibo, toonofeenedi diiboco magaajaqui, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosinonoco eheetavonofeenedi icano miihaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miihaico aciibo, jaano ajashutino, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiinjehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amiihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiihai ificoro imino matajiihaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachiihi amiihai ifino mihifonoti icajitihii, bu Mohaivojiiho Jesucristoco magaajano sicamañovi feejitihii. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initica futuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiihaico iiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiihi ufucuro imitino faño mahaquetejitihii. ¹¹ Jaachiihi amiihai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojiiho, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitino faño.

¹² Jaaneguiiha amiihaico jinehejeque magaajacurunoco esaayuuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miiro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiihaico eesaayuuboro afajininino. ¹⁴ Miiro Mohaivojiiho Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonihi. Jaamo uujoho iguijevene buuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miiro amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo mityati, bu jiijehallivi asaanoti icanoco mijii buguno sicamañoooco miihairyo meheetavomoro mijii buguno icatino. Miiro miihai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojiiho sihidi jeevauboco. ¹⁷ Jaaboco miihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaci sumi, bu tolliro muguubuuhii Moocaani ihovosiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco miihai monohojineri muguubuuhii Mohaivojiihoboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaajahi Moocaani iimaaminaa acaatinuunoco. Jaanoco amiihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatinuuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu

mesesevetinohachutaro #fuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amihai jeeb#noco achicijiibo janaanici imino Moocaanico magaaajaqui. ²⁰ Jaaneguiha iticoni jinooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onono. ²¹ M#ro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeeb#tiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi j#buguumo.

2

Sicamañoooco Ij#beguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañififimo. Jaabadiro bu icajimo bañifiira j#bogominaa. Jaamo amihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque j#beguejimo amihai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivoj#bo aam#bo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahijji j#bogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nih#bamico sihidi iimogomoro amihaiico nanijimo sicamañehejeque ij#bogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo m#ro s#cijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omoonimoco gaijut#bo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro c#jigaifaño icivohigo gañ#uhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu s#cijeo miyaminaaco iimitihalliti gaijt#bo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro id#bocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco ij#buguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco c#jigairi ijigasuuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajaqui. ⁷ Jaanoti id#bocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ M#ro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeeb#fañodi idaasuno iicahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivoj#bo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaanivivi oono #dicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo taj#baco imeguehicatimoco icano. Jaamo jenaufifimo, jeeb#batiro moonifimo, iguitimo in#hicunoono mityati imitinono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivoj#bo imefeenevi: Imitino, onoomoro #batih.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahijitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatnoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo guenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amihai j#baimonofaño ofoomoro amihaiico nucufevesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono #finicihicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro #cinoco. Jilli Moocaani afajjacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino j#haiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoobo Beor achibadi jeevamo. M#ro diibo imuguuhi iimitinoco omoonunohallivi nih#bamico agaayicujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti

asi burro #bauhi miyaminaafibadi ihiimauboro. Jaamaño fuuti#bo ijee-gavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyon#icibadi jeevahi icano. Jaamo ficucin#cuhi fahij#vav#iro aivo #c#vonoguiino iicacuuqui, ¹⁸ mih#f#onehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicamaño. Jaamo iimit#noco ifi iimogonehejeque iimoy#chicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimit#nofaño iicahicaumoti miyanoti#ro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Am#haico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu j#jovoto icarumo. M#ro fanoohimiti iguiinon#cumo imiti j#jovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivoj#bo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro j#in#je imiti#i ataajacuurumo siino doj#cu#v#iro tonehejefaño imitamo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo it#con#i Jesuco agaajautino janaan#ci#v#i imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino j#haico gaajatimo icano. Jaanoti iimino taj#baco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino #fotono jilli onoon#ci#no: J#cu siino iguibamaajeque doj#cu#v#iro faiy#hi, bu faafaibaco init#cuubo siino doj#cu#v#iro caamefaño jee#f#ji, onono.

3

Aivoj#bo Asaajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino am#haidi acaatin#haame. Jaahaameci#faño imeguehi jino afaj#n#n#nofaño#di miyanoti#ro am#haico eesamaaisunoco.

² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivoj#bo Taajasuminaafi taj#baco galluminaa am#haico ij#buguunoco icano.

³ Jaaneguiiha jinooco it#con#i mehesic#ni: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimit#co iimogono onoobadi#ro iicamo.

⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? M#ro j#in#jeque ifiivusuunoti moheedetem#haiv#i iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino j#in#je iicabadi#ro icahi, noomoro. ⁵ M#ro diito imogot#hi agaajanoco niquejene s#ci#jet#ro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri n#fai#hufa#noti j#in#je iinuunoco jaan#unobadi. Jaanoti bu fah#govadi n#fai#hu iicanoco, ⁶ bu oono n#fai#huri j#in#jehall#ri iicaunoco ifin#sunoco icano. ⁷ Jaabadi#ro bu jisumio niquejene, bu jisumio j#in#je icano jino iicano c#j#igaiguiiharo ficuuc#ni#hi, di#boro Moocaani onoobadi. Jaagai c#j#igai toonoco j#gasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu toll#ro iimihicatimo fin#sucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, m#ro Mohaivoj#bedi safucu mil a#nobadi jeevahi, bu mil a#no safucubadi#ro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivoj#bo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saatoho eneehicabadi. Jilli m#haico ajaab#ci#b#oro imogoobo famooro iimit#co ejeevesunoco, m#hai#nooba c#j#igaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ M#ro Mohaivoj#bofucu gaseji mehesic#nitinaaca, oono nanivaminaafi gaajacirat#nofucu asaan#ci#badi. Jaasumi niquejene pary#i dubaicamaaji #h#icuno guubuvusunoro. Jahi pary#i iicaneheje c#j#igairi fin#sucafeteji. Jaabadi#ro bu j#in#je pary#i toojehall#ri iicanoma j#gasucafeteji icano.

¹¹ M#ro pary#i jilli fin#sucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeec#vono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene c#j#igairi fin#cafeteji. Jaano ic#j#igairi tah#i iicaneheje pary#i chucucamaaji. ¹³ Jaanoti naha m#hai meteemehi Moocaani

eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famooro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amihaico Moocaani sajeebima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaaamoro Mohaivojibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miro bu jinooco tolliro amihaidi caatiniubo magaijibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miro paryi ihaamenefaodi jinehejeque amihaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño onoonehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaaajacumaño imino amihaicai ifico motoomo. Jaamo iimitimo amihaico abañinofaño minifototimoro amihaicai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiha aivo janaanici imino Mohaivojibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaaamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiniije ifivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubuunoco, mohaallineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijibeguehicahi. Jaamo amiihaico mijibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhijí miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo sihidí imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jibuguhi. Jaanoco amiihaico mijibeguehi Moocaani seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañíhi moojiri, sicamañoooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani icabadi seseehi mihicahachijí diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tijoho mohimitico paryi nitíhi. ⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofico mabañíhi. Jaamaño mojeebifaño miya ijí chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijibogohachijí diibo aivo imihuseebe abañitatíbo, mohimitico ubuusuuboro paryi nitíjiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachijí Moocaanico: Bañififíbo, meneehi. Jaamofaño diibo ijí chahahi.

2

Ijí Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachijí Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajiinijeminaadiro bu icano. ³ Jaanoti Moocaani atajibabadi mihicahachijí magaajaji diiboco magaaayicicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya ijí chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijibo. Jilliti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onoobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajíba.

⁷ Tañahabomi, botajibaco amiihaidi caatiníhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajibacunoco. Jaano jino siicijetiro atajibauno jibogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajibaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya seseehi achicinicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuhi, nuuruubo inahaboco ijíhegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijibo seseehigo icahi. ¿Jineje

bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijihegueebe cironofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatíhi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amihaidi caatiníhi, Moocaani amihai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amihaidi caatiníhi, iticoni jiinije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amihaidi caatiníhi, iji Satanasco miguiinonícumaño.

Taseeme, amihaidi caatiníhi, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amihaidi caatiníhi, iticoni jiinije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amihaidi caatiníhi, mequehecufimaño Moocaani jibogoco amihai jeebifaño magaayicimoro ijico miguiinonícumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jiinijeque magaijdino, bu jiinijehalliri iicanoco magaijdino icano. Jaanoti saatoho jiinijeque agaijimo Moocaanico gaijitíhi. ¹⁶ Miro paryi jiinijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatíhi. Jilli jiinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidí jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiinijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jiinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuui. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitíhi.

Abañififibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amihairyo magaajacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miro jino jisumi icacumo Cristoc iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo mihaioto icautimo, mihaioto iicauruva mihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro mihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amihaiico Cristo Igaijaco acicui. Jaamaño amihai famooro imino magaajacuui. ²¹ Jaaneguiiha amihaidi caatiníhi miyaanoco magaajacumaño, magaajatimaño icatino. Miro amihairyo magaajacuui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu mijoho abañififibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatibo, enehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico jibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amihai jeebifaño mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amihai jeebifaño iicahachiji Moocaanima, Illima icano mihicahi.

²⁵ Miro Jesucristo mihaiico aciguui ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amihaidi caatiníhi jilli amihaiico abañihicamoditi.

²⁷ Jaanoti naha amihai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amihaiico aaciuboma. Jaamaño sita amihaiico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amihaiico paryi jibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amihaiico jibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amihaiico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñhicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miro amihairyo magaajacuui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme icamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaja miro sihidí Moocaani mihaiico agaijiboro, iseemeti mihaiico oovichi. Jaano miyaano diibo seeme mihai. Jaamaño jiinijeminaa

miihaico gaajatihi, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuuihi. Jaarunaaca miihaico gaajasutiibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miiro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebii imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajibaco imitinoo moonihi. Miiro imitinoco momoonino Moocaani tajibaco: Jii, monootihi. ⁵ Miiro amiihairyo magaajacuhi Jesucristo mohimitico ibuusuqui asaanoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihii. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miiro iji sahiijitiro iimitinoco omoonifibo. Jaanogui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisugui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihii, Moocaani ifiico mojeebifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihii, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miiro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatihii.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miiro mimiyaavugunotiro muguubuno jibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onoono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miiro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautimaño, jaanoti inahabo iimihicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiijeminaa amiihaico ijiihevehachiiji. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buheefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijiiibo guijeveti taajatihii. ¹⁵ Miiro paryi inahabomico ijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaajahi gaicaauminaa ifinjitino fiivoma ijeebifaño achahanoco. ¹⁶ Miiro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofi iimitinoco gaajacufihi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onootihachiiji Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajibaubadi. ²⁴ Jaamo itajibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeedeni.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Mïro jiiñjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaaajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Mïro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuuboro saauhi, nooboro ijibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Mïro amihairyo muguubuhicacuhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiñjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amihai Moocaanita. Jaamo abañififimoco amihai miguininonihu. Mïro amihafaño iicaabo janaanici mityahi jiiñjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiñjeminaa. Jaamaño jiiñjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiñjeminaa iicamo diitoco guubunichi. ⁶ Jaanoti mihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo mihaico guubunichi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo mihaico guubunichi. Jilliti magaaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Mihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicasi. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijibo Moocaanico gaajatihica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Mïro Moocaani mihaico agaijinoco ifusuhi mihaidi idibocoro Illico jiiñjehallivi agalluunofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Mïro mihai Moocaanico magaijnoti gaiji saatihi. Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijuboro Illico galluuhi mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, mihaico Moocaani agaijibadiro mihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Mïro Moocaanico mihaifinooba atyimetatihi. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiji, Moocaani mihaima icaji. Jaano igaiji mihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaaajahi Moocaanima mihicanoco, bu mihaima diibo iicanoco icano Igaijaco mihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Mïro mihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jiiñjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani mihaico agaijinoco. Mïro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji mihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñhicugotimo miicaqui. Mïro mihai jiiñjehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Mïro gaiji iicamañovi ñhicugo chahahi, gaiji ñhicugoco buhi agañimaño. Mïro ñhicugo ñdaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iguiibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha mihai Moocaanico magaijahi iticoni mihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijahi, onoomo inahaboco ijihegueme bañififihi. Jaamo mino nahabo mahatyimebeque magaijitimo, ¿milla bu Moocaanico magaijirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo mihaico atajibauno jino Moocaanico agaijibo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jiiñjeque Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifihi. ² Jaamo

Moocaanico magaijimo, diibo tajibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajibaco momoonino. Jaano itajiba sihidi jeevatihii. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiinijeque guinonihii. Jaano momiyaavogofeenedi jiinijeque miguiinonihii. ⁵ Miiro idiboro jiinijeque guinonihii Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaauno jibogocafutuuhi nifaihufeenedi, bu itijohofeenedi icano. Jaabo initicafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiviro gataacinii.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idino icahi jiinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijoho icano. Jaano jino minooci, sano idino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miiro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihi. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco jibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotibo Moocaanico: Bañififiboti, neehi, Moocaani Illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo miihaico ifinijitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinijitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³ Jaamo amiihaidi jinoco caatinihii Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinijitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miiro miihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco sinoco midillunoco, ijeebii onoobadi, miihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano miihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco miihaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño ifutusutinehiica iicahachiiji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevafaño ifutusuno imiti iicatihachiiji. Miiro jaanoti icano guijevafaño ifutusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihii toonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miiro paryi fanooro imiti imitihii. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevafaño ifutusutino.

¹⁸ Miiro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi ooomomaño iji diitoco dudicitatihii.

¹⁹ Miiro miihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jiinijeoto iji mityaguiinovii iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asauboro miihaico gaajaco aacino, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miiro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

* **5:7** Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino, onoonoco.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatin#hi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaij#medi. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho am#haico gaijihi miyaano mojeeb#faño iicanofeenedi. Jaano fahijivaro m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icamisi am#haico imino mooniji, bu idasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babadi imino #gomoco aaty#meneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas#i sabadiro magaij#casiqui. Jino ico onono bohono taj#ba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco nehi: ⁶ M#iro Moocaani ataj#babadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticonitiro muguubu-cuuno, gaij#casifaño mihica, onono.

Bañ#minaa.

⁷ M#iro jino jini#jehall#ri sihid# icamo bañ#firam#naa, Jesucristo jini#jehall#vi miya miyam#naafibadi asauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañ#minaa#fi, Cristom#naanim#naa#fi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehesicini am#hai dudicamaajeti mihicacuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijadaco paryi magaay#cihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihicahachij#i Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j#bogom#naa am#haijaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofoot#moco am#hai iijafaño magaay#cidino, bu: Tah#i imino difoo, meneedino icano. ¹¹ M#iro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefhi.

Niino Iimaa.

¹² Sihid# am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogot#hi aamefeenedi, acaatin#noco. Cusumihacho feeji am#haima faño mihiimaacasiq#i. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #c#cugo, dinago seeme dijaa iij#ico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaijübo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijübedi.

² Agaijübo tañahabo, dihallivi Moocanima iimaahicahi. Fanoova ñma imino ifeequi tolliro guihuvatübo diicaqui, bu oono imino dijeebü ofoobadi diicaqui icano. ³ Miro saatoho monahabomi asaaumo imino dijeebü miyaanofañodi iicanoco, bu imino jübugo onoobadi idiicanoco icano ijübuguunoco uguubuhinüboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaijübo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihigoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani ijanominaafeenevi jübeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Miro diito Cristo dudicamaajeguiha igomo. Jaamo imogotíhi Moocanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiha mühai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jübugoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Icano.

⁹ Uujoho caatiníuhi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutíhi mühai iijico, diitofeenevi aivojüboti iicanoco imogooboro.

¹⁰ Jaaneguiha ofoohachijí faamo imefeeneviro neeji: Mühaiditi sicamañoooco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayichicatübo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatübo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹ Jaaneguiha agaijübo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miro iiminoco omoonübo, Moocanitahe. Jaanoti iimitinoco omoonübo, Moocanico atyimetihiica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famoro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco mühai bu tolliro mijübeguehi. Bu jaanoco amühai magaaajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotíhi caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵ Jaanegui sajeebü diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuhí. Ijoho bu paryi famoro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevovominaafi, Jacobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gaijiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañoco Abañifimo.

³ Agaijimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siicijetiro Caatinihaamefaño diitoti ijiibugucumo, ciijigaiñaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iimoro siibadi miniiyuhicamo fanoova imitinoco iimoyiciqui. Jaamoro idiiaboro Mohabajaabo Aivojiiibo Jesucristoco tuunamaahicamo.

⁵ Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiijeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajiiabauno mityaco acijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojaniuhi cironoguiino ifnijitino jigaiñehineri isisuboro niinofucuguiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifnijitino ciijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiibo. Jaanoti famoro igaaajiqui tolli iicahicamo ifnijitino ciijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiibo Miguel icaruubo Moise chuumuhalliti ijima ihii bacasiusumi idicuno nuutihi idinoro nuubo: Moocaani jei ico iiibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaa-jatnoti. Jaamo sahiijitiro jiiibogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omooninibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Idaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajaumo, nihibamico iimoyicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadiimo iicarumoco jeevotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonibadi ejeevamo. Imoho onoovafisumi onoovatihobadi aivo ifahifema agaijuyicicho aivo ochoomonibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifirano ijivaaseque agaaniinibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijiihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civo no fucuro ifnijitino guiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofeenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivoj#bo Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañ#ji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati fama#ovaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti am#hai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro am#haico Mohaivoj#bo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeeb#i onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo am#haico dugaacusuji, jiinije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti am#hai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica am#hai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi.

²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motomo Mohaivoj#bo Jesucristo #daasugofeenedi ifinijitino ifico m#haico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu cijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu j#heguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Id#boro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari am#haico teemeji acototimo miicaqui, mih#nivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itaj#baco, Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahij#varo icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinimico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miñro tufucu fiitvucuuhi.

Jua Moocaani Ijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiniñeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebi icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimiñici icano imino gaijami Moocaani aivojicaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoo, bu iguijevemefeeneri iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiniñeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiiboro itijeheri mohimitico nituhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratio. Fine.

⁷ Memeci oono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiniñeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaoobo, bu allivoobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinafaño icano. Jaabo uco icivojaanujirunohachuta uco gañhimo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeneedi esamaahicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuhi: * Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiniñeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiha acafesaavooboro meeciuh: ¿Miñjoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco jiciniñboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyiñevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou cijiñgaiguihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi,

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaoobo, bu allivoobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

cijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuuhi sihididi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti ijifañoti inoociniga niisuga sijevaga fahigovahaciti sijivasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovi acutuuhi chuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuhi. Jaaneguiiha gujeveminaa iicahigo uudi sihididi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofenedi higoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudicamaaque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa enehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihididi daabichicahi, sihididi idasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihididi dudicamaahicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miro iticoni imiyaavuguusumi uco sihididi gaijuhi. Jaaruubo jisumi mindinoro gaijuuhi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difiico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonihachijiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiticiji, dihimitico edeevesutihachijiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jiheguehi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaoobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, igujeveuruubo, sino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejeti cuujivaachutahi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiom, unuurumo hidi imitino ihimaahicanoco. Jaamo judiom unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idasuno idiicajinoti. Miro iji amihaiti saatohoco civojafaño jihacusuji. Jaamo paryi

amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihi-caji. Jaarunofaño suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitihi.

Pergamo Cuumijaago Ijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isijivasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutibo diicahicahi. Bu tamiya jibogominaafi Antipa onooboco amihafeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesutibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi ima iicamo saatoho Balaam jibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onoobo Balac onooboco fajiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeevivo asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu ima icamo oono Nicolaitami jibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ijiheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachiji goovano amihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatinicinihi. Jaamomoco mijoho gaajajitihidi iboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeevohicanoco, dijaabicico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onoogoro tajeecivominaaco ijibegueneri abañihicagoco adaabicihicanoco. Diigo jibeguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeevivo asimnoco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efeehicamo idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jiliti paryicino Moocaani ijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebinofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amihaiico amihai momoonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino amihaihallivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi ifotomoco aciji mityaco jinijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jinijeminaaco tajibaji sefano jigaiñehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani gaijamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico enehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miro oono fiiticuuno minoco imitasuquiguiiha. Miro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaanegui desafoto oono jibogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofaño ima icamo tahi Sardi cuumivi midimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinihi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicunoco mijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihidi dibeguequi. Jaanoco mihaiñooba jilli: Dibeguedino, neejitirahi. Miro sihidi sefaturuubo tajibogoco agaayiciboro uco tuunamaaitih. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igaivominaaco galluji: Mihai judiom, noomoro abañifihicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajibaji imemuinamaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaaajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibanoco imino moonihidi ijoho fanoovaaco adaabicibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jinijehallivi asaajinoti, paryicino jinije miyaminaaco nisiqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu ima iicanoco, sita dihacitaco dumitidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja mahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucuuimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco enefiibo, diiboti paryi Moocaani ifivusunoco atanocinibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho midino miyaavogoma idiicaabo mivi nifaihu aiguucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañinibadi ico uujoho esicinihi. ¹⁷ Miro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino fono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutih, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitihidaasuubo

idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallinoma achahanoco, bu botibo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco ciiigairi imino imibachucinicunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicamaaiboro nucufesuno sicaibo diicacujitihhi. Tolliro bu uuditi aallino taabutaco anaajeebere dihaallinofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijimoco ibahi, aamihhi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecinihhi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onooboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominnaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Imono.

¹ Jinobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaano uco nuuhi: Jua caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihhi cajetaciniuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaa jeveinticuatrodigaava gicinigaa je icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuuciniuhi, bu iniga inohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minoci idino cuugahunu. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minoci idino iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusunu. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahaftoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idino ijijecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojiibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiboco achacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimo quillahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehichahi ono ufucuro ifinijitiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

* **3:20** Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinihhi tetecuuboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

- 11 Aivoj#bo Moocaani, #joho aivo sihidi edeevama#o gaay#ci; cahac#sucu, bocigoco, mityaco icano, #joho fanoovaaco edeetavuma#o, #joho idi-imogoma#o ifiivuunoro icano, noomoro.

5

Afaay#ci#ratino Aame.

1 Jaadi aty#meuhi ihaivoj#i icagahalliri ig#cin#iubo miyanaagov#i usefa#o aame pa#mic#nihaame fahigovaac#ti caatin#cin#ihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci id#neri kuhufono sis#cin#iuhi. 2 Jaanaa guubuuh#i Moocaani toomom#naafi sefano idilluhicaunoco: #Cajaani fine aivo iimiibo isis#taaco udubaic#iboro jihaameque faay#ci#jirahi? nooboro.

3 Jaarunofa#o niquejefa#o, bu j#in#jehalliv#i, bu j#in#jeguiino icano m#ihai#ooba aivo chahauhi toohaameque afaay#ci#moro emeeci#jirumo.

4 Jaaneri uujoho sihidi#o taahicauhi. Sano imifit#imoro iicauneri toohaameque afaay#ci#iboro jilli ajashunogay#i emeeci#jiruubo achahauneri.

5 Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: #Taacudino! M#iro Juda cuumi Leon onoobo, aivoj#bo David Iyaachim#ihai#ooba iicaabo fanoohimit#ico guinon#icuuhi. Jaaboro pary#i toohaame sis#taaco udubaic#iboro ifaay#ci#qui.

6 Jaanaaca ihaivoj#i icaga, bu igueenemehejed#imo iicamo, bu quillahutofeenev#i icano aty#meuhi saafi Corderobadi iicaabo julleec#ni#uboco. Jaabo agaicaauc#n#bo ifibadi ifi #fuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci id#no iin#icunoma icaubo, bu tonood#noro icauno ihaall#no. Jaano toono ihaall#no sahuse juugahuseti minooci id#no iicano Moocaani gaijano pary#i faaj#in#jehalliv#iro agalluuno. 7 Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoj#i icagahalliri ig#cin#iubo miyanaagohusefa#ot#i toohaameque ic#jeuhi.* 8 Jaahaameque gaay#ci#ubaaca igueenemehejed#imo iicaumo, bu veinticuatrod#imo quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo #mega memui#namaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovooc#v#i iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofa#o maaniguij#noma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguij#ico ij#gasuno diibojaa uusun#ic#badi jeevahi. 9 Jaamo j#ij#i bohono masij#ico jilli masivahicauhi:

#joho aivo idiimima#o toohaameque id#ic#iboro isis#taaco sinaayu. M#iro iguijeveuma#o dit#jeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyam#naati, fanoohij#i miyam#naati, faacuumivati, bu fanooj#in#je cuumino miyam#naati icano. 10 Jaaboro diitoco Moocaanidi aivoj#itoti, bu sacerdotem#iti icano deetavehi. Jaamo diito j#in#jehalliv#i taj#ibaji, noomoro.

11 Jaadi emeeci#ubo guubuuh#i ajashut#imo Moocaani toomom#naa ihiimaanoco, togahallidi, bu igueenemehejed#imo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomom#naa aivo ajashuut#imo millones y millonesd#imo iicamo sefano neehicauhi:

12 Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuu#o aivo iimima#o, jaafa gaay#ci#bo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahac#sucu, bu imoco icano, onoonoco.

13 Toll#iro bu guubuuh#i fanoova Moocaani ifiivusuuno niquejefa#o iicano, bu j#in#jehalliri iicano, bu j#in#jeguiino iicano, bu muuaifa#o iicano, pary#i tonehejefa#o iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahac#sucu, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoj#i icagahalliri ig#cin#iboco, bu toll#iro Corderobadi iicaaboco fahij#ivaac#v#iro, unuunoco.

* 5:7 (Lc 1.33)

14 Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimoo iicamo iquillahuto ememuivuumoro imuumo fahijivaroo iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

1 Jaadi atyimeuhi Icorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticonibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

2 Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefano tibusga icauhi. Jaaboco Moocaani aciuhii chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaroo guinoniboro iicaqui.

3 Jaanaa allivio sisitaaco siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

4 Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayicuhii jinijehalliti sajeebii icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciuhii.

5 Jaano allivionoco bu siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciubo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhii. 6 Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudidamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudidamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

7 Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

8 Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoo. Jaabo dojicuti saubo saafi guijeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onoboco Moocaani mityaco aciuhii jinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvvari, bu jinijehalliri iicamo inihicufiino asimiri icano iguijeniqui.

9 Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevovoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. 10 Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojibo, onoonoco abañtatibo, ¿mihachutahiica diicaji mahaico iguijeniumo jinijehalliri iicamoco emeciuboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

11 Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhii seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududidamaaimo ihoovovi ifeteji, jaamoco amahaico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

12 Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhii. 13 Bu meeciri niquejefanoti jinijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aaifonicibadi.

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

¹⁴ Bu niqueje sano finihu aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiniije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma icamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevafimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Mihiro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati Iicimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jinijehinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiniije guibuhubaco gaayiciniuhi, jinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijjaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayiciumoco. ³ Jilli nooboro: Jinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Jicucucunimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinihu aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo sesechehujefaño jicucucunimo tucojihunoco gaayicinumoco.

¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleecinihu Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

13 Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluuhi: ¿M#joho jino jito seseechehunofaño ij#cucuucinimo, cuucati asaamo? nooboro.

14 Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivoji#bo #iro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano #daasufaño#di afaty-omo. Jaamo imifiutumoco Corderobadi iicaabo t#jeri iimitusucuumo.

15 Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeecevomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igicin#bo imityaguiino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? 16 Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujit#hi, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujit#hi, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujit#hi icano. 17 Oono m#iro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomon#icibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

1 Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño ll#vi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. 2 Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici id#ino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. 3 Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecevobuje imegavi julleevuehi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecevobuje oro eetavotahallivi ificuuboro ijigasiqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. 4 Jaano imaaniguiijinoco ijigasuumo aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanjaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. 5 Jaadi bu imaanijigasuta illuco itoomominaafi icuboro tubuje c#jigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinjehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

6 Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici id#ino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

7 Jaadi saafi ticoniuhi imiriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno nifaihu ifigatyono guisiyinobadi ejeevano, bu c#jigai icano sano t#johoma caisecinino. Jaaneri samaño#je jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samaño#no jigauhi, bu faijihuti icano.

8 Jaanaa alliv#oobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifaba#badi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai t#johoti minifutuuhi.

9 Jaaneri tumuuaifefaño iicaumoti samaño#to guijeveuhi, bu tolliro c#jigai meeneneti samaño#no finiuhi icano.

10 Jaanaa alliv#oobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotocin#boro teehinoti samaño#nohallivi, bu pisirigañoti samaño#nohallivi icano. 11 Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti samaño#no namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuhi inifaihu faafaño iminifutuuneri.

12 Jaanaa alliv#oobo bu imiriicuco iguisiuno ticovovi nihibati samaño#bo jabaavuuhi, bu fucuooboti samaño#bo jabaavuuhi, tolliro bu meeciriti samaño#bo jabaavuuhi icano. Jaamaño diitoti samaño achicicut#hi.

Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

¹³ Jaadi emeciubo atyimeuhi saafi Moocaani tomominaafi niqueje-feenedi cimimi mogaa je agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimisiiici, saafi idinehiica iicamo Moocaani tomominaa imiriicunoco iguiisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguiisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuuhigaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacu- uhi. Jaaneri jiinije civutuuhi. ³ Jaano toono ihaimuufafañoti inuumo sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayicuhi iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiinije faijhuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo inino aivo juuvehu inino aivobadi jeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejithi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaigu- inobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹ Jaanoti imee- hene kuhufunuuhi jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijjecuno sefano guubu- vusuuhi aamocasivi ofoomo sihidi caballom i carronoco iguicino uguubu- vusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi nijequeti itu- unoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹² Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

¹³ Jaano allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi guubuuh i Moocaani imegari iicano ijeecivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicanofañoti diiboco unuunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino tomominaa Eufrate onoomuuijiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuhi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifivusumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuh.

¹⁷ Jilli uujohe icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaiño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaicucinoma iicaunoco. Jaanoti icaballom i nigainou jicu nigabadi jeevauhi. Jaamo ijinoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. ¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idino icano imiti diito ijinoti iineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idino iicano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballom i mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijevetimo ataa-jaumo iimitico jeevesuutih. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeecevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufeniutimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono icanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidu jeevaabo, aimuufairi minicinibo, inigaihalliti tihhi cajetacinuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achicinuhi, bu idino ciijigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinahaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotahaico muuaihallivi ficuubi, jaanoti inaninaagotahaico jiinjehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonicibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idino sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui moonunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli llivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiinjehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinubo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiiyicuhi. ⁶ Jaaboro fahiijivaro iicaabo niquejeque, jiinjeyeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuuhi. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuuji ijeecevominaa, ihiimaaminaa iicamoco unubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaauno siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiinjehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinahaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico #ciuboro machuuhi. Jaano taajifaño imino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituuhi.

¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jiinjeminaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco aciumo noofaijicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeecevu bujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi ejeecevehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico devedino tohasi siicumijeo miyaminaaguuiharucu iicano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jiinije Aivojibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico

* **10:11** Sahaamefaño: nooboro, noono.

saatoho imitino omoonigohachiji diitisi iijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasui. Tolla guiwejeimo paryi diitico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jinijehallivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tijohoti iminiyujino mityama icahi, bu jinijeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhofaoti asaaboro diitico moonivaji. Jaabo diitico iguioniboro gaicaaji. ⁸ Jaamisi chuuhumuno tuucumi sihidi ejevacuumi, Mohaivojiboco etetecuucumi jiihaifano acaji. Jaacumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. ⁹ Bu jaamisi ciiirajitihimifucuci, safucu, bu sifucutifeedeni icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajinije miyaminaa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jinije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijibeguehicamisi diitico idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeedeni icano niquejete Moocaani diitico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitico sefano niquejefaoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jinije amaryibauneri tuucumiti fahuseecijaava iicamaoti sajaaro callajaavehicaui. Jaabadiro tuucumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guiweveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuui.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imiriicuco iguisino ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno: Jinije aivojino Mohaivojibedi, bu Iristodi icano icacuui. Jaabo tajibaji fahijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimu quillahuto Moocaani imefeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuui, ¹⁷ jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajiboco icano, bu dimityaco agaayiciboro atajibacuumano icano. ¹⁸ Miro jinijeminaa dijaa sifiratehi. Jaarunofano ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuui. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco ijibeguehicamoco, bu idiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejevamehejeque, bu sihidi ejevamehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jinijeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicicafutuui. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ificuuba cajonbaco atyimeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jinije nihicuno guubuvusuui, bu sisiimi giriribauhi, bu jinije sefano maryibauhi, bu guisiyinobadi ejevano sihidi sefano aifuui icano.

12

Inihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefaño jabafirano #fuvusuuno: gaigo nihibari imibocinigobadi aricuno #fuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. ³ Jaanobuunati bu siino niquejefaño #fuvusuuhi: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyici idino inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovocivi ichaahimiganoma icaaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiinjehallivi gañuhi. Jaaboro iseemevaqui omoonigo imegavi julleeveubo diigo eseemevasumiro tooseeque iduquui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jiinjeminaaco sefano tajibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuhi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi scaihigo icahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani toomominaa aivojibo Miguel onoobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guiinonimo, bu tahi niquejefaño diito iicajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejeevano dragonco baavi gañumo, johono scijeo jinimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiinjeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiinjehallivi gañumo.

¹⁰ Jaanaa guubuuhi sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icristo mitya icano gasecuhui. Miño baavi gañicafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino ijibeguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guiinonicuuhi Corderobadi iicaabo tijohofañodi, bu Moocaani jibogo miyaano iicanoco ijibeguehicaneri icano. Miño ifico gajitimo, bu guijeveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amihai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idasucani mihicaji amihai jiinjehalliri, bu muuaiñoña mihicamo icano. Miño oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene iicajitnoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco cimimi mogaaje jjecuucico acimo jiinimobadi iicaaboti tehesino igaqui scaihigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluuhi muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasiqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiinije diigoco amusuuhi, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo icahicaumoma ihamocasiqui.

13

Ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiinigaibaahohallivi ujulleeveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno ticovocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinuuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jcubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boc iiji icanoco aciui. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno

diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguuhi. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo inihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu inihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani inihicubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo inihicuubo Moocaniditi idicunoono ihiimaano jaabicafutuuhi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui.

⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuboro jilli ifiniciubo Moocanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiinonunoco. Bu gaayicubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiji miyaminaahallivi, bu faajiinije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo inihicuuboco cahacisuumo paryi jinijehalliri iicamo oono jiniije ifiivuunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu isugari sitaaco agaicaaumo, bu nisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiiha Moocanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicihicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi inihicuubo jinijefañoti asaanoco atyimeuhi. Jaabo iiniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaarubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayicuihi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jinijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jinijehallivi cijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiniije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo nisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaanoo ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aacuboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihaiñooba ticovono naajejitihi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo inihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino inihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cumibaiahalliri julleecinuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatinicinumoo. ² Jaadi guubuuhi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojsunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico mihaiñooba aivo gaajahicautihi idimoro diito ciento cuarenta y cuatro

mildimo iicaumo jiniye miyaminaafeeneti ataajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi ataajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atymeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miïro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiha niquejeque, bu jinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifiivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuuni Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono ñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuujehachuta icano jaguisuratino diito ñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhhi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeciubo atymeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco ducicu tufucu mihicacuui. Jino jiniye basuta noova tifaicuui, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jinijehallidi iguiyicuboro jiniye basuta noovataco icuui.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhi niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaaca bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo duci jiniye baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jinijehallidi iguiyicuboro icuui jiniye baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifira nitibafaño gañuui imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuhi.

Jaano initibafañoti tñjoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuhi fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuhi caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tñjoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicicafutuuhi.

15

Niino Imiti Iicajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ñfuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani tomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijinoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cñjigaima icano foovono sinaagonovi ñfuvusunoco. Jaanojiniri julleleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono ññihicuuboco, bu ihijico icano iguiinonimoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo. ³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevovinaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ñjoho edeetavono Aivojñbo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, ñjoho jinije miyaminaa Aivojñbo idiicaabo. ⁴ ¿Mñjoho bu ico, Aivojñbo, ññhicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miñro ñjoho idiboro imihinivatñbo. Jaamaño fanoojinije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ñjoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañoma iicauja afaayacafutuunoco. Tomañovi tajñba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idimo Moocaani tomominaa Moocaani idaasuno omoonijinoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehujе, aricuchehujе, mihinivatichehujefaño jñcinimo. Jaamo oro niivigaimeeheneri ifeeyijenehallidi siyññcinuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuhі iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahijivarо iicaabo sifira gahaficinoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuuhі Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo mñhaiñooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani tomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omoonimo imivuutinohachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamitaditi Iññbogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño iicano iimimañoti Moocaani tomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro jinijehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiiha diitoti saafi ticonuhi jinijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono ññhicuubo oovotaco agaayicumoco, bu ihijico iimumoco icano fiivuuno idicuno cñnisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñoofaño tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuumuhu tñjohobadi minifutuuhi. Jaaneri paryi tumuuijefaño iicaumo chuumuui.

⁴ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco tehinohallivi, pisirigañohallivi icano tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno tñjohoti minifutuuhi.

⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojñbo Moocaani, ñjoho aivo

imino omoonifiibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Miro diito diro iicaumoco, bu dihibogoco ihiiamaumoco icano itijohoco agaño umoro guijenuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tihohoco diisuhi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuui saafi Moocaani jeevobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco nihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro inihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasiqui.

⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco nihicuuno jigasubo. Jaarunofaño iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaamo toono nihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivioobo iguirihillufaño iicaunoco oono nihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jinije civonoguiino minifutuui. Jaanaa miyaminaa aavovomoro kuhufono imicifotomoro majaabicinibadiro diito inehejebanoco jamicamaaihucauhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauhi icinisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco sihidi ejevamuuai Eufrate onoomuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuuai figatyuuhi jihaiti iminifetequi tojiri aamijjaagoti jinije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atymeuhi dragon iijifañoti, bu nihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiici, saafi idimova iimitino gaijami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gaijami sihidi ejevanehejeque omoonihicaumo, bu jinijeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asanicibadi. Imicani icajiibo ifico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gaijami aivojitoco igaiyiciuhi hebreomi ijiri Armagedon onoomaño.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuui: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jinije nihicuno guubuvusuui, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jinije maryibauhi jinijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanicivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejevacuumi dujavavuhifeenedi minocci, sano idino. Tolliro bu jinije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejevacuumi Babilonia cuumiti esafutuui. Tuucuumico isifirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejevano aifuui. Jaanaa saba bocu cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idasuno omoonihalliti.

17

Sihidi Ejevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco,

nooboro. ² Muro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco inihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo inihicuubohalli sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahuseecidino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigoco jiciniuhi tifaiba iicachehuri, bu atyivachehuco icano. Jaago imibaiquimaacinuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicunoono seeji icano, onono. ⁶ Jaadi uujoho gaajaciuhi diigo Moocaanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco ijibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafiituuhi.

⁷ Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji onono itihino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu inihicuubo sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiiseebeti icano. ⁸ Diibo inihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino inihicuhofañoti saajiibo ifnicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jinije ifivuunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji onono inihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri ononoco gaajama iicamo gaajaji: Muro onono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobajehalliri diigo igicinibajediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimisiici idino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuhi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitihhi. ¹¹ Jaabo onono inihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifnicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajibatihhiica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji ijico gaayicijimo sano onono inihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihimaamoro imitya, bu ihaivoji iicanoco onono inihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, muro diibo aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Tajibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije onono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jinijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu onono inihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijihavenere sicaiigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Muro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihimaamoro ihaivoji ijico inihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene onono sihidi ejeevacuumi jinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifnijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jinijeque achicuihi iharicuri.

² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gaijami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufimo, bu ijhechufimo icamo iijanurucu icano. ³ Miïro paryi jinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jinijeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoti unuunoco: Amihai taty mihi camo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihiCADINO, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miïro tuucuumi imiti ajashutino jinijeti niquejevi ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuhi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo acihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omoonuno allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miïro diigo ijeebifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitihini, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miïro jishitibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jinijeminaa aivojito diigoma icahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino nihicuti tehesino icahigoti neejimo: ¡Ay! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jinije naajeminaa tuucuumico idaasuvomoro taacasiji diito inajeteque isivanoco mihaiñooba anaajecujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaihiba icaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacinoono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisiibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacinoono, maaniguiijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, dñribano, bu hari naguiijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuumi, bu fahijivaro chahacujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi nihibamivahicamo tehesinotiro icajimo tuucuumico idaasuno omoonino nihicuti, ihidaasuri ataamoro neejimo: ¹⁶ ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miïro gaigo imichehujefaño, tifaihiba icachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jicinigoni, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finihini, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigaimeneene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñoña ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaaiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico

aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiinonoco gavaracuuji idaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño icijigaimeenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finihhi, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amihai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amihai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani iijico mijibeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miro tuucuumico tolli omoonineri amihaiño jaadaco Moocaani icihhi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiyiciuhi machuta cahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañiuhhi, jilli nooboro: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitihhi.

²² Bu ufucuro dijihaiñofoño arpa, bu siru, miriicuno icano guubuvusucujitihhi, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco acahasuno guubuvusucujitihhi icano, ²³ bu ico achicinihicano cijigaimecuno ifuvusucujitihhi, bu ufucuro ivi guubuvusucujitino taabava jibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejeevamo paryi jiinije miyaminaaco dihapichuneri abañihicaumaño.

²⁴ Miro tuucuumifaño Moocaani iijico ijibeguehicaumo tijohoco agañiuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tijoho, bu paryi jiinijehallivi agaicaauhicamo tijoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubu- uhi:

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miro di- ibo imino miyaanoro emeeciiboro dugaacufihhi. Miro sihidi ejee- vano ajevaminaago jiinijeminaaco ihajevari imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeecivominaa tijohoco agañiuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuujhi, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatrodimmo quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhhi: Moocaanico mihimo paryi amihai diibo jeecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefi- imo, bu munumefimo icano, noomoro.

Corderobadi Iicaabo Jibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhhi sihidi miyaminaa ihuimaabadi iicamo, sefano guubuvusuuhhi guisino uguubuvusunicibadi iicamo, bu sefano sisiimi igiiriribanicibadi icano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojibo Moocaani sihidi mityama iicaabo atajibacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco maca- hacisuqui. Miro jino Corderobadi iicaabo taabava jibaimo iica- jino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño jihacuno onono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani ica- jimo Corderobadi iicaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano icano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguino memuvuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tolli moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jeevominnaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jibogoco suufenitimo ijibeguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaanico diimo, nooboro.

Miro toono Jesu jibogoco jibogomo Moocaani iimaa jibogominaa.

Eseene Caballohalliri Icaabo.

¹¹ Jaadi atymeuhi niqueje faayicinunoco. Jaanofañoti inuubo seseebe caballo. Jaabohalliri icaubo momou Abañitatio, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro miyaano iimitinoco iguioniqui minaco eheetavefibo. ¹² Jaabo aallino cijigaiguihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco idiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tijohori jeesucinicuhufano jiciniuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehujе, mihivatichehujе, sesechehujefano jicucucunimo. Jaamo bu tolliro seseefimo caballomihalliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti sijevaga nisuga inociniuhi. Togari jiiijeminaaco iguioniqui. Jaaboro tajibajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Aivojibo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atymeuhi saafi Moocaani toomominaafi nihbahalliri julleeciniboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimiquijejuinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefafimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jiovoto uucunoco bu unumefimo uucunoco, bu equehefimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atymeuhi inihicuuboco, bu tolliro jiiijeminaa aivojito ihamocasiminaama igaivuumoro oono eseseene caballohalliri icaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaaumoco. ²⁰ Jaadi inihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayicuboro sisibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi inihicuubo imegavi jabafiiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco banhicauhi oono inihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu jaamoro diibo ijico iiumumoco icano. Jaamisico ganihubo buheemisico cijigai jicooba azufrema jigabafano. ²¹ Jaanoti diitisi yoto gujenicafutuuhi oono eseseene caballohalliri icaubo iijifañoti nisuga inoocinugari. Jaamo uucuneri paryi animi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Icajino.

¹ Jaanobuunati atymeuhi Moocaani toomominaafi ihusefano inihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayicuboro tohiri sisuhi. Jaaboco sicijeo jiiinimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco inihicuhojifano aganihuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaaataco ficuuhi

* **19:14** Griego iijiri noon: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo gueenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi ijibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeebinoco. Jaamo diito inihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheetemorero Cristoma mil año ticovovi tajiibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijiigaifaño agañijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji inihicuhofañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jiiinjeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiiingaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaaguiha. ⁹ Jaadi saajimo jiiinijejinibacidi. Jaamoro Moocanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijiigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañuboco gañijiiibo cijiigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono inihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahiijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeeneti niqueje, jiiinije icano sano finuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicaumo unumefimo, bu equehefimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo teehinofañ, bu muuaiñoañ icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciiboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi cijiigai jicoobafaño. Jaaba toba cijiigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiiinije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiiinijeque icano. Miho iticonio niqueje, bu iticonio jiiinije icano ifnicuumañ, bu tolliro muuaiño chahacuuhi icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniituucuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuuhi: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui

icano. ⁴ Jaamo taafirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino gujeve chahacuuji, bu taafira chahacuuji, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuuji, eedeene achahacujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiji aivo miyaano icano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti inihicuguehicamoco, bu imiyaaveguehicatimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeecivehicamoco, bu paryi abanifihicamoco icano ganijimo cijigaima azufre ijigano jicoobafano. Jino allivio gujeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asauboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofano atymeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejevacuumi, Jerusale cuumi niquejefanoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meegeciniuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu nijequenaa-gocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico ihevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano. ¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuihi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuihi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imegueta jaspe guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticoniooba jaspe guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba esmeralda guisibari imibachuciniuhi;

20 Jaano alliv̄ioba onice guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba cornalina guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba crisolito guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba berilo guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba topacio guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba crisoprasa guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba jacinto guisibari imibachuc̄in̄iuihi; bu niinooba amatista guisibari imibachuc̄in̄iuihi icano.

21 Jaanoti iguhugano doced̄ino iicano perlanorou. Jaahugaje it̄icovoōc̄iv̄i sano perlariro eetavoc̄in̄iuihi. Jaanoti tuucuumifeene j̄ihai sano ororiro eetavoc̄in̄iuihi, imino vidriobadi foovono onoogoonovi ifuvusuuihi.

22 Jaacuumifaño templojaco atȳimeutihi Aivoj̄ībo Moocaani sihid̄i imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañōvav̄iro tuucuumifaño mejeec̄iveji. 23 Jahigo cuujeo nih̄iba, fucuo nih̄iba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahach̄ic̄in̄iimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aach̄ic̄in̄ībo iicamaño icano. 24 Jaacuumi seseefañodi j̄iin̄ijem̄inaa atajasucafutuumo igueji. Bu j̄iin̄ijem̄inaa aivoj̄ito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. 25 Jaacuumi guhugano foboōc̄irahicaj̄it̄ihi tahigo fucu achahacuj̄imaño. 26 Jahigo j̄iin̄ijem̄inaa imityaco, iboc̄ico icano satyeji. 27 Jaanoti im̄ih̄inivanoba tahigo feej̄it̄ihi, bu id̄icunoonoco, bu bañ̄ifiiraco icano omoon̄ihicamo tah̄i feej̄it̄ihi icano. Jaanoti naha id̄imoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatin̄ic̄in̄imo feeji.

22

1 Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino in̄ifaihu fiivoco aac̄imuaaico. Jaamuuai n̄ifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicam̄isi aivoj̄i icagati iinooc̄in̄iuihi cuumifeenedi. 2 Jaacuumi iicauji j̄ihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaij̄in̄ic̄id̄iro icaji. Jaanoj̄in̄ivi fiivo imohoōc̄i icahi fanaagovaac̄ij̄in̄ivi. Jaahoōc̄i faticabavav̄iro ifan̄ih̄ibava t̄icovovi noova icahi fan̄ih̄ibavav̄iro. Jaahoōc̄i aamene j̄iin̄ijem̄inaaco itaabuqui iicano. 3 Bu jahigo afaijac̄in̄ino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicam̄isi aivoj̄i icaga icaji. Jaamisico ijeec̄ivom̄inaa imehicaji. 4 Jaamo bu diiboco faño ih̄imeque atȳimehicaji, bu diibo momo ih̄imecunoti icanoma icajimo icano. 5 Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseequē esucuj̄it̄ihi c̄ij̄igaimecuno seseequē, bu nih̄iba seseequē icano esucuj̄it̄ihi Aivoj̄ībo Moocaani diitoco ahach̄ic̄in̄ij̄imaño. Jahigo diito fah̄iij̄iv̄aro aivoj̄it̄oti icaji.

Jesucristo Asajino Fiiticuuihi.

6 Jaadi bu uco siino Moocaani toomom̄inaafi nuuhi: Jino aivo miyah̄iij̄i. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivoj̄ībo Moocaani ih̄iimaam̄inaaco, Igaijaco aac̄ifiibo itoomom̄inaafico jino galluuihi ijeec̄ivom̄inaafico ih̄ifusuqui goovano iicajinehejeque.

7 Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icaj̄iibo j̄ihaamefaño Moocaani j̄ibogo acaatin̄ic̄in̄ino onobadi omoon̄ībo, nooboro.

8 Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuuihi, atȳimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomom̄inaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino mem̄ūv̄uuihi diiboco imeequi. 9 Jaarunofaño uco nuubo: Toll̄i moon̄idino. M̄iro uujoho Moocaani j̄eec̄ivom̄inaafi ībad̄iro, bu oono dinahabom̄i Moocaani iij̄ico īj̄ibeguehicamobadi, bu parȳi oono j̄ihaamefaño acaatin̄ic̄in̄inoco imīyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanico dih̄imo, nooboro.

10 Toll̄iro bu uco nuubo: Jino Moocaani j̄ibogo j̄ihaamefaño acaatin̄ic̄in̄inoco toovono ficuudino. M̄iro fiit̄icuujino toneheje iicano.

11 Jaanegui jaafa iimit̄ībo iimit̄ico moon̄īboro icahi. Jaanoti bu id̄icuubo

jaafa ihidicuunoco mooniboro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniboro icahi. Jaanoti bu Moocanidiro iicaabo diiboco jeevesutiibo iicaqui.

¹² Jihhi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiutumoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti idicufiimo, bu apichuco ihimaahicamo, bu gaigooma imitinoono iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeecivefimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaiobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isifira idasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañihachiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuuhi.

²⁰ Jinehejeque ijibogoobo jilli neehi: Jihhi goovajino asaano, nooboro.

Jihhi. ¡Disaa, Aivojibo Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryi amhaico imino moonihi. Fine.